

บทความวิชาการ

ถอดรหัสเส้นทางสู่อัน-ธู 4.0

ไพบุลย์ ปิตะเสน และ จิราพร จันจุฬา

สุขภาพกันยืมเงิน: หลักคำสอนสำหรับแก้ปัญหาเรื่อง "หนี้" จากวรรณกรรมท้องถิ่นภาคกลาง

พัชลิน จันนุ่น

การจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐานสู่การพึ่งตนเอง
ของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ธงชัย ภูวนาถวิจิตร และ กฤต พริยธัชกุล

บทความวิจัย

ประวัติศาสตร์ชุมชน: วัดสำโรงจากการบอกเล่า

กิตติศักดิ์ แสงทอง พุทธิพล คชรัตน์ ทศนีย์ ศรีราม ญัฐวิภา สาทิพนธ์ และ สุธารินี บุญกิจ

หินผา"คุณอเล มีเอเล": บทบาทวรรณกรรมมุขปาฐะและวัตถุคติชนทางธรรมชาติ
ที่สื่อโลกทัศน์ปะกาเกอญอ ชุมชนบ้านคอโตะ ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

หทัยภัทร ดำขำ และ วรณนະ หนูหมื่น

ทัศนคติทางอ้อมของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานี ต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีและ
ผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน

นันทนา วงษ์ไทย

การเปรียบเทียบคำยืมในภาษาไทยใหญ่

พรรณนิดา ชันรพัทธ์

การสังเคราะห์งานวิจัยเปรียบเทียบภาษาจีนและภาษาไทยในฐานะข้อมูล CNKI ของประเทศจีน

อรกัญญา โรจนวานิชกิจ

Information and Communication Technology (ICT) Tools in Preparation Process

by EFL Teachers in a Thai University

ปฐมาวดี ธนสิทธิ์ฤทธิสร และ อธิปัติย์ บุญเหมาะ

การสร้างฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินในการวางแผนป้องกันความเสียหายจากภัยแล้งซ้ำซาก
และพื้นที่น้ำท่วมด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ต้อง พันธงาม และ ไกรศรี เต็มปึกษ์

บทวิจารณ์หนังสือ

พุทธทำนาย: สารัตถะและการสืบทอด

อริภัทร เอ็มภม

Journal of Liberal Arts

Prince of Songkla University, Hat Yai
Songkhla, Thailand 90110

Tel./Fax (+66) 7428 6675

<http://iw.libarts.psu.ac.th/journal>

9 771906 720002

Journal of Liberal Arts

Prince of Songkla University

Volume 12, Issue 2

July - December 2020

Journal of Liberal Arts

Prince of Songkla University

Volume 12, Issue 2

July - December 2020

วารสารศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เจ้าของ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วัตถุประสงค์และขอบเขต

วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นวารสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่ต้นฉบับบทความวิจัยและประเด็นที่เป็นปัจจุบันด้านภาษาและการจัดการศึกษาภาษา วัฒนธรรมศึกษาและสังคมศาสตร์ ภายใต้ขอบข่ายดังต่อไปนี้

ภาษาและการจัดการศึกษาภาษา

1. การเรียนรู้ภาษาแรกและภาษาที่สอง
2. การยกระดับการปฏิบัติวิชาชีพด้านภาษาและการศึกษา
3. การสอนและการเรียนรู้ภาษา
4. การจัดการศึกษาภาษา
5. วรรณคดี ภาษาศาสตร์และวาทกรรมวิเคราะห์

วัฒนธรรมศึกษา

1. ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
2. อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม
3. วัฒนธรรมสร้างสรรค์
4. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

สังคมศาสตร์

1. ชุมชนศึกษา
2. การพัฒนามนุษย์
3. เพศสภาพศึกษา
4. จิตวิทยา
5. สังคมวิทยา
6. การจัดการท่องเที่ยว

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปิยนดา บุนนาค

ศาสตราจารย์ ดร.ดวงมน จิตรจำนงค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานดา จันทร์แย้ม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เข้มทอง สีนวงศ์สุวรรณ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย

รองบรรณาธิการ

Mr.Jens Martin Franz

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.นิสกร จารุมณี

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ปริญญาสุทธินันท์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.อดิศา แซ่เตียว

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณะ หนูหมื่น

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และหิมา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เทพสิงห์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.ประสงค์ ต้นพิชัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงดี

มหาวิทยาลัยมหิดล ประเทศไทย

รองศาสตราจารย์สนธิดา เกียรติวงศ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ประเทศไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลี สบายยิ่ง

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณฐ อังศิริวิริยะ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์วัลย์ สุรินยา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎิ เจริญสุข

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ประเทศไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา จันทร์เทว

มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ ชุณหะรุ่งเดช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเทศไทย

Professor Ronald Fischer, Ph.D.

Victoria University of Wellington,
New Zealand

Associate Professor Mohamad Rashidi
Mohd Pakri, Ph.D.

Associate Professor Paul Gruba, Ph.D.

Assistant Professor Alejandro Azocar, Ph.D.

Assistant Professor Irving Chan Johnson, Ph.D.

Universiti Sains Malaysia, Malaysia

University of Melbourne, Australia

University of West Alabama, USA

National University of Singapore,
Singapore

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนานันท์ ตรงดี

รองศาสตราจารย์ ดร. พรพันธุ์ เขมคุณาคัย

รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณนะ หนูหมื่น

รองศาสตราจารย์จूरรัตน์ บัวแก้ว

รองศาสตราจารย์ฉะลิวศรี พิบูลชล

รองศาสตราจารย์ยุรฉัตร บุญสนิท

รองศาสตราจารย์สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศิตถา บุญปรากฏ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ จาวะลา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชนี่ แวมุซอ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณฐ อังศุวิริยะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทำนอง วงศ์พุท

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณฑนา พิพัฒเพ็ญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เยาวนิจ กิตติธรรกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุพร ปิยรัตน์วงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิญา เพื่องฟูสกุล

ดร.ภัททิยา ยิมเรวัต

ดร.วันเพ็ญ วรวงศ์พงศา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยทักษิณ ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยทักษิณ ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยศิลปากร ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ประเทศไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยทักษิณ ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยมหิดล ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ประเทศไทย

ผู้พิสูจน์อักษร

รองศาสตราจารย์ ดร.อดิศา แซ่เตี๋ยว

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณะ หนูหมื่น

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย

กำหนดออก 2 ฉบับต่อปี (มกราคม – มิถุนายน และ กรกฎาคม – ธันวาคม)

เลขานุการ นางสาววรารณ หนูสงค์

ผู้ช่วยเลขานุการ นางสาวสุชาดา กองสวัสดิ์

พิมพ์ที่ กัปตันพรีนติ้ง 42/1 หมู่3 ต.ทุ่งตำเสา อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

โทร. 089-7333529

บทความในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนไม่ถือเป็นความรับผิดชอบของ
กองบรรณาธิการ

Journal of Liberal Arts

Prince of Songkla University

Publisher

Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University

Focus and Scope

The Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University publishes original manuscripts on current research and issues in language and language education, cultural studies, as well as social sciences. The journal welcomes contributions especially in the following areas:

Language and language education

1. First and second language acquisition
2. Language professional development
3. Language teaching and learning
4. Language education
5. Literature, linguistics, and discourse analysis

Cultural studies

1. Cultural wisdom
2. Cultural identity
3. Creative culture
4. Cultural tourism

Social sciences

1. Community studies
2. Human development
3. Gender studies
4. Psychology
5. Sociology
6. Tourism management

Advisory Board

Professor Emeritus Piyanart Bunnag, Ph.D.

Professor Duangmon Chitchamnong, Ph.D.

Assistant Professor Kanda Janyam, Ph.D.

Prince of Songkla University, Thailand

Editor

Associate Professor Kemtong Sinwongsuwat, Ph.D.

Prince of Songkla University, Thailand

Associate Editor

Mr.Jens Martin Franz

Prince of Songkla University, Thailand

Assistant Editors

Associate Professor Nisakorn Charumanee, Ph.D.

Prince of Songkla University, Thailand

Assistant Professor Utai Parinyasutinun, Ph.D.

Prince of Songkla University, Thailand

Editorial Board

Associate Professor Adisa Teo, Ph.D.

Prince of Songkla University, Thailand

Associate Professor Wanna Numun, Ph.D.

Prince of Songkla University, Thailand

Associate Professor Kasetchai Laeheem, Ph.D.

Prince of Songkla University, Thailand

Associate Professor Punya Tepsing, Ph.D.

Prince of Songkla University, Thailand

Associate Professor Prasong Tanpichai, Ph.D.

Kasetsart University, Thailand

Associate Professor Yothin Sawangdee, Ph.D.

Mahidol University, Thailand

Associate Professor Sonthida Keyuravong

King Mongkut's University of
Technology Thonburi, Thailand

Assistant Professor Malee Sabaiying, Ph.D.

Prince of Songkla University, Thailand

Assistant Professor Natha Angsuviya, Ph.D.

Prince of Songkla University, Thailand

Assistant Professor Tippawan Surinya, Ph.D.

Kasetsart University, Thailand

Assistant Professor Dusadee Charoensuk, Ph.D.

Eastern Asia University, Thailand

Assistant Professor Rattana Jantao, Ph.D.

Khonkaen University, Thailand

Assistant Professor Suree Choonharuangdej, Ph.D.

Chulalongkorn University, Thailand

Professor Ronald Fischer, Ph.D.

Victoria University of Wellington,
New Zealand

Associate Professor Mohamad Rashidi Mohd Pakri, Ph.D.	Universiti Sains Malaysia, Malaysia
Associate Professor Paul Gruba, Ph.D.	University of Melbourne, Australia
Assistant Professor Alejandro Azocar, Ph.D.	University of West Alabama, USA
Assistant Professor Irving Chan Johnson, Ph.D.	National University of Singapore, Singapore

Readers

Associate Professor Thananan Trongdee, Ph.D.	Maharakham University, Thailand
Associate Professor Phonphan Khamkhunasai, Ph.D.	Thaksin University, Thailand
Associate Professor Wanna Numun, Ph.D.	Prince of Songkla University, Thailand
Associate Professor Jureerat Buakaew	
Associate Professor Chaleosri Pibulchol	Srinakharinwirot University, Thailand
Associate Professor Yurachat Boonsanit	Thaksin University, Thailand
Associate Professor Suwattana Liamprawat	Silpakorn University, Thailand
Assistant Professor Kettawa Boonprakarn, Ph.D.	Hatyai University, Thailand
Assistant Professor Chanyaporn Chawla, Ph.D.	Chulalongkorn University, Thailand
Assistant Professor Zainee Waemusa, Ph.D.	Prince of Songkla University, Thailand
Assistant Professor Natha Angsuwiriya, Ph.D.	Prince of Songkla University, Thailand
Assistant Professor thamnong wongphut, Ph.D.	Ubon Ratchathani University, Thailand
Assistant Professor Montana Pipatpen, Ph.D.	Thaksin University, Thailand
Assistant Professor Jawanit Kittitomkoal, Ph.D.	Prince of Songkla University, Thailand
Assistant Professor Srisuporn Piyanatanawong, Ph.D.	
Assistant Professor Apinya Feungfusakul, Ph.D.	Chiang Mai University, Thailand
Pattiya Jimreivat, Ph.D.	Mahidol University, Thailand
Wanpen Worawongpongsa, Ph.D.	King Mongkut's University of Technology Thonburi, Thailand

Proofreaders

Associate Professor Adisa Teo, Ph.D.

Prince of Songkla University, Thailand

Associate Professor Wanna Numun, Ph.D.

Prince of Songkla University, Thailand

Issue Dates: 2 issues/year (January - June & July - December)

Secretary: Ms Waraporn Noosong

Co-Secretary: Ms Suchada Kongsawat

Printing House: Captain Printing 42/1 Moo.3 Tungtamsao Hat Yai District,
Songkhla Province 90110 Tel. 089-7333529

Articles in this journal belong to their authors and the editorial board is not responsible for the content.
--

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ฉบับนี้หากจะนับตามปีนักษัตรในทางตะวันออกถือว่าเติบโตมาจนครบ 1 รอบ แต่หากจะนับถึงสายใยความผูกพันที่มีต่อผู้อ่านและผู้ประกอบการคุณทุกฝ่ายเสมือนหนึ่งคู่สามีภรรยาที่แต่งงานอยู่ร่วมกันมาในทางตะวันตกอาจจะถือได้ว่าเป็นฉบับครบรอบ 12 ปี ซึ่งมีไหมเป็นสัญลักษณ์ (Silk Anniversary) แทนคุณค่าที่วารสารมอบให้ผู้อ่านในแวดวงวิชาการผ่านกระบวนการดำเนินการพัฒนาคุณภาพอันยาวนานกว่าทศวรรษ ทั้งนี้เพื่อยกระดับการสร้างสรรค์และส่งมอบคุณค่างานวิจัยและวิชาการทางศิลปศาสตร์ที่เกี่ยวกับภาษา วัฒนธรรม สังคมและความเป็นไทยสู่มาตรฐานสากล วารสารฉบับนี้จะเป็นฉบับสุดท้ายก่อนการเปลี่ยนผ่านสู่การนำเสนอเนื้อหาสาระด้วยภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสากลของโลกอย่างเต็มรูปแบบ

ในฉบับนี้วารสารนำเสนอบทความ 11 บทความ ประกอบด้วยบทความวิชาการ 3 บทความ บทความวิจัย 7 บทความ และบทวิจารณ์หนังสือ 1 บทความ บทความวิชาการฉบับแรก **ถอดรหัสเส้นทางสู่ฮัน-รยู 4.0** ช่วยให้อ่านเข้าใจความเป็นมาของกระแสเกาหลี (ฮัน-รยู หรือ Korean wave) กลไกการแพร่กระจายวัฒนธรรมสมัยนิยมผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ อันนำมาซึ่งความสำเร็จของอุตสาหกรรมด้านวัฒนธรรมของสาธารณรัฐเกาหลีหรือเกาหลีใต้ในยุคปัจจุบัน บทความวิชาการเรื่องที่สอง **สุภาชีวิตกันยิมเงิน: หลักคำสอนสำหรับแก้ปัญหาเรื่อง “หนี้” จากวรรณกรรมท้องถิ่นภาคกลาง** เป็นบทความทางภาษาและวรรณกรรมที่ชี้ให้เห็นคุณค่าหลักคำสอนจากวรรณกรรมเก่าในท้องถิ่นภาคกลางสำหรับแก้ปัญหาเรื่อง “หนี้” ที่ผู้อ่านสามารถนำไปปรับใช้ได้เป็นอย่างดีในยุคปัจจุบัน ส่วนบทความที่สาม **การจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐานสู่การพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน** เป็นบทความวิชาการที่อธิบายรูปแบบ กลไกการเรียนรู้ในการจัดการทรัพยากรชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

สำหรับบทความวิจัย 7 บทความ บทความแรก **ประวัติศาสตร์ชุมชน: วัดลำโรงจากการบอกเล่า** เจาะลึกชุมชนวัดลำโรง ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีโบราณสถาน โบราณวัตถุอันทรงคุณค่ามากมายผ่านการศึกษาเอกสารและคำบอกเล่าของคนในชุมชน บทความที่สอง **หินผา"คุน้อเล มีเอเล": บทบาทวรรณกรรมมุขปาฐะและวัตถุคติชนทางธรรมชาติ ที่สื่อโลกทัศน์ปกาเกอะญอ ชุมชนบ้านคอโซทเซ ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก** นำผู้อ่านสู่ภาคเหนือไปทำความเข้าใจรากเหง้า วิถีชีวิต อัตลักษณ์ของชุมชนปกาเกอะญอ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ที่เชื่อมโยงกับหินผา “คุน้อเล มีเอเล” ผ่านวรรณกรรมที่บอกเล่าสืบทอดกันมาของผู้คนในชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น บทความวิจัย

บทความที่สามเป็นบทความทางภาษาศาสตร์สังคมที่ศึกษา **ทัศนคติทางอ้อมของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานี** ต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน บทความที่สี่การเปรียบเทียบคำยืมในภาษาไทยใหญ่ ผู้วิจัยได้ใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลพจนานุกรมในการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการยืมคำ ลักษณะคำยืมและปัจจัยสำคัญ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยทางสังคมที่ทำให้เกิดการยืมคำในภาษาไทยใหญ่ บทความวิจัยบทที่ห้าการสังเคราะห์งานวิจัยเปรียบเทียบภาษาจีนและภาษาไทยในฐานะข้อมูล **CNKI ของประเทศจีน** เป็นบทความวิจัยที่นำเสนอภาพรวมของงานวิจัยที่ทำการศึกษารเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาษาจีนและภาษาไทยจากการวิเคราะห์ฐานข้อมูล วิทยานิพนธ์และบทความวิชาการของจีน ซึ่งให้เห็นทิศทางการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องในอนาคต ส่วนบทความวิจัยสองเรื่องสุดท้ายเป็นบทความที่ชี้ให้เห็นบทบาท ความสำคัญของการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอนและการวิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่ โดยบทความวิจัย **Information and Communication Technology (ICT) Tools in Preparation Process by EFL Teachers in a Thai University** ศึกษาการใช้และวัตถุประสงค์การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเตรียมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัย พร้อมเสนอแนวทางในการนำเครื่องมือไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันมากยิ่งขึ้น สำหรับบทความวิจัยบทความสุดท้ายการสร้างฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินในการวางแผนป้องกันความเสียหายจากภัยแล้งซ้ำซากและพื้นที่น้ำท่วมด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญอย่างยิ่งยวดของการสร้างฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินในการวิเคราะห์ศักยภาพภาคการเกษตรและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการวางแผนเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยแล้งและน้ำท่วม

วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ฉบับนี้ปิดเล่มด้วย บทความวิจารณ์หนังสือ **พุทธทำนาย: สารัตถะและการสืบทอด** ซึ่งเป็นหนังสือของอาจารย์ค่านวนวลสนอง อาจารย์อรัณย์รัสมิ์ ดั่งชนะ และอาจารย์รเวช ว่องศิริ ที่สืบเนื่องมาจากผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยวรรณกรรมพุทธทำนายที่พบในพื้นที่ภาคใต้จากต้นฉบับหนังสือสมุดข่อยและที่พิมพ์เผยแพร่อันทรงคุณค่า ภายใต้โครงการการพัฒนาทุนทางสังคมภาคใต้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารศิลปศาสตร์ฉบับนี้จะส่งมอบคุณค่าได้ตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สนใจได้ตามสมควร

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิชาการ	หน้า
ถอดรหัสเส้นทางสู่ฮั่น-รยุ 4.0 ไพบุลย์ ปิตะเสน และ จิราพร จันจุฬา	1
สุภาพิตกันยืมเงิน: หลักคำสอนสำหรับแก้ปัญหาเรื่อง “หนี้” จากวรรณกรรมท้องถิ่นภาคกลาง พัชลินจ์ จินนุ่น	18
การจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐานสู่การพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ธงชัย ภูวนาถวิจิตร และ กฤต พิริยธัชกุล	39
บทความวิจัย	
ประวัติศาสตร์ชุมชน: วัดสำโรงจากการบอกเล่า กิตติศักดิ์ แสงทอง พุทธิมล คชรัตน์ ทศนีย์ ศรีราม ณัฐจิรา สาทิพจันทร์ และ สุธารินี บุญกิจ	54
หินผา"คุน่อเล มีเอเล": บทบาทวรรณกรรมมุขปาฐะและวัตถุคติชนทางธรรมชาติที่สื่อโลกทัศน์ปกาะกะญอ ชุมชนบ้านคอโซทะ ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก หทัยภัทร คำขำ และ วรรณนะ หนูหมื่น	78
ทัศนคติทางอ้อมของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานี ต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน นันทนา วงษ์ไทย	98
การเปรียบเทียบคำยืมในภาษาไทยใหญ่ พรรณนิดา ชันธพัทธ์	121
การสังเคราะห์งานวิจัยเปรียบเทียบภาษาจีนและภาษาไทยในฐานข้อมูล CNKI ของประเทศจีน อรกัญญา ไรจนวานิชกิจ	147
Information and Communication Technology (ICT) Tools in Preparation Process by EFL Teachers in a Thai University ปฐมาวดี ธนสิทธิ์ฤทธิสร และ อธิปัติย์ บุญเหมาะ	158
การสร้างฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินในการวางแผนป้องกันความเสียหายจากภัยแล้งซ้ำซากและพื้นที่น้ำท่วมด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ต้อง พันธงาม และ ไกรศรี เต็มปักษี	197

บทวิจารณ์หนังสือ

216

พุทธทำนาย: สารัตถะและการสืบทอด

อริวัฑร เอิบกมล

ถอดรหัสเส้นทางสู่ฮัน-รยู 4.0

Korean Wave 4.0

Received: 17 April, 2019

Revised: 30 July, 2020

Accepted: 2 September, 2020

ไพบูลย์ ปิตะเสน¹

Phaiboon Petasen

จิราพร จันจุฬา²

Jiraporn Janjula

Abstract

This study aims at analyzing the origin and the history of Hallyu or Korean wave, from Hallyu 1.0 to Hallyu 4.0. New trends and perspectives of the current Hallyu are the first case study in which the diffusion of Asian popular culture has been effectively done through information technology, as well as providing a good lesson that shows the success of the East Asian cultural industry in the world cultural order. In this regard, "Hallyu" can be divided into 4 stages, namely Hallyu 1.0 (K-drama), Hallyu 2.0 (K-pop music), Hallyu 3.0 (K-culture) and Hallyu 4.0 (K-style). This study suggests that for long-term success and sustainability Hallyu should focus on creating internally "Attractiveness" and externally "Cultural Network" for sharing knowledge throughout Asia.

Keywords: East Asian culture, Hallyu, Korean culture, Korean wave, soft power

¹ดร. สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย

Ph.D., Institute of East Asian Studies, Thammasat University, Thailand

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ประเทศไทย

Assistant Professor, Department of Foreign Languages, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus, Thailand

Corresponding Author: E-mail: jiraporn.ch@psu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ต้นกำเนิด ประวัติความเป็นมาของฮัน-รยู หรือ Korean wave หรือกระแสเกาหลี ตั้งแต่ฮัน-รยู 1.0 จนถึง ฮัน-รยู 4.0 แนวโน้มและมุมมองใหม่เกี่ยวกับกระแสฮัน-รยูนี้ ฮัน-รยูเป็นกรณีศึกษาแรกๆ ที่แพร่กระจายวัฒนธรรมสมัยนิยมผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นบทเรียนที่ดีที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของอุตสาหกรรมด้านวัฒนธรรมของสาธารณรัฐเกาหลีหรือเกาหลีใต้ ทั้งนี้ “ฮัน-รยู” สามารถแบ่งตามเกณฑ์การส่งออกไปยังประเทศได้เป็น 4 ระยะ ได้แก่ ฮัน-รยู 1.0 (K-drama) ฮัน-รยู 2.0 (K-pop music) ฮัน-รยู 3.0 (K-culture) และฮัน-รยู 4.0 (K-style) และเพื่อความสำเร็จในระยะยาวและความยั่งยืน ฮัน-รยูควรจะมีแนวโน้มสร้าง “เสน่ห์ดึงดูด” และ “เครือข่ายวัฒนธรรม” ที่มุ่งเน้นองค์ความรู้ทั่วเอเชีย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมเอเชียตะวันออก ฮัน-รยู วัฒนธรรมเกาหลี กระแสเกาหลี
พลังอำนาจอ่อน

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน หรือ “โลกาภิวัตน์” อันเป็นผลพวงจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาของความสัมพันธ์ที่เกิดการเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล ชุมชน รัฐบาล เอกชน ประเทศ และทวีปต่าง ๆ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และหลายข้อจำกัดต่าง ๆ ในเรื่องพรมแดน ระยะทางและพื้นที่ ส่งผลให้เกิดการช่วงชิงพื้นที่ทางวัฒนธรรมและการไหลบ่าของวัฒนธรรมจากประเทศหนึ่งสู่อีกประเทศหนึ่ง ดังที่ Ganjanapan (2008) ได้กล่าวว่า “โลกยุคไร้พรมแดนก่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “วัฒนธรรมข้ามพรมแดน (Transnational culture)” กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดมิติของวัฒนธรรมที่หลุดออกจากพื้นที่ หรือพรมแดนวัฒนธรรมในเชิงพื้นที่จะค่อย ๆ สลายตัว” โดยปัจจุบันทั่วโลกกำลังจับตามองกระแสเกาหลีหรือ Korean Wave อย่างมาก และพยายามเรียนรู้กลยุทธ์ ตลอดจนถอดบทเรียนจากความสำเร็จของประเทศเล็ก ๆ ที่ชื่อว่า สาธารณรัฐเกาหลี หรือ เกาหลีใต้ นี้

กระแสเกาหลีหรือ “ฮัน-รยู (한류)” หรือ “Hallyu” หรือ “Korean wave” หมายถึง วัฒนธรรม K-pop จากเกาหลีใต้ที่แพร่ระบาดไปทั่วโลก โดยหัวใจหลักของกระแสนี้เกิดจากภาพยนตร์ของเกาหลี (Sukchoo, 2006) ทั้งในรูปแบบภาพยนตร์จบนอน และภาพยนตร์ซีรีส์เรื่องยาวที่ได้รับการยอมรับและแทรกตัวด้วยกลวิธีทางสุนทรียะและ

กระบวนการทางการตลาด ทำให้ครองใจจากผู้ชมได้ทุกชาติทุกภาษา และสามารถสร้างกระแสนิยมในตลาดภาพยนตร์โลก ส่งผลให้ทุกวันนี้ภาพยนตร์เกาหลีได้กลายเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่เติบโตอย่างรวดเร็ว และสามารถเป็นสื่อกลางในการสื่อสารความเป็นชาติพันธุ์สู่ประเทศอื่น ๆ ภาพยนตร์ได้กลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่ทำให้ประชาคมโลกรู้จักเกาหลีได้มากขึ้น สามารถช่วงชิงและยึดครองพื้นที่ทางวัฒนธรรมในประเทศอื่น ๆ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรมบันเทิงของเกาหลีได้มี 3 ประการ นั่นคือ คุณภาพของพลเมือง คุณภาพของผู้นำประเทศ และยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งสู่ระดับโลก ซึ่งรัฐบาลถือเป็นพันธกิจในการขับเคลื่อนเกาหลีไปสู่สากลภายใต้การกำกับของกระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ซึ่งสนับสนุนการผลิตสื่อบันเทิงโดยนำเอาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม อาหาร เพลง และละครเป็นแกนในการผลิตสื่อบันเทิงให้ออกมาในรูปแบบของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และบูรณาการ ก่อให้เกิดผลประโยชน์แบบ 360 องศา ทั้งด้านการอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเกาหลีได้จนส่งผลให้วัฒนธรรมบันเทิงเกาหลีได้กลายเป็นสินค้าส่งออกที่สามารถขายได้ในระดับโลก ไม่ว่าจะเป็น ซีรีส์ เพลง นักร้อง ดารานักแสดง ภาพยนตร์ แฟชั่น การท่องเที่ยว ตลอดจนสินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ เช่น เครื่องสำอางค์ เป็นต้น ที่พลอยได้รับผลเชิงบวกไปด้วยอย่างยาวนานและต่อเนื่อง (Panyapa, 2013) จนทั่วโลกต้องหันมามองเกาหลีใต้ในมุมมองใหม่ และสนใจศึกษาปรากฏการณ์นี้อย่างจริงจัง

“ฮัน-รยู” หรือปรากฏการณ์ความนิยมในวัฒนธรรมเกาหลี โดยได้รับความนิยมทั้งในจีนแผ่นดินใหญ่และประเทศแถบอุษาคเนย์ตั้งแต่ปลายยุคทศวรรษ 90 ที่ผ่านมากระแสเกาหลี (K-wave) เป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่นในประเทศจีน ไต้หวัน ไทย และเวียดนามที่ชื่นชอบวัฒนธรรมเกาหลี โดยเฉพาะเพลง (K-pop) ละครทีวี (K-drama) ภาพยนตร์ (K-movie) แฟชั่น (K-fashion) อาหาร (K-food) และความงาม (K-beauty) ปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมเหล่านี้มีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกับการเคลื่อนย้ายบุคลากร ข้อมูล และเงินทุนข้ามชาติในหลายระดับและหลายมิติ ทั้งระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกและอุษาคเนย์อย่างชัดเจน

นับตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 15 เป็นต้นมา คำว่า “โลกตะวันตกและโลกตะวันออก” ได้กลายเป็นสองประเด็นหลักในการอธิบายปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมมาโดยตลอด การแบ่งโลกออกเป็นสองขั้ว (โลกตะวันตก-โลกตะวันออก) ยิ่งชัดเจนมากขึ้นเมื่อนักวิชาการสายตะวันตกได้ต่อยอดแนวคิดนี้โดยกล่าวถึง มโนทัศน์เรื่อง “ลัทธิบูรพนิยม (Orientalism)” โดยในช่วงยุคแห่งการสำรวจ (ศตวรรษที่ 14 - 16) ซึ่งโลกตะวันตกไม่

เพียงพยายามเข้าควบคุมโลกตะวันออกด้วยกองกำลังทหาร แต่ยังสามารถสร้างมโนทัศน์ใหม่ ว่าด้วยความเป็นตะวันออกหรือบูรพนิยม ดังที่ผลงานชิ้นเอกเรื่อง บูรพนิยม (Orientalism, 1978) ของเอ็ดเวิร์ด ซาอิด (Edward Said) ได้สะท้อนและชี้ให้เห็นว่า “ตลอดช่วงเวลา 4 - 5 ศตวรรษของประวัติศาสตร์ลัทธิจักรวรรดินิยม โลกตะวันตกเป็นองค์ประธานผู้รับรู้ (Cognitive subject) แต่โลกตะวันออกเป็นเพียงเป้าวัตถุให้โลกตะวันตกรับรู้เท่านั้น” ตามนัยนี้ “อารยธรรมและภาวะทันสมัย” จึงเสมือนเป็นเพียงทรัพย์สินแบบผูกขาดที่เป็น ลิขสิทธิ์เฉพาะของโลกตะวันตกในมาตรฐานแบบตะวันตก โลกตะวันออกจึงถูกมองเป็น องค์รอง (Sub-subject) ที่เป็นเพียงผู้เหยียดหรือ “ผู้โจรกรรมความคิด” ตามแนวคิด ลักษณะนี้ (การสร้าง) ประวัติศาสตร์สมัยใหม่ของเอเชียตะวันออก³ จึงกลายเป็นการ เลียนแบบอารยธรรมตะวันตกเพื่อให้เลทันโลกตะวันตก แต่สิ่งที่ผิดความคาดหมายจาก สายตาโลกประการหนึ่ง นั่นคือ หลังจากที่ชาวเอเชียตะวันออกส่งสมพลังอำนาจทาง เศรษฐกิจผ่านทาง “ภาวะทันสมัยแบบบีบอัด (Compressed modernization)”⁴ ได้เป็น ผลสำเร็จ หลังจากนั้น พวกเขาได้พยายามยกระดับความเป็นผู้นำกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ของตนเองผ่านทางวัฒนธรรมสมัยนิยมแบบเอเชียตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง ยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern era) ดังนั้น วัฒนธรรมสมัยนิยมที่เคยมีศูนย์กลางอยู่ที่โลก ตะวันตก จึงเปลี่ยนผ่านมาเป็นแบบเอเชียตะวันออก ส่งผลให้มโนทัศน์ความเป็นองค์รอง ในการพัฒนาภาวะสมัยใหม่เริ่มเลื่อนลงไปจากความคิดของผู้คนยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ต้นกำเนิด และประวัติความเป็นมาของ ฮัน-รยู (K-wave) โดยเริ่มจากฮัน-รยู 1.0 จนถึงฮัน-รยู 4.0 เพื่อแสดงให้เห็นถึงทิศทาง หรือแนวโน้มในอนาคต และมุมมองใหม่เกี่ยวกับกระแสฮัน-รยูนี้ ทั้งนี้ “ฮัน-รยู” สามารถ แบ่งตามเกณฑ์การส่งออกไปยังต่างประเทศได้เป็น 4 ระยะ ได้แก่ ฮัน-รยู 1.0 (K-drama) ฮัน-รยู 2.0 (K-pop music) ฮัน-รยู 3.0 (K-culture) และฮัน-รยู 4.0 (K-style)

³เอเชียตะวันออกเป็นอนุภูมิภาคของทวีปเอเชีย ประกอบด้วย 6 ประเทศ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ ไต้หวัน มองโกเลีย และ 2 ดินแดน ได้แก่ ฮองกงและมาเก๊า

⁴ในช่วงกลางทศวรรษ 90 นักสังคมวิทยาชาวเกาหลีใต้ชื่อ “ซาง คยอง-ซอบ” (장경성, 1999) ได้นิยามการ พัฒนาศักยภาพหลังสงครามของเกาหลีว่าเป็น “ภาวะทันสมัยแบบบีบอัด” (압축적 근대성) นับแต่นั้นมา ทฤษฎีภาวะ ทันสมัยแบบบีบอัดได้กลายเป็นทฤษฎีสำคัญในวงการเกาหลีศึกษาทั่วโลก กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงเชิงเศรษฐกิจ สังคมที่ใช้เวลานานกว่า 2 ศตวรรษในยุโรป และกว่า 60 ปีในญี่ปุ่น สำเร็จขึ้นได้ในเกาหลีใต้ด้วยเวลาเพียง 3 ทศวรรษเท่านั้น

วาทวิทยาของวัฒนธรรมเอเชียตะวันออก (ก่อนหน้าปรากฏการณ์ฮัน-ยุ)

ก่อนการบุกรุกเข้ามาของจักรวรรดินิยมยุโรปและญี่ปุ่นในช่วงครึ่งหลังศตวรรษที่ 19 “ระบบบรรณาการ”⁵ นำโดยประเทศจีนถือเป็นหัวใจหลักของการจัดระเบียบสากลแบบดั้งเดิมในเขตเอเชียตะวันออก ภายใต้ระบบนี้ประเทศจีนได้อ้างตนว่า “เป็นศูนย์กลางของโลก” และแน่นอนว่า มโนทัศน์เรื่องการมีจีนเป็นศูนย์กลาง (Zhonghua, 中華) นี้เป็นผลผลิตของความเหนือกว่าหรือการครอบงำทางวัฒนธรรม ดังนั้น ความคิดลักษณะนี้หรือที่เรียกว่า Sino-centrism วางอยู่บนพื้นฐานความคิดว่า วัฒนธรรมจีนมีความเก่าแก่ หรืออีกนัยหนึ่งคือ มีความเหนือกว่าวัฒนธรรมอื่น ๆ นั่นเอง

ประเทศเพื่อนบ้านมักได้รับการกล่าวถึงในฐานะเป็นกิ่งก้านของต้นไม้ใหญ่หรือประเทศจีน แต่สิ่งหนึ่งที่น่าสนใจคือ ทุกประเทศในเขตเอเชียตะวันออกต่างอ้างว่าตนเองเป็นศูนย์กลางของโลกในช่วงศตวรรษที่ 18 ตามรูปแบบของจีนหรือที่เรียกว่า Small Sino-centrism ด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ชาวโซซอน (ชื่อเดิมของประเทศเกาหลี) ยืนยันว่าตนเป็นทายาทหนึ่งเดียวที่สืบทอดอารยธรรมจีนดั้งเดิมมาจากราชวงศ์ฮั่น และมองชาวแมนจูที่เป็นผู้ก่อตั้งราชวงศ์ชิง (ค.ศ. 1644 - 1912) ว่าเป็นผู้ที่ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมเสื่อมถอย⁶ ในทางตรงข้าม ญี่ปุ่นอ้างว่า ราชวงศ์แห่งจักรพรรดิได้ปกครองดินแดนแถบนี้มาตั้งแต่โบราณกาล (万世一系, Banseiikkei) และอาจเป็นผู้นำของระบบ Sino-centrism แม้กระทั่งเวียดนามก็ใช้ระบบบรรณาการของตนเองกับประเทศรอบข้างในช่วงเริ่มต้นศตวรรษที่ 19 เช่นกัน ทว่า สิ่งหนึ่งที่น่าสนใจยิ่งกว่า นั่นคือ ราชวงศ์ชิงได้พยายามตีความมโนทัศน์นี้โดยแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ศาสตร์ความรู้แบบจีน และศิลปะการต่อสู้แบบแมนจู ดังที่จักรพรรดิหย่งเจิ้น (ค.ศ. 1678 - 1735) ผู้ปกครองรุ่นที่ 3 แห่งราชวงศ์ชิง (ครองราชย์ปี 1722 - 1735) ตรัสไว้ว่า ระบบการปกครองที่มีจีนเป็นศูนย์กลางต้องมีการบูรณาการระหว่างศาสตร์ความรู้และศิลปะการต่อสู้ อย่างไรก็ตาม การอ้างใช้ระบบดังกล่าวของแต่ละประเทศได้สะท้อนให้เห็นถึงการล่มสลายของระบบบรรณาการแบบดั้งเดิมของเอเชียตะวันออกที่มีจีนเป็นศูนย์กลาง แต่หากมองอีกมุมหนึ่งจะเห็นว่า แต่ละประเทศต่างล้วน

⁵ระบบบรรณาการ (Tribute system) เป็นศัพท์บัญญัติที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของจีนดั้งเดิมกับประเทศแวดล้อม รวมถึงเกาหลี ญี่ปุ่น เวียดนาม อันามัม กัมพูชา สยาม มละกา และศรีลังกา ซึ่งถือเป็นดินแดนของอนารยชนและเป็นทาสของจีนที่ต้องถวายเครื่องบรรณาการต่อจักรพรรดิจีน และได้รับบรรดาศักดิ์และสิทธิประโยชน์เป็นการตอบแทน

⁶ราชวงศ์ชิงมิได้ก่อตั้งขึ้นโดยชาวจีนเชื้อสายฮั่นที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ แต่สถาปนาขึ้นโดยชนกลุ่มน้อยเชื้อสายแมนจูเลีย

ไม่ได้มีการขับเคลื่อนในการสร้างกรอบความคิดเพื่อสร้างระเบียบใหม่ขึ้นแต่อย่างใด ราวต้นศตวรรษ 19 แต่ละประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงยังคงยึดติดกับแนวคิด Sino-centrism ที่มีตนเองเป็นศูนย์กลาง และยังต้องเผชิญหน้ากับมหาอำนาจตะวันตกที่เข้ามา “เจรจา” บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ทางการทูตสมัยใหม่ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ “แบบเลือกปฏิบัติ” (Lee, 2005)

ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า โลกตะวันตกและโลกตะวันออก “ที่ชาวตะวันตกค้นพบ” จึงกลายเป็นสองประเด็นหลักในการกล่าวถึงปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม เมื่อพิจารณาจากประวัติศาสตร์โลกจะพบว่า ความเปลี่ยนแปลงของระเบียบภูมิภาคในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงสามารถแบ่งออกเป็นสี่ยุค ได้แก่ 1) ยุคสันติสุขมองโกล (Pax-Monolica) 2) ยุคที่จีนเป็นศูนย์กลาง (Sino-centric) 3) ยุคทุนนิยมโลก (Euro-centric) และ 4) ยุคโลกานิยม-ภูมิภาคนิยม (Globalism-Regionalism) ต่อมาในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 มาตรฐานโลกแบบอเมริกาได้เริ่มเข้ามาแทนที่ระเบียบแบบดั้งเดิมที่มีจีนเป็นศูนย์กลาง แต่ระเบียบสากลสมัยใหม่แบบตะวันตกมิได้หยั่งรากลึกลงในสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงที่มีทั้งความดั้งเดิมและความเป็นสมัยใหม่ผสมผสานอยู่ด้วยกัน กระทั่งเมื่อไม่นานมานี้ กระบวนการโลกาภิวัตน์ กระบวนการพัฒนาสารสนเทศ และกระบวนการกลายเป็นประชาธิปไตยได้ส่งอิทธิพลทำให้แม้กระทั่งความคิดแบบยุคหลังสมัยใหม่ก็ปรากฏพบได้ในสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงเช่นกัน พร้อม ๆ กับการพัฒนาเครือข่ายของตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (Non-state actors)⁷ เช่น บริษัทข้ามชาติ และเครือข่ายประชาสังคมที่มีความสัมพันธ์เชิงราบระหว่างรัฐ ดังนั้น สังคมของประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงในยุคศตวรรษที่ 21 จึงพบว่ามีลักษณะโครงสร้างแบบสามชั้นของ “ความดั้งเดิม - ความเป็นสมัยใหม่ - ความเป็นหลังสมัยใหม่” ผสมผสานอยู่ร่วมกัน (Kim, 2015)

ภายใต้สภาวะการณ์ปัจจุบัน ความนิยมในอัน-รัฐเริ่มปรากฏเด่นชัดในสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงที่มีความทันสมัยและเติบโตด้านอุตสาหกรรม ผู้คนในสังคมที่มีพลังอำนาจเชิงเศรษฐกิจจึงเริ่มต้องการเป็นองค์ประธานผู้รับรู้ (Cognitive subject) ในกิจกรรมทางวัฒนธรรมของตนเอง ในบริบทเช่นนี้ อัน-รัฐจึงมีอาจพิจารณาว่าเป็นเพียงการผสมผสานทางวัฒนธรรม (Cultural acculturation) หากแต่มองได้ว่าเป็น “ปรากฏการณ์ข้ามผ่าน

⁷ ตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ หมายถึง กลุ่มองค์กรที่เป็นอิสระจากรัฐ นั่นคือ เป็นองค์กรที่ไม่ได้รับทุนสนับสนุนหรืออยู่เหนือการควบคุมโดยอำนาจรัฐส่วนกลาง กลุ่มองค์กรเหล่านี้เกิดขึ้นจากทั้งภาคประชาสังคม ภาคเศรษฐกิจการค้าและแรงกดดันทางการเมือง

วัฒนธรรม (Transcultural phenomenon)” หรือ “การปรับอำนาจทางวัฒนธรรม (Cultural power reorganization)” ผ่านทางการเคลื่อนย้ายบุคลากร สื่อมวลชน และเงินทุนข้ามชาติ ที่มีลักษณะซับซ้อนและพลวัตสูง ทั้งนี้ การปลดปล่อยอิสรภาพให้แก่สื่อในหลายประเทศแถบเอเชียในยุค 90 ยังผลให้เกิดภาวะแวดล้อมที่เอื้ออำนวย และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมของสินค้าสื่อ ซึ่งย้อนกลับมาส่งผลให้ฮัน-รยูขยายตัวในวงกว้างขึ้น ในยุคปัจจุบันเราแทบไม่อาจจำแนก “สินค้าของเรา” ออกจากสินค้าตะวันตกหรือแยกแยะของแท้ออกจากของเทียมได้อย่างชัดเจน ดังนั้น การแบ่งแยกยุคสมัยตามสามัญทัศน์แบบเดิม เช่น ลัทธิจักรวรรดินิยมตะวันตก – ลัทธิล่าอาณานิคม หรือ “โลกที่หนึ่ง – โลกที่สาม” จึงแทบไม่มีความหมายหรือมีนัยสำคัญหลงเหลืออีกต่อไป

เมื่อพิจารณาย้อนกลับไปในอดีต วัฒนธรรมเกาหลีจึงเป็นเพียง “แสงจันทร์” หรือ “วัฒนธรรมดาวเทียม” ที่รับถ่ายทอดจากวัฒนธรรมจีนในยุคก่อนสมัยใหม่ และวัฒนธรรมตะวันตกรวมถึงญี่ปุ่นในยุคสมัยใหม่ แต่ในยุคหลังสมัยใหม่ เกาหลีได้เปลี่ยนตนเองจากภาครับมาเป็น “สถานียากส่งวัฒนธรรม” และนี่ถือเป็นจุดเริ่มต้นและความหมายแท้จริงของฮัน-รยู

จุดกำเนิดของฮัน-รยู

กระแสความนิยมในฮัน-รยู มิใช่เรื่องที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญหรือเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ คำว่า “ฮัน-รยู” ประกอบด้วยคำว่า hal (韓) + lyu (流) ซึ่งไม่เพียงสื่อความหมายถึงแนวโน้มของวัฒนธรรมสมัยนิยม แต่ยังแสดงถึงกระแสที่เปลี่ยนจากอุดมการณ์ทางเศรษฐกิจการเมืองไปสู่กระบวนการทางวัฒนธรรมในยุคหลังสงครามเย็น ดังนั้น กระแสเกาหลีจึงมิใช่เป็นตัวแทนของความเป็นสมัยใหม่ (ที่เดินตามหลังโลกตะวันตก) หากแต่เป็นผู้นำของวัฒนธรรมสมัยนิยมแบบเอเชียตะวันออกที่ดำเนินไปในลักษณะคู่ขนานกับวัฒนธรรมสมัยนิยมแบบตะวันตก

ฮัน-รยูมิใช่พลังอำนาจแข็ง (Hard power)⁸ ของประเทศที่มั่งคั่งและทรงอำนาจทางการทหาร หากแต่เป็นพลังอำนาจอ่อน (Soft power)⁹ ที่ผู้คนจะทำตามเมื่อตนรู้สึกดีหรือสนใจในสิ่งนั้น วัฒนธรรม K-pop กลายเป็น “สิ่งดึงดูดใจ” ที่ได้รับความนิยมในหมู่

⁸พลังอำนาจแข็ง หมายถึง พลังอำนาจซึ่งตั้งอยู่บนความแข็งแกร่งทางการเมืองการทหารเป็นสำคัญ

⁹พลังอำนาจอ่อน หมายถึง พลังอำนาจที่อาศัยความชอบธรรมทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การทูต กฎหมาย กฎระเบียบ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ฯลฯ ซึ่งมีความสามารถในการดึงดูดและสร้างการมีส่วนร่วมมากกว่าการบังคับหรือให้เงิน

วัยรุ่นชาวจีนและอุซาคเนย์ เป็นสิ่งที่สื่อถึงการ “เคลื่อนย้ายอำนาจ (Powershift)” จากพลังอำนาจแข็งไปสู่พลังอำนาจอ่อน

คำว่า “ฮัน-รยู” หรือเรียกในภาษาจีนว่า “Hanliu” ซึ่งเป็นคำที่ถูกใช้ในวงการสื่อจีนตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษ 90 เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ความนิยมในวัฒนธรรมเกาหลีที่ผู้คนเริ่มพูดถึงมากขึ้นเรื่อย ๆ ในประเทศจีน และแน่นอนว่า ได้ก่อให้เกิดความหลากหลายทางความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมสมัยนิยมแบบเกาหลีนี้ว่า นี่คือนวัตกรรมหรือสินค้า ? (ไม่นิยมใช้เครื่องหมายคำถามในภาษาไทย) หรือควรเรียกสิ่งนี้ว่า สินค้าทางวัฒนธรรมหรือ “culduct” ที่มาจากการว่า cultural product ? สินค้านี้มีคุณภาพในระดับสูงหรือระดับต่ำ ? สำหรับชาวจีน คำว่า ฮัน-รยู นั้นมีสองความหมาย ได้แก่ 1) hanliu (韓流) สื่อถึงกระแสหรือการไหล (ของวัฒนธรรม) แบบเกาหลี 2) hanliu (寒流) หมายถึง กระแสน้ำที่ตรงข้ามกับกระแสน้ำอุ่นหรือกระแสลมหนาวที่พัดเข้าสู่จีนแผ่นดินใหญ่ นอกจากนี้ ชาวจีนยังใช้คำว่า hanmi (韓迷) ซึ่งหมายถึง ความคลั่งไคล้ในวัฒนธรรมสมัยนิยมแบบเกาหลีที่เกิดขึ้นในประเทศจีน คำว่า mi (迷) เทียบได้กับคำว่า Mania ในภาษาอังกฤษ ดังนั้น คำว่า han + mi จึงหมายถึง ผู้คลั่งไคล้ในวัฒนธรรมสมัยนิยมแบบเกาหลีหรือที่เรียกว่า “K-pop mania” นั่นเอง อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาคำศัพท์อื่นที่เกี่ยวข้องกับคำว่า mi เช่น milu (迷路) หรือเขาวงกต หรือ milu (迷兒) หรือเด็กหลงทาง ชาวจีนบางส่วนจะรู้สึกคำว่า “mi” นี้ยังสามารถสื่อถึงเยาวชนชาวจีนผู้หลงทางเข้าไปเสพติดวัฒนธรรมสมัยนิยมแบบเกาหลี ซึ่งหากมองในลักษณะนี้ บางทีคนของสังคมจีนจึงยังคงแฝงไว้ด้วยความรู้สึกต่อต้านฮัน-รยู หรือ “Anti-hallyuism” อยู่เช่นกัน

ต้นกำเนิดหรือสาเหตุของความนิยมในฮัน-รยูสามารถทำความเข้าใจจากการวิเคราะห์เชิงทฤษฎีได้อย่างน้อยสามแนวทาง ได้แก่ 1) สมรรถนะหรือความสามารถ (อำนาจแข็ง) 2) เสน่ห์ดึงดูด (อำนาจอ่อน) และ 3) การวิพากษ์วิจารณ์ (Kim, 2007) โดยในมุมมองของทฤษฎีสมรรถนะนั้นปรากฏการณ์ฮัน-รยูวางอยู่บนพื้นฐานของความสำเร็จด้านเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ในช่วงการเติบโตด้วยอุตสาหกรรมแบบก้าวกระโดดในช่วงปลายศตวรรษ 20 ด้วยเหตุนี้ ฮัน-รยูจึงถูกมองเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจแข็งหรือเทคโนโลยีด้านวัฒนธรรมของเกาหลีใต้ ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบการเกาหลีสร้างสรรค์สินค้าทางวัฒนธรรมได้ดียิ่งขึ้น ในความเป็นจริงแล้ว ฮัน-รยูมีฐานะเป็นธุรกิจวัฒนธรรมสาขาหนึ่งที่ได้รับประโยชน์จาก “เครือข่ายการผลิตทางวัฒนธรรมของเอเชีย” โดยการบูรณาการระหว่างกลยุทธ์การตลาดของบริษัทเกาหลีและ

บริษัทผู้ค้าทองถิ่นในเอเชีย หากมองในลักษณะนี้ ฮัน-รยูจึงเป็นปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมมากกว่าปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม

ในทางตรงข้าม ทฤษฎีที่สองซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่ “เสน่ห์ดึงดูด” ของวัฒนธรรมสมัยนิยมแบบเกาหลีที่มีอยู่ในฮัน-รยู ซึ่งมีเนื้อหาวัฒนธรรมที่เป็น “ต้นแบบแห่งการพัฒนาสไตล์เกาหลี” ซึ่งไม่เพียงสังคมเกาหลีได้ความเป็นประชาธิปไตย แต่ยังสามารถรักษาความเป็นอิสระของภาคประชาสังคม พร้อมกับธำรงรักษาค่านิยมแบบดั้งเดิม (เช่น ความจงรักภักดี ความกตัญญู เป็นต้น) ได้เป็นอย่างดี

ภาพประกอบ 1 ละครทีวีเกาหลี : แดจังกึม – จอมนางแห่งวังหลวง
(Jewel in the Palace)

ในความหมายนี้ความสำเร็จของละครทีวี “แดจังกึม-จอมนางแห่งวังหลวง” (Petasen, 2005) มีนัยที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยมีความเชื่อมโยงกับค่านิยมความเป็นเกาหลีแบบดั้งเดิม และเป็นพลังที่ขับเคลื่อนฮัน-รยู ซึ่งวางอยู่บนพื้นฐานอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่ใช้อารมณ์ความรู้สึก และความเพลิดเพลินในการสร้างมูลค่าเพิ่มของตัวสินค้า ก่อนหน้านี้ผู้คนยังมีความเชื่อว่า วัฒนธรรม K-pop ลอกเลียนแบบมาจากวัฒนธรรมตะวันตก แต่ละละครทีวีเกาหลีที่พลิกโฉมหน้าประวัติศาสตร์ K-drama เรื่องนี้ได้สร้างความประหลาดใจโดยการตีความค่านิยมขงจื้อของเอเชียตะวันออก “ในมุมมองของเกาหลี” ด้วยเหตุนี้ฮัน-รยู ในฐานะที่เป็นเสน่ห์ดึงดูด จึงมิได้เป็นเพียงสินค้าเชิงพาณิชย์ หากแต่ยังทำหน้าที่เป็น “ผู้เผยแพร่ค่านิยมวัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกสไตล์เกาหลี” อีกทางหนึ่ง ซึ่งภายหลังได้กลายมาเป็นต้นกำเนิดของความรู้สึกต่อต้านฮัน-รยู (Anti-hallyuism) ในประเทศเอเชียตะวันออกด้วยตัวเอง ความสำเร็จของฮัน-รยูนั้น มิใช่ได้รับการตอบรับ

เชิงบวกเสมอไป มีบางกรณีวิจารณ์ว่า ฮัน-รยู มิใช่เป็นผลผลิตของลักษณะพิเศษเฉพาะตัว หรือความเยี่ยมยอดทางวัฒนธรรมของเกาหลี หากแต่เป็นเพียงผลผลิตของการบริหารจัดการที่ลงตัวของทุนทางวัฒนธรรมเท่านั้น

เมื่อพิจารณาตามทฤษฎีที่สาม นั่นคือ การวิพากษ์วิจารณ์ ฮัน-รยูจะสามารถประสบความสำเร็จได้เพียงเมื่อมีเป้าหมายอยู่ที่ตลาดเฉพาะเจาะจงหรือ Niche market ในเอเชีย และเมื่ออยู่ภายใต้ระเบียบวัฒนธรรมโลกที่นำโดยอเมริกาเท่านั้น อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า ฮัน-รยูมิได้ระเบิดความนิยมออกมาในบริบทของวัฒนธรรมชั้นสูง (High culture) แบบดั้งเดิมของเกาหลี หากแต่สัมผัสผ่านทาง Pop-culture ยุคใหม่ เช่น ดนตรีเพลงเต้น แนวบลูส์ เพลงฮิปฮอปของกลุ่มไอดอลเกาหลี ซึ่งเท่ากับว่า สิ่งเหล่านี้ เป็นการยืนยันในพลังอำนาจของวัฒนธรรมสมัยนิยมแบบเกาหลี ความเพียรพยายามและภาวะการแข่งขันสโตร์เกาหลีส่งผลให้วัฒนธรรม K-pop เบียดเข้าไปแข่งขันได้ในตลาดเสรี ในขณะที่เดียวกันทฤษฎีที่สองที่มองฮัน-รยูเป็นเสน่ห์ดึงดูด (อำนาจอ่อน) ได้ทำให้ฮัน-รยู กลายเป็น hub เพื่อสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมของเอเชียตะวันออก และสามารถใช้เป็นวาทกรรมต้าน (Counter discourse) ระดับเอเชียตะวันออกเพื่อต้านทานอำนาจนำทางวัฒนธรรมโลก (Global cultural hegemony) ที่นำโดยอเมริกาหรือโลกตะวันตกอีกทางหนึ่ง

จากฮัน-รยู 1.0 ถึงฮัน-รยู 4.0

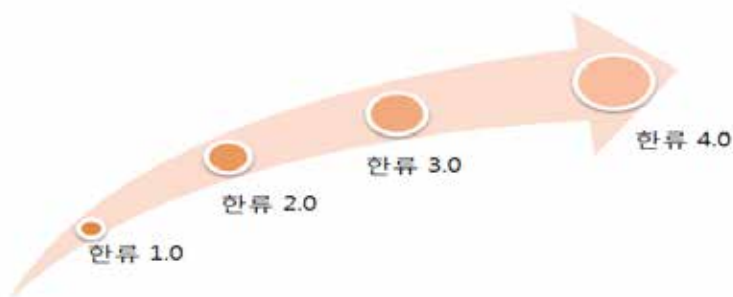
ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่า ฮัน-รยู 1.0 เริ่มต้นจากการส่งออกละครทีวี (K-drama) ในช่วงปลายทศวรรษ 90¹⁰ และก้าวกระโดดขึ้นมาสู่ช่วงดิบโตในยุคฮัน-รยู 4.0 (K-style) โดยผ่านเส้นทางฮัน-รยู 2.0 (K-pop music) และฮัน-รยู 3.0 (K-culture) ช่วงกลางของปี 2000 ความนิยมฮัน-รยูมีลักษณะเชื่อมโยงใกล้ชิดกับความนิยมในกลุ่มไอดอลเกาหลี การพัฒนาเทคโนโลยีด้านข้อมูลบนฐาน Web 2.0 ผสมกับแรงขับเคลื่อนจาก Social network sites (SNS) และ Smart phone ส่งผลให้กระแสความนิยมของฮัน-รยู 2.0 ได้กระจายตัวข้ามเอเชียตะวันออกไปทั่วโลกในเวลาอันรวดเร็ว

ศัพท์บัญญัติใหม่คำว่า ฮัน-รยู 2.0 หรือ Neo-hallyu ได้เกิดขึ้นพร้อมกับอุปสงค์ ความต้องการวัฒนธรรมเกาหลีทั่วทั้งเอเชีย เช่น ตัวอักษรเกาหลี (한글, hangul) อาหารเกาหลี (한식, hansik) ชุดแต่งกายเกาหลีแบบดั้งเดิม (한복, hanbok) หรือบ้านสไตล์

¹⁰สินค้าวัฒนธรรมของเกาหลีชิ้นแรกที่เจาะเข้าไปในตลาดประเทศจีนคือละครทีวี ชื่อ “What is Love All About (1997) และ Stars in My Heart (1997) ซึ่งต่อมาก็ได้รับความนิยมไปทั่วเอเชีย

เกาหลี (한옥, hanok) เป็นต้น (Jung & Lee, 2010) คำว่า ฮัน-รยู 2.0 ถูกใช้เป็นครั้งแรกโดยสื่อชาวญี่ปุ่นที่รายงานเทศกาลดนตรีของวงเกิร์ล เจเนอเรชัน (Girls' Generation) ที่เปิดตัวอัลบั้มแบบดิจิทัลกลางนครโตเกียว (Han, 2010) นัยสำคัญของฮัน-รยู 2.0 มีสองประการ ได้แก่ 1) การขยายขอบเขตจากวัฒนธรรม K POP ร่วมสมัยไปสู่วัฒนธรรมดั้งเดิม เช่น ภาษา อาหารและบ้านสไตล์เกาหลี และ 2) การบรรลุถึงการทำลายแนวงานแบบเดิม (Genre kill) เพื่อเปิดทางให้กองทัพไอดอล K POP ได้บุกเข้าถึงตะวันออกกลาง ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ และแอฟริกา และแน่นอนว่า นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านอุตสาหกรรมได้จับตามองการขยายตัวของฮัน-รยู เข้าไปในยุโรปและอเมริกาเหนือที่ซึ่งอุดมไปด้วยวัฒนธรรมตะวันตกสายหลัก อย่างไรก็ตาม ฮัน-รยู ได้ทำให้วัฒนธรรมเกาหลีได้รับความสนใจในระดับสูงจนน่าประหลาดใจ แรงจูงใจแท้จริงของความนิยมในเคป็อปนี้มีอาจอธิบายในบริบทด้านอุตสาหกรรมหรือการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเดียว แต่ปรากฏการณ์ระดับข้ามชาตินี้เกิดจากลักษณะความเป็นลูกผสม (Hybrid) ของวัฒนธรรมเกาหลีและสื่อสังคม (Social media) ตัวอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจน นั่นคือ การที่แม้กระทั่งเปเรซ ฮิลตัน (Perez Hilton) บล็อกเกอร์เลื่องชื่อชาวอเมริกันยังออกแรงเชียร์เอ็มวี “Nobody” ของ Wonder Girls จนมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลกในเวลาอันสั้น และอีกสิ่งหนึ่งที่ถือเป็นจุดเปลี่ยนไปสู่ฮัน-รยู 2.0 คือ การมีแฟนคลับข้ามชาติโดยผ่านโซเชียลมีเดีย (SNS: Youtube, Facebook, Twitter, etc.) ซึ่งช่วยให้ฮัน-รยูกระจายตัวไปได้ทั่วโลกภายในเวลาอันรวดเร็ว

หลังการปรากฏตัวของฮัน-รยู 2.0 ซึ่งเป็นฮัน-รยูแบบดั้งเดิมได้ไม่นาน เกาหลีได้มีการพัฒนาและก้าวไปสู่ฮัน-รยู 3.0 โดยมีวัตถุประสงค์หลักอยู่ที่การขยายขอบเขตของวัฒนธรรมเกาหลีแบบดั้งเดิมไปทั่วโลก นับตั้งแต่ช่วงต้นปี 2010 ฮัน-รยูมิได้จำกัดอยู่เพียงละครทีวี หรือดนตรี K POP หากแต่ยังขยายตัวไปสู่ทุกสาขาทุกแขนงของวัฒนธรรมเกาหลี

ภาพประกอบ 2 วิวัฒนาการของฮัน-รยู

ตาราง 1

อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของฮัน-รยู

อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของฮัน-รยู			
	ฮัน-รยู 1.0	ฮัน-รยู 2.0	ฮัน-รยู 3.0
ช่วงเวลา	1995 ~ 2005	2006 ~ ปัจจุบัน	ปัจจุบัน
เขตการ แพร่กระจาย	เอเชีย (จีน ไต้หวัน และ ญี่ปุ่น)	เอเชีย อเมริกาเหนือ และยุโรป	ทั่วโลก
เป้าหมาย	เนื้อหาทางสื่อ (ละครทีวี และภาพยนตร์) (เน้นที่ตัว สินค้า)	ไอดอล K-pop (เน้นที่ดารา K-stars)	ขยายตัวทุก ประเภท (เน้นที่แบรนด์ ผู้สร้างและดารา)
ตัวอย่าง	“What is Love?”(1992), “14“Winter Sonata” (2002), “My Sassy Girl” (2001) “Jewel in the Palace” (2003-2004) HOT (band), Boa (singer).	Girls’ Generation, Kara, Shinee, 2PM, Big Bang (band)	
เครือข่าย	สังคมชาวเกาหลีใน ต่างประเทศ	ออนไลน์ (YouTube)	สื่อ SNS
สื่อ	Video, CD, spot broadcasting	Internet, on-site performance	Cross-media
ความยั่งยืน	หลายเดือนถึงปี (Winter Sonata)	หลายปี (Girls’ Generation)	หลายทศวรรษ
ทิศทาง	ดึงดูดสายตาชาวโลกมายัง เกาหลี (เน้นอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว)	ขยายตัวสู่ต่างประเทศ	ขยายตัวสู่ทั่วโลก (ในฐานะกระแส หลัก)

ในท้ายที่สุด อัน-รยู 4.0 จะได้รับการพัฒนาขึ้นสู่ “ความเป็นเกาหลี” (K-style) ซึ่งมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับสิทธิในการเผยแพร่ต่อสาธารณชน (Right of publicity)¹¹ การขยายตัวของอัน-รยูนั้นเกิดขึ้นจากความชื่นชอบของเหล่าแฟนคลับทั่วโลก และเป้าหมายของความชื่นชอบเหล่านี้มีใช้สิ่งอื่นใด หากแต่เป็นภาพลักษณ์ของซูเปอร์สตาร์ อัน-รยู ภาพลักษณ์เหล่านี้เป็นสิ่งที่สะท้อนอัตลักษณ์ของไอดอลเหล่านั้น ดังนั้น การนำอัตลักษณ์ไปใช้ในเชิงพาณิชย์ย่อมต้องเกี่ยวพันกับสิทธิในการเผยแพร่ต่อสาธารณชน บรรดาแฟนคลับผู้หลงใหลและมีซูเปอร์สตาร์อัน-รยูเป็นต้นแบบของพฤติกรรม ย่อมต้องพยายามเข้าถึงผลงานรายวันของพวกเขา ทุกคนสนใจในไลฟ์สไตล์ (เสื้อผ้า การแต่งกาย ที่พิกอาศัย เป็นต้น) ของซูเปอร์สตาร์อัน-รยู ดังนั้น ความสำเร็จของกลยุทธ์อันรยู 4.0 นี้ จึงขึ้นอยู่กับว่า จะสามารถใช้ประโยชน์และปกป้องสิทธิในการเผยแพร่ต่อสาธารณชนให้แก่ซูเปอร์สตาร์เหล่านี้ได้อย่างไร

ตัวอย่างที่เห็นชัดเจน ได้แก่ ละครทีวีเรื่อง “แดจังกึม: จอมนางแห่งวังหลวง” ที่มียอดผู้ชมสูงถึงร้อยละ 90 ในประเทศกลุ่มตะวันออกกลาง เรื่อง “เพลงรักในสายลมหนาว” ที่ได้รับความนิยมสูงสุดในประเทศญี่ปุ่น เรื่อง “ยัยตัวร้ายกับนายต่างดาว” ที่ได้รับความสนใจจากแฟนละครทั่วประเทศจีน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้ผู้ถือครองลิขสิทธิ์ (ช่องสถานีโทรทัศน์ และบริษัทผู้สร้าง) เป็นผู้ได้รับรายรับต่อเนื่องจากการจำหน่ายลิขสิทธิ์ แต่บริษัทผู้จำหน่ายสินค้าที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเว็บไซต์วิดีโอออนไลน์ในประเทศจีน ญี่ปุ่น และประเทศนำเข้าล้วนได้รับประโยชน์จากแรงคลื่นรอบนอก (Spin-off) จากละครทีวีที่ประสบความสำเร็จเหล่านี้เช่นกัน ดังนั้น เพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของอัน-รยู 4.0 จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปกป้องสิทธิในการเผยแพร่ต่อสาธารณชน ดังนั้น อัน-รยูในฐานะที่เป็นเสน่ห์ดึงดูดอาจเป็นปัจจัยหลักสำคัญที่กำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลว ในแง่นี้ อาจสรุปได้ว่า อัน-รยู ได้ด้วยคำว่า “พลังความสามารถ (energy)” ซึ่งพลังในความหมายของชาวเกาหลี แบ่งออกได้เป็นสามประเภท ได้แก่ 1) พลังสากล (Qi, 气) 2) ความเปลวเพลิง (Heung, 흥) และ 3) ความรักความใส่ใจ (Jeong, 정)

¹¹สิทธิในการเผยแพร่ต่อสาธารณชน (Right of publicity, 초상권) เป็นสิทธิตามกฎหมายทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ที่จำกัดสิทธิการใช้ชื่อ ภาพเหมือนจริง หรืออัตลักษณ์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใด เพื่อวัตถุประสงค์การค้า โดยปกติจะเกี่ยวพันกับบริบทของการพูดเชิงพาณิชย์ เช่น บริษัทใช้ชื่อ ภาพเหมือน หรือเสียงคำพูดของดาราในลักษณะที่เชื่อมโยงกับสินค้าเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจว่า ดาราผู้นั้นรับรองหรือรับประกันการใช้สินค้าเหล่านั้น เป็นต้น

หากมองว่า ละครทีวีที่มีเนื้อหาหลักเกี่ยวกับความรักความใส่ใจของเกาหลีเป็นฮัน-รยู 1.0 และดนตรีเคป็อปที่มุ่งเน้นที่ความเพรียวเปล่งเป็นฮัน-รยู 2.0 แล้ว ฮัน-รยู 3.0 ย่อมเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับรสชาติหรือสไตล์แบบเกาหลี เช่นนั้นแล้ว ฮัน-รยู 4.0 จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใด จากการศึกษาตามรายงานพันธุกรรมทางวัฒนธรรมของชาวเกาหลีหรือ The Cultural DNA of Koreans คำตอบของคำถามนี้อาจเป็นวัฒนธรรมของธุรกิจเกาหลี (K-corporate culture) ในบริษัทชั้นนำของเกาหลี (เช่น ซัมซุง ฮุนได แอลจี เป็นต้น) ซึ่งได้วางรากฐานในตลาดโลกมากระยะหนึ่งแล้ว แต่นั่นมิได้หมายความว่า จะมีชื่อเสียงในด้านบวกเสมอไป สิ่งที่ปรากฏคือ การใช้กลยุทธ์ทางธุรกิจเพื่อหาผลประโยชน์ระยะสั้น และมีได้สร้างแบบแผนที่มีมูลค่าเพิ่มหรือทิ้งรอยเท้าแห่งความเป็นเลิศให้แก่ผู้อื่น เช่น เรื่องสิทธิมนุษยชน การดูแลรักษาสสิ่งแวดล้อม และการบริหารงานแบบโปร่งใส เป็นต้น (Joo et al., 2012) และไม่ว่า นี่อาจเป็นเวลาที่เหมาะสมในการปลูกถ่ายพันธุกรรมทางวัฒนธรรมของบริษัทเกาหลี

จนถึงปัจจุบันนี้ งานวิจัยเกี่ยวกับฮัน-รยู ส่วนใหญ่เป็นลักษณะเน้นเชิงนโยบาย มีวัตถุประสงค์เพื่อประมาณการและคาดการณ์ผลทางเศรษฐกิจโดยมิได้วิเคราะห์เชิงตัวแปร อีกทั้งยังขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ทำให้ไม่สามารถชี้ชัดได้ว่า วัฒนธรรมฮัน-รยูแบบไหนที่จะสามารถลงรากแข็งแรงในประเทศใด และแน่นอนว่า วาทกรรมหลักของฮัน-รยูถูกทำให้บิดเบือนโดยพาณิชย์นิยม การแทรกแซงของรัฐ และชาติพันธุ์นิยมในประเทศเกาหลี จากนั้นจึงได้รับการผลักดันจากสื่อมวลชน รัฐบาล กลุ่มธุรกิจ และนักวิชาการผู้ขับเคลื่อนนโยบาย รัฐบาลเกาหลีแสดงความกระตือรือร้นอย่างชัดเจนในการจำหน่ายสินค้าฮัน-รยู (นโยบายเน้นการส่งออก) มากกว่าการส่งเสริมระดับคุณภาพของวัฒนธรรมเกาหลี (นโยบายเน้นการส่งเสริมวัฒนธรรม) โดยการเข้ามาแทรกแซงของรัฐบาลนี้เริ่มตั้งแต่การผลิตไปจนถึงการจัดจำหน่ายสินค้าฮัน-รยู (ภายใต้คำว่า “ให้การสนับสนุน”) นอกจากนี้ ความคิดเรื่องชาติพันธุ์นิยมยังสามารถซ่อนตัวไว้ภายใต้แบรนด์ของสินค้าที่เรียกว่า “ฮัน-รยู”

อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของฮัน-รยูในระยะยาวนั้นขึ้นอยู่กับว่า เกาหลีจะสามารถสร้าง “สัมพันธภาพ” กับรัฐบาลท้องถิ่นและองค์กรธุรกิจในตลาดแข่งขันเสรีได้อย่างไร ดังนั้น เกาหลีจึงจำเป็นต้องมีทักษะเชิงบวกและเปิดกว้างรับวัฒนธรรมต่างชาติมากขึ้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า วาทกรรมที่เน้นความเป็นอนาคตของฮัน-รยู ไม่ควรปล่อยไว้ในมือของบริษัทผู้หาผลประโยชน์หรือกลุ่มการเมืองคลั่งชาติ แต่ควรวางอยู่บนพื้นฐานของค่านิยมและจริยธรรมเชิงมนุษยนิยม บริษัทเกาหลี (K-companies) ควรลงทุนในระยะยาวด้านการวิจัยและพัฒนาวัฒนธรรมมากกว่าการมุ่งเน้นขายสินค้าวัฒนธรรมคุณภาพต่ำ

ในราคาถูก และแน่นอนอย่างยิ่งว่า มีภาพยนตร์และละครทีวีที่มีเนื้อหาความรุนแรงและผิดมนุษย์ธรรมส่งออกไปขายในราคาแสนแพง (แม้ถูกตีสลากว่า เป็นสินค้าวัฒนธรรมคุณภาพสูง) ด้วยเหตุผลเพียงเพราะได้รับความนิยมมาก่อนหน้าในประเทศเกาหลีเหมือนดังเช่นในอดีตที่ภาพยนตร์กังฟูของจีน ภาพยนตร์เจ้าพ่อ/นักเลงสายฮ่องกง ละครรักโรแมนติกแบบอินเดีย หรือละครทีวีของญี่ปุ่นเคยได้รับความนิยมอย่างมาก แต่กลับไม่สามารถพัฒนาไปสู่สินค้าวัฒนธรรมระดับคุณภาพสูงได้ เหตุผลหนึ่งเป็นเพราะผู้ชมชาวเอเชียเริ่มเบื่อหน่ายกับผลงานคุณภาพต่ำที่กระตุ้นความสนใจในระยะสั้นเท่านั้น เมื่อไม่นานมานี้ นักวิชาการชาวเกาหลีเริ่มพูดถึงการเปลี่ยนมาหา “เป้าหมายที่มองเห็นจับต้องได้” เช่น การขยายวัฒนธรรมเกาหลีผ่านทางการร่วมแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับประเทศต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับ “การสื่อสารข้ามชาติ” มากกว่า “การส่งออกทางวัฒนธรรมโดยมุ่งเน้นที่ซูเปอร์สตาร์เกาหลี” แต่เพียงอย่างเดียว ยิ่งไปกว่านั้น ฮัน-รยู ยังสามารถใช้เพื่อสร้างกระบวนทัศน์ทางวัฒนธรรมร่วมกันผ่านทางการบูรณาการกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย

บทสรุป

ในศตวรรษที่ 21 ฮัน-รยูยังคงเป็นประเด็นหลักที่ได้รับการกล่าวถึงในเอเชีย ทั้งรัฐบาลเกาหลี ภาคธุรกิจ สื่อมวลชน และโลกวิชาการพยายามแข่งขันและแย่งกันร่างพิมพ์เขียวของฮัน-รยูเพื่อให้อนาคตเป็นไปตามความประสงค์ของตนเอง อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาฮัน-รยูในฐานะเป็นองค์รวม เมื่อมองจากทัศนะของ “การเมืองของโลก วัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21” สิ่งที่น่าสนใจมากกว่าการวิเคราะห์ถึงกรณีศึกษาความสำเร็จหรือความล้มเหลวนั้นมี 3 ประการด้วยกัน ได้แก่ ประการแรก เราควรตรวจสอบศักยภาพของฮัน-รยูในบริบทของการเมืองของโลกวัฒนธรรมทั้งในระดับเอเชียและระดับโลก การเกิดขึ้นของฮัน-รยูถือเป็นบทเรียนที่ดีแสดงให้เห็นถึงความมีชื่อเสียงของอุตสาหกรรมด้านวัฒนธรรมเกาหลีซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเอเชียตะวันออกในระเบียบวัฒนธรรมโลก (Global cultural order) ในลักษณะนี้ ฮัน-รยูอาจใช้เป็นกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการใช้กลยุทธ์การแปลงทางวัฒนธรรมให้เข้ากับตลาดเฉพาะเจาะจง (Niche market) ในเอเชีย ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วการดำรงอยู่อย่างยั่งยืนของฮัน-รยูย่อมขึ้นอยู่กับ “เสน่ห์ดึงดูด” และ “การขยายเครือข่ายในประเทศเอเชีย” (Kim, 2015) ดังที่ทราบกันดีว่า ฮัน-รยูเป็นกรณีแรกที่แพร่กระจายวัฒนธรรมสมัยนิยมผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้น ในประการที่สอง เราจึงควรให้ใส่ใจกับการแปลงทางวัฒนธรรม (Cultural transformation)

ผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งประเทศเกาหลีได้กลายเป็นผู้นำด้านการใช้/การบริโภคเนื้อหา ดิจิทัลด้านวัฒนธรรมที่สูงที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ประการสุดท้าย เราจำเป็นต้องเริ่มหา มาตรการใหม่ ๆ เพื่อสร้างเครือข่ายองค์ความรู้แห่งรัฐมากกว่าการให้ความสำคัญกับทฤษฎี อำนาจทางวัฒนธรรม (Cultural power theory) การจำกัดโควตาการฉายภาพยนตร์ใน ต่างประเทศ (Screen quota system) หรือการเป็นรัฐศูนย์กลางทางวัฒนธรรม (Cultural hub state) แล้วหันกลับมาสร้าง “เสน่ห์ดึงดูด” และเครือข่ายวัฒนธรรม” ให้แก่การเมืองโลก เกาหลีควรละทิ้งความคิดชาตินิยมที่มุ่งตอบโต้ความรู้สึกต่อต้านฮัน-รยู (Anti-hallyuism) แล้วหันมาสร้างกลยุทธ์สร้างอนาคตให้แก่ฮัน-รยู โดยมุ่งเน้นสร้างสูตรแห่ง “เสน่ห์ดึงดูด” (Korean attractiveness) บนเครือข่ายวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นองค์ความรู้ทั่วเอเชีย

เรากำลังวาดแผนที่เอเชียให้เป็นหนึ่งผ่านทางฮัน-รยู โดยเรามีได้มีความเป็นหนึ่ง เดียวทางวัฒนธรรมที่สามารถหลอมทุกประเทศให้เป็นหนึ่งเดียวกันได้ ด้วยเหตุผลนี้ ฮัน-รยู จึงอาจมองได้ว่า เป็นผลไม้ลูกหนึ่งที่เติบโตขึ้นมาจากต้นไม้ใหญ่ที่มีหลากหลายรากแก้ว นั้นเอง จึงมิใช่เรื่องแปลกที่ชาวจีน ชาวญี่ปุ่น ชาวเอเชียใต้ได้หันมาร่วมมือกันเพื่อหาฉันทา มติทางสังคม และความเป็นปึกแผ่นทางวัฒนธรรมผ่านทางเพลงหรือละคร และเหนือสิ่งอื่นใด สถานีหลักของฮัน-รยูยังมิได้มีความแข็งแกร่งเพียงพอที่จะเอาชนะชาติอื่นได้โดยการใช้ พละกำลัง ดังนั้น ฮัน-รยู จึงแตกต่างจากจักรวรรดินิยมทางวัฒนธรรมในยุคที่ผ่านมา เนื่องจากกระแสเกาหลีเป็นเพียงหนึ่งในกระแสโลกที่ห่อหุ้มวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ ไว้ในหมู่บ้าน ใหญ่ที่เรียกว่า หมู่บ้านโลก (Global village) นั้นเอง

References

- Ganjanapan, A. (2008). Multicultural in the context of social and culture transaction. *Proceedings of the Nationalism and Multicultural Conference*. Chiang Mai University. 217-294. [In Thai]
- Han, K. (2010, October 1). The future of Hallyu. *Korea Joongang Daily*, F6. [In Korean]
- Joo et al. (2012). *The cultural DNA of Koreans*. Amor Mundi Publishers. [In Korean]
- Jung, H., & Lee, G. (2010). The influence of Neo-Hallyu on revisit Intention among Japanese and Chinese visitors to Korea. *The Tourism Science Society of Korea*, 34(6), 249-270. [In Korean]

- Kim, B. (2015). Colonial modernity and tourism in East Asia. *Humanities & Social Sciences Reviews*, 3(1), 37-38. [In Korean]
- Kim, B. (2015). Past, present and future of Hallyu (Korean wave). *American International Journal of Contemporary Research*, 5(5), 154-160. [In Korean]
- Kim, S. (2007). The attractiveness of Hallyu and East Asian cultural network. *Journal of World Politics*, 28(1), 208-212. [In Korean]
- Lee, T. (2005). The future of East-Asia: Beyond the historical conflicts. *Journal of Korean Culture Research*, 35, 322-232. [In Korean]
- Petasen, P. (2005). *Dae Jang-geum*. Siam Inter Books. [In Thai]
- Panyapa, R. (2013). The Korean wave and value creation in culture-based entertainment business: The lesson for entertainment business in Thailand. *Humanities and Social Sciences Journal*, Ubon Ratchatani Rajabhat University, 4(2), 23-38. [In Thai]
- Sukchoo, S. (2006). Hallyu: Korean wave for stability. *Positioning*, 21, 60-61. [In Thai]

สุภาษิตกันยืมเงิน: หลักคำสอนสำหรับแก้ปัญหาเรื่อง “หนี้”
จากวรรณกรรมท้องถิ่นภาคกลาง

Proverbs for Money Borrowing Protection: The Doctrine for
Solving the Problem of "Debt" from Central Local Literature

Received: 5 November, 2019

พัชลินจ์ จินนุโน¹

Revised: 24 August, 2020

Phatchalin Jeennoon

Accepted: 23 November, 2020

Abstract

This article aimed at studying the doctrine for solving the problem of "debt" from central local literature entitled “Proverbs for Money Borrowing Protection.” Although this literary work was written in 1928, it is still contemporary and appropriate to apply to the present society. The findings showed that the causes of being in debt are acceptance seeking from people in society. The debtors also love convenience, gamble, and are lazy. In terms of bad behaviors of debtors to creditors, it was found that they usually procrastinate. When the creditors press the claim, they are humiliated. The debtors are without sympathy. They are generally angry when being pressed for the claim and they do not keep their words. The reasons why creditors should not lend money to debtors are the toll it takes on their mental well-being, loss of friendship, and loss of beloved things. The good practice of

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ประเทศไทย
Assistant Professor Ph.D., Thai Lecturer at the Faculty of Humanities and Social Sciences,
Thaksin University, Thailand

Corresponding Author: Email: phatchalinj@hotmail.com

debtors to creditors (as a benefactor) is that the debtors must be considerate. They must not be greedy or procrastinate. They must punctually give the money back, and pay by installments if they are not able to return all back to the creditors. The method to protect money borrowing is that the creditors must lend a small amount of money, remind themselves of the difficulty of making money, and spend money on making merit instead of lending it to friends. The method to survive without being in debt is that people must depend upon themselves, be diligent, estimate their expenses, remind themselves of bad consequences, consider their ability to give money back, keep cash with themselves, avoid paying by installments, have an honest job, focus on advancement in work, and be afraid of committing a sin. The doctrine shown via language use and simple strategies truly reflects literature wisdom of the author.

Keywords: central local literature, creditors, debtors, proverbs for money borrowing protection

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักคำสอนสำหรับแก้ปัญหาเรื่อง “หนี้” จากวรรณกรรมท้องถิ่นภาคกลาง เรื่อง สุภาษิตกัณยัมเงิน ซึ่งวรรณกรรมเรื่องนี้แม้จะแต่งใน พ.ศ. 2471 แต่ก็มีคุณค่าทันสมัย เหมาะที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุที่คนเป็นหนี้ เกิดจากคนกลุ่มนี้ต้องการการยอมรับจากคนในสังคม อีกทั้งมีนิสัยส่วนตัวที่รักความสบาย ชอบเล่นการพนัน และเกียจคร้าน สำหรับพฤติกรรมที่ไม่ดีของลูกหนี้ต่อเจ้าหนี้ คือ มักผิดวันประกันพ่วง เวลาเจ้าหนี้มาทวงเงินก็ประจานเจ้าหนี้ให้ได้รับความอับอาย ขาดความเห็นอกเห็นใจ มักโกรธเมื่อถูกทวงหนี้ และไม่รักษาคำพูด เหตุผลที่ไม่ควรให้ใครยืมเงิน คือ การเสียทั้งสุขภาพจิต เสียเพื่อน และเสียของรักของหวง ในด้านการปฏิบัติที่ดีของลูกหนี้ต่อเจ้าหนี้ (ในฐานะผู้มีบุญคุณ) คือ ให้คิดถึงใจเขาใจเรา ต้องไม่

ตระหนี่ห็นหรือขอผัดวันประกันพรุ่ง ให้รีบคืนเงินตามที่ตกลงกันไว้ และหากไม่สามารถคืนหนี้ทั้งหมดได้ก็ขอผ่อนเป็นงวด ๆ สำหรับวิธีป้องกันคนยืมเงิน คือ ให้ยืมในปริมาณน้อย ๆ ให้นึกถึงยามยากลำบากกว่าได้เงินมา และให้นำเงินไปทำบุญดีกว่าให้เพื่อนยืม ส่วนวิธีอยู่รอดโดยปราศจากการเป็นหนี้ คือ ให้รู้จักพึ่งตนเอง ให้ขยันทำงาน ให้รู้จักประมาณการใช้จ่าย ให้นึกถึงผลเสียที่ตามมา ให้คำนึงถึงกำลังในการจ่ายหนี้ ให้เก็บเงินสดไว้กับตัว ให้ขายสต็อกกว่าขายเชื่อ ให้ประกอบอาชีพสุจริต ให้เกรงกลัวต่อบาปกรรมที่ทำไว้กับผู้อื่น และให้มุ่งสร้างความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน คำสอนที่ปรากฏผ่านการใช้ภาษาและกลวิธีที่เข้าใจง่าย สะท้อนภูมิปัญญาทางวรรณกรรมของผู้แต่งอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: วรรณกรรมท้องถิ่นภาคกลาง เจ้าหนี้ ลูกหนี้ สุภาพชนยืมเงิน

บทนำ

ปัญหาเรื่องหนี้สินนับว่า เป็นปัญหาเรื้อรังที่มีมาอย่างยาวนาน แม้กระทั่งในอดีตก็มีการกล่าวถึงปัญหานี้โดยมาก ดังปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นภาคกลางเรื่องสุภาพชนยืมเงิน ที่กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ผู้แต่งก็ยังแนะนำวิธีรับมือ และวิธีการป้องกันเพื่อไม่ให้เป็นหนี้ด้วย ถือว่าเป็นวรรณกรรมคำสอนที่มีเนื้อหาทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ของคนในยุคปัจจุบันที่มักมีปัญหาเรื่องหนี้สินปัญหาของเพื่อนยืมเงินแล้วไม่คืนจนเกิดการขาดความไว้วางใจกัน เป็นต้น

Santiprapha (2019, October 6) ผู้ว่าราชการนครแห่งประเทศไทย กล่าวถึงการเป็นหนี้ของคนไทยว่า เรื้อรัง และมากขึ้น คนที่อายุประมาณ 29-30 ปี มีหนี้เสียจำนวนมาก ทั้ง ๆ ที่วัยนี้เป็นกำลังสำคัญของประเทศ และเป็นรากฐานสำคัญของประเทศ แม้ว่าโดยภาพใหญ่ระบบเศรษฐกิจ ตัวเลขการจ้างงาน และรายได้ของประชาชนดีขึ้น แต่การใช้จ่ายใช้สอยไม่เพิ่มขึ้น เนื่องจากประชาชนมีการหนี้จำนวนมาก

การมีหนี้ส่งผลกระทบต่อทั้งตัวผู้ก่อหนี้หรือลูกหนี้และเจ้าหนี้ ที่พบเห็นในสื่อมวลชนมีตัวอย่างสม่ำเสมอ คือ ปัญหาการเป็นหนี้นอกระบบ หรือการไปหยิบยืมเงินจากคนใกล้ชิด เช่น คนในครอบครัว ญาติ และเพื่อนแล้วไม่คืน จนกระทั่ง กลายเป็นปัญหาที่ลูกหลานใหญ่โตเมื่อมีการขาดความไว้วางใจกันระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดมาก่อน เรื่องเงินทองจึงเป็นเรื่องที่ไม่เข้าใครออกใคร ความสัมพันธ์ที่สร้างมาอย่างยาวนานก็สามารถพังทลายได้ ไม่ว่าจะรูปแบบของคู่รักหรือเพื่อน

ผู้ศึกษาพบว่า วรรณกรรมท้องถิ่นภาคกลางเรื่องสุภาษิตกันยืมเงิน ผู้แต่ง คือนายเจริญ อุปถัมภานนท์ แต่งในพ.ศ. 2471 พิมพ์โดยโรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ กล่าวถึงปัญหา ระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้อย่างเด่นชัด หลายคนมีปัญหาเรื่องหนี้สิน เนื่องจากไปหยิบยืมเงิน ทองของผู้อื่นจำนวนมาก เมื่อครบกำหนดการชำระหนี้ก็ไม่สามารถหาเงินมาคืนเจ้าหนี้ได้ โดยผู้แต่งแสดงภูมิปัญญาในการแนะนำสั่งสอนผู้อ่านที่มีปัญหาเรื่องหนี้สิน ทั้งที่เป็นเจ้าหนี้ ลูกหนี้ รวมถึงคนที่ยังไม่เป็นหนี้ให้มีแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ปราศจากหนี้ เช่น การสังเกตพฤติกรรมของคนที่เป็นหนี้ เพื่อป้องกันการให้หยิบยืมเงินในภายหลัง วิธีป้องกันไม่ให้คนมายืมเงิน และการอยู่รอดโดยไม่เป็นหนี้ เป็นต้น ผ่านการใช้ภาษาและกลวิธีการสอนที่เข้าใจง่าย โดยในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจะนำสถานการณ์ของเจ้าหนี้ ลูกหนี้ในสังคม ปัจจุบันมาสนับสนุนความคิดของผู้แต่ง เพื่อให้เห็นว่าแม้จะเป็นคำสอนของชาวบ้าน ช่วงทศวรรษ 2470 แต่ก็ยังทันสมัย สามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้

ภาพประกอบ 1 สุภาษิตกันยืมเงินจากหอสมุดแห่งชาติ
ที่มา: ต้นฉบับหนังสือเล่มเล็กเรื่องสุภาษิตกันยืมเงินจากหอสมุดแห่งชาติ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาหลักคำสอนเพื่อแก้ปัญหาเรื่อง “หนี้” จากวรรณกรรมท้องถิ่นภาคกลาง เรื่อง สุภาษิตกันยืมเงิน

“มีสินทรัพย์นับหน้าเสถาผล”: สาเหตุของการเป็นหนี้

การศึกษาเรื่องสุภาษิตกันยืมเงินสะท้อนให้เห็นสาเหตุของการเป็นหนี้ของคนในสังคมอย่างเด่นชัด ดังนี้

1. ต้องการการยอมรับจากคนในสังคม เรื่องสุภาษิตกันยืมเงินนำเสนอให้เห็นค่านิยมทางวัตถุในทศวรรษ 2470 อย่างชัดเจน ซึ่งพบว่า “เงิน” เข้ามามีอิทธิพลในการดำเนินชีวิตของคนเป็นอย่างมาก ผู้ที่มีเงินจะได้รับการยอมรับจากคนในสังคม แม้แต่การญาติกันนับกันเฉพาะในกลุ่มคนมีเงิน ส่งผลให้คนในสังคมต่างดิ้นรนต่อสู้เพื่อหาเงินมาตอบสนองค่านิยมดังกล่าว หลายคนสร้างภาพหลอกลวงผู้อื่นว่า มีเงินเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากคนในสังคม เพราะสังคมยุคนั้นประเมินกันที่ภาพลักษณ์ภายนอกด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรามีเงินเขาก็กลับนับว่าน้อง	เรามีทองเขาก็กลับนับว่าพี่
หากเรากลับทรัพย์สินขาดสูญไม่มี	เรื่องเขนนี้นี่มาเปนอาจิม
มีสินทรัพย์นับหน้าเสถาผล	เรายากจนคนผู้มั่งคุดหมั่น
มานะเถิดเถิดลาลาไว้กิน	อย่าให้สิ้นเนื้อหาปะดาตัว

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 23)

ผู้แต่งสะท้อนให้เห็นการสร้างภาพของคนในสังคมว่า คนกลุ่มนี้มักพูดจาดี และแต่งกายดีเหมือนคนมีเงิน ทั้ง ๆ ที่ไม่มีเงินสักบาท ที่ทำก็เพื่อหลอกลวงผู้อื่น เพราะสังคมตัดสินคนที่ภาพลักษณ์ภายนอก หากมีภาพลักษณ์ที่ดี เมื่อปรารถนาสิ่งใดก็จะได้รับการตอบสนองโดยง่าย เช่น หากต้องการจะหลอกยืมเงินผู้อื่นก็จะได้เงินมาอย่างง่ายดาย เพราะผู้ให้ยืมไว้เนื้อเชื่อใจ กลับกลายเป็นว่า ภาพที่เห็นเป็นเพียงภาพลวงตา ดังนี้

เห็นใครมีตีสันทิดคิดจะปอก	ทะแถมลือกเงินตราแลผ้าผ่อน
เรียนข่อยต่อแหลเงื่อนเงอน	สบถล่อนอวดตนเปนคนดี
พอชินเชื่องเยี่ยงยืมปลอบปล้มปลุก	ได้แก่ทุกข์แล้วก็มาหลบหน้าหนี
บ้างก็ยืมผ้านุ่งปรุงกาย	เที่ยวเตร่ฟรืกรอสาวชานคร

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 7)

2. รักความสบาย ผู้แต่งกล่าวว่า นิัยส่วนหนึ่งของลูกหนี้ คือ รักความสบาย ความสุขสบายส่วนหนึ่งมาจากการได้รับปัจจัยที่ตอบสนองต่อตนเอง โดยเฉพาะ ด้านการอยู่ดีกินดี และมีเงินใช้จ่าย หากไม่มีก็ไปหยิบยืมเพื่อปรนเปรอความสุข ทั้งนี้ Suriyan Choochuay (2019, June 14) กล่าวว่า มนุษย์ต้องการเพียงความสุขสบาย การกระทำทุกอย่างในชีวิตประจำวันก็เพื่อความสุข ความสบายของตนเอง ผู้ที่นิยมความสุขสบายจะทำให้ไม่ได้เมื่อพบกับความยากลำบากในชีวิต โดยผู้แต่งเรื่องสุภาษิตกันยัมเงินกล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้คนกลุ่มนี้ได้รับความสุข ความสบาย คือ เงิน เมื่อไม่มีเงินก็จะทำทุกวิถีทางให้ได้เงินมา แม้จะต้องหยิบยืมผู้อื่น ในตอนที่ยืมเงินจึงไม่รู้สึกลายหรือยากลำบาก แต่จะทุกข์เมื่อต้องทำงานกรำแดดกรำฝนให้ผู้อื่นจ้องมองว่ายากจน

ส่วนตัวเจ้าเล่ห์หมายแต่ฝ่ายสุข คนอื่นทุกข์ร้อนอุ้งข้างเกิดเหว
พวกลูกหนี้มีได้อายพิปรายเปรย เราได้เคยพบเห็นเชื่อเชื่อนมา

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 4)

เรื่องหาบขอร้องขายอย่าหมายมาตร บอกเด็ดขาดเธอต้องร้องไม่ไหว
หาบของขายอายหน้าระอาใจ แต่หากไปหยิบยืมเธอลืมอาย
คิดแต่เพียรเปียหเขาเอาแต่ผล เลี้ยงท้องตนให้ปนสุขเปลี่ยนทุกข์หาย
เงินท่านหาหมายากลำบากกาย ต้องเหนื่อยหน่ายคลายสุขทุกเวลา

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 12)

3. ขอบเล่นการพนัน ปัญหาการเล่นการพนันส่วนหนึ่งของคนไทยเกิดจากความนิยมเสี่ยงโชค การมีนิสัยรักสนุก และการหวังจะรวยทางลัด เพราะได้เงินเร็วกว่า เมื่อมีโชคถูกรางวัลก็นำเงินมาปรนเปรอความสุขให้ตนเอง เพราะเป็นเงินที่หาได้ง่าย ไม่ต้องทำงานหนัก ตรากตรำ ครั้นเล่นแล้วแพ้ก็หวังจะเสี่ยงใหม่ สู้ไปหยิบยืมเงินของคนใกล้ชิดเพื่อแก้มือ เมื่อแพ้หลายครั้งเข้ากลายเป็นมีภาระหนี้สินล้นมือ จนกลายเป็นความขัดแย้งหรือทำให้มิตรภาพสูญสลายในเวลาต่อมา เพราะไม่มีเงินคืนเจ้าหนี้ ผู้แต่งแนะนำว่า หากจะยืมเงินเพื่อนก็ขอให้หาเงินไปประกอบอาชีพสุจริต เช่น ลงทุนค้าขาย สักวันคงได้กำไรมาคืนเจ้าหนี้ การเล่นการพนันมีแต่หายนะ หลายคนต้องขายเครื่องประดับจนหมดตัว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ยืมเขาเล่นถั่วโบ๋ไอ้อานาก	จะพลั้งพลาดศูนย์ทรมานปนน้ำไหล
ยืมท่านค้าลากเค้าเข็นมิปนไร	คงจะได้หวังผลจนกลับมี
ยืมไปค้าโปถั่วเห็นชั่วช้า	แล้วจะหาที่ไหนไปใช้หนี้
จะตึงตือถืดด้านพาลพาทิ	เห็นไม่ดีดอกเธอแก้วเกลอไทย

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 25)

คิดค้าขายคลายร้อนค้อยผ่อนผัน	การพะนันร้ายเจียวมันเฉียวฉุน
คิดค้าขายหากพลาตจะขาดทุน	คงคิดหมุนคืนได้กำไรมา
เสียพะนันขันแก้กลับแบ่ใหญ่	คงจะไม่สมมาตรปรารถนา
แหวนสายสร้อยจะพลอยมรณา	แต่ชั้นผ่านุล่องล่อนจะล่อนตัว

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 43)

4. มีนิสัยเกียจคร้าน ผู้แต่งกล่าวว่า ผู้ที่นิยมกู้หนี้ยืมสินส่วนหนึ่งเป็นกลุ่มคนที่ไม่มีนิสัยเกียจคร้าน บางคนมีร่างกายก็สมประกอบเหมือนคนอื่น และอายุยังไม่มาก ยังมีเรี่ยวแรงในการหาเงิน แต่กลับไม่ชอบทำการทำงาน เมื่อไม่มีเงินก็ใช้วิธีเบียดเบียนผู้อื่น คนประนีเป็นพวกมีนิสัยพาล ดังตัวอย่างนี้

ท่านที่ยืมเขาใช้ไม่กะดาก	เพราะความยากทุกขทนจนหนักหนา
มิใช่ร่างทุพลคนคนชรา	แต่ครั้นหาเสปียงไว้เลี้ยงตน
มือก็มีเท้ามีแต่ขี้เกียจ	ดีแต่เบียดเบียนเขาเอาแต่ผล
ท่านพวกนี้มีจิตต์ผิดพิกล	ใจแปลกปนไปข้างทางจะพาล

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 5)

“ถึงสาบานก็จงเปื้ออย่าเชื่อใจ”: พฤติกรรมที่ไม่ดีของลูกหนี้ต่อเจ้าหนี้

ผู้ศึกษาพบว่า เรื่องสุภาษิตกันยืมเงินกล่าวถึงพฤติกรรมของการกู้ยืมเงินของผู้อื่น จนเป็นหนี้ว่า ส่วนใหญ่เกิดกับคนใกล้ชิดสนิทสนมกัน เช่น เป็นเพื่อน เป็นญาติมิตร เมื่อหยิบยืมเงินจะไม่มีการทำสัญญากันอย่างเป็นทางการที่สามารถนำกฎหมายมาจัดการได้ แต่เป็นการหยิบยืมกันทางวาจา โดยอาศัยความใกล้ชิดสนิทสนมมาเป็นเครื่องมือในการยืมเงิน ครั้นได้มาแล้วก็ไม่ทำตามที่ได้ลั่นวาจาไว้ สุดท้ายก็เสียเพื่อน ซึ่งในยุคปัจจุบันพฤติกรรมเช่นนี้ยังมีอยู่ ปรากฏให้เห็นโดยทั่วไป ดังพฤติกรรมที่ไม่ดีของลูกหนี้ต่อเจ้าหนี้ต่อไปนี้

1. มักผัดวันประกันพรุ่ง การผัดวันประกันพรุ่งของลูกหนี้ต่อเจ้าหนี้มักปรากฏให้เห็นในสื่อปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ แม้กระทั่งในวรรณกรรมที่แต่งทศวรรษ 2470 ก็เช่นเดียวกัน สาเหตุเกิดจากคนกลุ่มนี้ไม่สามารถนำเงินมาคืนได้ตามที่กำหนด จึงขอผัดไปเรื่อย ๆ สุดท้ายเจ้าหนี้ก็ไม่ได้เงินคืน ดังนี้

ที่เขาคิดนั้นว่าจะมาส่ง
ถึงสาบานก็จงเปื่อยอย่าเชื่อใจ

เห็นมิดคงดั่งคำที่รำไซ
คนยากไร้เชื่อยากลำบากลำบาก

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 18)

2. มักประจานเจ้าหนี้ให้อับอาย พฤติกรรมที่น่ารังเกียจอย่างหนึ่งของลูกหนี้ คือ ตอนยืมเงินจะใช้คำพูดอ่อนหวานนุ่มนวลเพื่อขอยืมเงินจากคนใกล้ชิดเพื่อให้เกิดความเห็นอกเห็นใจ หลงเชื่อ จนสุดท้ายเจ้าหนี้ก็ให้เงินแก่ลูกหนี้ไป ครั้นถึงกำหนดเวลาที่เจ้าหนี้มาทวงเงินตามที่สัญญากันไว้ กลับพูดประจานเจ้าหนี้ต่อหน้าผู้อื่นเพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับความอับอาย ไม่กล้าทวงอีก ดังตัวอย่าง

ครั้นเจ้าหนี้ทวงหนักกลับชักจูง
หาว่าเงินจนเงินจนคน
พวกลูกหนี้ดื้ออย่างเอาข้างตัน
คนไม่มีก็มาทวงกะลวงพาล

ลบหลู่คุณเจ้าทรัพย์ให้อับผล
เห็นว่าจนแบกหน้ามาประจาน
เจ้าหนี้มันถูกหาว่าหน้าด้าน
มารุกรายญาติพี่น้องล่าลาม

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 3)

3. มักขาดความเห็นอกเห็นใจ ผู้แต่งกล่าวว่า ลูกหนี้บางคนขาดความเห็นอกเห็นใจเจ้าหนี้ไม่นึกถึงจิตใจของเขาว່ตอนที่เขาให้ยืมเงิน เขาอาจเหลือเงินก่อนสุดท้ายแต่ยอมสละให้ก็เพราะห่วงใย กลัวเพื่อนจะได้รับความเดือดร้อน แต่ครั้นเจ้าหนี้มีเรื่องเดือดร้อนต้องใช้เงินบ้าง หวังจะทวงเงินที่ลูกหนี้ยืมไป ลูกหนี้กลับแสดงท่าทีลังเลน้ำใจไม่คิดถึงใจเขาใจเรา ซึ่งลูกหนี้ประเภทนี้ไม่ควรคบหาอีกต่อไป ดังนี้

เมื่อเจ้าหนี้เงินกู้มีทุกข์ร้อน
เมื่อตัวทุกข์แทบว่าน้ำตากะเด็น
ส่วนตัวเจ้าเล้าหมายแต่ฝ่ายสุข
พวกลูกหนี้มีได้อายุพิปรายเปรย

ควรจะผ่อนให้เจ้าทรัพย์ระงับเชิญ
ช่างไม่เห็นนอกเขากเราเลย
คนอื่นทุกข์ร้อนอู้งางเล็ดเหว
เราได้เคยพบเห็นเชื่อเช่นมา

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 4)

4. มักโกรธเมื่อถูกทวงหนี้ ผู้แต่งกล่าวว่า ลูกหนี้บางคนแสดงพฤติกรรมที่น่ารังเกียจแก่ผู้พบเห็น สังเกตได้จากการแสดงอารมณ์โกรธทุกครั้งที่เจ้าหนี้มาทวงหนี้ ทั้ง ๆ ที่เป็นสิทธิที่เขาพึงจะทำได้ แต่กลับกลายเป็นว่า สิ่งที่เจ้าหนี้ทำเป็นความผิดอันร้ายแรง การกระทำได้กล่าวเกิดจากการโดนความผิดให้แก่เจ้าหนี้ เขาจะได้ไม่กล้าทวงเงินอีก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ยืมท่านไปไม่ใช่ใจแหนหว
ไม่ใช่เขาเล้าหนอเจ้าพ่อยา
เอาจิตต์เราขีดเทียบจิตต์เขา
เจ้าฝ่าฝืนขึ้นท้าวอยู่รำไป

ครั้นท่านทวงซิเธอโกรธโทษโทษา
จะโกรธาเดือดดาลประการใด
ก็เหมือนเราจริงจิตต์หาผิดไม่
ก็คือใครเขาจะกลับนับว่าดี

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 14)

5. มักไม่รักษาคำพูด พฤติกรรมที่น่ารังเกียจอีกประการหนึ่งของลูกหนี้ คือ การไม่รักษาคำพูด ตอนที่ยืมเงินบางคนใช้คำพูดประจบประแจงเพื่อให้เจ้าหนี้เกิดความเชื่อใจ ถึงขนาดสาบานให้ตนรกรหากไม่คืนเงิน แต่กลับกลายเป็นว่าคำสัญญาดังกล่าวเป็นเพียงลมปาก เพราะเมื่อถึงเวลาคนกลุ่มนี้จะไม่ทำตามทีกล่าวไว้ จึงไม่ควรไว้วางใจคนประเภทนี้มีเช่นนั้น จะได้รับแต่ความเสียใจในภายหลัง ดังนี้

เล่นกับคนจนยากลำบากนัก
ฉันได้พบมาบ้างทั้งได้เคย

อย่าเชื่อนักคำสาบานนะท่านเอ๋ย
ได้ชิมเชอร์สมาเสียหน้าเสีย

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 19)

ขึ้นชื่อคนป็นน้ำคำหลอกล่อ	เข้ากรอกหม้อจะไม่มีที่ในโอ่ง
หลงเชื่อถ้อยพลอดแคว้งเลยเตงโตง	ชนิดโกงพูดปิดสับถวียง
ที่เป็นคนสิ้นคิดจิตต์ลามก	ขุมนรกปนร้อนไม่เพื่อนแฝง
เข้าที่ไหนใช้กลบประจบประแจง	ใครจะแข่งใครจะด่าซ้ำไม่กลัว
เอาแต่ได้ใช้ดื้อเขาถือด้าน	ไม่ต้องการถือคำที่กล้ากลัว
ได้ไปแล้วเสร็จสรรพไม่พันพัว	เลยหลบตัวมิได้มาเห็นหน้ากัน

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 26)

“ให้ยืมเข้ายืมของมองเห็นโทษ”: เหตุผลที่ไม่ควรให้ใครยืมเงิน

ผู้แต่งกล่าวถึงสาเหตุที่ไม่ควรให้ใครยืมเงิน โดยเฉพาะ ให้เพื่อนสนิทหรือคนใกล้ชิดยืมเงินว่าจะเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เมื่อเพื่อนหรือคนใกล้ชิดไม่คืนเงินดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. มักเสียสุขภาพจิต ผู้แต่งกล่าวว่า เจ้าหนี้ที่ให้ลูกหนี้ยืมเงินมักจะเสียสุขภาพจิตในภายหลัง โดยเฉพาะ ในตอนที่ไปทวงเงินแล้วเขาไม่คืน เจ้าหนี้จะแสดงอาการหงุดหงิด โกรธเคือง ครั่นทวนหลาย ๆ ครั้งแล้วไม่ได้ก็พาลให้เสียความรู้สึก เสียใจที่ไว้วางใจคนใกล้ชิด ส่งผลให้เสียสุขภาพจิตโดยใช้เหตุ ดังนี้

ให้ยืมเข้ายืมของมองเห็นโทษ	จะต้องโกรธโหดร้ายกันหลายหน
เราไม่ได้ไม่ต้องเสียของตน	โกรธก็หนเดียวพลันเท่านั้นนา

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p.20)

2. มักเสียเพื่อน และเสียของรักของหวง ผู้แต่งกล่าวว่า การให้เพื่อนยืมเงินหรือข้าวของเครื่องใช้ที่เป็นของรักของหวง อาจทำให้เสียเพื่อนและเสียของรักของหวงอีกด้วย เพราะแม้เขาคืนข้าวของเครื่องใช้นั้นมา แต่ของดังกล่าวน่าจะมีสภาพแตกร้าว ไม่เหมือนเดิมพาลให้เจ็บใจยิ่งกว่าเก่า ดังนี้

เมื่อมีทองของเข้าให้ยืม	เขาไม่ลืมเขาส่งมาคงที่
ของแตกร้าวกล่าวว่าก็ราศี	เห็นไม่ดีหลายทางเกิดหมายใจ

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 22)

“อกท่านบ้างเธอบ้างช่างไม่คิด”: การปฏิบัติที่ดีของลูกหนี้ต่อเจ้าหนี้ (ในฐานะผู้มีบุญคุณ)

การที่ลูกหนี้รู้หลักการปฏิบัติต่อเจ้าหนี้จะช่วยให้เจ้าหนี้มองลูกหนี้ในแง่ดีมากขึ้น โดยลูกหนี้ควรตระหนักว่า การที่เจ้าหนี้ช่วยเหลือในยามที่เราได้รับความเดือดร้อน แสดงให้เห็นถึงความไว้วางใจ เชื่อใจ ไว้วางใจว่า เราจะคืนเงินแก่เขา ไม่บิดพลิ้ว และก็เป็นเครื่องเตือนใจว่า เขาอยู่ในฐานะผู้มีบุญคุณต่อเรา เพราะฉะนั้น จึงควรตอบแทนความไว้วางใจของเขาด้วยหลักปฏิบัติที่ทำได้ไม่ยากนัก ดังรายละเอียดในแต่ละประเด็นต่อไปนี้

1. ให้คิดถึงใจเขาใจเรา ผู้แต่งกล่าวว่า ลูกหนี้ที่ดีควรคำนึงถึงจิตใจของเจ้าหนี้ด้วยว่า เมื่อเขาให้ยืมเงินแสดงว่าเขามีน้ำใจ ทั้ง ๆ ที่เขาก็อาจได้รับความเดือดร้อนด้วยเช่นกัน เมื่อถึงกำหนดคืนเงินจึงควรคืนเขาไป ให้นึกถึงในยามที่ลูกหนี้ได้รับความเดือดร้อนบ้างว่า ตนก็เป็นทุกข์ไม่ต่างจากเจ้าหนี้

อกท่านบ้างเธอบ้างช่างไม่คิด
เธอก็คนเหมือนเขาใช้เตาปลา

เธอก็จัดตั้งท่านก็ใจจะโรหนา
เขารู้หามาประกอบที่ชอบธรรม

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 13)

2. ไม่ตระหนี่ หรือขอผัดวันประกันพรุ่ง พฤติกรรมที่น่ารังเกียจประการหนึ่งของลูกหนี้ คือ มักผัดวันประกันพรุ่ง เมื่อเจ้าหนี้มาทวงหนี้ก็ขอผัดไปเรื่อย ๆ เพราะยังไม่ต้องการเงิน จนทำให้เสียเพื่อนไป จึงควรรักษาสัญญาที่ให้ไว้แก่เจ้าหนี้ ซึ่งจะส่งผลให้คนอื่นยกย่องสรรเสริญด้วย ดังนี้

เมื่อยืมท่าน ๆ ให้สมใจนึก
ที่ผัดไว้มิให้เกินเกิดเฉนชุก
เพราะเขาเห็นทางได้มาใช้หนี้
เขารักษาเหล่ากอไม่ล่อลวง

ได้รู้สึกความเขินค่อยเปนสุข
รีบับนุกมาใช้มิให้ทวง
ไม่ตระหนี่เหนียวแน่นจะแหนหาง
ชนทั้งปวงก็นิยมเฝ้าชมกัน

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 6)

3. ให้รีบคืนเงินตามที่ตกลงกันไว้ ผู้แต่งแนะนำเมื่อยืมเงินเขา ครั้นถึงเวลาคืนให้รีบคืนตามกำหนด เพื่อรักษาไมตรีต่อกันไว้ หากรู้ตัวว่ายืมแล้วไม่มีปัญญาหรือไม่สามารถคืนเงินได้ ก็ไม่ควรยืม ดังตัวอย่าง

ยืมแล้วใช้ให้เขาผู้เจ้าหนี้
เมื่อไม่มีทางใช้เธอไร้โชค

ท่านคงมีใจไม่โมโห
อย่างมึงหลงลืมยืมท่านมา

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p.13)

4. ขอผ่อนหนี้เป็นงวด ๆ ผู้แตงแนะนำลูกหนี้ที่ไม่สามารถนำเงินทั้งหมดมาคืนเจ้าหนี้ได้ว่า ควรต่อรองกับเจ้าหนี้ว่าจะขอผ่อนเป็นงวด ๆ เพื่อให้เจ้าหนี้เกิดความสบายใจว่าลูกหนี้จะไม่หนีหนี้

ท่านให้ยืมปล้มปดราหมดทุกซ์ ได้ความสุขอึมเอมเกษมศรี
แล้วไม่คิดใช้ท่านโดยทันที หรือไม่มีจวอนขอผ่อนปรน

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 2)

ตัวอย่างที่กล่าวมา เป็นการแนะนำวิธีใช้หนี้เพื่อไม่ให้เสียเพื่อนหลายประการ ซึ่งสอดคล้องกับคำแนะนำของคนในสังคมปัจจุบันด้วย ดังเว็บไซต์ด้านการเงิน (Money hub.in.th, 2019, June 14) กล่าวถึงลักษณะของลูกหนี้ที่ดีไว้ด้วย ดังนี้ 1) ลูกหนี้ที่ดีต้องผ่อนชำระตามกำหนด 2) ลูกหนี้ที่ดียอมไม่หนีหน้าถ้ามีเงินไม่เพียงพอ 3) ลูกหนี้ที่ดีต้องติดต่อกับเจ้าหนี้อย่างสม่ำเสมอ 4) ลูกหนี้ที่ดีควรรับโทรศัพท์จากเจ้าหนี้ทุกครั้ง 5) ลูกหนี้ที่ดีควรรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าหนี้ 6) ลูกหนี้ที่ดีควรบอกเหตุผลของการไม่ชำระหนี้ และ 7) ลูกหนี้ที่ดีต้องมีความซื่อสัตย์ ทั้งนี้ เว็บไซต์สนุก (Sanook.com, 2019) กล่าวถึงกฎของการยืมเงินเพื่อนและการรักษาความสัมพันธ์ไว้ดังนี้ 1) รักษาสัญญาเมื่อสัญญาว่าจะคืนเงินวันไหนก็ไม่ควรผิดสัญญา หากไม่จ่ายหนี้ ยามที่มีเรื่องเดือดร้อนต้องใช้เงินอีกก็คงไม่มีใครกล้าให้ยืมอีก 2) อย่าหลบและอาย ให้นึกถึงตอนที่ขอยืมเงินเพื่อนว่าตอนนั้นมีความกล้าและต้องการพบเพื่อนมากเพียงใด เพราะฉะนั้น ตอนที่ยืมมาแล้วก็ควรทำในแบบเดียวกัน 3) รักษาน้ำใจคนให้ยืม สาเหตุหลัก ๆ ที่เพื่อนทะเลาะกันเรื่องยืมเงิน ก็คือการไม่คืนเงินที่ยืมโดยอ้างว่าไม่มีเงิน แต่มีเงินไปทำอย่างอื่น เช่น นำเงินไปเที่ยว แม้สุดท้ายได้คืนเงินแล้ว แต่เพื่อนก็ไม่อยากคบหาอีก 4) รักษามิตรภาพไว้ก่อน เหตุผล หลัก ๆ ที่เราสามารถยืมเงินเพื่อนได้ คือ ความไว้วางใจ และมิตรภาพที่ร่วมสร้างกันมา ดังนั้น หากมีหนี้ก็ให้รีบคืนหนี้นั้น ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง และ 5) คิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนยืม หากยืมไปแล้วไม่สามารถหาเงินมาคืนได้ ก็จะทำให้มองหน้ากันไม่ติด และทำให้เพื่อนคิดกับเราในแง่ลบอีกด้วย

“เรามีเงินมีทองอย่าต้องจ้อ”: วิธีป้องกันคนยืมเงิน

ผู้แต่งแนะนำวิธีป้องกันเพื่อไม่ให้เพื่อนหรือคนใกล้ชิดยืมเงิน ดังต่อไปนี้

1. ให้ยืมในปริมาณน้อยๆ หากไม่ได้คืนก็ไม่เสียตายนัก ผู้แต่งแนะนำว่า ผู้ที่มีเงินไม่ควรให้เพื่อนยืมเงินคราวละมาก ๆ ทั้งนี้ เกิดจากเมื่อทวงแล้วไม่ได้เงินคืนก็จะไม่รู้สึกเสียตายนะที่ให้ไปมากนัก แต่หากจะไม่ให้เพื่อนยืมเลย ก็อาจต้องรับกับพฤติกรรมการต่อแยะของเพื่อนที่ไม่ยอมเลิกเรา จึงควรให้ในปริมาณที่ไม่สร้างความเดือดร้อนรำคาญใจให้แก่ตนเอง เมื่อให้ไปแล้วก็ไม่ต้องไปทวงซ้ำหลายครั้ง เพราะหากเขาไม่คืนเงินนั้น เขาก็คงไม่กล้ามารบกวนอีก ดังนี้

เรามีเงินมีทองอย่าต้องจ้อ	คนขี้ฉ้อสาระเลวที่เหลวไหล
หารำคาญหารประหัสคิดตัดใจ	ให้เขาไปเกิดพ่อแต่พอควร
เขาไม่ใช่อย่างทวงหวังใจยัง	เมื่อทบทหลังสิ้นกะบิดจะคิดทวน
คงไม่กล้ามาพบเข้ารบกวน	ไม่กล้าทวนออกปากกะตากาย

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 20)

2. ให้นึกถึงในยามยากลำบากกว่าจะได้เงินมา ผู้แต่งแนะนำว่า ก่อนจะให้ใครยืมเงินคราวละมาก ๆ ควรไตร่ตรองว่า เงินทองเป็นของหายาก ยิ่งในยุคที่คนวัดคุณค่ากันที่เงิน คนยังต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อให้ได้เงินมา และต้องแลกกับการทำงานหนักขึ้น หากในอนาคตให้เขายืมแล้วเขาไม่คืน เขาเอาไปใช้อย่างสุขสบายโดยไม่ทำงาน จะทำให้เจ็บช้ำน้ำใจเสียเปล่า ๆ จึงควรคิดใคร่ครวญอย่างรอบคอบก่อนให้ใครหยิบยืมเงินทอง ดังนี้

อันเงินทองของเราเล่าที่หา	ก็ได้มาโดยยากลำบากหลาย
เหนื่ออารมณ์แทบล้มประดาตาย	อาบเหงื่อกายต่างน้ำทุกคำคืน
ท่านที่ยืมปลื้มใจได้ร่อน ๆ	ไม่หอบคอนเจ็บปวดหน้าแข้งขึ้น
เราชียากตรากตรำสู้กล้ากลืน	นอนก็ตื่นเวลากาออกบิน
ได้มาบาทใช้สลิหนึ่งเหลือสาม	พยายามยากจิตต์เป็นนิจสิน
รวมเงินทองกองเสื่อจนเหลือกิน	ไม่รู้สิ้นรู้ศูนย์ยังพูนมา

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 21)

3. ให้นำเงินไปทำบุญดีกว่าให้เพื่อนยืม ผู้แต่งแนะนำว่า เมื่อมีเงินอย่าเก็บไว้เพื่อรอให้คนมายืม แต่ควรนำเงินไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง เกิดความสุขในชีวิต เช่น การนำไปทำบุญ บริจาค ซึ่งจะส่งผลดีในชาติหน้า คือ การมีทรัพย์สินบริบูรณ์ แทนที่จะมานั่งเจ็บใจที่เสียเงินโดยใช่เหตุ

ไม่มีเหออย่าเอาเข้ามาใส่
เรามีเงินทำบุญมีคุณครัน

หาดีไม่หนาพอซื้อไม่ขัน
เงินทองนั้นหล้าบากยากกะไร

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 20)

ควรแล้วท่านหันหาศรัทธาเถิด
เร่งทำสละทำทางสร้างศาลา
สร้างกุศลชวนขวยหวังภายหน้า
ให้ยืมกู้ฉะพ้อพ้อประมาณ

จะก่อเกิดรุ่งเรืองในเบื้องหน้า
ทอดผ้าป่ากะดินนังสังกะทาน
ทรัพย์จะมากินเข้าเนาสถาน
ทรัพย์จะพาลศูนย์เปล่าไม่เข้าที่

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 21)

ตัวอย่างข้างต้น เห็นได้ชัดว่า การให้เพื่อนยืมเงิน เมื่อเพื่อนไม่คืนทำให้เกิดความชุนมัวหลายประการ วิธีการป้องกันที่ดี คือ ให้นึกถึงผลเสียหรือปัญหาที่จะตามมาจากการให้ยืมเงิน นอกจากนี้ก็ให้เห็นคุณค่าของเงินที่มีอยู่ให้มาก ๆ ก็จะรักษาเงินที่มีอยู่ไว้ได้ เมื่อจะใช้เงินก็จะใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

“โลกกล่าวสารเห็นสมนियมยิน”: วิธีอยู่รอดโดยไม่เป็นหนี้

ผู้แต่งได้แนะนำวิธีอยู่รอดโดยปราศจากหนี้สินไว้หลายวิธีการด้วยกัน ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่มีนิสัยชอบหยิบยืมหรือมีปัญหาเรื่องหนี้สิน ดังรายละเอียดคำสอนต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ให้รู้จักพึ่งตนเอง ผู้แต่งแนะนำว่า หากไม่มีเงินให้พึ่งตนเอง อย่าไปหยิบยืมคนใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนหรือเครือญาติ เขาจะดูถูกในภายหลัง และการไปพึ่งเขาจะพึ่งได้ไม่นาน เพราะเขาก็ต้องใช้จ่ายเหมือนกัน การหวังแต่จะหยิบยืมของผู้อื่น เป็นการสั่งสมนิสัยด้านลบ มีแต่ทำให้คนรังเกียจ ดังนี้

คิดพึ่งตนของตนผลประโยชน์
คิดพึ่งเขาเอาแต่ตามความสบาย

จะล้าเลิกโลกาหนาพ้อเอ๋ย
มักจะเคียดเธอเสมอไป

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 14)

เมื่อมีน้อยกินน้อยค่อยบัญญัติ
ไม่หมายพึ่งวงศ์วานทั้งวานเครือ
ถือทฎฐิทำด้วยลำแข้ง
จริงนะเธอชาวไทยไร้ศฤงคาร

ทุนจำกัดเราไม่ปรนให้ล้นเหลือ
ถึงเขาเอื้อเราได้ก็ไม่นาน
แต่พอแรงเหนื่อยพักไม่หักหาญ
โลกกล่าวสารเห็นสมนิยมิน

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 24)

2. ให้ขยันทำงาน ผู้แตงแนะผู้ที่ชอบกู้หนี้ยืมสินให้ขยันทำงาน โดยให้เหตุผลว่า ผู้ที่ขยันจะไม่มีวันอดตาย และไม่เดือดร้อนเรื่องเงินทอง ผู้แตงให้กำลังใจว่า ไม่มีใครยากจนไปได้ตลอดชีวิต ตราบใดที่ผู้้นั้นไม่มีนิสัยเกียจคร้าน ทำงานโดยไม่ท้อถอย ไม่นานทรัพย์ย่อมไหลหลั่งเข้ามา เพราะทรัพย์มักอยู่กับผู้ประพฤติดี ดังนี้

ยากเจ็ดทีมีเจ็ดหนทนเอาหน่อย
ทุกคืนวันหมั้นทำอยู่รำไป
ทรัพย์ไม่ชอบปะปนกับคนชั่ว
หากไปอยู่ปะปนกับคนดี
ทรัพย์เกียจกลคนทรมาน้อยความคิด
ชอบไปอยู่ตามตึกคนตรึกตรอง

อย่าท้อถอยดังกิลิซิดไซ
ผลคงได้พูนมาทุกรাত্রี
มาถึงตัวทรัพย์ก็หายกระจายหนี
ตั้งร้อยปีอยู่ได้เป็นกายกอง
อยู่ไม่ติดคนชั่วที่มัวหมอง
ทรัพย์สิ่งของไม่ชอบคนกอบพาล

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p.16)

3. ให้รู้จักประมาณการใช้จ่าย ผู้แตงเตือนสติว่า ผู้ที่มักใช้จ่ายเงินเกินตัว หรือไม่ดูฐานะของตนมักพบกับหายนะ จึงควรใช้เงินอย่างเหมาะสมกับฐานะ ให้ละเลิกนิสัยใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และไม่ควไปแข่งขันกับคนมีเงิน หากขยันทำมาหากิน สักวันจะสามารถซื้อของที่ประสงค์ได้ ดังนี้

เชื่อเถิดพ่อเราเพียรหาเลี้ยงท้อง
อย่าเพื่อซื้อมาปรุงบำรุงตน

เรื่องแหวนทองเพชรพลอยสายสร้อยสน
พ่อยังจนจนเจียมเสียมกาย

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 9)

ผู้แตงนำเสนองานของคนที่พยายามแต่งกายให้ดูดีเพื่อให้คนยอมรับ หรือกู้เงินมาซื้อรถยนต์ เพื่อให้คนมองว่ามีเงิน ผู้แตงจึงแนะนำคนจนให้รู้จักเจียมตัว ให้ดำเนินชีวิตตามฐานะ เพราะหากใช้เงินเกินตัวจะพบกับหายนะได้ และกลายเป็นสร้างหนี้สินโดยใช้เหตุ ดังนี้

สมัยนี้มีเงินเดือนยี่สิบบาท
นุ่งม่วงไหมสายสร้อยนาฬิกา
เมื่อเงินเดือนเราน้อยอย่าพลอยตื่น
ได้รอดหนี้ที่หลังไม่นั่งนุง
เงินเดือนน้อยอย่าดำเนียรดิรถนน
อุตุส่าห์เคียรเอาหน้อยอย่าลายนวล

วางอำนาจยศศักดิ์สูงนกกหนา
ถูบาทาร้องเท้าเฝ้าบำรุง
เพียงผ้าพื้นเกิดหนาหามาnung
ค่อยบำรุงหนาพอแต่พอควร
เรื่องรถยนต์อย่าเพื่อใช้ทำใจหนา
เวลาจนเลิกงานอย่าพาลแซ

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 45)

4. ให้นึกถึงผลเสียที่ตามมาจากการหยิบบิ่ผู้อื่น ผู้แตงสอนว่าก่อนจะหยิบบิ่ทรัพย์สินของผู้อื่นให้คิดถึงผลร้ายที่ตามมา เช่น ไปหยิบบิ่ข้าวของที่เขาหวง เกิดมีผู้ร้ายฉกชิงวิ่งราวของนั้นไป หรือทำข้าวของเขาสูญหาย ทำให้ต้องดิ้นรนหาเงินมาใช้คืนเขา อีกสองเท่า ได้รับความเดือดร้อนหนักกว่าเก่า ดังนี้

ของ ๆ ท่านที่หามาไว้หมาย
ให้เขาแย้มไปปรุงบำรุงตน
เมื่อผู้ร้ายชิงฉกหรือตกหาย
เขาจะหาใช้ให้ได้ดังฤา

ตกแต่งกายลูกน้อยสายสร้อยสน
มักเกิดผลแรงร้ายเมื่อปลายมือ
จะละลายศูนย์ไปมิใช่หรือ
ที่เชื่อถือก็อย่าให้แย้มไปเลย

Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 19)

5. ให้คำนึงถึงกำลังในการจ่ายหนี้ ผู้แต่งแนะนำว่า ก่อนที่จะหยิบยืมเงินผู้อื่นให้คิดถึงกำลังของตนด้วยว่า หลังจากยืมแล้วจะสามารถใช้เงินคืนเขาทั้งหมดได้หรือไม่ หากทำไม่ได้ก็ไม่ควรยืมของเขา ให้ตระหนักว่า การที่เขาใจให้หยิบยืมเงินทอง นับว่าเขามีบุญคุณต่อเราที่ช่วยเหลือเราในยามได้รับความเดือดร้อน เราจึงควรรักษาไมตรีนี้ไว้ ไม่ทำให้แตกสลายไป เพราะมีเรื่องของเงินมาเกี่ยวข้อง ดังนี้

เมื่อไม่มีทางได้มาใช้เขา
การที่เราขาดเหลือท่านเจือจน

ไม่ควรเอาของท่านทำหั่นหุ่น
นับเป็นคุณล้นฟ้าหาไม่มี

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 2)

6. ให้เก็บเงินสดติดตัวไว้เสมอ ผู้แต่งกล่าวว่า สังคมสมัยที่แต่ง คนนิยมซื้อทองเก็บไว้แทนเงินสด เมื่อประสบปัญหาเรื่องเงินจึงนำทองไปจำนำ ซึ่งมีแต่ทำให้ขาดทุน เพราะโรงจำนำมักจะตีมูลค่าหรือกำหนดราคาของทองต่ำกว่าที่ซื้อจากร้านขายทอง จึงควรพกเงินสดติดตัวไว้ดีกว่า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สงวนทรัพย์ให้มิไว้ดีกว่า
ได้ให้แพทย์ช้ำรักษากาย
เธอมีทองแต่งสวยเกิดป่วยไข้
ซื้อยี่สิบหยิบมาจำนำพลัน
สิบสี่บาทขาดทุนพ่อคุณเอ๋ย
มีเท่าไรใช้เต็มตามอัตราร

เมื่อโรคาจะได้ใช้สมใจหมาย
ท่านหญิงชายควรจำที่รำพัน
ต้องเข้าไปโรงจำนำดูขำขัน
ยี่สิบนั้นอย่าหมายว่าได้มา
อย่าซื้อเลยเงินมีไว้ดีกว่า
ซื้อทองมาขายพาดต้องขาดทุน

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p.10)

7. ให้ขายสดดีกว่าขายเชื่อ การขายเชื่อ คือ การขายสินค้าให้แก่ลูกค้าโดยยังไม่ได้รับชำระค่าสินค้าในทันทีที่ลูกค้าซื้อสินค้า แต่มีการกำหนดวันชำระเงินไว้อย่างชัดเจน ส่วนขายสด คือ การขายสินค้าให้แก่ลูกค้าโดยพ่อค้าได้รับเงินสดทันที ผู้แต่งแนะนำว่าหากขายสินค้าควรขายสดดีกว่าขายเชื่อ เนื่องจากการขายเชื่อโอกาสที่จะเสียเงินมีสูงมาก บางครั้งลูกค้าก็หนีหนี้ไม่ยอมจ่าย จะติดตามทวงก็ยาก มีหน้าซ้ำ การบริหารจัดการเรื่องเงินก็ยาก ในขณะที่การขายสด แม้ได้กำไรน้อย แต่ก็ได้เงินอย่างแน่นอน สามารถนำเงินไปต่อประโยชน์ได้ทันที จึงแนะนำให้ขายสด ป้องกันการเป็นหนี้ในอนาคต ดังนี้

ขายของเชื่อเปื้อใจไม่เปนผล
 แพงเท่าไรไม่ต่อเจ้าคอปาล
 เห็นว่าหมูขึ้น ๆ หวังกินปลา
 ขายเชื่อแรงแพงดีไม่มีคุณ
 ถึงขายถูกเงินสดยาลดละ
 ทุกวันนี้มีมากยากนิยม
 หากเขาหลบแล้วเราเอาที่ไหน
 เราขายถูกเงินสดทดเข้ามา
 ถึงหากเขาไม่หนีไม่มีให้
 ที่เราคิดคงไม่สมลัมทั้งยืน

คนที่จนมักจ้องมาปองผลาญ
 ไม่มีการหมายมาตราบื่องขาดทุน
 นิจจาเจ้าใจเจียวช่างเฉียวคุณ
 มักพาทุนเรลดอยไปตามลม
 ขายเออะนะสร้างทุกข์เปนสุขสม
 ขายเชื่อชมได้แพงแรงราคา
 ต้องศูนย์ไปเปล่าแท่นักหนา
 จะดีกว่าศูนย์ไปมิได้คีน
 เราจะไปฟ้องหาทำฝ่าฝืน
 ไม่ได้คีนเคหาดอกอย่าเลย

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p.31)

8. ให้ประกอบอาชีพสุจริตที่ไม่ทำให้เสียทรัพย์ ผู้แต่งแนะนำว่าถ้าไม่ต้องการให้มีปัญหาเรื่องเงินให้ประกอบอาชีพสุจริต ไม่ค้าอาวุธที่ใช้ทำร้ายกัน และไม่ค้ายาเสพติด เพราะหากถูกจับจะเสียทั้งเงินทองและขาดอิสรภาพ มีหน้าซ้ำ ยังทำให้คนใกล้ชิดพลอยได้รับความเดือดร้อนไปด้วย ดังนี้

หากจะขาย ๆ ของที่ต้องห้าม
 จะพลอยทุนหมุนเข้าลางในธาร
 คือสุรายาพิษมีดปืนขวาน
 เปนเครื่องบาปหยายยิ่งทุกสิ่งอัน
 ผลเหล่านี้มิได้บริสุทธิ์
 จะทำทานทำไปมิได้บุญ

ก็ไม่งามดอกท่านตามบัญชา
 อย่าพ้องพานของห้ามตามร่ำพัน
 เครื่องก่อการปาณาต้องอาถัน
 เครื่องเหล่านั่นอย่าค้าหาพ้อคุณ
 เพื่อนมนุษย์เร่งจำส่น่าสนุน
 ข้าขาดทุนเสียเปล่าไม่เข้าการ

(Proverbs for Money Borrowing Protection p. 28)

9. ให้เกรงกลัวต่อบาปกรรมที่ทำไว้กับผู้อื่น ในทางพระพุทธศาสนากล่าวว่าการไม่ใช้หนี้ ขึ้นอยู่กับเจตนาของผู้ที่ยืมว่าเป็นอย่างไร หากยืมแล้วสามารถผ่อนชำระได้แต่มีเจตนาที่จะไม่จ่ายเจ้าหนี้ เท่ากับนำทรัพย์ของผู้อื่นเป็นของตน ชื่อว่า มีเจตนาทุจริตเป็นบาป เป็นอกธินาทาน เป็นอกุศลกรรม (Padern, 2019, June 14) เรื่องสุภาชาติยืมเงินก็กล่าวตรงกันว่า ผู้ที่ยืมเงินแล้วไม่คืนจะตกนรก มีแต่คนสาปแช่ง ดังนี้

ผิดเมื่อนั้นเมื่อนี้ฟ้าสีฟ้าผ่า
 คำเช่นนี้มีขุมไม่นุ่มนวล
 ขึ้นเชื่อคนปั่นน้ำคำหลอกล่อ
 หลงเชื่อถ้อยพลอดเคลว้เงยเตงโตง
 ที่เป็นคนสันคิตจิตตลามาก
 เข้าที่ไหนใช้กลบประจบประแจง

วายชีวาตคนรกระหกรวน
 บอกกระบวนอยู่ว่าข้าจะโกง
 เข้ากรอกหม้อจะไม่มีที่ในโอ่ง
 ชนิดโกงพูดปดสยบแรง
 ขุนนรกรเป็นเรือนไม้เพื่อนแฝง
 ใครจะแข่งใครจะดำข้าไม่กลัว

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 27)

10. ให้มุ่งสร้างความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ผู้แต่งสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ที่ทำงานก็หวังความก้าวหน้า ดังกลุ่มคนที่ทำงานในหน่วยงานรัฐที่หวังการเลื่อนขั้นเงินเดือนเพื่อนำเงินไปซื้อความสุขให้แก่ตนเอง ผู้แต่งจึงเสนอแนะวิธีการเลื่อนขั้นเงินเดือนว่า ให้ขยันทำงาน ให้เคารพกฎระเบียบของที่ทำงาน ไม่เป็นพวกเข้าขามเย็นขาม มาสายกลับก่อน แอบเลี้ยงงาน และให้มีความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงาน ดังนี้

พ่อทำงานการหลวงทั้งปวงสิ้น
 พ่อจงถือชื่อสุจริตธรรม
 อย่ามาสายกลับวันมันไม่เหมาะ
 อย่าเลี้ยงงานท้าวไทเลยไม่ดี
 อย่าขึ้นข้อคำกฎบทบังคับ
 ใครตั้งจิตต์บิตเบี่ยงชอบเลี้ยงงาน
 เราทำดีทราบहुท่านผู้ใหญ่
 รังเกียจการท่านคงไม่การุญ

ท่านให้สินจ้างพ่อเป็นข้อขัน
 อย่าโกงวันเวลาแลนาที่
 อย่าเที่ยวเลาะมุดเมียงออกเลี้ยงหนี
 ถือเอาที่ทางเรียบระเบียบการ
 ตามลำดับราชกิจประดิษฐาน
 เห็นไม่นานานบุญปลุกจะถูกดูถูกลง
 คงขึ้นให้เงินเดือนเลื่อนเป็นขุน
 อาจจะดูลยเรากอกจากนอกงาน

(Proverbs for Money Borrowing Protection, p. 36)

บทสรุป

การศึกษา “สุภาชิตกันยืมเงิน : หลักคำสอนสำหรับแก้ปัญหาเรื่อง “หนี้” จากวรรณกรรมท้องถิ่นภาคกลาง” ทำให้เห็นว่า เรื่องนี้ผู้แต่งให้หลักคำสอนที่เหมาะสมทั้งแก่เจ้าหนี้และลูกหนี้เมื่อประสบปัญหาเรื่องหนี้สิน ทั้งนี้ก็เพื่อให้การดำเนินชีวิตมีความราบรื่นมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับ “หนี้” เกิดจากการไปยืมเงินจากคนใกล้ชิดแล้วไม่คืน เพราะเห็นว่าสะดวก และเพื่อนมักไม่คิดดอกเบี้ย สุดท้ายก็ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเดือดร้อนเมื่อต้องใช้เงินบ้าง ท้ายสุดปัญหาที่ตามมา คือ การสูญเสียมิตรภาพที่ดีไป ผู้แต่งจึงแนะวิธีปฏิบัติตนของเจ้าหนี้กับลูกหนี้ เช่น วิธีป้องกันเพื่อนยืมเงิน และแนวทางการดำเนินชีวิตให้อยู่รอดโดยไม่เป็นหนี้ ซึ่งถือว่าเนื้อหามีความทันสมัยเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับสังคมยุคปัจจุบันที่คนมีปัญหาระหว่างกันมาก ทั้งหนี้ในระบบและนอกระบบ หากเป็นหนี้ในระบบอาจไม่เกิดผลกระทบต่อเจ้าหนี้สัก เพราะสามารถใช้กฎหมายติดตามหนี้ได้ และไม่ต้องกลัวสูญเสียมิตรภาพ เพราะไปกู้ยืมจากคนภายนอก แต่หากเป็นหนี้ที่มาจากความสัมพันธ์ส่วนตัว เช่น จากคู่รัก เพื่อนญาติพี่น้อง ซึ่งมักเป็นหนี้ที่มาจากการเอ่ยปากหยิบยืม ไม่มีสัญญารองรับ นอกจากสัญญาทางใจ ถือว่าเป็นปัญหาที่แก้ยาก หลายคนยอมเสียเพื่อนที่ดีที่สุดไป เพราะไม่ได้เงินคืน บางคนเกิดอาการเจ็บใจที่เห็นภาพลูกหนี้ใช้ชีวิตอย่างสุขสบาย แต่ไม่คืนหนี้ เมื่อโกรธแค้นก็ทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดจากการทวงหนี้ ปัญหาการฟ้องร้องที่ไม่มีวันจบสิ้น ดังนั้น คำแนะนำของผู้แต่งที่มีอยู่อย่างหลากหลาย จึงน่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสม เพราะบางครั้งการให้เพื่อนยืมเงินถือว่าการทำร้ายเพื่อนด้วย เป็นการบ่มเพาะนิสัยมักง่ายเคยชินให้แก่เขา จึงควรให้บทเรียนแก่เขาด้วย

อนึ่ง บทความนี้มุ่งศึกษาหลักคำสอนสำหรับผู้ที่มิมีปัญหาเรื่องหนี้สินจากวรรณกรรมคำสอนภาคกลางเรื่องสุภาชิตกันยืมเงินเท่านั้น จึงเสนอแนะให้ศึกษาคำแนะนำจากวรรณกรรมท้องถิ่นภาคอื่น ๆ ประกอบด้วย เพื่อจะได้เห็นมุมมอง แนวทางแก้ปัญหาของคนในสังคมที่หลากหลายมากขึ้น อย่างน้อยก็ทำให้เห็นปัญหาของคนไทยที่เกิดจากการเป็นหนี้ ซึ่งเรื่องนี้โดยภาพรวมปัญหาส่วนหนึ่งมาจากความยากจน ปัญหาจากนิสัยส่วนตัว และวัฒนธรรมทุนนิยมที่ส่งผลต่อคนในสังคม ซึ่งอาจต้องหาแนวทางการแก้ปัญหาหันต่อไป

References

- Choochuay, S. (2003). *Searching for happiness and quality of life: A case study of different-aged views* [Unpublished master's thesis]. Mahidol University. [in Thai]
- Money hub. (2019, June 14). *Good debtors, satisfied creditors*. <https://moneyhub.in.th/article> [in Thai]
- Paderm. (2019, June 14). *Asking about being in debt*. <https://www.dhammahome.com/webboard/topic/21110> [in Thai]
- Sanook. (2019, June 14). *Rules of borrowing money from friends*. <https://www.sanook.com/money/348145> [in Thai]
- Santiprapha, W. (2019, October 6). *Thai people are in danger of being in debt*. <https://www.thaipost.net>. [in Thai]
- Thaipost. (2019, June 14). *National Bank warns about household debt problem including retired men: A hard task of people aged 30-35 years*. <https://www.thaipost.net/main/detail/35767C> [in Thai]
- Uppathampanont, J. (1928). *Proverbs for Money Borrowing Protection*. Ratcharoen. [in Thai]

การจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐานสู่การ พึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

The Community Resources Management through Design- Based Learning for Sustainable Self-Reliance of Local Communities

Received: 14 November, 2018

Revised: 21 October, 2020

Accepted: 12 November, 2020

ธงชัย ภูวนาถวิจิตร¹

Thongchai Phuwanatwichit

กฤต ปิริยัทชกุล²

Grit Piriyaachagul

Abstract

The objective of this article is to explain the model of community resource management through design-based learning for sustainable self-reliance of local communities. This is a learning mechanism for community resource management for self-reliance resulting from the strength of the community. This is because most of the local communities have a way of life that is related to participatory community resource management with social and cultural capital as a learning innovation designed to strengthen community self-reliance. It arises from a systematic design thinking process and through accumulating knowledge and transferring knowledge from

¹รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเทศไทย

Associate Professor, Ph.D., Department of Human Relation, Faculty of Humanities, Chiang Mai University, Thailand

²นักวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเทศไทย

Researcher, Ph.D., Faculty of Education, Chiang Mai University, Thailand

Corresponding Author: E-mail: piriyaachagul.g@gmail.com

generation to generation to achieve the highest sustainability based on community participation without causing trouble and violating other people's rights.

Keywords: community resources management, design-based learning, self-reliance

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายรูปแบบการจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐานสู่การพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นกลไกการเรียนรู้การจัดการทรัพยากรชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองที่เกิดจากความเข้มแข็งของชุมชน เพราะว่าชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีวิถีการดำรงชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการทรัพยากรชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยมีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้เชิงออกแบบเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของชุมชน ซึ่งเกิดจากกระบวนการคิดเชิงออกแบบอย่างเป็นระบบ การเรียนรู้ การส่งสมองค์ความรู้ และการถ่ายทอดองค์ความรู้ จากรุ่นสู่รุ่น เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุดบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยไม่สร้างความเดือดร้อนและละเมิดสิทธิผู้อื่น

คำสำคัญ: การจัดการทรัพยากรชุมชน การเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐาน การพึ่งตนเอง

บทนำ

การจัดการทรัพยากรชุมชนมีความสำคัญเพิ่มขึ้นตามลำดับ เนื่องจากวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์จำเป็นต้องอาศัยและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรป่าไม้ ดิน น้ำ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งพบว่ามีความต้องการเพิ่มขึ้นตามความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม วิทยาการ เทคโนโลยี และการขยายตัวของประชากร ถ้าหากไม่มีการเข้ามาจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสม อาจก่อให้เกิดปัญหาการแย่งชิงทรัพยากร ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและปัญหาสิ่งแวดล้อม และชุมชนต่าง ๆ อาจจะไม่สามารถดำรงอยู่ได้ (Phuwanatwichit, 2017)

การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคมให้เข้ามาดูแลจัดการทรัพยากรร่วมกัน จึงเป็นแนวคิดที่ให้อำนาจกับชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรชุมชน เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ การดูแลรักษา การฟื้นฟู และการพลิกฟื้นใช้ทรัพยากรอย่าง

เหมาะสม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนำไปสู่แนวทางการพัฒนาชุมชนและเกิดการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในเรื่องของวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ เนื่องจากการให้สิทธิแก่ชุมชนในการเลือกอนาคตของตัวเองและเป็นอิสระ จะทำให้ชุมชนเกิดการค้นหาคำตอบที่ตนเองมีอยู่ นำออกมาใช้ (Prokkati, 2007) ในขณะเดียวกันก็ยังเป็นการพิสูจน์ให้สังคมเห็นว่าชุมชนท้องถิ่นก็สามารถจะทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ อย่างน้อยที่สุดก็คือการดูแลสุขภาพทรัพยากรของประเทศและโลก การจัดการทรัพยากรชุมชนจึงมีความสัมพันธ์อยู่กับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดความคุ้มค่า เข้ากับวิถีชีวิต และบริบทของชุมชนบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม (Puangngam, 2008) และไม่สร้างความเดือดร้อนและละเมิดสิทธิผู้อื่น

การพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน แม้ว่าความคิดนี้จะระบุว่าเป็นการค้นหาคำตอบความสามารถที่ตนเองมีอยู่เพื่อนำออกมาใช้ ซึ่งจะนำไปสู่ความภาคภูมิใจของชุมชน ก่อให้เกิดพลังความสามารถที่จะกำหนดวิถีชีวิตและเส้นทางเดินได้ด้วยตนเอง ซึ่งในด้านการพัฒนาการพึ่งตนเองยังเป็นส่วนสำคัญของการสร้างการมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาร่วมกับหน่วยงานภายนอกด้วย แต่ความจริงแล้ว การพึ่งตนเองกลับเป็นเพียง “วาทกรรม” ที่รัฐหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงต่อการพัฒนา พยายามลดบทบาทการสนับสนุนแก่ชุมชนท้องถิ่นและประชาชนที่ยากไร้ลง โดยในหลาย ๆ ประเทศ แนวความคิดเรื่องการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน ได้เกิดขึ้นพร้อมกับการลดลงงบประมาณด้านสวัสดิการทางสังคมจากภาครัฐ และส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ในขณะเดียวกันรัฐก็ได้จัดหาเงินทุนในรูปแบบของสถาบันการเงินขนาดเล็ก พร้อมกับการส่งเสริมให้ชุมชนเกิดรายได้เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยรัฐมีหน้าที่ให้ความรู้ จัดฝึกอบรม และลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่เพื่อให้เอกชนเข้ามาลงทุนและช่วงชิงทรัพยากรเพื่อนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

ในขณะที่ความจริงเรากลับพบว่า ชุมชนท้องถิ่นต่างมีศักยภาพที่จะพึ่งตนเองได้อยู่แล้ว โดยไม่ต้องให้บุคคลภายนอกมาบอกให้ต้องพึ่งตนเอง การพึ่งตนเองจึงเป็นกลไกที่เป็นเครื่องมือของอำนาจเพื่อผลักภาระการจัดสวัสดิการทางสังคมและการสร้างหลักประกันการดำรงชีพให้กับประชาชนเพื่อให้ชุมชนรวมกลุ่มช่วยเหลือกันเอง ดังนั้นบทความเรื่องการจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐานสู่การพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน จะทำให้ทราบถึงรูปแบบการจัดการทรัพยากรชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง การดำรงชีพที่ยั่งยืน และการแก้ปัญหาความเดือดร้อนในระดับชุมชน ผ่านการใช้ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความเชื่อ (Belief) และพฤติกรรม (Behavior) อันเกิดจากกิจกรรมทุกอย่างของคนในชุมชนที่ร่วมกันออกแบบ เรียนรู้ และปรับตัวเพื่อความอยู่รอด (Wongsa-San, 1999) และทำความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง โดยนำเอาชุมชนซึ่ง

เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์และผู้που่ดูแลักษาเป็นศูนย์กลาง จนเกิดภูมิปัญญาที่เป็นนวัตกรรม การคิดเชิงออกแบบเพื่อปวงชน (Innovation of Design Thinking for All) ที่ตอบโจทย์ กับบริบทชุมชนท้องถิ่นและเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติ

บททวนมโนทัศน์การจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐาน

ทรัพยากรชุมชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของชุมชน เพราะชาวบ้าน ในชุมชนต่างต้องใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เพื่อตอบสนองความอยู่รอดของวิถีการ ดำเนินชีวิต และนอกจากการใช้ประโยชน์ ชุมชนก็ต้องร่วมมือกันดูแลรักษาทรัพยากรไม่ให้ ถูกทำลาย การจัดการทรัพยากรชุมชนจึงเป็นการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์เพื่อสร้างกตติกาและการปฏิบัติ ร่วมกันไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม (Phuwanatwichit, 2015) และนอกจากนี้การจัดการทรัพยากรชุมชนยังถือ เป็นภูมิปัญญาที่มีกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นพลวัตที่ได้ผ่านการศึกษาและเรียนรู้จนเกิด ปัญญา ตกผลึกเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาอย่างละเอียดและรอบคอบ ซึ่งได้ทำ หน้าที่ชี้แนะว่า การจะใช้ชีวิตอย่างยั่งยืนและถาวรกับธรรมชาตินั้นควรทำอย่างไร

การจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐาน จึงเป็นกระบวนการ ที่แสดงให้เห็นว่า ชุมชนได้ทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ศึกษา ออกแบบและเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน บนพื้นฐานของทฤษฎีและการปฏิบัติ นอกจากนี้ยังเป็นลักษณะของการเรียนรู้เชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะทำให้ได้ต้นแบบของการเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาหรือนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน และเกิดการพัฒนาต่อชุมชนสูงสุด โดยพบว่าลักษณะ สำคัญของการจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐานมีดังนี้

ตาราง 1

ลักษณะสำคัญของการจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐาน

การเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐาน	ลักษณะสำคัญ
บริบทชุมชน	เกิดจากสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ในชีวิตจริงที่ ส่วนใหญ่มักเกิดการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาและการ ปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของชาวบ้านและชุมชน

การเรียนรู้เชิงออกแบบเป็น ฐาน	ลักษณะสำคัญ
ความซับซ้อนของตัวแปร	1. ตัวแปรตาม เช่น ความร่วมมือในชุมชน ทรัพยากรชุมชน 2. ตัวแปรผล เช่น การเรียนรู้ กระบวนการถ่ายทอด 3. ตัวแปรระบบ เช่น ความยั่งยืน การพึ่งตนเอง
จุดมุ่งเน้นของการเรียนรู้	ลักษณะของสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่มีความซับซ้อน
วิธีการ	การออกแบบที่สามารถยืดหยุ่น โดยไม่สร้างความเดือดร้อนและละเมิดสิทธิผู้อื่น
ปริมาณการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	การมีปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของคนในชุมชน โดยการแบ่งปันความคิด
ลักษณะผลการเรียนรู้	การมองการออกแบบในแงุ่มที่หลากหลายและมีลักษณะเป็นการออกแบบในทางปฏิบัติ
บทบาทของผู้เข้าร่วม	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างและวิเคราะห์การออกแบบ

ที่มา: ปรับปรุงจาก Collins (1999)

ผู้เขียนจึงได้สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนากระบวนการจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐาน ว่าประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐาน
ที่มา: ปรับปรุงจาก Brunetto (2018)

ขั้นตอนที่ 1 เข้าใจบริบทพื้นที่ (Empathize) เป็นการศึกษาและทำความเข้าใจสภาพชุมชนและภูมิศาสตร์ของชุมชนตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 ระบุความต้องการ (Define) เป็นการทำความเข้าใจปัญหาผ่านการใช้วิธีคิดแบบนักวิเคราะห์และวิธีคิดเชิงระบบแบบองค์รวม

ขั้นตอนที่ 3 แนวทางการแก้ปัญหา (Ideate) เป็นการร่วมกันระดมความคิดใหม่ ๆ ด้วยวิธีคิดแบบผู้สร้างนวัตกรรมบนฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน

ขั้นตอนที่ 4 สร้างนวัตกรรม (Prototype) เป็นการค้นคว้าและเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกและเข้าไปมาจนได้กระบวนการ หรือองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของตนเอง

ขั้นตอนที่ 5 ทดลองใช้ (Test) เป็นการนำนวัตกรรมไปใช้ด้วยความยืดหยุ่นและหวังผลในทางปฏิบัติ โดยมีเป้าหมายคือ การพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และสามารถถ่ายทอดได้อย่างไม่รู้จักและเป็นพลวัต

พบว่าสิ่งสำคัญที่สุดของการจัดการทรัพยากรชุมชนคือ จะต้องเริ่มจากการเข้าใจบริบทพื้นที่ก่อน ถึงจะนำไปสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิธีการของภูมิปัญญาหรือว่า “Context to Content” โดยกระบวนการเรียนรู้จะต้องถูกออกแบบผ่านฐานทรัพยากรในชุมชน และมีประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนในหลากหลายมิติ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและเป็นวิธีสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมและรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Ownership)

การจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐาน จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งของชุมชน ที่ไม่ได้ถูกพัฒนาหรือสร้างขึ้นผ่านการศึกษาในระบบ แต่เป็นการเรียนรู้บนกระบวนทัศน์ที่ถูกนำมาปรับใช้กับ “การออกแบบการดำเนินชีวิต” ซึ่งเสน่ห์และประโยชน์ของกระบวนการรูปแบบนี้คือ การนำกลุ่มคนหลากหลายที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน มาแก้ปัญหาาร่วมกัน จนเกิดเป็น “นวัตกรรมหมู่” (Collaborative Innovation) ที่ทำให้เกิดทางออกที่ตอบโจทย์ตามข้อจำกัดที่มีอยู่ ถือว่าเป็นการพัฒนาความสามารถทางการคิดขั้นสูง ดังนั้นการจัดการทรัพยากรชุมชนจึงเป็นภูมิปัญญาของชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐานที่มีการคิดขั้นสูงอย่างเป็นระบบในการแก้ปัญหา ปรับตัวและเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของคนในชุมชน เป็นยุทธวิธีในการแก้ปัญหาในทางปฏิบัติที่มีความซับซ้อน และมีความสัมพันธ์กับบริบทชุมชน

ทบทวนมโนทัศน์การพึ่งตนเองของชุมชนอย่างยั่งยืน

แนวความคิดการพึ่งตนเอง (Self-Reliance) เป็นหนึ่งในกระบวนทัศน์ของการพัฒนาที่หลายประเทศในกลุ่มอัฟริกาตอนใต้ของซาร่า (Sub-Saharan Africa) นำมาใช้แก้ปัญหาความยากจนที่มีอยู่อย่างหนาแน่นในประเทศแถบนี้ แนวความคิดการพึ่งตนเองเป็นรูปแบบการพัฒนาที่เน้นการพัฒนา บนรากฐานทรัพยากรท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศักยภาพของประชากรหรือแม้กระทั่งวัฒนธรรมของท้องถิ่น (Galtung, 1980) เป็นการพัฒนาในระดับท้องถิ่นที่คนในชุมชนสามารถจะช่วยเหลือตนเองได้ด้วยการค้นหาศักยภาพที่มีอยู่ในชุมชน ตัดสินใจและลงมือดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง (Anyanwu, 1992) โดยกระบวนการดังกล่าวเป็นการสะท้อนแนวคิดและแนวปฏิบัติของชุมชนในการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนได้

แนวความคิดนี้ยังต่อต้านการพัฒนาแบบสั่งการ (Top-Down) เพราะไม่ได้ให้ความสำคัญ กับทักษะความสามารถและความรู้ภูมิปัญญาของท้องถิ่น (Nel & Binns, 1997) โดย UNHCR ได้ให้ความหมายของการพึ่งตนเองว่าหมายถึง การพัฒนาชุมชนที่ผู้ได้รับการพัฒนาหรือผู้ที่มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ได้เข้ามามีส่วนในการตัดสินใจวางแผนและรับความช่วยเหลือในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา ในขณะที่ผลของการพึ่งตนเองจะสร้างความภาคภูมิใจและช่วยส่งเสริมศักยภาพความสามารถของชุมชนให้มีพลัง (Empowerment) ในการพัฒนาต่อไป (UNHCR, 2005)

ทั้งนี้การพึ่งตนเองไม่ใช่ลักษณะของการตัดขาดการรับความช่วยเหลือจากภายนอก แต่จะเป็นการพัฒนาโดยให้ชุมชนพิจารณาถึงแนวทางการจัดการเพื่อความอยู่รอดและลดการพึ่งพาภายนอกลง ภายใต้ฐานระบบนิเวศของชุมชนและหลักการพัฒนาแบบยั่งยืน (Gooneratne & Mbilinyi, 1992) โดยมีเป้าหมายสำคัญคือเพื่อให้ชุมชนพัฒนาภายใต้ความเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด (Kim & Isma, 2013) และสำหรับประเทศไทย การพึ่งตนเองเริ่มปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 โดยเป็นแผนงานในระดับหมู่บ้านที่ต้องการสนับสนุนการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่คนในชุมชนด้วยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชุมชน โดยเน้นความร่วมมือของคนในชุมชนในรูปการรวมกลุ่มให้เข้มแข็งเป็นหลักสำคัญ ซึ่งถูกนำเสนอในรูปมิติทรัพยากรชุมชน มิติความสัมพันธ์ของคนในแนวราบและแนวดิ่ง มิติของทุนทางปัญญา มิติที่เป็นระบบคิดหรือระบบความรู้ในการจัดการกับวิถีชุมชนท้องถิ่น มิติทางวัฒนธรรมและประเพณี ซึ่งทำให้บุคคลมีความไว้วางใจกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเอื้ออาทรกัน (Romrattanaphan, 2005)

แต่เมื่อประเทศไทยได้ปรับแผนการพัฒนาประเทศตามแบบตะวันตก และมีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศด้วยการเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ หรือ GDP เป็นตัวชี้วัด ทำให้วิถีชีวิตและมิติต่าง ๆ ของชุมชนท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่มีรูปแบบและปริมาณความต้องการบริโภคเพิ่มขึ้น (Sa-atthien, 2008) จึงเป็นสาเหตุของปัญหาสังคมและปัญหาเศรษฐกิจ ทั้งในระดับชาติและในระดับชุมชน การค้นหาและพัฒนาทุนทางสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในระดับชุมชนที่พบว่าคนในชุมชนท้องถิ่นจะมีความสัมพันธ์อยู่กับทรัพยากรชุมชน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความไว้วางใจต่อกัน มีเครือข่ายและมีบรรทัดฐานเดียวกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นรูปแบบการจัดการทุนทางสังคมที่ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ (Ruangoudom, 2011)

จากการศึกษาแบบการสร้างขีดความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชนอย่างยั่งยืนตามตัวแบบ TERMS Model พบว่ามีอยู่ 5 ลักษณะ ดังนี้

ตาราง 2

ความสัมพันธ์ของการพึ่งตนเองของชุมชนกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

องค์ประกอบ	มิติการพึ่งตนเอง	มิติการพัฒนาอย่างยั่งยืน
เทคโนโลยี (Technology : T)	เทคโนโลยีท้องถิ่น	เทคโนโลยีพัฒนา
เศรษฐกิจ (Economics : E)	การทำมาหากิน	การทำมาค้าขาย
ทรัพยากร (Resources : R)	การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ	การใช้ประโยชน์ธรรมชาติ

องค์ประกอบ	มิติการพึ่งตนเอง	มิติการพัฒนาอย่างยั่งยืน
จิตใจ (Moral : M)	จิตใจใฝ่คุณธรรม	จิตใจใฝ่พัฒนา
สังคม (Social : S)	ความมีประเพณี	ความทันสมัย

ที่มา: ปรับปรุงจาก Keowaan (2011)

ดังนั้นการพึ่งตนเองของชุมชนอย่างยั่งยืน จึงเป็นกระบวนการที่จะทำให้คนในชุมชนสามารถ 1) ช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในชุมชน โดยใช้สติปัญญาหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับเทคโนโลยี และ 2) การใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนในการแก้ไขปัญหา โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เพื่อให้เกิดการสร้างคุณค่า (Value) และมูลค่า (Price) และการรวมกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นความสามารถในการสร้างอำนาจต่อรองกับภายนอก เพราะเมื่อชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ คนในชุมชนก็จะเข้มแข็ง และเกิดการพึ่งตัวเองได้อย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายหลักคือเพื่อเสริมสร้าง 1) ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ 2) ความมั่นคงของชุมชนท้องถิ่น และ 3) ความสมดุลของระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภาพประกอบ 2 เป้าหมายหลักของการพึ่งตนเองบนฐานทรัพยากรชุมชนอย่างยั่งยืน

กรณีศึกษา วัฒนธรรมเหมี้ยง: รูปแบบการจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐานสู่การพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

เหมี้ยง เป็นพืชพื้นถิ่นตระกูลชาอัสสัม ที่เจริญเติบโตอยู่บนพื้นที่สูงทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย เป็นพืชที่มีความสัมพันธ์กับวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนบนพื้นที่สูงและสังคมล้านนาในอดีตและเชื่อมโยงกับการจัดการทรัพยากรชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคมและวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ การเมืองและกฎหมาย ด้านความเชื่อ พิธีกรรมและประเพณี ด้านเศรษฐกิจ แรงงาน และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นรูปแบบการจัดการทรัพยากรชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชนและเพื่อการดำรงชีพที่ยั่งยืน ที่เกิดจากกิจกรรมของคนในชุมชนได้ร่วมกันออกแบบ เรียนรู้และปรับตัว จนเกิดเป็นนวัตกรรมความคิดเชิงออกแบบเพื่อปวงชน

การจัดการทรัพยากรเหมี้ยง มีความสัมพันธ์อยู่กับวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนท้องถิ่นในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้หลอมรวมกลายเป็นวิถีชีวิตของการอยู่ร่วมกันในชุมชนที่ได้รับการสืบทอดมาอย่างยาวนาน สามารถแบ่งมิติของการพึ่งตนเองออกเป็น 3 ด้านคือ

1. ด้านสังคมและวัฒนธรรมเพื่อการพึ่งตนเอง โดยที่วัฒนธรรมเหมี้ยงเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการทรัพยากรทางสังคมและวัฒนธรรม ในอดีตเหมี้ยงเป็นวัฒนธรรมการกินของชุมชน ทุกบ้านจะมีอาชีพทำเหมี้ยงและมีเหมี้ยงไว้เป็นของกินติดบ้าน เพราะคนล้านนาจะนิยมอมเหมี้ยงหลังรับประทานอาหารหรือใช้ต้อนรับแขก และเหมี้ยงยังเป็นรากฐานของความสัมพันธ์ทางสังคมคือการทำสวนเหมี้ยงจะเป็นลักษณะของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันที่เรียกว่า “การเอามื้อเอารวัน” หรือการลงแขก ตลอดจนชาวบ้านยังมีความเชื่อโดยใชเหมี้ยงเป็นเครื่องประกอบการบูชาในพิธีกรรมทางพุทธศาสนาอีกด้วย

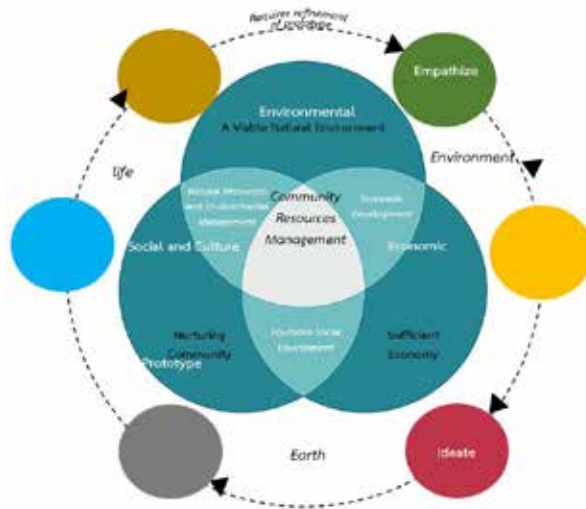
2. ด้านเศรษฐกิจเพื่อการพึ่งตนเอง เหมี้ยงเป็นสินค้าที่มีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่าง ผู้ผลิตเหมี้ยง พ่อค้าและผู้บริโภคในพื้นที่ราบ ในอดีตเมื่อผู้ผลิตเหมี้ยงมีความจำเป็นต้องใช้แรงงานมาก สวนเหมี้ยงจะเป็นแหล่งของการทำงานที่สำคัญที่สามารถสร้างรายได้แก่คนในพื้นที่ราบ และเนื่องจากบนพื้นที่สูงไม่มีพื้นที่นา ชาวสวนเหมี้ยงก็จะนำเหมี้ยงมาแลกข้าวกับคนในพื้นที่ราบ เป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยและแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน แต่เมื่อความต้องการบริโภคเหมี้ยงมีสูงขึ้น จึงได้เข้ามามีบทบาทในฐานะพืชเงินสดแทน และเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของล้านนา จนทำให้เกิดบทบาทของกลุ่มผู้ค้าเหมี้ยงหลักขึ้นมา 3 กลุ่มคือ 1) คนเก็บเหมี้ยง 2) คนหมักเหมี้ยง และ 3) พ่อเลี้ยงเหมี้ยง โดยพบว่าชุมชนจะมีกลไกการค้า

เหมียยังเรียกว่าการ “ขายเขี้ยว” โดยพ่อเลี้ยงเหมียยังจะตกลงซื้อขายเหมียยังกับชาวบ้านไว้ก่อน ตั้งแต่ก่อนฤดูกาลเก็บเหมียยัง โดยการให้เงินสดกับชาวบ้านนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันก่อน เมื่อถึงฤดูกาลเก็บเหมียยังและเหมียยังหมักได้ที่ ก็จะให้คนขึ้นไปบรรทุกเหมียยังลงมาไว้ที่โรงเหมียยังของตน โดยเครือข่ายการซื้อขายเหมียยังจะไม่มี การแทรกแซงหรือตัดราคากันเด็ดขาด เพราะระบบนี้เกี่ยวข้องกับระบบอุปถัมภ์และเป็นระบบที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันในกลุ่มชนระยะยาว

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน พบว่าชุมชนมีการจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านวัฒนธรรมเหมียยัง ในฐานะที่เป็นพื้นที่ป่าเพื่อการผลิตและเป็นสมบัติร่วมกันของชุมชน โดยมีต้นเหมียยังเป็นพืชชีวนิเวศที่บ่งชี้ถึงความอุดมสมบูรณ์ ความบริสุทธิ์ของผืนป่าและเป็นป่าต้นน้ำ ชั้นที่ 1A ต้นเหมียยังจึงเป็นพืชวัฒนธรรมที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำและผืนป่าของชุมชน และชาวบ้านยังมีภูมิปัญญาที่เป็นองค์ความรู้ในการจัดการป่าคือ จะไม่ตัดฟันในช่วงฤดูฝน เพราะจะทำให้ต้นไม้แตกหน่อหรือต้นไม้ที่ตัดนั้นจะตาย แต่จะตัดฟันในช่วงฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนธันวาคมถึงเดือนมีนาคม ช่วงนี้ต้นไม้ที่ถูกตัดจะแตกหน่อ แบ่งมาใช้เพื่อนำมาฝังเหมียยังและปล่อยให้โตขยายพันธุ์ต่อไปตามธรรมชาติด้วย ทำแบบนี้ป่าจะไม่หมดและยังสมบูรณ์อยู่ตลอด ถือเป็นพลวัตการใช้พื้นที่ของชุมชนท้องถิ่นทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย และปัจจุบันชาวบ้านมีการใช้ประโยชน์จากป่าเหมียยัง โดยการปลูกกาแฟร่วมกับต้นเหมียยังด้วย การจัดการดังกล่าวสามารถสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชนเพิ่มขึ้น การจัดการทรัพยากรเหมียยัง จึงเป็นการจัดการทรัพยากรชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชนอย่างยั่งยืนในรูปแบบของการพึ่งพาเชิงระบบ

ดังนั้นการจัดการทรัพยากรเหมียยัง จึงเป็นรูปแบบการจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐานสู่การพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ที่เป็นกลไกขับเคลื่อนในการพัฒนาชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ได้อธิบายให้เห็นว่าเป็นกระบวนการที่ชุมชนท้องถิ่นได้ทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ศึกษา ผู้ออกแบบและผู้เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน เป็นกระบวนการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งของชุมชน ที่ไม่ได้ถูกพัฒนา หรือสร้างขึ้นผ่านการศึกษาในระบบ แต่เป็นการเรียนรู้ที่ถูกนำมาปรับใช้กับ “การออกแบบการดำเนินชีวิต” บนพื้นฐานของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน และเป็นลักษณะของการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งทำให้ได้ต้นแบบของการเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาที่เหมาะสมกับบริบทชุมชนและเกิดการพัฒนาต่อชุมชนสูงสุด

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนจึงได้สังเคราะห์รูปแบบการจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐานสู่การพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 3 รูปแบบการจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐาน
สู่การพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

การจัดการทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่นทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย
จะเป็นภาพแทนของรูปแบบการจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็น
ฐานสู่การพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ซึ่งเกิดจากการใช้สติปัญญา การออกแบบ
การเรียนรู้ และการถ่ายทอดประสบการณ์ของคนในชุมชน จนเกิดเป็นนวัตกรรมชุมชน
ซึ่งได้ทำหน้าที่ชี้้นำการออกแบบวิถีชีวิตเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชนอย่างยั่งยืน

บทสรุป

การจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐานสู่การพึ่งตนเองของ
ชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เป็นพลังการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนในด้านเศรษฐกิจเพื่อการ
พึ่งตนเอง สังคมและวัฒนธรรมเพื่อการพึ่งตนเอง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการ
พึ่งตนเองที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการนำเอาองค์ความรู้ภูมิปัญญามาใช้ในการดำเนินชีวิตตามบริบทของ
ชุมชน ซึ่งได้อธิบายและยืนยันว่าการเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างอิสระจากบริบทสังคมและวัฒนธรรม
เพียงนั้น แต่การเรียนรู้ต้องเกิดขึ้นใน “สถานการณ์จริง” ภายใต้บริบทของชุมชนนั้นด้วย

การเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐานจึงไม่ใช่แค่การปรับเปลี่ยนความรู้เดิมให้สอดคล้อง
กับความรู้ที่เป็นที่ยอมรับในสังคม แต่ยังเป็นการออกแบบและพัฒนาความสามารถในการมี
ส่วนร่วมทางสังคมของผู้ซึ่งมีความรู้ โดยชุมชนต้องเรียนรู้ที่จะประเมินและจัดการกับ

สถานการณ์จริงในบริบททางสังคมที่ซับซ้อน โดยอาจจะเริ่มต้นจากการเรียนรู้ในสถานการณ์ที่ซับซ้อนน้อย ไปสู่สถานการณ์ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น (Cobb & Bowers, 1999) การจัดการทรัพยากรชุมชนผ่านการเรียนรู้เชิงออกแบบเป็นฐาน จึงเป็นกระบวนการที่ช่วยเสริมสร้างให้ชุมชนเกิดการพึ่งตนเองผ่านการเรียนรู้โดยชุมชนเองได้อย่างสมบูรณ์และยั่งยืน นำไปสู่การยกระดับการสร้างเสริมชุมชนให้ดำรงอยู่อย่างมีคุณค่าต่อไป

อย่างไรก็ตามผู้เขียนมีข้อเสนอแนะคือ รัฐควรกำหนดนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น โดยความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชนและองค์กรภายในชุมชน ควรร่วมมือกันในการจัดเวทีถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับวิถีความเป็นอยู่แบบพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่น โดยเน้นถึงการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง ซึ่งก่อให้เกิดชีวิตที่มีความสุขอย่างยั่งยืน เพื่อกระตุ้นและสร้างจิตสำนึกให้เยาวชนได้เห็นความสำคัญของชุมชนท้องถิ่น การสร้างความเท่าเทียมในสังคม โดยการพิสูจน์ให้สังคมเห็นว่าชุมชนท้องถิ่นสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ อย่างน้อยที่สุดก็คือการดูแลสุขภาพทรัพยากรของประเทศโดยไม่สร้างความเดือดร้อนและละเมิดสิทธิผู้อื่น ตลอดจนสามารถบูรณาการวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบพอเพียงมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตในสังคมยุคปัจจุบัน เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองเข้มแข็งสู่พลเมืองโลกต่อไป

References

- Anyanwu, C.N. (2020). *Community development: The Nigerian perspective*. Gabesther Educational Publishers. <http://books.google.co.th/books?id=kmmVAAAACAAJ>
- Brunetto, S.K. (2020, September 20). *A glimpse on innovation: How do we structure the Design Thinking process at INNOVATION RADICALS?* <https://medium.com/@sebastiankummetzbrunetto/a-glimpse-on-innovation-how-do-we-structure-the-design-thinking-process-at-innovation-radicals-6fcd5583d74>
- Cobb, P., & Bowers, J. (1999). Cognitive and situated learning perspectives in theory and practice. *Educational Researcher*, 28(2), 4 – 15.
- Collins, A. (1999). The changing infrastructure of education research. In E. Lagemann & L. Shulman (Eds.), *Issues in education research*. Jossey-Bass.
- Galtung, J. (1980). *Self-reliance: Concept, practice and rationale*. Institut Universitaire d'Etudes du Développement. Geneva.

- Gooneratne, W., & Mbilinyi, M., (Eds.). (1992). *Reviving local self-reliance*. United Nations Centre for Regional Development. Nagoya.
- Keowaan, B. (2011). *Farmers' association and farmer development strategy, leadership, human relations and psychology for farmers handout*. Nonthaburi: The Office of the University Press Sukhothai Thammathirat Open University.
- Kim, I., & Isma, M. (2013). Self-Reliance: Key to sustainable rural development in Nigeria. *ARPN Journal of Science and Technology*, 3(6), 585 – 592.
- Nel, E., & Binns, T. (2000). Rural self-reliance strategies in South Africa: Community initiatives and external support in the former black homelands 2. Perspectives on community-based development in Africa. *Journal of Rural Studies*, 16(3), 367 – 377.
- Phuwanatwichit, T. (2015). Conceptual framework of the community welfare concept based on community resources: Choices for sustainable community self reliance. “*MFU Connexion*” *Journal of Humanities and Social Sciences*, 4(2), 65 - 94. [in Thai]
- Phuwanatwichit, T. (2017). *Sustainable community resources management*. Faculty of Humanities, Chiang Mai University. [in Thai]
- Prokkati, K (2007). *Right of people that come together as a community*. Winyuchon Press. [in Thai]
- Puangngam, K. (2008). *Community and local self government*. Bophit Printing. [in Thai]
- Romrattanaphan, W. (2005). *Social capital*. Bangkok: The Project to enhance learning for happy communities. [in Thai]
- Ruangoudom, N. (2011). *The relationship between self-reliance and social capital: Case study at Khlong Lat Mayom Community, Bangramad Talingchan, Bangkok*. Graduate School, Silpakorn University. [in Thai]

- Sa-atthien, S. (2008). *Social capital process in sustainable agriculture with the impacts on environmental rehabilitation of the community through the case study of Wangtaku Community, Wangtaku Sub-district, Bang Mun Nak District, Phichit Province*. Faculty of Social Administration, Thammasat University. [in Thai]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). (2005). *Handbook for self-reliance*. Switzerland.
- Wongsa-San, K. (1999). *Thai ways of life*. Thiadwave Education. [in Thai]

ประวัติศาสตร์ชุมชน: วัตสำโรงจากการบอกเล่า

A Community History: Oral History of Wat Samrong

Received: 25 June, 2019

Revised: 14 October, 2020

Accepted: 11 November, 2020

กิตติศักดิ์ แสงทอง¹

Kittisak Sangthong

พุทธิวิมล ชชรรัตน์²

Putwimon Chotcharat

ทัศนีย์ ศรีราม³

Tatsanee Sriram

ณัฐธิกา สาทิพจันทร์⁴

Nattika Satipjan

สุธารินี บุญกิจ⁵

Sutharinee Boongij

Abstract

The purposes of this research was to study the oral history, the artifacts and the landmark of Wat Samrong by using oral historical method, research literature, fieldwork, observation and interview.

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาการจัดการ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Assistant Professor, Ph. D. , Department of Management, Faculty of Management Technology, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

²ครูผู้สอนโรงเรียนแสงทองวิทยาอนุสรณ์ ประเทศไทย

Lecturer in Sangthongwittayanusorn School, Thailand

^{3,4,5}นักศึกษา สาขาการจัดการ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Student, Department of Management, Faculty of Management Technology, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

Corresponding Author: E-mail: putwimon.ch@gmail.com

The research results indicated that:

1. It was not clear when Wat Samrong in Naluangsen Sub-District, Thungsong District, Nakhon Si Thammarat Province was created, but according to the oral history it can be postulated that it was built during either of these three periods: 1) Wat Samrong was built shortly after the construction of Wat Phra Mahathat Woramahavihan Nakhon Si Thammarat suggesting that it is about 800 – 1,000 years old; 2) Wat Samrong was built in the reign of King Phra Rama 1 of the Chakri Dynasty suggesting that it is about 250 years old; and 3) Wat Samrong was built after Wat Phra Mahathat Woramahavihan and was probably abandoned later resulting in the restoration in the reign of King Phra Rama 1 of the Chakri Dynasty.

2. The artifacts of Wat Samrong consist of the sculpture of reclining Buddha, the sculpture of Phra Bunya, the sculpture of Poochaosmingprai, ancient wares; the sculpture of Buddha images and the sculpture of giant.

3. The landmark of Wat Samrong consists of the elephant cave, the tiger cave, the ghost cave, Laungpoe Keaw pavilion, a pool, the abbot's dwelling and an arched entrance.

Keywords: community history, oral history, Wat Samrong

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องวัดสำโรงจากการบอกเล่า: ประวัติศาสตร์ชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวัด โบราณวัตถุ และสถานที่สำคัญของวัดสำโรง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้วิธีการการสัมภาษณ์แบบประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า และการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารชั้นต้น เอกสารชั้นรอง การสำรวจพื้นที่ภาคสนามร่วมกับการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า

1. วัดสำโรง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช สร้างขึ้นเมื่อใดนั้นไม่ปรากฏหลักฐานอย่างชัดเจน ซึ่งจากคำบอกเล่าสามารถสรุปถึงการสร้างวัดได้ 3 ช่วงเวลา คือ 1) มีการสร้างวัดสำโรงหลังจากการสร้างวัดวัดพระบรมธาตุรวมหาวิหาร

นครศรีธรรมราช ไม่นาน (อายุราว 800 – 1,000 ปี) 2) วัดสำโรงสร้างขึ้นสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (อายุราว 250 ปี) หรือ 3) วัดสำโรงอาจจะสร้างหลังการสร้างวัดพระบรมธาตุรวมหาวิหาร นครศรีธรรมราช ไม่นาน ต่อมาอาจจะมีการปล่อยทิ้งร้างทำให้สภาพวัดเสื่อมโทรม จึงได้บูรณปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ในคราวพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

2. โบราณวัตถุภายในวัดสำโรง ประกอบด้วย รูปปั้นองค์พระบรมมหรือพระไสยาสน์ รูปปั้นพระปัญญา รูปปั้นเจ้าสมิงพราย รูปปั้นภาพพระทรงม้า ของใช้โบราณ รูปปั้นพระพุทธรูปปางต่าง ๆ และรูปปั้นยักษ์

3. สถานที่สำคัญภายในวัดสำโรง ประกอบด้วย ถ้ำช้าง ถ้ำเสือ ถ้ำผี ศาลาพ่อบ้านแก้ว สระน้ำ ภูมิเจ้าอาวาส และซุ้มประตูวัด

คำสำคัญ: ประวัติศาสตร์ชุมชน คำบอกเล่าทางประวัติศาสตร์ วัดสำโรง

บทนำ

ประเทศไทยมีโบราณสถานที่ทรงคุณค่าทางความงดงาม ทางประวัติศาสตร์ และการสืบทอดอารยธรรมของชนชาติอยู่เป็นจำนวนมากและกระจายอยู่ทั่วประเทศ โบราณสถานดังกล่าวเป็นหลักฐานในทางประวัติศาสตร์ อันแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ นับตั้งแต่อดีตกาลจนกระทั่งมาถึงในปัจจุบัน ทั้งยังเป็นเครื่องเตือนใจถึงความมีอารยธรรมของชนชาติ ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในการดำรงอยู่ของชนชาติไทย โบราณสถานแต่ละแห่งล้วนมีเสน่ห์ความงดงามทรงคุณค่าในทางประวัติศาสตร์ที่เชิญชวนให้ทั้งคนไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติเกิดความอยากรู้อยากเห็นและอยากชื่นชม โบราณสถานจึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอารยธรรมที่ยาวนานของชาติไทย และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ สามารถเพิ่มรายได้และเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประชาชนในชนบท (Fine Arts Department, 1995)

จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรวัฒนธรรมประเภทโบราณสถานที่สามารถเชื่อมโยงเรื่องราวให้เกิดองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ บอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ความเป็นมาท้องถิ่นและความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร หรือที่ชาวนครเรียกว่าวัดพระธาตุ มีพระบรมธาตุเจดีย์ที่เป็นโบราณสถานที่สามารถเชื่อมโยงเรื่องราวให้เกิดองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ บอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ความเป็นมาท้องถิ่นและความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

ซึ่งหนึ่งในนั้นคือเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกันระหว่างพระบรมธาตุเจดีย์กับการสร้างวัดสำโรง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยคณะผู้วิจัยเป็นผู้ที่เกิดและเติบโตในอำเภอกุสุมาลย์ และเคยได้ฟังเรื่องเล่าเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวัดสำโรง อีกทั้งมีผู้คนจำนวนมากไม่น้อยที่สงสัยถึงประวัติความเป็นมาของวัดสำโรงที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนทุ่งสงมาอย่างยาวนาน ซึ่ง “ทุ่งสง” เป็นอำเภอใหญ่ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศทางตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีเนื้อที่ประมาณ 802.976 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 13 ตำบล ภูมิประเทศล้อมรอบด้วยภูเขาที่ส่วนมากเป็นภูเขาหินปูน มีผู้คนตั้งถิ่นฐานมาแล้วตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ (เมื่อราว 6500 ปีที่แล้ว) ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในถ้ำตามภูเขาหินปูน โดยมีการค้นพบหลักฐานเป็นหม้อสามขาที่บริเวณภายในถ้ำที่วัดสำโรง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ครั้นเมื่อล่วงมาถึงสมัยประวัติศาสตร์ (ราวพุทธศตวรรษที่ 11 - 12) ก็มีร่องรอยการย้ายถิ่นฐานมาอยู่บนพื้นราบเลี้ยงชีพด้วยการทำนาในพื้นที่ลุ่มใกล้ลำคลอง ซึ่งมีต้นน้ำจากเทือกเขา นครศรีธรรมราช ตอนใต้ แต่กระนั้นก็ตาม “ชุมชนทุ่งสง” เริ่มปรากฏชัดขึ้นเมื่อราว 500 ปี หากพิจารณาจากเอกสารเก่าก็จะพบว่า มีชื่อ “ทุ่งสง” อยู่สองชื่อ คือ “ที่นาเดียวทุ่งสง” กับชื่อ “พระเจ้าแดงขมาย” ซึ่งแรกมีปรากฏในเอกสารชื่อ “ทำเนียบข้าราชการนครศรีธรรมราช” ส่วนชื่อหลังมีปรากฏในเอกสารชื่อ “ตำนานเมืองนครศรีธรรมราช” แต่คำว่า “อำเภอกุสุมาลย์” เพิ่งปรากฏเป็นทางการเมื่อ 120 ปีที่แล้ว คือตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อ พ.ศ. 2440 โดยมีหลวงพ่่านักนิคมคาม (เที่ยง ณ นคร) เป็นนายอำเภอคนแรกชาวทุ่งสง และเมื่อมีการสร้างเส้นทางคมนาคมทางรถไฟในภาคใต้เมื่อต้นสมัยรัชกาลที่ 6 โดยเริ่มต้นจากสถานีกันตัง มาบรรจบกับเส้นทางรถไฟที่สร้างมาจากสถานีเพชรบุรี เพื่อมาเชื่อมกันที่ทุ่งสง ก่อนจะไปยังพัทลุงและหาดใหญ่ ทุ่งสงจึงกลายเป็น “สถานีชุมทาง” ที่โดดเด่นและเปลี่ยนสถานะจาก “แขวงชั้นนอก” มาเป็น “อำเภอชั้นเอก” ของจังหวัดนครศรีธรรมราช และได้จัดตั้งเทศบาลขึ้นใน พ.ศ. 2483 แต่นั่นมาทุ่งสงก็กลายเป็นศูนย์กลางความเจริญอีกแห่งหนึ่งที่เติบโตอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การศึกษา และวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีสถานที่สำคัญมากมาย และหนึ่งในนั้น คือวัดสำโรง ตำบลนาหลวงเสน ซึ่งมีการค้นพบหลักฐานเป็นหม้อสามขาที่บริเวณภายในถ้ำ (Thungsong Municipality, 2016)

ดังนั้นหากมีการเชื่อมโยงจากหลักฐานระหว่างพระบรมธาตุเจดีย์ กับชุมชนทุ่งสง และวัดสำโรงเข้าด้วยกันก็จะเห็นร่องรอยของหลักฐานการตั้งถิ่นฐานที่ยาวนาน วัดสำโรงจึงเป็นแหล่งเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของอำเภอกุสุมาลย์ได้อย่างดี และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามและวิถีชีวิตความ

เป็นอยู่ของท้องถิ่นเป็นมรดกตกทอดที่ควรแก่การเผยแพร่และช่วยกันอนุรักษ์ฟื้นฟูให้อยู่คู่กับสังคมไทย เป็นสิ่งที่ทำให้ชุมชนวัดสำโรงเกิดความรักและความภูมิใจในท้องถิ่นของตน เหตุผลดังกล่าวนี้คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารวบรวมประวัติความเป็นมาของวัดสำโรงผ่านคำบอกเล่าของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย พร้อมทั้งสำรวจแหล่งโบราณวัตถุและสถานที่สำคัญภายในบริเวณวัด เพื่อให้เป็นคุณค่าของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งล้วนแต่มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ของอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นอย่างมาก ซึ่งคณะผู้วิจัยเชื่อว่าข้อค้นพบจากการศึกษาสามารถใช้เป็นแหล่งศึกษาอ้างอิงถึงสิ่งที่บอกเล่ากันมาหรือข้อสันนิษฐานต่าง ๆ ของวัดสำโรงได้กระจ่างมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวัด โบราณวัตถุ และสถานที่สำคัญของวัดสำโรง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การทบทวนวรรณกรรม

ประวัติศาสตร์บอกเล่า ถือเป็นแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์รูปแบบหนึ่งที่อาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าจากผู้อยู่ในเหตุการณ์หรือจากผู้ที่ได้ถ่ายทอดข้อมูลมาจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้จากพื้นชุมชน โดยอาศัยการถ่ายทอดข้อมูลด้วยวิธีการบอกเล่าเป็นหลักซึ่งข้อมูลประวัติศาสตร์เหล่านี้ไม่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เนื่องจากเป็นเรื่องราวของชาวบ้าน ชุมชนท้องถิ่น ที่ไม่มีสถานะสำคัญในประวัติศาสตร์ชาติ หรือประวัติศาสตร์ชนชั้นนำของรัฐ ทำให้ประวัติศาสตร์บอกเล่าจึงเป็นเรื่องราวความทรงจำของคนในท้องถิ่น ครอบคลุมมิติต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทั้งชีวิตส่วนตัว ครอบครัว เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ฯลฯ ประวัติศาสตร์บอกเล่าจึงเป็นมรดกทางประวัติศาสตร์คนในท้องถิ่นที่รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ คนในชุมชนเป็นเจ้าของประวัติศาสตร์นั้น เป็นประวัติศาสตร์ที่จับต้องได้เพราะในประวัติศาสตร์นั้นมี พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ของเขารวมอยู่ด้วย ซึ่งแตกต่างจากประวัติศาสตร์ชาติที่มีแต่เรื่องราวของชนชั้นนำ จึงอาจกล่าวได้ว่าประวัติศาสตร์บอกเล่าเป็นความทรงจำร่วมกันของคนในชุมชนท้องถิ่นเป็นรากฐานของความสัมพันธ์ที่เกี่ยวร้อยจิตสำนึกของคนในชุมชนท้องถิ่นอย่างเหนียวแน่นถึงความเป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน ซึ่ง Definition of oral history from the Oxford Online Dictionaries(ไม่มีอ้างอิงข้างท้าย) อธิบายว่าประวัติศาสตร์บอกเล่า คือ การศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบุคคล ครอบครัว เหตุการณ์สำคัญในชุมชนเล็ก ๆ

หรือการใช้ชีวิตประจำวันของคนในชุมชนอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการบอกเล่า หรือการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์จะดำเนินการสัมภาษณ์กับคนที่อยู่ในเหตุการณ์ หรือรับรู้จากถ่ายทอดต่อกับบรรพบุรุษที่อยู่ในเหตุการณ์เรื่องราวที่ผ่านมาในอดีต ประวัติศาสตร์บอกเล่าเป็นประวัติที่มีความรู้สึกจับต้องได้ และมีความทรงจำของคนในชุมชนรวมอยู่ด้วย ทั้งความทรงจำที่ดี ความภาคภูมิใจ และความเจ็บปวด ความรู้สึกดังกล่าวเป็นการเก็บรักษาข้อมูลของประวัติศาสตร์บอกเล่าอย่างดีที่สุด เพราะประวัติศาสตร์บอกเล่าไม่มีการบันทึกเป็นเอกสาร การเก็บรักษาข้อมูลที่ดีที่สุดของประวัติศาสตร์บอกเล่า คือ การถ่ายทอดด้วยการบอกเล่าไปยังคนรุ่นหลัง (Praditsil, 2010) ซึ่งเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาแบบประวัติศาสตร์บอกเล่าต้องให้ความสำคัญอยู่ 2 ขั้นตอนหลัก คือก่อนสัมภาษณ์และระหว่างสัมภาษณ์ โดยขั้นตอนแรก ก่อนสัมภาษณ์ ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลต้องเตรียมข้อมูลศึกษาเรื่องหรือยุคสมัยที่เกี่ยวข้องกับสัมภาษณ์ให้ดี คือต้องมีความรู้เรื่องทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องที่จะไปสัมภาษณ์และขอบเขตที่จะเข้าไปสัมภาษณ์ ในช่วงเวลาประวัติศาสตร์ที่ศึกษา หากมีความรู้ทางทฤษฎีมาก่อนจะช่วยให้สามารถบ่งชี้ตัวแปรที่น่าจะสำคัญทำให้สร้างคำถามที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสิ่งที่ต้องการจะค้นหาได้ ส่วนขั้นตอนที่สอง ระหว่างสัมภาษณ์หลักสำคัญคือการสัมภาษณ์เป็นโดะเล็กติกเป็นการตอบโต้กันไปมาเพื่อบรรลุความจริงมากขึ้น ผู้สัมภาษณ์มีส่วนมากในการช่วยกระตุ้นความทรงจำที่เคยมีอยู่แล้วลืมนำไปให้ปรากฏอีกด้วยคำถามชัก การใช้คำ และการสร้างสถานการณ์แวดล้อม เช่น การเร้าอารมณ์ ผู้สัมภาษณ์จึงต้องพิจารณาให้คิดว่าช่วงไหนควรจะทำตัวเป็นบุคคลที่สาม ช่วงไหนควรเข้าไปมีส่วนร่วมกับข้อมูล เมื่อใดที่เกิดการชะงักของการไหลของข้อมูล ผู้สัมภาษณ์อาจต้องเข้าไปช่วยให้ผู้สัมภาษณ์ข้ามกรณีคิดขวางให้สำเร็จ ซึ่งผู้สัมภาษณ์อาจทำหน้าที่คล้ายกับนักจิตวิทยาที่ต้องขุดคุ้ยลงไปจิตใจและความทรงจำ ถ้าหากเกิดความสับสนในการเรียงลำดับเหตุการณ์ มีความยากลำบากในการที่จะบอกว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นในปีไหน วิธีการแก้ปัญหาหนึ่งคือเทียบเคียงปีที่เกิดเหตุการณ์กับช่วงชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่นช่วงนั้นแต่งงานหรือยัง มีลูกหรือยัง สร้างบ้านหลังใหม่เสร็จหรือยัง เป็นต้น หากที่เกี่ยวข้องกันคือเรื่องบางเรื่องเป็นนิทาน (Myth) เป็นความเชื่อ แต่ผู้ให้สัมภาษณ์นึกว่าเกิดขึ้นจริงในช่วงไม่กี่ทศวรรษ ผู้สัมภาษณ์ต้องพิจารณาแยกนิทาน (Myth) ออกจากสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์ เมื่อสัมภาษณ์เสร็จแล้ว ควรถามหาวัตถุและบันทึกด้วย คือขอชุดเครื่องใช้และเครื่องมือเก่า ๆ รูปภาพเก่า ๆ ขอให้ช่วยชี้สถานที่สำคัญในท้องถิ่น ขออนุญาตดูบันทึกส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์หรือบรรพบุรุษ และหนังสือเก่าที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีอยู่ สุดท้ายเป็นมารยาทที่จะต้องถามว่าในบรรดาข้อมูลที่ท่านผู้ให้

สัมภาษณ์บอกมานั้นส่วนใดที่ท่านยังไม่ต้องการให้เปิดเผยบ้าง อย่างไรก็ตามประวัติศาสตร์บอกเล่ามีข้อจำกัด 2 ประการ คือ 1) ประวัติศาสตร์บอกเล่าเป็นข้อมูลที่ได้มาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ถามกับผู้เล่า ดังนั้นเรื่องที่ถูกเล่าออกมาจึงเกิดจากการสร้างของคนทั้ง 2 ส่วน ทั้งตัวผู้เล่าและผู้สัมภาษณ์ต่างมีประสบการณ์และอยู่ภายใต้บริบททางสังคมของตน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะเป็นเรื่องตามทัศนะ ค่านิยม และผลประโยชน์จากตัวผู้เล่าและบางส่วนก็มาจากตัวผู้ถาม และ 2) ประวัติศาสตร์บอกเล่าไม่ใช่สถานการณ์ธรรมชาติที่เดินทางไปพบข้อมูลโดยบังเอิญ แต่เป็นข้อมูลหรือความจริงที่ถูกสร้าง ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องระมัดระวังในการควบคุมทิศทางของข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ตั้งใจไว้ตั้งแต่ต้น Nartsupa (1997)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การบันทึกภาพและจดบันทึกเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) รายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้อาวุโสที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดสำโรงตั้งแต่เกิด มีอายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป และรู้เรื่องเกี่ยวกับหัวข้อวิจัยเป็นอย่างดี การคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเริ่มต้นจากเจ้าอาวาส และใช้วิธีการเลือกแบบบอลหิมะ (Snowball Sampling) รวมผู้ให้ข้อมูลจำนวน 14 คน หลังจากนั้นได้ทำการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้งเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา โบราณวัตถุ และสถานที่สำคัญของวัดสำโรง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งข้อมูลดังกล่าวยังไม่มีผู้ใดรวบรวมมาก่อน ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพและเข้าใจประวัติความเป็นมา โบราณวัตถุ และสถานที่สำคัญของวัดสำโรง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลของ Colaizzi (1978) ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1) คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปจากการสัมภาษณ์เจาะลึกของผู้ให้ข้อมูล

มาเขียนบรรยาย 2) คณะผู้วิจัยดึง (Extracting) คำ กลุ่มคำ หรือประโยคที่สำคัญเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมา ตลอดจนถึงโบราณวัตถุ และสถานที่สำคัญภายในวัด 3) คณะผู้วิจัย อ่านแต่ละข้อความหรือกลุ่มคำที่ค้นพบทุกคำที่มีความสำคัญ 4) คณะผู้วิจัยบทวนความหมาย ที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลและนำความหมายที่ได้มาจัดกลุ่มแต่ละประเด็นสำคัญ (Cluster of Themes) เพื่อนำไปสู่การสร้างข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 5) คณะผู้วิจัยนำข้อสรุป ที่ได้จากการวิเคราะห์มาผสมผสานกันและเขียนคำอธิบายปรากฏการณ์แต่ละข้อสรุป อย่างละเอียด (Exhaustive Description) ตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ต้องการศึกษา

4. การสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการในการสร้างความ น่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้หลักเกณฑ์ของ Lincoln and Guba (1985) ซึ่งกล่าวถึงวิธีการ ในการพิจารณาตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Trustworthiness) ของข้อมูลการวิจัย เชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ทั้งด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านทฤษฎี และโดยผู้เชี่ยวชาญด้าน ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความคลุมลึกของข้อมูล นอกจากนี้แล้วผู้วิจัยยังตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบ (Member checks) ซึ่งการตรวจสอบข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการดังนี้ 1) การตรวจสอบ ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ต่างกัน โดยคณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เรื่องราวเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของวัดสำโรง โดยใช้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจนกว่าข้อมูลจะ “นิ่ง” หรือ มีความเปลี่ยนแปลงน้อย และนำข้อมูลมาประมวลเพื่อหาความสอดคล้อง เพื่อตรวจสอบว่า ข้อมูลที่ได้น่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด 2) การตรวจสอบข้อมูลในสถานที่และเวลาที่ต่างกัน ซึ่งคณะผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนมากกว่า 1 ครั้ง ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็น ทางการในที่ต่าง ๆ กัน โดยคณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนคนหนึ่งที่บ้านในช่วงเย็น หลังจากเลิกงาน บรรยายภาคไม่เป็นทางการ เป็นบรรยากาศของการพักผ่อน ทำให้คณะผู้วิจัย ได้รับข้อมูลแบบหนึ่ง ต่อมาคณะผู้วิจัยได้ไปร่วมประชุมและได้นั่งคุยกับผู้นำชุมชนท่านเดิม พบว่าข้อมูลบางส่วนที่ได้คุยกันที่บ้านมีความแตกต่างกันบ้างบางช่วง บางตอนผู้วิจัยจึงต้อง นำไปตรวจสอบจากผู้ให้สัมภาษณ์คนอื่น ๆ อีกครั้ง 3) การตรวจสอบข้อมูลกับเจ้าของข้อมูล ประเด็นนี้มีความสำคัญต่อความมั่นใจของคณะผู้วิจัยและเป็นจรรยาบรรณที่ดีในการวิจัย หลังจากเขียนวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปให้ผู้ให้ข้อมูลอ่านและ แสดงความเห็นว่ายตรงกับที่ให้ข้อมูลหรือไม่ รู้สึกอย่างไร ยอมรับได้หรือไม่ ซึ่งการเสนอคำพูด หรือคำบอกเล่า (Direct quote) ของผู้ให้ข้อมูลที่ชัดเจนก็สามารถตรวจสอบความ

น่าเชื่อถือของข้อมูลได้เป็นอย่างดี และ 4) การตรวจสอบโดยดูความสอดคล้องจากการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน คณะผู้วิจัยได้ตรวจสอบว่าในข้อมูลเรื่องเดียวกันมีความสอดคล้องกับเอกสาร การสังเกต และคำสัมภาษณ์หรือไม่ ขณะเดียวกันหากพบว่าข้อมูลมีความแตกต่างกันก็จะหาข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลเพิ่มขึ้น

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน คือ ประวัติความเป็นมาวัดสำโรง วัตถุประสงค์ภายในวัดสำโรง และสถานที่สำคัญภายในวัดสำโรง ซึ่งรายละเอียดของผลการวิจัยจะเสนอตามลำดับ ดังนี้

ประวัติความเป็นมาของวัดสำโรง

หลวงพ่อชา โขติธรรมโม ซึ่งเป็นพระลูกวัดของวัดสำโรงได้แต่งบทกลอนที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการสร้างวัดสำโรง และได้มีผู้ได้จดบันทึกไว้เป็นหลักฐานและเผยแพร่เมื่อปี พ.ศ. 2520 ไว้ว่า

“...อาตมาหลวงชาโขติธรรมโม
วัดสำโรงสร้างมาตั้งช้านาน
ที่รู้เรื่องได้ดีไม่มีใคร
สันนิษฐานเอาเองตามความคิด
เมื่อเราท่านเกิดมาก็ได้ล
จะค้นหาหมายเหตุที่จัดไว้
ถามผู้หนึ่งคนใดไม่ได้การ
อันความจริงเรื่องนี้มีประวัติ
คนแต่ก่อนปล่อยปละทิ้งละเลย
ให้คนอยู่ข้างหลังที่เพิ่งเกิด
รู้ประวัติวิวัฒนาการตามทำนอง
สันนิษฐานเอาเองตามนึกคิด
น่าจะแน่แค่ไหนให้ละเอียด
คงรู้เรื่องราววัดบรมธาตุ
คนที่สร้างทำเสร็จเสด็จจร

จะขอโปรดเรื่องราวให้เข้าใจ
ไม่รู้การเวลาวาคราไหน
ได้ตายไปหลายชั่วของตัวคน
แต่ถ้าผิดขอภัยในเหตุผล
ว่าวัดคนสร้างมาเวลานาน
ก็หาไม่เรื่องราวที่กล่าวขาน
ถามมานานฟังดูไม่รู้เลย
ใช้อุบติมาง่ายได้เคย ๆ
ใครไม่เคยนึกถึงและตรึกตรอง
รู้กำเนิดเรื่องราวหายเศร้าหมอง
จะไม่ต้องงุนงงและหลงเขิน
ว่าวัดติดตั้งมาครั้งป่าเถื่อน
คงนานเขื่อนคราวครั้งตั้งนคร
เป็นอवासของสงฆ์ทรงสังฆรณ์
กลั่นนครที่อยู่ของหมู่ตน

ต้องเดินทางข้ามมาผาผาเนาเวศ
มองพื้นที่สวยสุดก็หยุดยล
เห็นเขาโชดห้วยธารลำธารถ้ำ
เป็นพื้นที่เหมาะสมอุดมดี
จึงพร้อมใจกันสร้างพระพุทธรูป
พระบรรทมนอนยาวราวสี่วา
ขุดเอาดินที่วัดจัดเป็นสระ
ไต่ย่นยงคงทนมาทุกวัน
จึงคาดคะเนจริงจึงครั้งพระธาตุ
การสร้างวัดสำโรงก็ลงเอย

ผ่านเข้าเขตสำโรงพบหยุดหลบฝน
เครื่องมือคนก่อสร้างหลายอย่างมี
เป็นโง้งงำหินผาเหมือนทาสี
บังเกิดมีความโสมนัสความศรัทธา
เป็นสฤปปุชนียศรีศาสนา
ถัดต่อมาพระเรียงเคียงเคียงกัน
ปั้นรูปพระอย่างเอกต่งเสกสรร
ล่องมาครันเท่าไรไม่รู้เลย
นครศรีธรรมราชเกิดอย่างเปิดเผย
ท่านอย่าเฉยฟังคำรำพัน...”

จากบทกลอนข้างต้นเป็นหลักฐานสำคัญชิ้นแรกที่เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับประวัติการสร้างวัดสำโรง แต่งโดยหลวงพ่อกำ โชติธรรมโม แต่ไม่ทราบปีที่แต่ง โดยมีการเผยแพร่หลักฐานชิ้นนี้ในงานบำเพ็ญกุศลศพของอดีตเจ้าอาวาสวัดสำโรง ในปี พ.ศ. 2520 ซึ่งหากดูในรายละเอียดจากเนื้อหาของบทกลอนก็ทำให้ทราบได้ว่าหลวงพ่อกำ โชติธรรมโม ได้ใส่เนื้อหาลงในบทกลอนจากคำบอกเล่าที่ท่านได้ฟังมาอีกทอดหนึ่ง ว่าเริ่มจากคราวที่ผู้ที่มีจิตศรัทธาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีการก่อสร้างพระบรมธาตุเมืองนครแล้วเสร็จ จึงได้เดินทางกลับภูมิลำเนา โดยผ่านมาทางชุมชนสำโรงนี้และได้เข้าหลบฝนในถ้ำ พบว่ามีความสมบูรณ์สวยงาม และสงบร่มรื่น จึงเกิดความศรัทธาที่จะสร้างพระพุทธรูปประดิษฐานไว้ที่นี่ โดยทำการขุดดินด้านล่างถ้ำแล้วนำมาปั้นเป็นพระบรรทม หรือพระปางไสยาสน์ และองค์พระพุทธรูปอีกจำนวนหนึ่ง ประดิษฐานไว้ที่หน้าถ้ำ ตามคำบอกเล่าที่ได้ยินมาหลวงพ่อกำ โชติธรรมโม จึงสรุปว่าเมื่อมีการสร้างพระบรรทมเสร็จจึงปรากฏว่ามีวัดสำโรงเกิดขึ้น ซึ่งจากข้อมูลในบทกลอนนี้ทำให้เป็นที่ทราบกันอย่างแพร่หลายต่อมาว่าวัดสำโรงน่าจะมีการก่อสร้างหลังการสร้างวัดพระบรมธาตุเมืองนครไม่นาน ซึ่งไปสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้รู้หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัดสำโรง เช่น Pracroosuttiketarak (2018); Boonkerd (2018); Srisiri (2018); Boonjan (2018); Chanasuk (2018); Suchatpong (2018); Sawatdephan (2018); Chareunsuksomboon (2018) และ Tainiwatwilai (2018) ล้วนสรุปตรงกันว่าการสร้างวัดสำโรงนั้นไม่มีหลักฐานปรากฏชี้ชัดว่าสร้างขึ้นเมื่อใด เพียงแต่ได้รับการบอกเล่าสืบต่อกันมามีการสร้างวัดสำโรงหลังจากการสร้างวัด

พระบรมธาตุรวมทวihar นครศรีธรรมราช เสร็จแล้ว ซึ่งสร้างโดยพุทธศาสนิกชนกลุ่มหนึ่ง โดยมีการสร้างพระบรรทม และพระพุทธรูปปางต่าง ๆ หนึ่งในนั้น คือ พระปัญญา

อีกข้อสันนิษฐานหนึ่งเชื่อว่าวัดสำโรง สร้างขึ้นในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ คราวเมื่อ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นปฐม กษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ดังคำสัมภาษณ์ของ นวล จันทรประอบ ที่ว่า

“...มีเรื่องเล่ากันว่ามีความรู้และประสบการณ์ในการปั้น พระพุทธรูป จึงได้ปั้นพระบรรทม และพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ที่วัดสำโรง ในรัชสมัย ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อคราวพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเสด็จ เถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองและ แสดงความจงรักภักดี...”

ซึ่งจากข้อมูลข้างต้นสอดคล้องกับ ขับ บุญเกิด และข้อมูลจาก Fine Arts Department (1995) ที่ระบุไว้ว่า “วัดสำโรงอาจสร้างสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เมื่อ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นปฐมกษัตริย์ แห่งราชวงศ์จักรี แล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้สถาปนาวัดโพธาราม หรือวัดพระเชตุพน เป็นการใหญ่ โดยเริ่มตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2332 ถึงพุทธศักราช 2344 รวมระยะเวลา 12 ปี จึงสำเร็จ เมื่อชาวนีกระจ่ายไปถึงหัวเมืองต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่มีความ ศรัทธาแก่กล้าในพระพุทธศาสนา และจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า จุฬาโลกมหาราชเป็นอย่างยิ่ง เช่น ชุมชนชาวนาหลวงเสนและบริเวณใกล้เคียงจึงได้พร้อม ใจสร้างวัดสำโรงขึ้น พร้อมกับการสถาปนาวัดโพธารามหรือวัดพระเชตุพน

จากข้อสันนิษฐานที่กล่าวมาทั้ง 2 ส่วนนี้ สามารถสรุปประวัติการสร้างวัดสำโรงได้ 3 ประเด็น ว่า ประเด็นแรก วัดสำโรงสร้างขึ้นหลังจากสร้างวัดพระบรมธาตุรวมทวihar นครศรีธรรมราช ไม่นาน ถ้าเป็นการสร้างในยุคนี้ก็จะมียุคราว 800 – 1,000 ปี ประเด็นที่สอง วัดสำโรงสร้างสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ซึ่งถ้ามีการสร้างสมัยนี้ก็น่าจะมีอายุ ราว 250 ปี หรือประเด็นที่สาม วัดสำโรงอาจจะสร้างหลังการสร้างวัดพระบรมธาตุ รวมทวihar นครศรีธรรมราช ไม่นาน ต่อมาอาจจะมีการปล่อยทิ้งร้างทำให้สภาพวัดเสื่อม โทรม จึงได้บูรณปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ในคราวการขึ้นครองราชสมบัติของรัชกาลที่ 1 ซึ่งถ้าเป็นไปได้ดังที่กล่าวมานี้วัดสำโรงอาจสร้างมานานประมาณ 800 – 1,000 ปี ซึ่งจากการรวบรวมคำบอกเล่าและข้อสันนิษฐานนี้ไม่อาจชี้ชัดยืนยันได้ว่าวัดสำโรง

มีการสร้างขึ้นสมัยใด หากมีการทำความจริงให้ปรากฏก็จะต้องมีการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะนำมาเทียบเคียงกับการเล่าสืบต่อกันมาว่าตรงกันหรือไม่

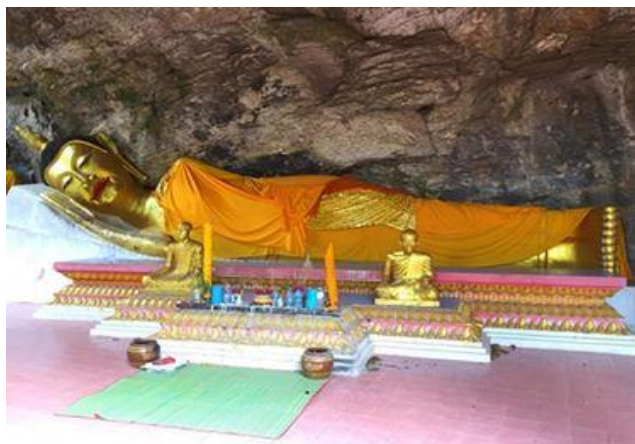
วัตถุโบราณ ภายในวัดสำโรง

จากคำบอกเล่าของผู้รู้ และผู้ที่เกี่ยวข้องทำให้พบว่า ภายในบริเวณวัดสำโรงมี โบราณวัตถุมากมาย ได้แก่ พระบรรทม พระปัญญา พระพุทธรูปปางต่าง ๆ รูปปั้นปู่เจ้า สมิงพราย ภาพปูนปั้นวิหารพระทรงม้า รวมถึงเศษภาชนะดินเผาและเศษชิ้นส่วนของสัตว์ หลายชนิด ซึ่งจากการสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุโบราณได้มีผู้รู้ให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

2.1 พระบรรทม หรือพระไสยาสน์

“...มีเรื่องเล่าสืบต่อกันมาว่าพระบรรทม ได้สร้างขึ้นมาจากกลุ่มผู้เลื่อมใสใน พระพุทธศาสนา ผู้ก่อสร้างมีความเชื่อวางยานับพระพุทธรูป โดยมีการนำดินจากการ ขุดในบ่อน้ำด้านหน้าของถ้ำ ไปปั้นเป็นพระบรรทม รวมไปถึงสร้างพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ...” (Janprakob, 2018, September 6)

“...สมัยก่อนหลังเศียรพระบรรทม จะสามารถเดินเข้าไปได้ แต่ในปัจจุบันหิน ไตงออกมากระทบเข้ามาชนเศียรพระ ทำให้ไม่สามารถเดินเข้าไปได้ ตัวหนังสือหลังองค์ พระก็หายไป เหลือแค่ร่องรอยรอยวาดตามฝาผนัง...” (Boonjan, 2018, September 6)

ภาพประกอบ 1 ภาพด้านหน้าพระบรรทม

ที่มา: ถ่ายภาพโดยทัศนีย์ ศรีราม เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2561
ที่วัดสำโรง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอฟุ่่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2 พระปัญญา

“...วัดโหรัง มีโพรงวัดปลา วัดเข้าสามศอก วัดออกสามวา มีพระปัญญา ผันหน้าลงตก นี่คือค้ำกลอนที่ได้ยินมาตั้งแต่เด็ก เกี่ยวกับพระพุทธรูป ชื่อว่าพระปัญญา ซึ่งเป็นพระพุทธรูปองค์เดียวที่อยู่ในบริเวณหน้าถ้ำ ที่หันหน้าไปทางทิศตะวันตก ส่วนองค์อื่นหันหน้าไปทางทิศตะวันออกทุกองค์ ถือเป็นเรื่องที่แปลกมาก...” (Chanasuk, 2018, September 17)

“...มีเรื่องเล่ากันมาเกี่ยวกับพระปัญญาว่า หากมีหญิงสาวรูปร่างหน้าตาสวยมาก กราบไหว้ ท่านจะสับสนโดยหาตัวไปอย่างไม่มีผู้คนพบเห็น โดยในรุ่งเช้าพระปัญญาจะมีปากสีแดงคล้ายเลือด ต่อมาแม่ทัพชาวพม่าได้ข่าวจึงให้ลูกน้องมาสืบเสาะ โดยพบว่าบริเวณรูปปั้นพระ และมีปรอทอยู่บริเวณหน้าอกจึงถอดออกและนำกลับพม่า หลังจากนั้นเรื่องพระปัญญาก็นั่นก็ไม่มีอีกเลย...” (Tainiwatwilai, 2018, September 6)

ภาพประกอบ 2 รูปปั้นพระปัญญา

ที่มา: ถ่ายภาพโดยทัศนีย์ ศรีราม เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2561

ที่วัดสำโรง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.3 รูปปั้นปู่เจ้าสมิงพราย

“...มีเรื่องเล่ากันว่าปู่เจ้า คือผู้ปกป้องรักษาเขาสำโรง รักษาป่า และชาวบ้านในละแวกนั้น ปู่เจ้าชื่อเต็ม คือปู่เจ้าสมิงพลาย ส่วนสร้างเมื่อใดนั้นไม่มีใครทราบ...” (Boonkerd, 2018, September 17)

“...ชาวบ้านที่มากราบไหว้ปู่เจ้าสมิงพราย ได้ที่รำลึกกันมากกว่าศักดิ์สิทธิ์และได้แสดงปาฏิหาริย์เป็นที่ประจักษ์แก่ชาวบ้านมาช้านานแล้ว การไปกราบไหว้บนบานปู่เจ้าสมิงพราย ก็เหมือนกับการไหว้พระฤาษีตามปกติ สิ่งที่ถวายได้ไม่ควรเป็นของควา ควรเป็นผลไม้ หมากร พลุ บุหรี่ ยาเส้น และน้ำดื่ม อย่าลืมพวงมาลัยหรือดอกไม้...” (Sawatdephan, 2018, September 10)

ภาพประกอบ 3 ภาพปู่เจ้าสมิงพราย

ที่มา: ถ่ายภาพโดยทัศนีย์ ศรีราม เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2561
ที่วัดสำโรง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.4 ภาพปูนปั้นพระทรงม้า

“จากการค้นประวัติภาพเล่าเรื่องตอนมหาภิเนษกรรมณ เป็นภาพตอนเจ้าชายสิทธิตถะทรงตัดสินใจละทางโลกออกบวช โดยทรงลัทธิจากพระราชนิพนธ์ในตอนกลางดึก

ทรงม้ากัณฐกะที่มีนายฉันทะควบคุมออกจากเมือง ระหว่างทางเหล่าเทวดาคอยส่งเสด็จ ทำวजตโลกบาลทั้งสี่คอยรองรับเท้าม้า และมีเทวดาปิดปากม้ามิให้ส่งเสียงดังให้ผู้คนรู้ เมื่อพระย้าวสดีมาทราบก็ออกมาเฝ้าขวางมิให้เจ้าชายสิทธัตถะออกบวช ซึ่งภาพปูนปั้นนี้ไม่ทราบที่มาว่าสร้างเมื่อใด...” (Suchatpong, 2018, September 9)

“ภาพปูนปั้นนี้มีความสวยงาม และมีแบบเดียวกับที่วัดพระบรมธาตุรวมหาวิหาร นครศรีธรรมราช น่าจะมีการสร้างมานานแล้วแต่ก็ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างเมื่อใด...” (Sawatdephan, 2018, September 10)

ภาพประกอบ 4 ภาพปูนปั้นพระทรงม้า

ที่มา: ถ่ายภาพโดยทัศนีย์ ศรีราม เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2561

ที่วัดสำโรง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.5 ของใช้โบราณ

“...ภายในถ้ำช้าง มีการค้นพบโบราณวัตถุจำนวนหนึ่ง อาทิ ภาชนะดินเผา ชิ้นส่วนของหม้อสามขา ขวานหินขัดอายุราว 2,000 ปี กระดุกและฟันของสัตว์และมนุษย์...” (Sandam, 2018, September 11)

“...ของโบราณในสมัยก่อนมีเยอะมาก แต่ในปัจจุบันเหลือนี้นี้อาจเหลือแค่บางส่วนแล้ว เช่น เศษถ้วย เศษแก้ว ที่เก็บไว้ในกุฏิเจ้าอาวาส...” (Phasook, 2018, September 17)

ภาพประกอบ 5-6 ของใช้โบราณที่ค้นพบภายในวัด
 ที่มา: ถ่ายภาพโดยทัศนีย์ ศรีราม เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2561
 ที่วัดสำโรง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.6 พระพุทธรูปปางต่าง ๆ

“...วัดสำโรง มีพระพุทธรูปปางต่าง ๆ บริเวณหน้าถ้ำจำนวนมาก มีทั้งแบบเก่าแบบใหม่ ไม่มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานว่าสร้างเมื่อใดบ้าง ทำให้ข้อมูลส่วนนี้ขาดหายไป แต่มีบางองค์สันนิษฐานว่าสร้างสมัยเดียวกับพระบรมม...” (Srisiri, 2018, September 17)

“...ตั้งแต่จำความได้ มีพระพุทธรูปที่เรียงกันหน้าถ้ำจำนวนมาก ส่วนสร้างเมื่อใดไม่มีใครทราบ บางคนเล่าว่าสร้างมาก่อนวัดทั้งสิ้น...บ้างก็ว่าสร้างใหม่...” (Boonkerd, 2018, September 17)

ภาพประกอบ 7-8 พระพุทธรูปปางต่าง ๆ และรูปปั้นพระพุทธรูปหน้าถ้ำ

ที่มา: ถ่ายภาพโดยทัศนีย์ ศรีราม เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2561

ที่วัดสำโรง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.7 รูปปั้นยักษ์

“...วัดสำโรงมีรูปปั้นยักษ์อยู่หน้าถ้ำ ก่อนถึงองค์พระบรมม แต่ไม่ทราบข้อมูลว่าสร้างสมัยใด แต่มีการเล่ากันว่าน่าจะสร้างพร้อมพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ...” (Chareunsuksomboon, 2018, September 22)

“...การก่อสร้างยักษ์ที่วัดสำโรงไม่ทราบว่ามีการสร้างเมื่อใด แต่จากการเล่าต่อกันมาว่ามีการสร้างมานานแล้ว และจากการค้นข้อมูลพบว่า “ยักษ์” เป็นอมมุขยชนิดหนึ่ง มีกล่าวถึงทั้งในทางศาสนาและวรรณคดี เป็นความเชื่อของไทยที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธ โดยเชื่อว่ายักษ์มีหลายระดับ ขึ้นอยู่กับบุญบาปมี ยักษ์ชั้นสูง จะมีวิมานเป็นทอง มีรูปร่างสวยงาม ปกติไม่เห็นเขี้ยว เวลาโกรธจึงจะมีเขี้ยวงอกออกมา ยักษ์ชั้นกลางส่วนใหญ่จะเป็นบริวารของยักษ์ชั้นสูง ส่วนยักษ์ชั้นต่ำที่บุญน้อยก็จะมีรูปร่างน่ากลัว ผมหยิกตัวดำผิวหยาบนิสัยดุร้ายจะเห็นได้ว่า ในวัดวาอารามต่างๆ มักจะมียักษ์มาประกอบเป็นส่วนหนึ่งของวัดหรือ ซึ่งตามตำนานเล่าว่าพระพุทธเจ้าได้เทศน์สั่งสอนยักษ์ให้ลดทิฐิมานะ ยักษ์ที่ได้ฟัง และเข้าใจในพระธรรมจึงได้กลายมาเป็นผู้อุปถัมภ์ค้ำชูพระพุทธศาสนา หรืออีกนัยหนึ่งก็หมายถึงผู้แบกสรวงสวรรค์และทำหน้าที่เป็นผู้ปกป้องคุ้มครองสถูปสถาน และอาคารศักดิ์สิทธิ์ เพื่อเป็นการค้ำชูพระพุทธศาสนาให้มั่นคงและเจริญรุ่งเรืองสืบต่อมา...” (Suchatpong, 2018, September 9)

ภาพประกอบ 9 รูปปั้นยักษ์

ที่มา: ถ่ายภาพโดยทัศนีย์ ศรีราม เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2561

ที่วัดสำโรง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

สรุปได้ว่า จากการสำรวจโบราณวัตถุภายในวัดสำโรง คณะผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลตามคำสัมภาษณ์ได้ 7 สิ่งด้วยกัน ประกอบด้วย 1) พระบรมมหารัชมังคลาจารย์ ปูนปั้น ทาสีทอง ยาว 9.70 เมตร สูง 2.40 เมตร หน้า 1.50 เมตร หันพระเศียรไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ผินพระพักตร์ไปทางตะวันออกเฉียงเหนือ ประดิษฐานบริเวณเพิงผา 2) พระปัญญาหรือพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมหมื่นนครสวรรค์วรพินิต ปูนปั้น สีทอง ยาว 1.50 เมตร สูง 1 เมตร หน้า 50 เซนติเมตร ผินพระพักตร์ไปทางหน้าพระบรมมหารัชมังคลาจารย์ ประดิษฐานบริเวณเพิงผา ประวัติการสร้างไม่มีการระบุที่ชัดเจนว่าสร้างในสมัยใดแต่สันนิษฐานว่าสร้างพร้อมกับพระบรมมหารัชมังคลาจารย์ 3) ปู่เจ้าสมิงพราย มีลักษณะรูปร่าง ปูนปั้นสีขาว ยาว 1 เมตร สูง 1 เมตร หน้า 50 เซนติเมตร ประวัติการสร้างได้มีชาวบ้านที่นับถือเขาสำโรง ได้สร้างปู่เจ้าให้มาปกป้องรักษาชาวบ้าน และภูเขาสำโรง 4) ปูนปั้นพระทรงม้า ปูนปั้นมีรูปร่างแบบเดียวกับ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จึงสันนิษฐานว่า ช่างได้ไปเห็นที่วัดพระธาตุเลยนำแบบมาสร้างที่วัดสำโรงด้วย 5) ของใช้โบราณ ที่สร้างขึ้นมาจาก ดินเผา ขัดด้วยหินทรายอ่อน สันนิษฐานว่า ได้มีการนำมาไว้ที่วัดสำโรงพร้อมกับการสร้างวัด 6) พระพุทธรูปปางต่าง ๆ มีลักษณะรูปร่างสีทอง ประดิษฐานบริเวณเพิงผา เพื่อให้ชาวบ้านได้สักการบูชา และ 7) รูปปั้นยักษ์ สันนิษฐานว่าสร้างมานานแล้ว มีลักษณะรูปร่างสีเขียว ประดิษฐานบริเวณเพิงผา ประวัติการสร้างไม่ทราบแน่ชัด แต่ชาวบ้านที่นับถือมีความเชื่อว่ายักษ์จะปกป้องรักษาพระบรมมหารัชมังคลาจารย์

สถานที่สำคัญในวัดสำโรง

“...วัดโหมรง ยังมีถ้ำช้าง ทั้งลึกทั้งกว้างได้ 15 วา มีรอย มีกูบ มีรูปบูชา วัดเข้าสามศอก วัดออกสามวา มีพระปัญญา ผันหน้าลงตก เป็นค้ำกลอนที่มีเล่าขานบอกต่อกันมาว่าภายในภูเขาสำโรงมีอะไรบ้าง ซึ่งนอกจากถ้ำช้างแล้วยังมีถ้ำผี และถ้ำเสือด้วย...” (Pracroosuttiketarak, 2018, September 6)

“..ชื่อถ้ำผี เนื่องจากมีคนได้ไปพบเห็นชิ้นส่วนกระดูกทั้งของสัตว์และมนุษย์รวมถึงมีหัวกะโหลกอยู่ภายในถ้ำมากมาย จนชาวบ้านได้เรียกว่าถ้ำผี...” (Boonkerd, 2018, September 17)

“...ประวัติถ้ำช้าง มีการเล่าสืบต่อกันมาว่ามีสายโซ่ลากตรวนช้างได้ลงทางหินไว้เป็นรู ส่วนของถ้ำผีไว้เก็บกระดูกคนสมัยโบราณ บริเวณนั้นชาวบ้านจะได้ยินเสียงเวลากลางคืนเหมือนมีคนอยู่จำนวนมากเสียงทยอยออกถ้ำ...” (Tainiwatwilai, 2018, September 6)

ภาพประกอบ 10-11 ถ้ำช้าง

ที่มา: ถ่ายภาพโดยทัศนีย์ ศรีธรรม เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2561

ภาพประกอบ 12-13 ถ้ำเสือ

ที่มา: ถ่ายภาพโดยทัศนีย์ ศรีธรรม เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2561
ที่วัดสำโรง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพประกอบ 14-15 ถ้ำผี

ที่มา: ถ่ายภาพโดยทัศนีย์ ศรีราม เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2561

ที่วัดสำโรง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

นอกจากนี้ยังมีสถานที่สำคัญที่อยู่ภายในวัดประกอบไปด้วยศาลาพ่อท่านแก้ว ซึ่งเป็นอดีตเจ้าอาวาสวัดสำโรง ที่ชาวบ้านและพุทธศาสนิกชนให้ความเคารพนับถือ และ เลื่อมใสศรัทธา มีสระน้ำ หน้ากุหาสำโรง เป็นสระน้ำที่เชื่อกันว่าเกิดจากการขุด เพื่อนำดิน ที่ขุดได้ไปสร้างเป็นพระบรมมหาราชวัง รวมไปถึงพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ที่เรียงรายอยู่หน้าถ้ำ

จากข้อค้นพบชี้ให้เห็นว่าการสร้างวัดสำโรงมีจุดประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่ง ก็เพื่อให้เป็นศูนย์กลางเป็นสัญลักษณ์แห่งความมีอารยธรรมของชุมชน ซึ่งในพื้นที่ภาคใต้ ของประเทศไทยมีความเจริญรุ่งเรืองทางพระพุทธศาสนาที่สันนิษฐานว่าเข้ามาพร้อมกับ การเดินทางติดต่อค้าขายของพ่อค้าชาวอินเดีย นับตั้งแต่สมัยศรีวิชัย ลังกาสู่กะ และ ตาม พหุรงค์มาจนกระทั่งปัจจุบัน อิทธิพลความคิดความเชื่อพระพุทธศาสนาในภาคใต้ มีลักษณะความเชื่อเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติ กลายเป็นรากฐานในวิถีการดำรงชีวิตของ ผู้คนในพื้นที่ภาคใต้ ปรากฏสิ่งทีแสดงออกถึงความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีการสร้างวัดเป็นจำนวนมาก วัดที่สำคัญและเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของผู้คนในภาคใต้ นับแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน เช่น วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัด นครศรีธรรมราช ซึ่งถ้าหากวัดสำโรง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการก่อสร้าง คราวเดียวกันกับวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ก็จะเป็นสถานที่ทรงคุณค่าทั้งทาง ประวัติศาสตร์ ศิลปะ และโบราณคดี เป็นจุดศูนย์กลางของชุมชน ส่งผลให้ชุมชนยึด วัดสำโรงเป็นที่พึ่งพาทางใจ มีหลักยึดเหนี่ยว จนเห็นความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ระหว่าง

วัดกับชุมชน ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวตั้งอยู่บนรากฐานแห่งวัฒนธรรม ประเพณี และ พิธีกรรมทางศาสนา ที่มีรากฐานมาจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาและยังคงรักษา ความเชื่อมั่นอยู่ได้ไม่เปลี่ยนแปลง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษารวบรวมคำบอกเล่าและข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา โบราณวัตถุ และสถานที่สำคัญ ของวัดสำโรง ที่ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่า ประวัติการสร้างวัดสำโรงสามารถสรุปได้ 3 ประเด็น ประเด็นแรก วัดสำโรงสร้างขึ้นหลังจากสร้างวัดพระบรมธาตุวรมหาวิหาร นครศรีธรรมราช ไม่นาน ถ้าเป็นการสร้างในยุคนี้ก็จะมียุ่ราว 800 – 1,000 ปี ประเด็นที่สอง วัดสำโรงสร้างสมัย กรุงรัตนโกสินทร์เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเสด็จถวัลราชสมบัติ เป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ซึ่งถ้ามีการสร้างสมัยนี้ก็น่าจะมีอายุราว 250 ปี หรือ ประเด็นที่สาม วัดสำโรงอาจจะสร้างหลังการสร้างวัดพระบรมธาตุวรมหาวิหาร นครศรีธรรมราช ไม่นาน ต่อมาอาจจะมีการปล่อยทิ้งร้างทำให้สภาพวัดเสื่อมโทรม จึงได้ บูรณปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ในคราวการขึ้นครองราชสมบัติของรัชกาลที่ 1 ซึ่งถ้าเป็นไปได้ดังที่ กล่าวมานี้วัดสำโรงอาจสร้างมานานประมาณ 800 – 1,000 ปี ซึ่งจากการรวบรวมคำบอก เล่าและข้อสันนิษฐานนี้ไม่อาจชี้ชัดยืนยันได้ว่าวัดสำโรงมีการสร้างขึ้นสมัยใด หากมีการทำ ความจริงให้ปรากฏก็จะต้องมีการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะนำมาเทียบเคียงกับการเล่าสืบต่อกันมาว่าตรงกันหรือไม่ ส่วนโบราณวัตถุ มี 7 สิ่ง ด้วยกัน ประกอบด้วย 1) พระบรมมหารัชมังคลาจารย์ 2) พระปัญญาหรือพระกินคน 3) ปู่เจ้าสมิงพราย 4) ปูนปั้นพระทรงม้า 5) ของใช้โบราณ ที่สร้างขึ้นมาจาก ดินเผา ขัดด้วย หินทรายอ่อน 6) พระพุทธรูปปางต่าง ๆ มีลักษณะรูปร่างสีทอง และ 7) รูปปั้นยักษ์ นอกจากนี้สถานที่สำคัญภายในวัดประกอบด้วย ถ้าประกอบด้วย 3 ถ้า คือ ถ้าช้าง ถ้าเสือ และถ้าผี ศาลาพ่อท่านแก้ว สระน้ำ และกุฏิเจ้าอาวาส ซึ่งจากผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้รับความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวัดสำโรง โบราณวัตถุ และสถานที่สำคัญ โดยแหล่งข้อมูลที่ได้จากชาวบ้านที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ซึ่งจากการเล่าสืบทอด กันมาตั้งแต่บรรพบุรุษให้คนรุ่นหลัง ๆ ได้ศึกษาความรู้ต่อไป หากวัดสำโรง ตำบลนาหลวง เสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการก่อสร้างคราวเดียวกันกับวัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของการมีอิทธิพลด้านความคิดความเชื่อพระพุทธศาสนา ในภาคใต้ ก็จะเป็นสถานที่ทรงคุณค่าทั้งทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ และโบราณคดี ส่งผลให้

ชุมชนยึดวัดสำโรงเป็นที่พึ่งพาทางใจ มีหลักยึดเหนี่ยว จนเห็นความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ระหว่างวัดกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของ Kroeber (1963) ที่อธิบายว่าวัฒนธรรมจะแพร่กระจายจากจุดศูนย์กลางไปตามพื้นที่เท่าที่มันจะไปได้ในเขตภูมิศาสตร์เดียวกันและยุคสมัยใกล้เคียงกันจากความคิดแนวนี้นี้เราจะเห็นภาพเขตวัฒนธรรมเป็นกลุ่ม ๆ ไป และแพร่กระจายไปถึงทุกที่ไม่มีอุปสรรคทางภูมิศาสตร์ขวางกั้นตามสภาพทางภูมิประเทศที่มนุษย์สามารถจะเดินทางไปถึงได้โดยธรรมชาติแล้วพื้นโลกจะมีภูมิประเทศเป็นที่ราบ ภูเขา แม่น้ำ ทะเล มหาสมุทร ป่าไม้กว้างใหญ่ ฯลฯ เหล่านี้เป็นอุปสรรคขวางกั้นการเดินทางไปมาหาสู่กันของผู้คน แต่คนเหล่านี้ก็จะไปมาหาสู่กันได้ตามภูมิประเทศที่เอื้ออำนวย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hiranthanawiwat (2015) ที่ค้นพบประวัติศาสตร์เกี่ยวกับที่ตั้งของวัดในยุคสมัยต่าง ๆ ว่าการสร้างวัดนอกจากมีความสัมพันธ์กับภูมิศาสตร์และเส้นทางคมนาคมแล้ว ยังแสดงถึงตำแหน่งบ้านเมือง แหล่งความเจริญในอดีต เพราะวัดมักเกิดขึ้นตามชุมชนที่รวมกันอยู่อย่างหนาแน่นถาวรมาเป็นเวลานาน นอกจากนี้แล้วผลการศึกษาประวัติความเป็นมาของวัดสำโรง แหล่งโบราณวัตถุ และสถานที่สำคัญนั้นยังสอดคล้องกับกระแสการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญาแต่โบราณที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งที่ต้องแก่การดูแลรักษา เพื่อให้เป็นที่รู้จักแหล่งโบราณสถานและสืบทอดคุณค่าทางวัฒนธรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัยเรื่องวัดสำโรงตามคำบอกเล่า มีข้อเสนอแนะ ว่าผลจากการวิจัยยังไม่ชี้ชัดว่าวัดสำโรงสร้างขึ้นเมื่อใด มีเพียงการยึดโยงกับโบราณวัตถุ คือองค์พระบรมมดต้นนั้นหากต้องการทราบว่าองค์พระบรมมดต้นมีอายุการสร้างเท่าใด จึงควรมีการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ผลที่ได้ก็จะทำให้คาดการณ์ได้ว่าวัดสำโรงมีอายุการสร้างกี่ปี และงานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ ซึ่งถือเป็นการอนุรักษ์และการฟื้นฟูบูรณะโบราณวัตถุและโบราณสถาน ควรนำหลักการที่ได้จากการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์โดยตระหนักถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่จำเป็นต้องมีการสืบทอดต่อ ๆ กันไป

References

- Colaizzi, F. P. (1978). Psychological research as the phenomenologist views it. In Ronald S. Valle; & Mark King (Eds.), *Existential-phenomenological alternatives for psychology*. Oxford University Press.
- Fine Arts Department. (1995). *Integrating conservation in parallel with the goal of development*. Samaphan Press. [in Thai]
- Hiranthanawiwat, S. (2015). *A historical and architectural study of Buddhist temples on the east coast of Thailand, from the Ayutthaya to the Reign of King Rama V in the Rattanakosin Period* (Research report). Chulalongkorn University. [in Thai]
- Kroeber, L. A. (1963) *Anthropology: Culture patterns & processes*. Harcourt, Brace & World.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage Publications.
- Nartsupa, C. (1997). *The Thai village economy in the past*. Sangsal. [in Thai]
- Praditsil, C. (2010). *Social research practice*. Burapha University. [in Thai]
- Thungsong Municipality. (2016). *History of Thungsong*. Time Printing Press. [in Thai]

หินผา"คุน่อเล มีเอเล": บทบาทวรรณกรรมมุขปาฐะและวัตถุคติชนทาง
ธรรมชาติ ที่สื่อโลกทัศน์ปกากะญอ ชุมชนบ้านคอโซทะ
ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

The Khunolay and Muealay Cliff Stones: The Roles of Oral
Literature and Natural Folk Objects Reflecting the
Worldviews of Pga K'nyau People at Kosotha Village in Mae
Chan Sub-District, Umphang District, Tak Province

Received: November 11, 2019

Revised: March 17, 2020

Accepted: November 11, 2020

หทัยภัทร คำขำ¹

Hathaiphath Damkham

วรรณะ หนูหมื่น²

Wanna Numun

Abstract

This research aims to study the oral literature “Khunolay Muealay” found to be related to the Khunolay and Muealay cliff stones, which are considered as natural folk objects. The roles of the oral literature and the cliff stones incredibly reflect the prominent worldviews of the Pga K'nyau hill tribe at Kosotha Village in Mae Chan Sub-district, Umphang District, Tak Province,

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ประเทศไทย

M.A. Student, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus, Thailand

²รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาสังคม วัฒนธรรมและการพัฒนามนุษย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ประเทศไทย

Associate Professor, Ph. D. , Department of Department of Society, Culture, and Human Development, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus, Thailand

Corresponding Author: E-mail: wanna.nu@psu.ac.th

Thailand. In conducting this qualitative research, descriptive analysis was used to present the findings and the concept of roles of oral literature in natural folk objects was also adopted as the framework of this study. With regard to the findings, the oral literature “Khunolay Muealay” and the cliff stones considered as natural folk objects are two significant elements that reveal four worldviews of the Pga K’nyau hill tribe. The first worldview reveals that Pga K’nyau people admire the love that their ancestors, Khunolay and Muealay, had for each other. The second worldview reflects their respect for the forest, particularly where the cliff stones stand. In other words, they believe that the area is sacred and therefore should never be invaded. The third worldview represents their worship of nature-related gods believed to be present in the forest and the cliff stone area, whereas the last worldview reveals that Pga K’nyau people are immensely proud of their identity and roots

Keywords: natural folk objects, oral literature, Pga K’nyau, worldview

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาวรรณกรรมมุขปาฐะ “คุน่อเล มีเอเล” ที่เชื่อมโยงนัยสำคัญกับหินผา “คุน่อเล มีเอเล” อันเป็นวัตถุคติชนทางธรรมชาติ บทบาททั้ง 2 ส่วนนี้มีผลแสดงโลกทัศน์ชาวปกาเกอะญอ บ้านคอโซทะ แม่จัน อำเภ่อู้มผาง จังหวัดตาก ในประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เสนอผลวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ใช้แนวคิดว่าวิจัยเรื่องบทบาทหน้าที่วรรณกรรมมุขปาฐะท้องถิ่นที่สัมพันธ์กับวัตถุคติชนทางธรรมชาติ ผลการวิจัยพบว่า “คุน่อเล มีเอเล” จากวรรณกรรมมุขปาฐะ สู่รูปลักษณะหินผาที่เป็นวัตถุคติชนทางธรรมชาติ สององค์ประกอบนี้ มีบทบาทในโลกทัศน์ 4 ประเด็นของชาวปกาเกอะญอ บ้านคอโซทะ แม่จัน อำเภ่อู้มผาง จังหวัดตากในประเทศไทย ว่า 1) ยกย่องความรักวิญญูณบรรพชน คุน่อเล กับ มีเอเล 2) นับถือผืนป่าบริเวณหินผา “คุน่อเล มีเอเล” เป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ ไม่รุกรานธรรมชาติแถบนี้ 3) บูชาเทพอันเนื่องด้วยธรรมชาติ บริเวณป่าและหินผา “คุน่อเล มีเอเล” 4) รวมใจชาวปกาเกอะญอ บ้านคอโซทะให้ภูมิใจอัตลักษณ์และรากเหง้าของตน

คำสำคัญ: วัตถุคติชนทางธรรมชาติ วรณกรรมมุขปาฐะ ปกาเกอะญอ โลกทัศน์

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อแสดงโลกทัศน์ของงานมุขปาฐะที่เล่าในรูปแบบวรรณกรรม เพื่อให้ความเข้าใจวิถีชีวิตมนุษย์ในชุมชน และกลุ่มชนชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทั้งนี้สำหรับกลุ่มชนชาติพันธุ์ที่ไม่มีตัวอักษรในการบันทึกวรรณกรรมของตนเอง มุขปาฐะที่เล่าในรูปแบบวรรณกรรมถือว่าเป็นการสื่อแสดงอัตลักษณ์ชุมชนได้อย่างลึกซึ้ง ดังที่ Such-Xaya (1980, p. 45) พิจารณาเห็นว่ามุขปาฐะที่เล่าในรูปแบบวรรณกรรมมีคุณค่าทั้งในแง่สุนทรียภาพทางภาษาที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดขณะเล่าเรื่อง ส่วนข้อสำคัญคือมุขปาฐะยังเป็นประโยชน์ต่อการให้ความเข้าใจชีวิต โลกทัศน์ของกลุ่มชนชาติพันธุ์ดั้งเดิมเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้ ไม่ว่าในแง่มุมของการศึกษาทางด้านวรรณกรรมหรือทางคติชนวิทยาก็ต่างให้ความสำคัญต่อมุขปาฐะว่าเป็นส่วนสำคัญในการศึกษาและทำความเข้าใจโลกทัศน์ในแต่ละชาติพันธุ์

ชาวกะเหรี่ยงหรือปกาเกอญอในประเทศไทย เป็นกลุ่มชนที่มีรากเหง้าทางวัฒนธรรมและวรรณกรรมและวิถีชีวิตชุมชนเป็นของตนเอง โดยเฉพาะมุขปาฐะที่เล่าในรูปแบบวรรณกรรมนับเป็นบันเทิงคดีที่สะท้อนมุมมองต่อโลกและชีวิตอันเป็นแบบแผนของชนเผ่าที่แฝงความคิดอันซับซ้อนจากบรรพบุรุษ มีการร้องเล่น ขับขาน เล่าตำนาน นิทาน ด้านอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของเผ่าพันธุ์ตนเอง ให้ลูกหลานได้รู้จักตัวตนปกาเกอญอยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาที่บ้านคอโซทะ ชุมชนปกาเกอญอในเขตอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ของประเทศไทย พบว่ามีมุขปาฐะในรูปแบบวรรณกรรมท้องถิ่นประจำเผ่า เรื่อง “คุณ่อเล มีเอเล” มุขปาฐะเรื่องนี้มีการแสดงโลกทัศน์ และสื่อวัฒนธรรมชุมชนปกาเกอญอที่สำคัญอย่างน่าสนใจ เนื้อเรื่องในมุขปาฐะดังกล่าวมีการเชื่อมโยงเข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีอยู่จริงในชุมชน บริเวณหน้าผาแห่งนั้นมีหินใหญ่ 2 ก้อนซ้อนกัน ที่นั่นเป็นบริเวณโคกนาฏกรรมที่คุณ่อเล มีเอเล ตัวเอกหญิงชายในตำนานประจำเผ่าปกาเกอญอ ชุมชนบ้านคอโซทะเลือกจบชีวิตเพื่อพิทักษ์ความรักของกันและกันไว้อย่างไม่สยบยอมต่ออำนาจเทพเจ้าอุป

หินใหญ่ 2 ก้อนซ้อนกันที่เป็นตัวแทน“คุณ่อเล มีเอเล” คือวัตถุคติชนทางธรรมชาติ (natural folk object) (Bronner, 1986) มีบทบาทสำคัญในการสื่อโลกทัศน์ชาวปกาเกอญอ ชุมชนบ้านคอโซทะ ดังนี้ 1) นัยสำคัญในการสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์เพื่อบทบาทของการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมเชิงธรรมชาติ 2) นัยสำคัญด้านวัตถุสัญลักษณ์ที่มีบทบาทในการสร้างสุนทรียารมณ์ด้านความรัก 3) นัยสำคัญในการแสดงให้เห็นถึงอำนาจศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าป่าเจ้าเขาและสิ่งเหนือธรรมชาติ และ 4) นัยสำคัญในการรวมใจชาวปกาเกอญอให้ภาคภูมิใจในรากเหง้าและอัตลักษณ์ของตน

ความเกี่ยวโยงระหว่างมุขปาฐะวรรณกรรม “คุณเฒ่า มีเอเล” กับหินใหญ่ 2 ก้อน ซ้อนกันที่เป็นตัวแทน “คุณเฒ่า มีเอเล” อันเป็นวัตถุคติชนทางธรรมชาติ (natural folk object) บทบาทที่สัมพันธ์กันนี้ Na Thalang (1994) วิพากษ์ว่าคติชนที่เป็นวัตถุนั้นคือสื่อแสดงระบบคิด โลกทัศน์ ความมีศิลปะและจินตนาการของมนุษย์ในชุมชน ดังนั้นในแง่มุมการประกอบสร้างบทบาทคติชนเชิงวัตถุจึงเป็นเครื่องยืนยันถึงควมมีอิทธิพลต่อความคิดและความเชื่อของคนในชุมชนที่สืบต่อจากมุขปาฐะวรรณกรรม “คุณเฒ่า มีเอเล” ประเด็นดังกล่าวกระตุ้นผู้วิจัยให้ตั้งประเด็นการศึกษาว่าบทบาทมุขปาฐะวรรณกรรมเรื่อง “คุณเฒ่า มีเอเล” ที่เชื่อมโยงกับวัตถุคติชนทางธรรมชาติ ในชุมชนปากาเกะญอ บ้านคอโซทะแห่งนี้ มีการสื่อโลกทัศน์ในในแง่มุมประเด็นต่าง ๆ อย่างน่าสนใจ ดังจะได้พิจารณาและแสดงผลการศึกษาในลำดับถัดไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบทบาทวรรณกรรมมุขปาฐะ “คุณเฒ่า มีเอเล” ที่เชื่อมโยงกับนัยสำคัญของหินผา “คุณเฒ่า มีเอเล” อันเป็นวัตถุคติชนทางธรรมชาติ (natural folk object) ซึ่งสื่อแสดงโลกทัศน์ปากาเกะญอ ชุมชนบ้านคอโซทะ แม่จัน อำเภ่อู้มผาง จังหวัดตาก ในประเทศไทย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขอบเขต ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยจะศึกษาวิเคราะห์มุขปาฐะปากาเกะญอ ที่เล่าในรูปแบบวรรณกรรมท้องถิ่น ประจำเผ่าบ้านคอโซทะ ตำบลแม่จัน อำเภ่อู้มผาง จังหวัดตาก เรื่อง คุณเฒ่า มีเอเล

ประเด็นเนื้อหาหลัก คือแสดงผลการวิจัยถึงบทบาทวรรณกรรมมุขปาฐะ “คุณเฒ่า มีเอเล” ที่เชื่อมโยงกับหินผา “คุณเฒ่า มีเอเล” อันเป็นวัตถุคติชนทางธรรมชาติ (natural folk object) ที่สื่อแสดงโลกทัศน์ปากาเกะญอ ชุมชนบ้านคอโซทะ แม่จัน อำเภ่อู้มผาง จังหวัดตากในประเทศไทย

2. ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษารวบรวม

พื้นที่วิจัยหลักคือ ชุมชนปากาเกะญอในชุมชนบ้านคอโซทะ ตำบลแม่จัน อำเภ่อู้มผาง จังหวัดตากในประเทศไทย ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดมุขปาฐะปากาเกะญอ “คุณเฒ่า มีเอเล” อันมีนัยโยงกับวัตถุคติชนทางธรรมชาติประจำเผ่า คือหินผา “คุณเฒ่า มีเอเล”

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ พิจารณาบทบาทของมุขปาฐะ “คุณ๋อเล มีเอเล” ที่เชื่อมโยงกับนัยสำคัญของหินผา “คุณ๋อเล มีเอเล” อันเป็นวัตถุคติชนทางธรรมชาติ อันสื่อโลกทัศน์ของชาวปกาเกอะญอ ในชุมชนบ้านคอโซทะ ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ในประเทศไทยเสนอผลวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ขั้นตอนการวิจัยมีระเบียบวิธีดังนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล

1.1 รวบรวมข้อมูลหลักที่เป็นมุขปาฐะ “คุณ๋อเล มีเอเล” เชื่อมโยงกับนัยสำคัญของหินผา “คุณ๋อเล มีเอเล” อันเป็นวัตถุคติชนทางธรรมชาติ ที่สื่อโลกทัศน์ชาวปกาเกอะญอ ชุมชนบ้านคอโซทะ แม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตากในประเทศไทย

1.2 มุขปาฐะดังกล่าวนี้ ครูชาวปกาเกอะญอเป็นผู้บันทึกคนแรกจากการเล่าของผู้เฒ่าในเผ่า และครูอาสาสมัครคนไทยได้ร่วมเรียบเรียงด้วย มุขปาฐะนี้ผู้วิจัยก็มีส่วนร่วมตรวจสอบการบันทึกด้วยขณะทำงานเป็นครูอาสาสมัครในชุมชนข้างต้นเมื่อ พ.ศ.2561

1.3 รวบรวมข้อมูลที่เป็นแนวคิดสำคัญและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการวิจัย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1.3.1 ศึกษาและรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับโลกทัศน์และการสะท้อนโลกทัศน์ผ่านงานวรรณกรรม

1.3.2 ศึกษาเกี่ยวกับงานวรรณกรรม โดยเฉพาะวรรณกรรมมุขปาฐะที่สามารถสะท้อนสภาพวัฒนธรรมของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับมุขปาฐะดังกล่าว

1.3.3 ศึกษาและรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับวัตถุคติชนทางธรรมชาติและแนวคิดเรื่องการสร้างเขตพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์เพื่อสังเคราะห์เหตุและผล รวมไปถึงประเด็นที่เคยมีการศึกษาไว้ในอดีต

1.3.4 รวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์ประเด็นที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย โดยเฉพาะชาวปกาเกอะญอ ที่มีความผูกพันและอาศัยทำกินอยู่ในไทยมาช้านาน รวมถึงอัตลักษณ์และสภาพสังคมวัฒนธรรมเบื้องต้นของชาวปกาเกอะญอจากงานที่ได้มีการศึกษามาแล้ว

2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษามุขปาฐะประเภทวรรณกรรมประจำเผ่าตามวัตถุประสงค์การวิจัย และวิเคราะห์เนื้อหาหลักดังกล่าวในประเด็นของบทบาทวรรณกรรมมุขปาฐะ “คุณ๋อเล มีเอเล” ที่เชื่อมโยงกับหินผา “คุณ๋อเล มีเอเล” อันเป็นวัตถุคติชนทางธรรมชาติ ที่สื่อแสดงโลกทัศน์ ปกาเกอะญอ บ้านคอโซทะ แม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตากในประเทศไทย

3. ชั้นตีความและประเมินคุณค่า

ตีความและประเมินคุณค่าบทบาทวรรณกรรมมุขปาฐะ “คุณ๋เอเล มีเอเล” ที่เชื่อมโยงกับหินผา “คุณ๋เอเล มีเอเล” อันเป็นวัตถุศิขนาทางธรรมชาติ ที่สื่อแสดงโลกทัศน์ ปกาเกอญอ บ้านคอโซทะ แม่จัน อำเภอู๋มผาง จังหวัดตากในประเทศไทย

4. ชั้นรายงานผลการวิจัย

นำเสนอผลวิจัยด้วยการเขียนอภิปรายผล พร้อมสรุปประเด็นสำคัญและให้ข้อเสนอแนะ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางการวิเคราะห์ เกี่ยวกับงานวิจัยในครั้งนี้ ดังเรียบเรียงสาระได้ต่อไปนี้

ประเด็นวิจัยครั้งนี้เกี่ยวข้องกับโลกทัศน์ที่สื่อผ่านมุขปาฐะประจำชุมชนของชนกลุ่มน้อย ดังนั้นลำดับแรกขอเสนอข้อพิเคราะห์ด้านความหมายและแนวคิดสำคัญของโลกทัศน์ การศึกษาในประเด็นของโลกทัศน์ หรือ Worldview นั้น มักอ้างอิงตามแนวคิดของ โรเบิร์ต เรดฟิลด์ (Robert Redfield) ที่นับว่าเป็นผู้แรก ๆ ที่นำคำนี้มาใช้ Kongsirirat (2014, p. 113) ได้สรุปนิยามของคำว่าโลกทัศน์ตามแนวคิดนี้เอาไว้โดยสังเขปว่า คือ ทักษะการมองโลกและสังคมของบุคคลที่เกิดจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมในสังคมนั้น ๆ สอดคล้องกับที่ Krumram (2013, p. 2) มองว่าโลกทัศน์เป็นมุมมองที่มนุษย์มีต่อโลก และแหล่งข้อมูลสำคัญที่ช่วยพิเคราะห์โลกทัศน์ของมนุษย์ในสังคมได้เป็นอย่างดีก็น่าสนใจก็คือวรรณกรรม ที่เป็นงานสร้างสรรค์ทางความคิดความรู้สึกและประสบการณ์ของคนแต่งเรื่องเล่า เมื่อพิจารณาว่ามุขปาฐะเป็นงานสืบต่อโลกทัศน์ผ่านเรื่องเล่าจากรุ่นสู่รุ่น วรรณกรรมมุขปาฐะจึงเป็นงานสำคัญในการศึกษาประเด็นด้านโลกทัศน์

คุณค่าและความหมายของวรรณกรรมมุขปาฐะนั้นไม่ได้เกิดจากแง่มุมทางวรรณศิลป์โดยทั่วไป เพราะวรรณกรรมมุขปาฐะโดยไม่ได้มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร Na Nakorn (1978, p. 67) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมท้องถิ่นประเภทมุขปาฐะเป็นเรื่องของการเล่าปากต่อปากของคนในท้องถิ่นที่เคยได้กระทำมาแล้วในอดีต และเนื่องจากวรรณกรรมเป็นผลสะท้อนพฤติกรรมต่าง ๆ ของชุมชน จึงเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาในเชิงคติชนเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยการศึกษาวรรณกรรมมุขปาฐะจึงเป็นอีกแนวทางที่สำคัญในการศึกษาทางคติชนวิทยา ดังที่ Poonsawat (1991) ได้ศึกษาวรรณกรรมมุขปาฐะชาวเผอ บ้านหลุบโมกในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่ามีสาระสะท้อนสภาพสังคมและวัฒนธรรม ทั้งในแง่มุมมองของลักษณะ

ระบบครอบครัว ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงอาชีพและวิถีการดำรงชีวิตของชาวเผ่า ซึ่งจากการวิเคราะห์ที่ได้พบว่าวรรณกรรมมุขปาฐะเหล่านั้นมีลักษณะร่วมของสองวัฒนธรรมคือวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมลาว

ประเด็นสำคัญที่น่าสนใจต่อการศึกษานี้ในแง่ของมุขปาฐะที่มีการสะท้อนโลกทัศน์อีกประการหนึ่งคือการสำรวจลงลึกไปถึงการเชื่อมโยงกันระหว่างมุขปาฐะที่ถูกบอกเล่ากันปากต่อปาก กับสิ่งของอันเป็นรูปธรรมที่เกิดจากธรรมชาติและสามารถจับต้องได้จริงในพื้นที่การเล่าเรื่องนั้น ๆ สิ่งนี้ถูกเรียกว่า “วัตถุคติชนธรรมชาติ” (natural folk object)

Bronner (1986) อภิปรายเอาไว้ว่า วัตถุคติชนทางธรรมชาติ มีบทบาทสำคัญในการสื่อโลกทัศน์ของผู้คนในท้องถิ่น อาทิ คติชนวัตถุสมุนไพรธรรมชาติ (natural folk medicine) ที่มักพบในวิถีชีวิตคนเอเชียและชาวเกาะต่าง ๆ แถบคาบสมุทรใหญ่ คติชนวัตถุสมุนไพรธรรมชาติ ช่างต้นบ่งบอกโลกทัศน์ที่ผสมกับความเชื่อของคนในชุมชน เกี่ยวกับการรักษาโรคด้วยวัตถุในสภาพแวดล้อมท้องถิ่น หรือทรัพยากรตามธรรมชาติของชุมชน วัตถุคติชนทางธรรมชาติ เช่น จอมปลวก หินศักดิ์สิทธิ์ เขาสัตว์ ต้นไม้บรรพชน เขี้ยวสัตว์ สิ่งเหล่านี้ได้เชื่อมโยงกับมุขปาฐะ หรือตำนานประจำเผ่าในการยกย่องวีรกรรมของบรรพชน และยังแฝงคติความเชื่อชนเผ่าถึงการสถิตของเทพเจ้า หรือวิญญาณผีปู่ย่าในการพิทักษ์ชนประจำเผ่า ขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างความเข้มแข็งในการรักษาอัตลักษณ์ชุมชนให้คนท้องถิ่นภูมิใจในรากเหง้าของบรรพชน วัตถุคติชนทางธรรมชาติ เช่นหินผา ป่าศักดิ์สิทธิ์ ต้นไม้ที่ประทับเทพเจ้า สิ่งดังกล่าวยังมีบทบาทป้องกันพื้นที่ให้เป็นเขตพิเศษในการสงวนสิทธิ์เพื่อเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติให้เฉพาะคนท้องถิ่นเท่านั้น

ประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับวัตถุทางคติชนนี้ Na Thalang (1994) อภิปรายว่าคติชนที่เป็นวัตถุคือสิ่งจำลองที่สื่อถึงระบบคิดและโลกทัศน์ของคนในท้องถิ่น อาจแสดงด้วยรูปแบบทางศิลปะและสื่อผ่านจินตนาการของคนในชุมชน โดยส่วนใหญ่แล้ววัตถุทางคติชนมักจะประกอบสร้างมาจากเรื่องราวหรืออัตลักษณ์ที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะถิ่น มิ่งงานวิจัยของ Inpakdee (2016) ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นคติชนเชิงสร้างสรรค์จากความเชื่อเรื่องครูหมอโนราที่ตำบลท่าแค จังหวัดพัทลุง พบว่าวัตถุทางคติชน มีบทบาทเป็นวัตถุมงคลหรือเครื่องรางของขลังในการเป็นที่พึ่งทางจิตใจ และยังมีบทบาทโยงกับตำนานโนราที่เป็นมุขปาฐะวรรณกรรมท้องถิ่น ให้ได้เล่าขานสืบทอดสู่ลูกหลาน อันแสดงอัตลักษณ์ชุมชนพัทลุง วัตถุคติชนดังกล่าวมีสถานะในการย้าคุณค่าศักดิ์ศรีตายายคนพัทลุง พร้อมกับการสงวนพื้นที่นาไร่ให้คนพัทลุงว่าเป็นพื้นที่พิเศษ ศักดิ์สิทธิ์มีคุณค่าในฐานะมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมที่ตายายส่งต่อให้ลูกหลานคนพัทลุงในวงศ์ตระกูล นอกจากนี้วัตถุทางคติชน

จากความเชื่อเรื่องครุหมอโนราห์ที่ตำบลท่าแค จังหวัดพัทลุง ยังสื่ออัตลักษณ์ถึงชุมชนคนพัทลุงที่สืบเชื้อสายตายายครุหมอโนราอย่างเด่นชัด วัตถุทางคติชน ที่มีบทบาทเป็นวัตถุมงคลหรือเครื่องรางของขลังเช่น เเทริด หน้าพรานแดง/หน้าพรานทอง ไหมหยหรือกำไล แสดงบทบาทคติชนสร้างสรรค์ในเชิงสินค้าวัฒนธรรมของชุมชนด้วย

การทบทวนวรรณกรรมดังที่ได้กล่าวมา เป็นที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่า ในการศึกษาชุมชนของชุมชนที่มีการผูกโยงเรื่องเล่าเข้ากับวัตถุคติชนธรรมชาตินั้น มักมีนิยามแฝงต่อที่ทำให้พื้นที่โดยรอบของวัตถุคติชนดังกล่าวกลายเป็นพื้นที่พิเศษที่มีความหมายต่อชุมชน ซึ่งการกลายเป็นพื้นที่พิเศษทางวัฒนธรรม ประเด็นนี้สอดคล้องกับแนวคิดพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ (Sacred Place) ของ Emile Durkheim ซึ่ง Valipodom (1999; as cited in Kengphanich et al., 2016, p. 130) ได้สรุปความของลักษณะการสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์เอาไว้ว่า 1) ต้องมีลักษณะสำคัญเชิงพื้นที่ อยู่ในภูมิประเทศอันเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นออกมา 2) มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่า 3) มีร่องรอยของการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่า นั้น ๆ

งานของ Kengphanich et al. (2016, pp. 125-158) เรื่อง *การจัดการพื้นที่ภูเขาศักดิ์สิทธิ์วัดม่อนพระยาแช่ ให้เป็นสถานที่แสวงบุญและท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม* ได้แสดงความสอดคล้องกับการสังเคราะห์แนวคิดดังกล่าวโดยการกลายเป็น “ภูเขาศักดิ์สิทธิ์” ของวัดม่อนพระยาแช่ มีการผูกโยงเข้ากับตำนานการสร้างเมืองลำปางและเป็นพื้นที่ที่เคยใช้ประกอบกิจกรรมการเลี้ยงผีของเมืองลำปางมาก่อน นอกจากนี้ Chaithongdee (2014, p. 80) ได้ศึกษาเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์กับการสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าจากเรื่องเล่าประจำถิ่นเกี่ยวกับสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชายที่ผืนถึงพญานาคว่าในบ่อน้ำมีทรัพย์สินสมบัติ และได้พบพระพุทธรูปโบราณ 4 องค์ในบ่อน้ำ ซึ่งเรื่องเล่าเกี่ยวกับวัตถุศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นพุทธศาสนาแบบพื้นบ้าน เป็นการให้ความหมายทั้งในเชิงคุณค่าและมูลค่า

ด้วยเหตุนี้การศึกษาประเด็นวรรณกรรมชุมชนประจำชุมชนที่มีเกี่ยวข้องกับบทบาทความเป็นวัตถุคติชนทางธรรมชาติดและการกลายเป็นเขตพิเศษซึ่งมีความหมายต่อผู้คนในพื้นที่นั้น จึงเป็นการศึกษาที่บ่งชี้โลกทัศน์ของผู้คนในพื้นที่ดังกล่าวได้อย่างน่าสนใจ โดยเฉพาะการวิจัยเจาะจงเขตพื้นที่ซึ่งมีการดำรงอัตลักษณ์ความเป็นชุมชนเอาไว้ อย่างเหนียวแน่นอย่างชุมชนของคนกลุ่มน้อยในประเทศไทย อาทิชาวปกากะญอหลายแห่ง มีการศึกษาของคณะผู้วิจัยได้แก่ Sarahongsa et al. (2018, p. 89) อภิปรายว่า กะเหรี่ยงกะหรั่ง ปกาเกอญอ หรือ Karen คือกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพมาทางตะวันออกของเมียนมาร์และภาคเหนือของไทย ควรใช้คำ “ปกากะญอ” แทนเพื่อเน้นถึงความมีศักดิ์ศรีและวัฒนธรรมของชนดังกล่าว

การศึกษาเกี่ยวกับปากาเกอะญูในประเทศไทยมีครอบคลุมในหลายด้าน เนื่องจากชาวปากาเกอะญอนั้นเป็นกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ชุมชน ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิตที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตน มีงานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปากาเกอะญู บ้านหนองมณฑา ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ Loppawong and Panyanuwat (2014, pp. 2211-2218) พบว่า ชาวปากาเกอะญูบ้านหนองมณฑานี้ ได้อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาประมาณ 250-300 ปีมาแล้ว การปกครองชุมชนของบ้านหนองมณฑา (มอวาคี) มี 2 รูปแบบคือ รูปแบบดั้งเดิมเป็นการปกครองตามประเพณี และอีกรูปแบบคือการปกครองแบบทางการ ความสัมพันธ์ในชุมชนเป็นไปในลักษณะครอบครัว เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยาย ทำให้ในชุมชนปากาเกอะญูเป็นพี่น้องหรือสืบเชื้อสายเกี่ยวข้องกันเป็นโครงสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น และมีสัญญาทางใจที่เป็นข้อตกลงร่วมกันจากการเคารพในวัตถุดิชนทางธรรมชาติ เช่น ป่าศักดิ์สิทธิ์ ต้นไม้ประจำตระกูล ต้นไม้บรรพชน จอมปลวก หินผาเทพเจ้า ถ้ำผีตายาย วัตถุดิชนทางธรรมชาติเหล่านี้มีบทบาทมากในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่นประจำเผ่า รวมถึงการสงวนรักษาสิ่งแวดล้อมและพื้นที่ทำกินไว้ให้เฉพาะคนในชุมชนปากาเกอะญู

ผลวิจัยและการอภิปรายประเด็นสำคัญ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง หินผา"คุน่อเล มีเอเล": บทบาทวรรณกรรมมุขปาฐะและวัตถุดิชนทางธรรมชาติ ที่สื่อโลกทัศน์ปากาเกอะญู ชุมชนบ้านคอโซทะ ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ผู้วิจัยพบว่าวัตถุดิชนทางธรรมชาติคือ หินผาดังกล่าวมีนัยสำคัญโยงกับเรื่องเล่าคุน่อเล มีเอเล พิจารณาจากสังเขปเนื้อเรื่องต่อไปนี้

ชายชื่อคุน่อเลและหญิงชื่อมีเอเล ทั้งคู่เป็นคนรักที่ได้หมั้นหมายกันไว้ถึง 7 ปี คุน่อเลต้องเข้าเมืองเพื่อทำงาน ก่อนจากไปเกิดสังหรณ์ใจจึงสั่งห้ามมิให้มีเอเลลงจากบ้าน จนกว่าเขาจะกลับมา เขาได้หาข้าวของเครื่องใช้ ตลอดจนผากเลี้ยงหมูและนกเขา 1 ตัว ไว้เป็นเพื่อน คุน่อเลรับใช้พระราชมาถึง 7 ปี เขาได้ไปเป็นเจ้าเมืองต่าง ๆ เมืองละปี จนครบ 7 เมือง เมื่อถึงปีที่ 7 หมูที่คุน่อเลฝากมีเอเลเลี้ยง มันออกไปในป่าลิกจนตกบ่วงของงูเหลือมใหญ่ มีเอเลจึงฝ่าฝืนคำสั่งห้ามของชายคนรักลงมาจากเรือนเพื่อช่วยหมู ทำให้ถูกงูเหลือมพาตัวไป นกเขาเห็นดังนั้นจึงนำความไปแจ้งคุน่อเล คุน่อเลได้เดินทางมาช่วยพร้อมกับห่อข้าว 7 ห่อ เสียม 7 ด้าม หมาดำ 7 ตัว และเพื่อนอีก 7 คน เขาขอพรจากสายรุ้งให้ชุดงูเหลือม โดยการขุดแต่ละครั้ง ข้าวห่อ เสียม หมาดำและเพื่อน จะทยอยแตกหักเสียชีวิตไปทีละหนึ่ง

จนเหลือแต่คุณอเลเขาจึงได้ตะโกนขอมีเอเลคืนจากงูเหลือม งูได้ขอคืนเลือดคุณอเลเป็นการแลกเปลี่ยน แต่เขาทำอุบายใช้เลือดหมาดำแทนจึงถูกงูดูดเลือดจนตาย มีเอเลเห็นดังนั้นจึงฆ่าตัวตายตาม สหายของคุณอเลที่เมืองอื่นทราบเรื่องจึงรีบตามมาช่วย แต่สายเกินไป พวกเขาจึงช่วยเผาศพ ขณะเผาพบว่าศพมีเอเลท้องแตกและมีลูกงูเหลือม เหล่าสหายก็ฆ่าลูกงูทั้งหมดและแยกย้ายกันกลับ

ความนัยเชิงพิธีกรรม ความเชื่อต่อหินผา"คุณอเล มีเอเล" ในชนเผ่าปกาเกอะญอ บ้านคอโซทะ

บริเวณเสียชีวิตของทั้งคู่ได้กลายเป็นก้อนหินใหญ่กลม อยู่บริเวณยอดเขาแห่งหนึ่งในบริเวณพื้นที่ของชุมชนบ้านคอโซทะ ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก หินดังกล่าวกลายเป็นความเชื่อในพิธีกรรมความรักของคุณอเล มีเอเลที่เชื่อถือกันในกลุ่มชน

เขตหินผานี้คือพื้นที่พิธีกรรมที่เชื่อมโยงกับเรื่องเล่าดังกล่าว หินผาคือวัตถุด้านคติชนของชุมชน เพราะถูกประกอบสร้างความนัยให้เชื่อมโยงกับมุขปาฐะในชนเผ่าปกาเกอะญอ บ้านคอโซทะ

ถึงหินผานี้จะไม่เห็นพิธีกรรมทำเด่นชัดอย่างยิ่งใหญ่ แต่พื้นที่และแผ่นหินผานี้มีความนัยเชิงพิธีกรรมที่คนในชุมชนเชื่อมั่นต่อความรักของบรรพชน

บทบาทพิธีกรรมที่ชาวบ้านนับถือหินผาก็นับว่ามีความสำคัญว่าหินผานี้มีส่วนสร้างความยึดมั่นในรากความเป็นคนปกาเกอะญอในชุมชนนี้ที่ตระหนักคุณค่าความรักในสายเลือดพวกเขาด้วยกัน

วาระหรือช่วงวันเวลาพิธีกรรมนั้นไม่กำหนดตายตัว แปรไปตามความสะดวกใจของชาวบ้านแต่ละคนที่จะไปพื้นที่หินผานี้เพื่อระลึกด้วยความภูมิใจต่อความรักของบรรพชน

บทบาทคติชนด้านวัตถุของหินผา"คุณอเล มีเอเล" ต่อโลกทัศน์ปกาเกอะญอในชุมชน

1. นัยสำคัญในการสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์เพื่อบทบาทของการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมเชิงธรรมชาติ

พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นส่วนหนึ่งของภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชน ที่มีการผนวกเรื่องเล่าตำนานประจำถิ่นในทางประวัติศาสตร์ เข้ากับการพิทักษ์ตัวตนคนท้องถิ่น เพื่อรักษาทรัพยากรชุมชน รากเหง้าบรรพชน พื้นที่ในสังคม (Aeusrivongse, 1993, pp. 35-57) ดังตำนานคุณอเลและมีเอเล จากมุขปาฐะประจำเผ่าในรูปแบบของเรื่องเล่าบรรพชนส่งต่อถึงลูกหลานปกาเกอะญอ ชุมชนบ้านคอโซทะ สู่รูปธรรมเด่นชัดเป็นวัตถุคติชนทางธรรมชาติ

หินใหญ่ “คุณอเล มีเอเล” นี่เป็นกระบวนการขับเคลื่อนและผสมผสานกลมกลืนในการแสดงบทบาทระหว่างตำนานกับวัตถุดิบท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมกันจนเกิดเป็นพื้นที่สำคัญในชุมชนที่ชาวบ้านเคารพเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ บริเวณหินใหญ่ “คุณอเล มีเอเล” แถบหน้าผาและดงป่าบริเวณโดยรอบนั้นนอกจากมีคุณค่าในแง่ของการเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมชุมชนแล้ว ยังเป็นพื้นที่พิเศษซ้อนทับในความศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวปกาเกอะญอ บ้านคอโซทะ รวมใจสวดสวดป้องกันไม่ให้ใครรุกร้า รบกวนธรรมชาติป่าไม้บริเวณนี้นับเป็นการอนุรักษ์สภาพ แวดล้อมธรรมชาติและทรัพยากรป่าไม้ให้คงอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์เกื้อกูลต่อวิถีชีวิตคนปกาเกอะญอในท้องถิ่น

ความนัยเมื่อสังเคราะห์เลข 7 ที่แทรกในเรื่องเล่าประจำเผ่าเกี่ยวกับคุณอเลกับมีเอเล

เรื่องเล่ามีการผูกโยงเข้ากับสิ่งเหนือธรรมชาติอย่างเด่นชัด เนื้อเรื่องมีอนุภาคสำคัญประการหนึ่งที่มีอาจมองข้าม นั่นคือตัวบทมีการกล่าวย้าและเล่าโยงถึงเลข 7 แทรกอยู่ในเรื่องหลายตอน ทั้งจำนวนสิ่งของและองค์ประกอบเครื่องใช้ต่างๆ เมื่อพิเคราะห์โยงกับโลกทัศน์ชาวปกาเกอะญอชุมชนบ้านคอโซทะ พบว่าอนุภาคเลข 7 ที่แทรกอยู่ในเรื่องหลายตอนนั้นสื่อทัศนะชาวปกาเกอะญอชุมชนบ้านคอโซทะ มีความนัยว่าพวกเขาตระหนักถึงวงจรชีวิตที่ดำเนินหมุนเวียนใน 7 วัน 1)อาทิตย์ 2)จันทร์ 3)อังคาร 4) พุธ 5) พฤหัส 6) ศุกร์ 7) เสาร์ บรรพชนปกาเกอะญอ ชุมชนบ้านคอโซทะ ส่งต่อโลกทัศน์นี้จากรุ่นสู่รุ่นว่า 7 วันนี้อยู่ในวงจรชีวิต 7 ชั้น 1) เกิด 2) เด็ก 3) หนุ่มสาว 4) ผู้ใหญ่ 5) แก่ 6) ป่วยไข้ 7) ตาย ชีวิตอยู่ในวงจร 7 อย่างนี้ ชีวิตพวกเขาดำรงอย่างพึ่งพิงธรรมชาติเป็นหลัก วัฏจักรชีวิตพวกเขากับวัฏจักรธรรมชาติที่หมุนในคืนวันทั้ง 7 ตาม 7 ชั้นของชีวิตคน ก็คือการสัมพันธ์แนบชิดเป็นหนึ่งเดียวกัน อนุภาคเลข 7 ในมุขปาฐานะของเผ่าจึงสื่อโลกทัศน์ปกาเกอะญอ บ้านคอโซทะ ที่เล็งเห็นวัฏจักรชีวิตพวกเขาคือความหมุนเวียนเป็นวงจร 7 ชั้น เปลี่ยนผันในแต่ละวันคืนทั้ง 7 ตามกฎธรรมชาติ

ทั้งนี้ ชาวปกาเกอะญอก็มีความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวพันกับเจ้าป่าเจ้าเขาที่ถือว่าเป็นเจ้าของพื้นที่แต่เดิมของป่าเป็นอย่างมาก โดยมองว่าเจ้าป่าเจ้าเขามีอำนาจในการดลบันดาลให้เกิดทั้งความอุดมสมบูรณ์และเหตุเภทภัยต่าง ๆ การปรากฏตัวละครสำคัญอย่างงูเหลือมยักษ์ที่เป็นสัตว์ที่มีอยู่จริงผสมผสานเข้ากับความเหนือจริง ด้วยการสร้างให้งูเหลือมยักษ์มีความเกี่ยวพันกับหญิงสาวมนุษย์ชาวเผ่าปกาเกอะญออย่างมีเอเลในความสัมพันธ์คู่สาว ดังความว่า

มองเห็นมีเอเลในรู้งู โดยงูคอยดูแลขดเป็นวงกลมล้อมมีเอเล ที่ทอผ้าอยู่
ในขดของงู น่อมมีเอ ทาต่ากล่อกล่อ ทาเนกะหรือ อะหย่าหยัง
(น้องมีเอ ทอผ้าต็อก ๆ ทอให้ลูกงู ผ่าสีแดงหนอ)
น่อมมีเอเลแบ หังอ้อล่อปู้ มีเอเลแบ ตะห้ำหู้
(น้องมีเอปั่นฝ้าย ในอ้อมกอดงู มีเอปั่นฝ้าย กับอิฐฝ้ายขยับไปมา)

เรื่องเล่าในส่วนดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงลักษณะความเหนือจริงของการสร้างงู
เหลื้อมยักษ์ให้สามารถสืบสายเชื้อพันธุ์ของงูกับมนุษย์อย่างมีเอเลจนกำเนิดเป็นลูกงูได้
ความเหนือจริงนี้เป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อในอิทธิฤทธิ์อำนาจของเจ้าป่าเจ้าเขาของ
ชาวปกากะญอที่สามารถดลบันดาลให้เกิดได้ทุกสิ่ง และจากตำนานนี้ยังเป็นการผูกโยง
ยืนยันความมีอยู่จริงของหินผา “คุณ่อเล มีเอเล” วัตถุคติชนทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ
เฉพาะตัวในบริเวณชุมชนนี้ให้กลายเป็นร่องรอยหลักฐานจากมุขปาฐะประจำเผ่า

ภาพประกอบ 1 หินผาคุน่อเล มีเอเล บ้านคอโซทะ
ครูอาสาสมัครคนไทยบันทึกภาพ วันที่ 12 กันยายน 2563

การผูกโยงพื้นที่วัตถุคติชนทางธรรมชาติ หินผา “คุน่อเล มีเอเล” เข้ากับมุขปาฐะประจำเผ่าที่มีการเล่าถึงตัวละครยักซ์ซึ่งสื่อถึงอำนาจเหนือธรรมชาติ นี่ยังเป็นปัจจัยส่งผลให้พื้นที่หินผา “คุน่อเล มีเอเล” คือพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ที่มีความสำคัญให้คนในเผ่าต้องบูชาและระถึงถึงเทพเจ้าในชุมชน เหตุดังกล่าวนี้ คือที่มาให้เห็นอำนาจการปกป้องสภาพแวดล้อมในชุมชนไม่ถูกรุกล้ำ ทำลาย บทบาทระหว่างวรรณกรรมกับคติชนที่ส่งต่อถึงกันในการผูกโยงเข้ากับวิถีชีวิตปกาเกะญอในชุมชนนี้ แ่งหนึ่งก็ชี้ถึงภูมิปัญญาชาวปกาเกะญอชุมชนบ้านคอโซทะ ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณโดยรอบพื้นที่ดังกล่าวให้คงอยู่ในสภาพสมบูรณ์ที่สุด

ความเกี่ยวโยงระหว่างมุขปาฐะวรรณกรรม “คุน่อเล มีเอเล” กับหินใหญ่ 2 ก้อนซ้อนกันที่เป็นตัวแทน “คุน่อเล มีเอเล” อันเป็นวัตถุคติชนทางธรรมชาติ บทบาทที่สัมพันธ์กันนี้ Na Thalang (1994) วิชาภาษาคติชนที่เป็นวัตถุนั้นคือสื่อแสดงระบบคิด โลกทัศน์ของมนุษย์ในชุมชน ดังนั้นการประกอบสร้างบทบาทคติชนเชิงวัตถุจึงเป็นเครื่องยืนยันถึงความมีอิทธิพลต่อความคิดและความเชื่อของคนในชุมชนที่สืบทอดจากมุขปาฐะ “คุน่อเล มีเอเล” ศาสตร์ทั้งด้านคติชนและวรรณคดีท้องถิ่นศึกษา ดังที่อภิปรายความเชื่อมโยงกันนี้ ผู้วิจัยพยายามชี้ให้เห็นบทบาท “คุน่อเล มีเอเล” ที่เกี่ยวกลอย่างสัมพันธ์กันในการทำหน้าที่ปลูกฝังสำนึกและสร้างความเชื่อความศรัทธาให้แก่ชาวปกาเกะญอ ในชุมชนบ้านคอโซทะทุกคน เมื่อนับถือว่าหินผาและดงป่าบริเวณรอบหินใหญ่ “คุน่อเล มีเอเล” อันเป็นวัตถุคติชนทางธรรมชาติ ที่ปรากฏเป็นรูปธรรมจากมุขปาฐะประจำเผ่า คือ ตัวแทนที่เห็นประจักษ์เป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของชาวปกาเกะญอ พวกชาวบ้านต่างก็รวมใจให้สอดส่องป้องกันไม่ให้ใครรุกรล้ำ รบกวนธรรมชาติป่าไม้บริเวณนี้

2. นัยสำคัญด้านวัตถุสัญลักษณ์ที่มีบทบาทในการสร้างสุนทรียะต่อต้านความรัก

หินผาจากตำนานรักคุน่อเล มีเอเลนี้ เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ที่มีให้เห็นจริงถึงความรักอันยิ่งใหญ่ของชายหญิงปกาเกะญอทั้งสอง เมื่อพิจารณาจากเนื้อหาของวรรณกรรมมุขปาฐะเกี่ยวกับโศกนาฏกรรมรักของทั้งคู่ แม้จะต้องแยกจากกันไปเป็นเวลานานถึง 7 ปี ก็ยังคงไว้ซึ่งความยึดมั่นอย่างเหนียวแน่นในรัก และกล้าเผชิญหน้าท้าทายอำนาจจากเทพเจ้า หรือเจ้าป่าเจ้าเขาอย่างงูเหลือมยักษ์ ในโลกทัศน์ของชาวปกาเกะญอมีความเคารพ นับถือผีป่า นางไม้ เจ้าป่าเจ้าเขาเป็นอย่างยิ่ง การท้าทายต่อสู้กับงูยักษ์ที่เป็นเหมือนเจ้าป่าเจ้าเขาเป็นเครื่องยืนยันให้เห็นถึงพลังความรักของคุน่อเล ที่ขบเน้นให้ความกล้าต่อต้านอำนาจเทพเจ้าเพื่อช่วงชิงหญิงคนรักของตนคืนมา ดังความตอนหนึ่งในเนื้อเรื่องว่า

...คุณเอเล่ได้ยินเสียงและจำได้ว่าเป็นเสียงนกที่ร้องเป็นนกของตนกก็ตกใจ
จึงได้พูดต่อพระราชามือเมืองนั้นว่าตนขอกลับบ้านเพื่อไปหาคุณเอเล่ที่นั่นอาจเกิด
เหตุร้ายขึ้นกับนาง

บทสรุปของเรื่องเล่าจบลงด้วยโศกนาฏกรรมเมื่อคุณเอเล่เสียชีวิต มีเอเล่จึงได้อธิษฐานที่จะครองคู่กับคุณเอเล่ไปทุกชาติ และตัดสินใจฆ่าตัวตายตามชายคนรัก ดังความว่า

...เมื่อมีเอเล่ขึ้นมาพบคุณเอเล่ที่อุตสาห์สูทตามหาตนต้องมาตายไป ด้วยความรัก ความห่วงใย ก็ได้ขอโทษและอธิษฐานไว้ว่า ไม่ว่าชาตินี้หรือชาติใด จะขอตามหาคุณเอเล่ให้พบและขอดูแลเขา ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นก็ตามจะพยายามตามหาคุณเอเล่ ด้วยความรักความห่วงใยเหมือนคุณเอเล่ที่รักตน เมื่อมีเอเล่อธิษฐานจบก็ใช้มีดเล่มเดียวกับที่คนเอเล่กรีดเลือดนั้นมากรีดคอตนเองตายตามกันไป

การพิจารณาบทบาทหินผา “คุณเอเล่ มีเอเล่” ที่มีต่อชาวปกาเกอญอ ชุมชนบ้านคอโซทะ พบว่าหินผา “คุณเอเล่ มีเอเล่” วัตถุคติชนทางธรรมชาติ (natural folk object) มีการสร้างคุณค่าใหม่ให้แก่พื้นที่บริเวณนี้ด้วยการเชื่อมโยงเรื่องเล่าประจำเผ่าเข้ากับความเป็นชาติพันธุ์ปกาเกอญอ ของชุมชนบ้านคอโซทะ หินผา “คุณเอเล่ มีเอเล่” วัตถุคติชนทางธรรมชาติ ยังมีบทบาทผูกโยงคุณค่าในเชิงสถานที่แวดล้อม ให้เป็นอนุสรณ์แห่งการแสดงความรักที่ยิ่งใหญ่น่าับถือของบรรพชนชาวปกาเกอญอในชุมชนบ้านคอโซทะ

ด้วยเหตุนี้ หินผาคคุณเอเล่ มีเอเล่ จึงเป็นวัตถุทางด้านคติชนวิทยาที่ถูกประกอบสร้างบทบาทให้มีความหมายเพิ่มขึ้นอีกประการในแง่การเสริมสร้างฐานของรากเหง้าความเป็นวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นที่คู่ผิวเมียผู้เฒ่าผู้แก่ชาวปกาเกอญอของชุมชนบ้านคอโซทะต่างรักใคร่ห่วงใยกันนี้ แสดงอัตลักษณ์ที่โยงกับโลกทัศน์สำคัญประการหนึ่งว่าชาวปกาเกอญอชุมชนบ้านคอโซทะว่าให้ความสำคัญต่อความมั่นคงในความรักเมื่อชายหญิงได้เสียเป็นคู่ผิวตัวเมียกันแล้ว

การพิจารณาว่าการเชื่อมโยงความเป็นปกาเกอญอชุมชนบ้านคอโซทะเข้ากับเรื่องเล่าของคุณเอเล่และมีเอเล่ ในแง่มุมติงามของความรักนี้ พิเคราะห์ได้จากการสร้างโลกทัศน์ที่มีต่อหินผาคคุณเอเล่ มีเอเล่ ด้วยการสร้างความหมายในการเป็นอนุสรณ์สถานถึงความ

รักของคนทั้งสอง กลายเป็นพื้นที่พิเศษของชาวปกาเกอะญอในชุมชนบ้านคอโซทะนี้ว่ามีความสำคัญในฐานะการเป็นเขตพื้นที่ประดิษฐ์ทางวัฒนธรรมที่เปรียบเสมือนแหล่งยึดมั่นทางจิตวิญญาณให้คนปกาเกอะญอ ชุมชนบ้านคอโซทะได้ตระหนักถึงคุณค่าความรักเมื่อเป็นคู่ผัวตัวเมียได้เสียกันแล้วก็ต้องเผชิญชะตาชีวิตร่วมกันไม่ว่าชาตินี้ หรือภพภูมิไหนก็ถือว่าร่วมชะตา กันตลอดไป

กระบวนการประกอบสร้างความหมายต่อวัตถุคติชนทางธรรมชาติหินผา “คุน่อเล มีเอเล” ข้างต้น เป็นความรู้ของชาวปกาเกอะญอในชุมชนบ้านคอโซทะ ที่ต่างถ่ายทอด ส่งต่อ และผลิตซ้ำมาสู่บรรพชนกรรมเรื่องนี้จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ชุมชน นี่ถือเป็นภาพแทนวัฒนธรรมประดิษฐ์ เขตพื้นที่พิเศษของชาวปกาเกอะญอในชุมชนบ้านคอโซทะ ตำบลแม่งจาน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ให้ลูกหลานและคนนอกได้สืบทอดไปและรับรู้เรื่องราววาทกรรมกรรมรัก พร้อมกับเห็นความตระการตาของอนุสรณ์สถานความรักนี้ไปพร้อมกัน

3. สำคัญในการแสดงให้เห็นถึงอำนาจศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าป่าเจ้าเขาและสิ่งเหนือธรรมชาติ

ชาวปกาเกอะญอมีโลกทัศน์สำคัญประการหนึ่งคือ การนับถือผีมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยพื้นฐานแล้วไม่ว่าชาวปกาเกอะญอผู้นั้นจะมีการนับถือศาสนาอะไรก็ตาม ความเชื่อเรื่องการนับถือผีก็ยังคงฝังรากลึกในชุมชน ความเชื่อและการนับถือผีนี้เชื่อมโยงกับรูปแบบการดำรงชีวิตของชาวปกาเกอะญอ ที่พึ่งพาอาศัยทำมาหากินอยู่กับป่าไม้เป็นหลัก ดังนั้นจึงเกิดเป็นระบบความเชื่อและอัตลักษณ์ประจำเผ่าปกาเกอะญอที่มองว่าสรรพสิ่งล้วนแต่มีเจ้าของดั้งเดิมอยู่ ประเด็นโลกทัศน์ปกาเกอะญอที่นับถือผีผู้เป็นเจ้าของดั้งเดิมของสรรพชีวิตและธรรมชาตินี้ Santasombat (2004, p. 227) วิจัยและพบว่า ผีผู้เป็นเจ้าของสรรพชีวิตและธรรมชาตินี้ ได้แก่ โชเกอะจ่า (เจ้าฟ้า) ฮ่อโช่วเกอะจ่า (เจ้าดิน) เกอะเจอะเกอะจ่า (เจ้าตอย) ปก่าเกอะจ่า (เจ้าป่า) ทีเกอะจ่า (เจ้าน้ำ) ผีผู้เป็นเจ้าของสรรพชีวิตและธรรมชาตินี้ล้วนมีอำนาจในการคลั่งคลั่งให้เกิดสิ่งต่าง ๆ ขึ้นได้ตามประสงค์

พื้นฐานความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าป่าเจ้าเขาทำให้ชาวปกาเกอะญอมีความเคารพในธรรมชาติ และเชื่อว่าสิ่งใดที่เกิดผิดไปจากธรรมชาติทั่วไป สิ่งนั้นปรากฏการณ์นั้นล้วนมาจากอิทธิฤทธิ์ของเจ้าป่าเจ้าเขา เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์เชื่อมโยงกับมุขปาฐะพื้นบ้านเรื่องคุน่อเล กับมีเอเลของชาวปกาเกอะญอในชุมชนบ้านคอโซทะ ตัวบทเนื้อเรื่องปรากฏให้เห็นถึงอำนาจอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ของสิ่งเหนือธรรมชาติเหล่านี้อย่างเด่นชัด ดังความว่า

คุณอเลแนใจว่าต้องเป็นรูสูงเหลี่ยมตัวใหญ่มากที่พามีอเล หนีมาแน่นอน
จึงอธิษฐานขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์แล้วขอให้เพื่อนที่มาด้วยกันช่วยขุดดิน
ขุดจนเหนื่อยก็ยังไม่ว่าอะไร รูนั้นเป็นหาที่งายมากเขาจึงได้ขอพรจาก
สายรุ้งให้ช่วยล้วงรูลงไปให้สุดสายรุ้งแล้วดักขุด

อิทธิฤทธิ์อำนาจของสายรุ้งดังความในเรื่องข้างต้น เป็นการเชื่อว่าสายรุ้ง ซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติมีอำนาจเหนือธรรมชาติ นี่แสดงให้เห็นโลกทัศน์ของชาวปกาเกอญอ ชุมชนบ้านคอโซทะที่เคารพธรรมชาติ บูชาเทพเจ้าอันเนื่องด้วยธรรมชาติ เพราะเชื่อว่าธรรมชาติและเทพเจ้าคือผู้ปกป้องคุ้มครองชะตาชีวิตตน และเป็นที่พึ่งยามทุกข์ร้อน โลกทัศน์การพึ่งพาอาศัยธรรมชาติโดยพื้นฐานของชาวปกาเกอญอ ยังสะท้อนให้เห็นว่า คุณอเลที่มีความมุ่งมั่นกล้าหาญที่จะช่วยเหลือหญิงคนรักมีอเลจากตัวแทนอำนาจเทพเจ้าอย่างงูเหลือมยักษ์ ความมุ่งมั่นนี้ธรรมชาติเป็นพยานและรับรู้เจตนาของตัวเอกชาย จึงก่อเกิดคำขอของตัวเอกชายดังที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง

ทั้งนี้การดำรงอยู่ของตำนานชาวปกาเกอญอ ชุมชนบ้านคอโซทะที่ศรัทธาต่อหินผา “คุณอเล มีอเล” ที่มีสถานะเป็นวัตถุคติชนทางธรรมชาติ ซึ่งเพิ่มขยายต่อจากเรื่องเล่าวรรณกรรมมุขปาฐะดังกล่าว ปรากฏการณ์เหล่านี้ในชุมชนต่างมีผลทั้งด้านบทบาทในแง่มุมของการเป็นตัวแทนความรักที่ยิ่งใหญ่ของบรรพชน และยังบ่งบอกโลกทัศน์ของชาวปกาเกอญอในชุมชนบ้านคอโซทะ ว่าพวกเขาและบรรพชนต่างพึ่งพาอาศัยอำนาจของธรรมชาติและเคารพพลังความนอบน้อมนี้ว่าจะส่งผลให้เทพเจ้าอันเนื่องด้วยธรรมชาติจะคุ้มครองเมตตาให้พวกเขามีชะตาชีวิตที่ราบรื่นสมปรารถนา

4. นัยสำคัญในการรวมใจชาวปกาเกอญอให้ภาคภูมิใจในรากเหง้าและอัตลักษณ์ของตน

ผลการศึกษาที่อภิปรายจากหัวข้อต่าง ๆ ข้างต้นดังแสดงไว้แล้ว จะเห็นว่าสิ่งที่สะท้อนจากมุขปาฐะเรื่องคุณอเลกับมีอเล กับหินผาอนุสรณ์สถานของทั้งคู่ที่เป็นวัตถุคติชนทางธรรมชาติประจำเผ่าปกาเกอญอ ชุมชนบ้านคอโซทะ นัยสำคัญโดดเด่นที่เห็นเป็นโลกทัศน์ชัดเจนของชนกลุ่มน้อยเผ่านี้คือ การให้ความสำคัญต่อความรัก เมื่อเป็นคู่ผัวตัวเมียได้เสียกันแล้วก็ต้องเผชิญชะตาชีวิตร่วมกันไม่ว่าชาตินี้ หรือภพภูมิไหนก็ถือว่าต้องร่วมชะตาร่วมไปตลอด นี่เป็นทั้งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนในชุมชน และคือโลกทัศน์สำคัญประจำเผ่าปกาเกอญอ ชุมชนบ้านคอโซทะ การสืบทอดโลกทัศน์ดังกล่าวตลอดไปของชาวปกาเกอญอในชุมชนก็เป็นเสมือนดังที่เห็นหินผาคู่อเลกับมีอเล ตั้งตระหง่านต่อชุมชนบ้านคอโซทะตราบนานแสนนาน

ทั้งนี้หินผาคู่อเล็กกับมีเอเล มิได้สื่อถึงเพียงโลกทัศน์ความรักของชายหญิงผิวเผินเท่านั้น เรื่องราววรรณกรรมมุขปาฐะคู่อเล็กกับมีเอเล ยังแสดงถึงความรักในพวกพ้องมิตรสหาย รวมไปถึงความรับผิดชอบที่มีต่อหญิงคนรัก และยังสะท้อนการให้ความสำคัญต่อความกล้าหาญอีกด้วย เนื้อหาในเรื่องเล่าจะเห็นได้ว่า คู่อเล็กมิได้เดินทางไปช่วยเหลือมีเอเลเพียงลำพัง เขายังมีเพื่อนชายร่วมเป็นร่วมตายอีก 7 คนเดินทางไปพร้อมกัน แต่ทว่าในการชดรู้งแต่ละครั้ง สหายแต่ละคนต่างพากันล้มตายไปทีคน จนเหลือเพียงคู่อเล็กคนเดียว เนื้อเรื่องส่วนนี้ไม่ได้สะท้อนเพียงความกล้าหาญของคู่อเล็กเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ของชาวปกาเกอะญอ ในชุมชนบ้านคอโซทะที่ให้ความสำคัญกับน้ำใจของหมู่มิตรว่าสหายรักนั้นต้องร่วมเป็นร่วมตายช่วยเหลือลูกผู้ชายด้วยกันได้ยามเผชิญวิกฤต

เรื่องเล่าในช่วงท้ายยังมีการกล่าวถึงสหายคนอื่น ๆ ของคู่อเล็กที่ได้ทราบความในภายหลัง จึงรวมตัวกันเพื่อตามมาช่วยเหลือ แต่สายเกินการณ์เสียแล้ว ความมุ่งมั่นของหมู่มิตรนี้สื่อผ่านฉากการเดินทางไกลด้วยความยากลำบากเพื่อมาช่วยเพื่อนรักอย่างพระเอกในเรื่องของตน ประเด็นความรักที่มีต่อพวกพ้องนี้อาจมิได้ถูกยกขึ้นมาเป็นหัวข้อเมื่อนึกถึงหินผาและเรื่องราวความรักของคู่อเล็กกับมีเอเล แต่การที่ฉากสำคัญนี้ยังคงมีบทบาทดำรงอยู่ในมุขปาฐะวรรณกรรมเรื่องนี้ โดยถูกเล่าขานสืบต่อมาในชุมชนอย่างยาวนานไม่ได้ขาดหายไปเลยนั้น นับสำคัญข้อนี้อยู่มาขัดถึงโลกทัศน์ปกาเกอะญอ ในชุมชนบ้านคอโซทะที่ระลึกถึงน้ำใจของมิตรสหายเป็นสำคัญในการที่จะผูกเกลอเป็นเพื่อนตายกัน เพื่อจะได้ดำรงเผ่าพันธุ์ปกาเกอะญอต่อไปให้ลูกหลานได้เล่าถึงและปฏิบัติสืบต่อโลกทัศน์กับอัตลักษณ์ของบรรพชนต่อไป

เมื่อพิจารณาประเด็นสำคัญของมุขปาฐะวรรณกรรมเรื่องนี้จึงอภิปรายได้ว่า คู่อเล็กกับมีเอเล ทั้งในแง่เรื่องเล่าและวัตถุคติชนทางธรรมชาติประจำเผ่านี้ มิได้มีคุณค่าเพียงการนับถือเชิดชูความรักของคู่พระ-นางในเรื่องเท่านั้น ประเด็นในตำนานยังชี้ถึงความรับผิดชอบในชีวิตของคนที่ห่วงใย และความสำคัญของมิตรภาพ ความกล้าหาญ ความเสียสละ ที่ชาวปกาเกอะญอมีต่อพวกพ้อง พี่น้องของตน การที่เรื่องเล่าพื้นบ้านเรื่องหนึ่งสามารถสืบทอดต่อส่งต่อมาถึงลูกหลานได้อย่างยาวนานจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมประจำเผ่าปกาเกอะญอ ชุมชนบ้านคอโซทะได้ นั้นหมายถึงการให้คุณค่าและความสำคัญต่อเรื่องราวบางประการที่ผู้เล่าต้องการคงไว้ เป็นการแสดงบทบาทของวรรณกรรมมุขปาฐะท้องถิ่นกับคติชนในชุมชนที่มีต่อคนในท้องถิ่นอย่างสนิทแนบแน่น งานทั้งสองประเภทที่ส่งต่อเสริมรับคุณค่าแก่กันนี้ นอกจากจะให้ความบันเทิงเริงรมย์ในฐานะนิทานพื้นบ้านแล้ว เนื้อหายังสอดแทรกคัมภีร์ศีลธรรมความเป็นชาวปกาเกอะญอ ให้ลูกหลานในชุมชนบ้านคอโซทะได้ภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ความเป็นปกาเกอะญอท้องถิ่นของตน

สรุปการวิจัย

หินผาอันเป็นอนุสรณ์สถานรักของขุนอเล็กกับมีเอเลที่ตั้งอยู่ในบริเวณชุมชนบ้านคอโซทะ ตำบลแม่จัน อำเภออัมพาง จังหวัดตาก มีบทบาทสำคัญจากการประกอบสร้างความหมายให้ผูกโยงกับมุขปาฐะวรรณกรรมประจำเผ่าเรื่องขุนอเล็กกับมีเอเล หินผานี้ นับเป็นวัตถุคติชนทางธรรมชาติ ที่สื่อความนัยอย่างสัมพันธ์ย៉ำถึงโลกทัศน์ปกาเกอะญอ ชุมชนบ้านคอโซทะ 4 ประเด็นอันได้แก่ 1) นัยสำคัญการสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์เพื่อแสดงโลกทัศน์ที่ทวงแทนสภาพแวดล้อมธรรมชาติ 2) นัยสำคัญเชิงวัตถุสัญลักษณ์ที่สื่อโลกทัศน์การเชิดชูความรักของบรรพชน 3) นัยสำคัญสื่อโลกทัศน์การนับถือศักดิ์สิทธิ์และเทพทางธรรมชาติ และ 4) นัยสำคัญที่เผยความภูมิใจในรากเหง้าและอัตลักษณ์ความเป็นปกาเกอะญอ ชุมชนบ้านคอโซทะ

การสร้างสำนึกทางอัตลักษณ์ของชนกลุ่มน้อยอย่างปกาเกอะญอ ในชุมชนบ้านคอโซทะที่แสดงโลกทัศน์เด่นชัดในการเชิดชูตัวตนนี้ สอดคล้องกับผลวิจัยของ Thammasayna (2012) เรื่อง คนยองเมืองหละปูนกับการประกอบสร้างอัตลักษณ์ความเป็นยอง โดยยอภินันท์ ธรรมเสนา พบประเด็นสำคัญว่าชนกลุ่มน้อยต่างก็เผชิญวิกฤตนั้น วิธีสร้างพื้นที่ในสังคมก็คือการพยายามประกอบสร้างอัตลักษณ์ของพวกเขาให้รับรู้ในวงกว้างเพื่อต่อรองอำนาจกับวัฒนธรรมส่วนกลางกระแสหลัก ที่กำลังเบียดขับชนกลุ่มน้อยให้อยู่ในเขตชายขอบของสังคม

ดังนั้นเมื่อย้อนพิจารณาการสร้างอุปลักษณ์เชิงพื้นที่ของปกาเกอะญอ ชุมชนบ้านคอโซทะผ่านวรรณกรรมมุขปาฐะประจำเผ่าที่โยงกับวัตถุคติชนทางธรรมชาติที่ปรากฏตระหง่านในชุมชนนั้น กระบวนการประกอบสร้างโลกทัศน์ดังกล่าวเป็นมุมมองของบุคคลภายนอกชุมชน ที่มองเห็นได้อย่างเด่นชัดถึงการประกอบสร้างความสำคัญอัตลักษณ์ปกาเกอะญอ ในชุมชนบ้านคอโซทะให้ลูกหลานได้สำเหนียก พร้อมกับย้าโลกทัศน์อันลุ่มลึกที่สืบทอดจากบรรพชนประจำเผ่าให้คนรุ่นหลังตระหนักและรักศักดิ์ศรีความเป็นคนปกาเกอะญอ การสร้างความภูมิใจในรากเหง้าปกาเกอะญอของชุมชนบ้านคอโซทะที่ยิ่งใหญ่ไม่น้อยกว่าชนอื่นใดในสังคมกระแสหลักของไทยในยุคปัจจุบัน ชุมชนบ้านคอโซทะให้ตั้งถึงกันบึงจิตใจคนรุ่นใหม่ เพื่อป้องกันไม่ให้ลูกหลานละเลยอัตลักษณ์ปกาเกอะญอ จนละทิ้งตัวตนและเกิดวิกฤตคนปกาเกอะญอ ชุมชนบ้านคอโซทะ ที่อาจล่มสลายหายไปในวันหน้า

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาบทบาทของวรรณกรรมมุขปาฐะประจำถิ่นของชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ โดยอาจวิเคราะห์ทั้งในแง่อัตลักษณ์ การแสดงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ หรือศักยภาพในการเผชิญปัญหาตามโลกทัศน์ของชนกลุ่มน้อยแต่ละเผ่าในชาติไทย เพื่อจะได้เล็งเห็นความหมายที่ต่างกันในการนิยามตัวตนชนกลุ่มน้อยแต่ละเผ่า รวมถึงได้ตระหนักถึงคุณค่าศรีความเป็นคนที่แต่ละเผ่าชูเด่นเป็นประเด็นสำคัญต่างกันไป

References

- Aeusrivongse, N. (1993). The hero in Thai culture. In *The 4th Special Occasion Speech for Puey Ungphakorn*. Thammasat University.
- Bronner J, S. (1986). *Folk groups and folklore genres: An introduction*. Logan, Utah: Utah State University Press. file:///C:/Users/LA/Downloads/Documents/BronnerFolkObjects_2.pdf
- Chaithongdee, C. (2014). Sacred narratives and the cultural area formation in Sisaket Province. *Journal of Humanities and Social Sciences Buriram Rajabhat University*, 6(2), 72-89.
- Inpakdee, N. (2016). *Creative folklore derived from Khru Mo Nora beliefs in Tambon Takea, Changwat Phatthalun* [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University.
- Kengphanich, S., Gasorngsara, S. & Boonyasurat, W. (2016). Management of the Sacred Mountain of Wat Mon Phraya Chae for pilgrimage and cultural tourism. *International Conference on Research and Design in Architecture and Related Fields 2016*, 13(1), 125-158.
- Kongsirirat, S. (2014). The Laotian's worldview about leaders from proverbs. *Mekong-Salween Civilization Studies Journal*, 5(2), 107-135.
- Krumram, P. (2013). *A study of worldviews in external reading books for high school students*. Ramkhamhaeng University.
- Loppawong, N., & Panyanuwat, A. (2014). Management process for retaining cultural identity of the Pga K'nyau ethnic group in Ban Nong Monta, Mae Wang District, Chiang Mai Province. *Journal of International and Thai Tourism*, 10(2), 2211-2218.

- Na Nakorn, W. (1978). *The legend of Nakorn Si Thammarat and relic of the Buddha in Nakorn Si Thammarat*. Auksornphan Press.
- Na Thalang, S. (1994). *Tale and play in the community*. Matichon.
- Poonsawat, W. (1991). *Verbal folklore of Thai Nyoe at Ban Lupmok, Tambon Muang Khong, Amphoe Rasi Salai, Si Saket*. [Unpublished master's thesis]. Mahasarakham University.
- Santasombat, Y. et al. (2004). *Ethnic ecology, biological resources and human right*. Within Design.
- Sarahongsa, N., Yodmalee, B., & Lamduan, S. (2018). The cultural potential of Skaw Karen: Dynamic management of community based cultural tourism in Mae Hong Son Province. *Journal of Graduate Studies in Northern Rajabhat Universities*, 8(14), 87-102.
- Such-Xaya, S. (1980). *Dialogue songs: A literary analysis* [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University.
- Thammasayna, A. (2012). Yong identity in La Poon community. In TRF, *Deconstruction of identity concept*.
- Valipodom, S. (1999). Phu Kao Sak Sit Kap Kwam Pen Sakon. [Sacred Mountain with the Universality]. *Mueang Boran Journal*, 25(3), 9-22. [In Thai]

ทัศนคติทางอ้อมของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปัตตานี
ต่อผู้พูดภาษามลายูปัตตานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน

Indirect Measure of Attitudes of Patani Malay Ethnic Group
toward Patani Malay Speakers and Standard Thai Speakers

Received: 6 June, 2019

Revised: 15 December, 2019

Accepted: 3 April, 2020

นันทนา วงษ์ไทย¹

Nuntana Wongthai

Abstract

The study aims to investigate the attitudes of Patani Malay ethnic group toward Patani Malay speakers and Standard Thai speakers by applying the matched-guise technique. Three hundred and sixty male and female Patani Malays living in Pattani Province, Yala Province, and Narathiwat Province participated in this study. The participants heard four stimulus voices recorded from 2 guise speakers (one male and one female). Both guise speakers read the same passage, one in Patani Malay and another one in standard Thai. The participants evaluated each speaker's characteristics from the voice they heard in the evaluation form. The results show that the participants evaluated every characteristic of both guise speakers in high level except the characteristic "aggressive", which is rated in low level. However, the standard Thai guise speakers are rated better than the Patani Malay ones in every characteristic, even the characteristic "aggressive", which is rated in

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเทศไทย

Assistant Professor, Ph.D., in Linguistics, Center of Graduate Studies, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding Author: E-mail: nuntanaw@g.swu.ac.th

low level gets lower scores. The results also show that the Patani Malay ethnic group of both sexes and ages give highly positive evaluation toward standard Thai speakers. This findings entail that they also have positive attitudes toward standard Thai variety, which is the national variety in Thailand. According to the principle of attitudes toward language, language relates to speakers, therefore, the attitudes toward language speakers means the attitudes toward the language itself.

Keywords: attitudes toward language, Patani Malay, Patani Malay ethnic group, standard Thai

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติทางอ้อมต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีโดยใช้เทคนิคการพรางเสียงคู่ (matched-guise technique) กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีเพศชายและเพศหญิงจำนวน 360 คน ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส วิธีการเก็บข้อมูลเป็นการให้กลุ่มตัวอย่างฟังเสียงพูด 4 เสียง จากผู้พูด 2 คน เพศหญิง 1 คน เพศชาย 1 คน ผู้พูดแต่ละคนจะพูดข้อความเดียวกันโดยใช้ภาษามลายูปาตานีและภาษาไทยมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างประเมินเสียงพูดที่ได้ยินตามคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ระบุในแบบประเมินค่า ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างประเมินคุณลักษณะของผู้พูดภาษามลายูปาตานีและภาษาไทยมาตรฐานในระดับมากทุกคุณลักษณะ ยกเว้นคุณลักษณะ “รุนแรง” ที่ประเมินในระดับน้อย กลุ่มตัวอย่างประเมินผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานว่ามีคุณลักษณะต่าง ๆ สูงกว่าผู้พูดภาษามลายูปาตานีในทุกด้าน ส่วนคุณลักษณะ “รุนแรง” ที่ประเมินในระดับน้อยก็ได้รับค่าคะแนนที่ต่ำกว่า ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนด้วยค่าคะแนนเฉลี่ยที่พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีทุกเพศและทุกช่วงอายุมีทัศนคติที่ดีต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานดีเป็นอย่างมาก ซึ่งสิ่งนี้แสดงนัยให้เข้าใจได้ว่า เมื่อมีทัศนคติที่ดีต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน ย่อมมีทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งก็เป็นภาษาราชการของประเทศด้วย ตามหลักการและแนวคิดทัศนคติต่อภาษาที่กล่าวว่าภาษามีความสัมพันธ์กับตัวผู้พูด ทัศนคติต่อผู้พูดภาษาจึงหมายถึงทัศนคติที่มีต่อภาษานั้น ๆ ด้วย

คำสำคัญ: ทัศนคติต่อภาษา ภาษามลายูปาตานี ชาติพันธุ์มลายูปาตานี ภาษาไทยมาตรฐาน

บทนำ

ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งเกิดจากความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม ยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังในสังคมไทย ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ความรู้สึกล้านบนของประชากรในประเทศด้วยกันเอง และยังมีส่วนสำคัญกับการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ ยิ่งไปกว่านั้น ยังส่งผลกระทบต่อสายตาของประเทศต่าง ๆ ในโลกที่มีต่อประเทศไทยอีกด้วย

ความแตกต่างที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งมีผลต่อการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้กับภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย คือ ภาษา Premsrirat et al. (2004, p. 187) กล่าวว่า ภาษาที่นิยมใช้ในชีวิตประจำวันใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ คือ ภาษามลายูปัตตานี ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในพื้นที่ที่เป็นอาณาเขตของรัฐปัตตานี ในอดีต ซึ่งมีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และบางอำเภอในจังหวัดสงขลา ได้แก่ เกาะนเกว นาทวี และสะบ้าย้อย (Royal Institute of Thailand, 2010) กลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้ภาษามลายูปัตตานีในการสื่อสารในชีวิตประจำวันเรียกว่ากลุ่มชาติพันธุ์มลายูปัตตานี

อย่างไรก็ดี ภาษามลายูปัตตานีไม่ใช่เพียงภาษาเดียวที่กลุ่มชาติพันธุ์มลายูปัตตานีใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เนื่องจากประเทศไทยมีภาษาไทยมาตรฐาน (ภาษาไทยกรุงเทพฯ) เป็นภาษาประจำชาติกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปัตตานีจึงมีการใช้ภาษาไทยมาตรฐานในระบบการศึกษาและการติดต่อราชการ นอกจากนี้ ภาษาไทยมาตรฐานยังแทรกซึมเข้าไปในกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น รายการโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อย่างไรก็ตาม Premsrirat et al. (2007, p. 44) ได้ศึกษาทัศนคติต่อภาษาของคนไทยมุสลิมที่พูดภาษามลายูปัตตานี ซึ่งเป็นคนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติทางบวกกับภาษามลายูถิ่นมากที่สุด ผลการศึกษาในส่วนของการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อภาษามลายูถิ่นแสดงให้เห็นว่าต้องการรักษาภาษาถิ่นของตนไว้เนื่องจากเยาวชนพูดน้อยลง และมีการปนภาษาไทยในภาษามลายูถิ่นมากขึ้น

อย่างไรก็ดี งานวิจัยดังกล่าวใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งเรียกว่า การศึกษาทัศนคติทางตรง ที่มีข้อดีคือทำให้ได้คำตอบอย่างชัดเจน เพราะมีการกำหนดสถานการณ์และคำถามไว้เพื่อนำไปสอบถามกับผู้ให้ข้อมูล แต่ก็มีข้อด้อยตามที่ Holmes (2013, p. 421) ได้กล่าวว่าอาจจะทำให้ได้คำตอบที่ไม่ตรงกับความจริง การศึกษาทัศนคติต่อภาษายังสามารถทำได้อีกวิธีหนึ่งคือ การศึกษาทัศนคติทางอ้อม หรือเรียกว่า เทคนิคพรางเสียงคู่ (Matched-guise technique) ที่ทำให้ทราบถึงทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลต่อ

คุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้พูดภาษาดังกล่าวด้วยวิธีการให้ผู้ให้ข้อมูลฟังเสียงสองภาษาที่ต้องการศึกษา โดยเสียงนั้นจะต้องมาจากผู้พูดคนเดียวกันที่สามารถออกเสียงสองภาษาดังกล่าวได้อย่างเป็นธรรมชาติโดยที่ผู้ให้ข้อมูลไม่รู้ว่าเป็นคน ๆ เดียวกัน เมื่อผู้ให้ข้อมูลได้ฟังเสียงแล้ว ผู้ให้ข้อมูลจะทำแบบประเมินลักษณะต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวผู้พูดภาษาทั้งสองเพื่อแสดงทัศนคติที่ตนมีต่อผู้พูดภาษานั้น ๆ ซึ่งข้อมูลเช่นนี้ไม่สามารถเข้าถึงได้ด้วยวิธีการศึกษาทัศนคติทางตรง

ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาดานีที่มีต่อภาษาของตนเองและภาษาไทยมาตรฐานในด้านคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้พูดภาษาดังกล่าว ซึ่งเป็นหัวข้อที่ยังไม่เคยมีการศึกษามาก่อน ผลการวิจัยที่ได้จะทำให้เข้าใจทัศนคติที่กลุ่มชาติพันธุ์นี้มีต่อภาษามลายูปาดานี ซึ่งเป็นภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ และภาษาไทยมาตรฐานซึ่งเป็นภาษาประจำชาติและใช้ในแวดวงการศึกษา การติดต่อราชการ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และทำให้ภาพเกี่ยวกับปัญหาภาษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้มีความสมบูรณ์ขึ้น อันจะนำไปสู่ความเข้าใจอย่างถูกต้องของภาครัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการสร้างความสมานฉันท์ผ่านการสื่อสารที่เหมาะสมและเห็นถึงความสำคัญของอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ และสามารถนำผลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนภาษา รวมถึงใช้ในการพิจารณาประกอบการจัดทำนโยบายภาษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาทัศนคติทางอ้อมของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาดานีที่มีต่อผู้พูดภาษามลายูปาดานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติทางอ้อมของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาดานีเพศชายและเพศหญิงในจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาสที่มีต่อผู้พูดภาษามลายูปาดานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน
3. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติทางอ้อมของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาดานีที่มีอายุต่างกันในจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาสที่มีต่อผู้พูดภาษามลายูปาดานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน

สมมติฐานของการศึกษา

1. กลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีทั้งเพศชายและเพศหญิงในจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาสมีทัศนคติต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีดีกว่าผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน
2. กลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีที่มีอายุน้อยมีทัศนคติต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานดีกว่าผู้พูดภาษามลายูปาตานี

วิธีการศึกษา

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ทัศนคติต่อภาษา หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่ผู้ใช้ภาษามีต่อภาษาใดภาษาหนึ่ง มีทั้งแง่บวกและแง่ลบ ซึ่งมีผลต่อการเรียนและการใช้ภาษา ถ้าผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อภาษาก็จะศึกษาได้เร็ว รู้สึกว่าภาษาไม่ยากและเห็นคุณค่าของภาษา เช่น เข้าใจว่าภาษาสามารถช่วยยกสถานะภาพทางสังคมได้ ทัศนคติต่อภาษายังมีผลกับความเข้าใจชนชาติที่ใช้ภาษานั้น ๆ ด้วย การวัดทัศนคติหรือเจตคติต่อภาษาสามารถให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน การวางแผนพัฒนาหลักสูตรการสอนภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สอง และการวางนโยบายภาษา (Royal Institute of Thailand, 2010, p. 236)

Prasithrathsint (1989, pp. 50-51) ได้ให้นิยามของทัศนคติต่อภาษาว่า หมายถึง ค่านิยมหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะ ความถูกต้อง ความบริสุทธิ์ของภาษาใดภาษาหนึ่ง ทัศนคติต่อภาษาเป็นเรื่องของสังคม เพราะหากพิจารณาจากโครงสร้างหรือลักษณะทางภาษาแล้ว เราไม่อาจกล่าวได้ว่าภาษาหนึ่งสูงและไพเราะกว่าอีกภาษาหนึ่ง ทุกภาษาต่างก็มีโครงสร้างและคุณสมบัติในตัวของมันเอง การที่คนคิดว่าภาษาใดสูงหรือต่ำเพราะนำเอาภาษาไป ผูกกับตัวผู้พูด นอกจากนี้ ทัศนคติต่อภาษายังรวมทัศนคติที่มีต่อผู้พูดภาษานั้น ๆ ไว้ด้วย

โดยสรุป ทัศนคติต่อภาษา หมายถึง ความคิดเห็นที่เกิดจากความรู้สึกและค่านิยมของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อภาษาใดภาษาหนึ่ง เกิดขึ้นได้ทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ความคิดเห็นที่เกิดขึ้นดังกล่าวยังมีผลต่อผู้พูดภาษานั้น ๆ ด้วย

Holmes (2008, p. 418) แบ่งวิธีการศึกษาทัศนคติต่อภาษาออกเป็น 3 วิธี คือ การสังเกตการถามอย่างตรงไปตรงมา และการเก็บข้อมูลแบบอ้อม ซึ่งวิธีที่ 2 และวิธีที่ 3 นั้น สอดคล้องกับที่ Garrett (2010) ได้กล่าวถึงวิธีการศึกษาทัศนคติต่อภาษา โดยออกเป็น 2 ประเภท คือ การศึกษาทัศนคติทางตรงและการศึกษาทัศนคติทางอ้อม การศึกษาทัศนคติทางตรง คือ การถามผู้ให้ข้อมูลอย่างชัดเจนเกี่ยวกับภาษาที่ต้องการศึกษา ตัวอย่างคำถาม

เช่น สถานการณ์การใช้ภาษา เหตุผลที่เลือกใช้นำนั้น แนวโน้มที่จะใช้นำนั้น ความรู้สึกภูมิใจเมื่อใช้นำนั้น ส่วนการศึกษาทัศนคติทางอ้อมไม่ได้ถามคำถามกับผู้ให้ข้อมูลที่ชัดเจนเหมือนแบบทางตรง แต่เป็นการให้ผู้ให้ข้อมูลฟังเสียงภาษาที่ต้องการศึกษา แล้วให้ตอบว่า ผู้พูดภาษานั้นมีลักษณะต่าง ๆ เช่น นิสัย รูปร่าง ฐานะอย่างไร การศึกษาทัศนคติทางอ้อมเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า การพรางเสียงคู่ (Matched-guise technique)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการวัดทัศนคติทางอ้อมต่อภาษา ผู้วิจัยใช้วิธีการพรางเสียงคู่ และประยุกต์แนวคิด semantic differential method (Osgood et al., 1957) มาใช้ในงานวิจัย โดยแนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่แต่แรกเริ่มใช้ในการศึกษาความหมายชวนคะนิง (affective meaning) ซึ่งเป็นความหมายเกิดจากการได้ยินคำนั้น เช่น ในภาษาไทย เมื่อได้ยินคำว่า ท้อ ซึ่งหมายถึงผลไม้ชนิดหนึ่ง จะทำให้นึกถึงคำว่า ท้อ ที่มีความหมายว่า หดหู่ ท้อแท้ เนื่องจากคำว่า ท้อ มีมากกว่า 1 ความหมาย ประเภทของความหมายชวนคะนิงนี้เกี่ยวข้องกับความรู้สึกและทัศนคติของผู้ใช้ภาษา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อและวัฒนธรรมในสังคม ในการศึกษาของออสกู๊ด (Osgood, 1952; as cited in Crystal, 1992, p. 103) ได้ให้กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนค่าต่าง ๆ จากระดับของความรู้สึกที่มีต่อคำนั้น โดยมีมาตรประเมินค่าแบบ 7 ระดับคะแนน เช่น เมื่อได้ยินคำว่า car มีความรู้สึกอย่างไร

2. การสร้างเครื่องมือวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้เครื่องมือ 2 ชนิด ได้แก่ 1) เสียงพูดภาษามลายูปาตานีและภาษาไทยมาตรฐาน และ 2) แบบประเมินค่าเพื่อวัดทัศนคติต่อภาษา

ในการสร้างเครื่องมือชนิดแรก ผู้วิจัยติดต่อเจ้าของภาษามลายูปาตานี 2 คน แบ่งเป็นเพศชาย 1 คน และเพศหญิง 1 คน เพื่อขอบันทึกเสียงภาษามลายูปาตานีและภาษาไทยมาตรฐาน โดยผู้ให้เสียง 2 คนดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ที่สามารถออกเสียงภาษามลายูปาตานีและภาษาไทยมาตรฐานได้อย่างเป็นธรรมชาติ ส่วนข้อความที่เลือกให้เจ้าของภาษาออกเสียงนั้น ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นข้อความเกี่ยวกับไข่ ซึ่งเป็นอาหารที่บริโภคกันอยู่ในชีวิตประจำวัน เนื่องจาก มีความเป็นกลาง ไม่เกี่ยวข้องกับความเชื่อหรือวัฒนธรรมที่จะส่งผลต่อทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์นี้

ข้อความมีดังนี้

“ในสมัยก่อนเรานิยมเลี้ยงเป็ดกันเป็นปกติธรรมดาตามธรรมชาติ คนจึงนิยมไข่เป็ดมากกว่า แต่ตอนนี้ที่คนนิยมไข่ไก่เป็นเพราะว่าการผลิตไข่ไก่นั้นทำเป็นธุรกิจทำเป็นฟาร์ม ค่อนข้างชัดเจน การเลี้ยงดูก็ชัดเจน คนจึงหันมานิยมไข่ไก่มากกว่า ทำให้อาหารส่วนใหญ่ก็มักจะใช้ไข่ไก่”

หลังจากบันทึกเสียงเสร็จ ผู้วิจัยจะนำไปสอบถามจากเจ้าของภาษามลายูปัตตานี และเจ้าของภาษาไทยที่ใช้ภาษาไทยมาตรฐานในชีวิตประจำวัน ว่าเป็นการออกเสียงที่เป็นธรรมชาติหรือไม่ หากเจ้าของภาษาฟังแล้วมีความเห็นว่าเสียงที่บันทึกไว้ไม่เป็นธรรมชาติ ผู้วิจัยจะจัดหาผู้ให้เสียงใหม่ จนกว่าจะได้รับการยอมรับจากเจ้าของภาษา

ในส่วนของการออกแบบประเมินค่าเพื่อวัดทัศนคติต่อภาษา แบบประเมินค่าจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะเกี่ยวกับเพศ อายุ ภาษาแม่ ที่อยู่ และมาตรประเมินค่าแบบ 5 ระดับคะแนน (1-5 แบ่งออกเป็น 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย และ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด/ไม่เห็นด้วย) ในแบบประเมินค่าจะระบุคุณลักษณะต่าง ๆ (บุคลิกลักษณะและสถานภาพ) ที่มีความหมายตรงข้ามกัน (เช่น ขยัน/ขี้เกียจ ฐานะดี/ยากจน) เพื่อวัดทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อคุณลักษณะดังกล่าวของผู้พูดทั้งสองภาษา หลังจากที่ได้ยินเสียง

คุณลักษณะต่าง ๆ ที่ใช้ในการวัดทัศนคติในการศึกษาครั้งนี้ได้มาจากการประยุกต์แนวคิดของ Lambert et al. (1960) ที่ให้ผู้ฟังประเมินผู้พูดจากเสียงที่ได้ยินใน 3 มิติ ได้แก่ ความเหนือกว่า (superiority) ประกอบด้วยคุณลักษณะ เช่น มีศักดิ์ศรี ฉลาด มีความสามารถ ความน่าดึงดูดใจทางสังคม (social attractiveness) เช่น ความเป็นมิตร ความน่าไว้วางใจ) ความไม่อยู่นิ่ง (dynamism) เช่น ความกระตือรือร้น ความสดใสมีชีวิตชีวา (liveliness) โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์คนกรุงเทพฯ เพศชาย 5 คน และเพศหญิง 5 คน และกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปัตตานีเพศชาย 5 คน และเพศหญิง 5 คน อายุประมาณ 25 – 40 ปีว่ามีความรู้สึกต่ออีกฝ่ายอย่างไร คำถามที่ผู้วิจัยใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาทัศนคติที่มีต่อตัวบุคคลดังกล่าวคือ “คุณคิดว่าคนกรุงเทพฯ/คนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้เป็น คนอย่างไร มีลักษณะอย่างไร” การสัมภาษณ์ทำให้ผู้วิจัยได้คุณลักษณะที่ตรงกับทัศนคติที่เกิดขึ้นจริงมาประกอบในงานวิจัยครั้งนี้ และทำให้มีคุณลักษณะในแบบประเมินค่าทั้งสิ้น 12 คุณลักษณะ ได้แก่ รักพวกพ้อง มีน้ำใจ ขยัน ทันสมัย เศรษฐศาสตรา มีการศึกษา เป็นมิตร รุนแรง ฐานะดี ฉลาด มีเหตุผล และจริงใจ

3. การกำหนดพื้นที่การวิจัย

พื้นที่การวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

4. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นคนชาติพันธุ์มลายูปัตตานีที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาสในเขตอำเภอเมืองและอำเภออื่น ๆ แบ่งเป็นช่วงอายุระหว่าง 20 – 30 ปี

ช่วงอายุระหว่างอายุ 40 – 50 ปี และ ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จังหวัดละ 120 คน แบ่งเป็นเพศชาย 60 คน และเพศหญิง 60 คน ช่วงอายุละ 20 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 360 คน เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) มีเชื้อสายมลายูปาตานี 2) ไม่เคยย้ายภูมิลำเนาไปอาศัยอยู่ที่อื่น 3) สามารถสื่อสารภาษามลายูปาตานีและภาษาไทยมาตรฐานได้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัย ได้แก่ ข้อมูลเสียงและแบบประเมินค่าไปใช้สอบถามทัศนคติจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีการทำวิจัยนาร่องเพื่อทดลองเก็บข้อมูลเบื้องต้นและเตรียมพร้อมกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในขณะดำเนินการเก็บข้อมูล

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยมีสามที่ใช้ภาษามลายูปาตานีเป็นภาษาแม่ช่วยในการอธิบายการทำแบบสอบถามทั้ง 2 ส่วนให้กับกลุ่มตัวอย่าง และคอยซักถามในประเด็นที่ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างรู้สึกเป็นกันเอง และมีอิสระทางความคิดสามารถคิดและตอบคำถามเป็นภาษาแม่ของตนได้ โดยไม่ถูกแทรกแซงจากภาษาไทยมาตรฐาน

เมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าใจการทำแบบสอบถาม รวมถึงความหมายของคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ปรากฏในแบบสอบถามเป็นอย่างดีแล้ว ผู้วิจัยจะเปิดข้อมูลเสียงให้ฟังก่อน 1 ครั้ง และให้กลุ่มตัวอย่างประเมินค่าทัศนคติของตนในการฟังเสียงที่เปิดในครั้งที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลทัศนคติต่อภาษามลายูปาตานีและภาษาไทยมาตรฐานจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยนำมาหาค่าเฉลี่ย (mean) ของคุณสมบัติแต่ละข้อและผลรวมค่าเฉลี่ยทั้งหมดตามเพศและอายุของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติที่ได้จากผู้บอกภาษาด้วยการใช้เกณฑ์การตีความค่าคะแนน 1 – 5 ซึ่งเป็นตัวเลขที่แทนความเห็นด้วยของผู้บอกภาษาต่อคุณลักษณะต่าง ๆ จากนั้นน้อยที่สุดไปถึงมากที่สุด ดังนี้

คะแนน 1.00 - 1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

คะแนน 1.50 - 2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนน 2.50 - 3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนน 3.50 - 4.49 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนน 4.50 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ผลการศึกษา

1. การวิเคราะห์ทัศนคติทางอ้อมของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาดานีที่มีต่อผู้พูดภาษามลายูปาดานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอทัศนคติทางอ้อมของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาดานีที่มีต่อผู้พูดภาษามลายูปาดานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน โดยแสดงภาพรวมของทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาดานี ดังตาราง 1 และแยกตามจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ดังตาราง 2

ตาราง 1

ภาพรวมของทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาดานีที่มีต่อผู้พูดภาษามลายูปาดานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน

คุณลักษณะต่าง ๆ	ทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาดานี	
	ผู้พูดภาษามลายูปาดานี	ผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน
รักพวกพ้อง	3.89	4.02
มีน้ำใจ	3.92	4.10
ขยัน	4.13	4.15
ทันสมัย	4.13	4.22
เคร่งศาสนา	3.61	3.77
มีการศึกษา	4.07	4.12
เป็นมิตร	3.93	4.08
รุนแรง	1.79	1.67
ฐานะดี	3.51	3.69
ฉลาด	3.88	4.07
มีเหตุผล	4.14	4.23
จริงใจ	4.04	4.05
รวม	3.75	3.84

จากผลรวมค่าคะแนนเฉลี่ยในตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าทัศนคติที่กลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาดานีมีต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานดีกว่าผู้พูดภาษามลายูปาดานี (3.84 ต่อ 3.75) นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างยังให้ค่าคะแนนเฉลี่ยในทุกคุณลักษณะในระดับ “มาก” ยกเว้น

คุณลักษณะ “รุนแรง” ที่ผู้บอกภาษาให้คะแนนเฉลี่ยในระดับ “น้อย” ตรงกัน โดยผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานได้คะแนนน้อยกว่าผู้พูดภาษามลายูปาตานี (1.67 และ 1.79) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีมีทัศนคติต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานว่า “รุนแรง” น้อยกว่ากลุ่มชาติพันธุ์ของตน เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้งหมด จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะที่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกเหมือนกันในผู้พูดภาษามลายูปาตานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน คือ มีเหตุผล ขยัน ทนสมัย และคุณลักษณะที่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับท้ายเหมือนกัน คือ เครื่องศาสนา ฐานะดี รุนแรง

ตาราง 2

ทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ที่มีต่อผู้พูดภาษามลายู ปาตานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน

คุณลักษณะ	ทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานี					
	ปัตตานี		ยะลา		นราธิวาส	
	ผู้พูดภาษา	ผู้พูดภาษาไทย	ผู้พูดภาษา	ผู้พูดภาษาไทย	ผู้พูดภาษา	ผู้พูดภาษาไทย
	มลายูปาตานี	มาตรฐาน	มลายูปาตานี	มาตรฐาน	มลายูปาตานี	มาตรฐาน
รักพวกพ้อง	4.00	4.10	3.92	4.07	3.76	3.90
มีน้ำใจ	3.90	4.12	4.08	4.23	3.77	3.94
ขยัน	4.16	4.17	4.31	4.34	3.92	3.93
ทนสมัย	4.19	4.25	4.35	4.36	3.83	4.04
เคร่งศาสนา	3.55	3.75	3.68	3.92	3.62	3.64
มีการศึกษา	4.12	4.17	4.34	4.23	3.76	3.96
เป็นมิตร	3.94	4.13	4.14	4.19	3.72	3.93
รุนแรง	1.70	1.65	1.64	1.59	2.04	1.77
ฐานะดี	3.51	3.72	3.55	3.65	3.48	3.70
ฉลาด	3.87	4.08	4.07	4.17	3.70	3.95
มีเหตุผล	4.13	4.22	4.29	4.33	4.01	4.15
จริงใจ	4.07	3.97	4.17	4.26	3.87	3.92
รวม	3.76	3.86	3.87	3.94	3.62	3.73

เมื่อวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีที่มีต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานตามจังหวัด พบว่ากลุ่มตัวอย่างในทุกจังหวัดให้ค่าคะแนนเฉลี่ยกับผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานสูงกว่าผู้พูดภาษามลายูปาตานี นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยในคุณลักษณะต่าง ๆ ส่วนใหญ่ของผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานสูงกว่าผู้พูดภาษามลายูปาตานี โดยทัศนคติที่มีต่อผู้พูดทั้งสองภาษาส่วนใหญ่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับ “มาก” ทั้งหมด ยกเว้นคุณลักษณะ “รุนแรง” ที่ผู้บอกภาษาให้คะแนนเฉลี่ยในระดับ “น้อย” ตรงกัน โดยผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานได้ค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าผู้พูดภาษามลายูปาตานี

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยตามจังหวัด พบว่ากลุ่มตัวอย่างในจังหวัดปัตตานีให้ค่าคะแนนเฉลี่ยกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้พูดภาษามลายูปาตานีน้อยกว่าผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน ยกเว้นคุณลักษณะ “จริงใจ” คุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับแรกสูงสุดกับผู้พูดทั้งสองภาษาเหมือนกัน คือ ทนสมัย ขยัน มีเหตุผล ในส่วนของจังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดยะลาให้ค่าคะแนนเฉลี่ยกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้พูดภาษามลายูปาตานีน้อยกว่าผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน ยกเว้นคุณลักษณะ “มีการศึกษา” คุณลักษณะที่ผู้บอกภาษาให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกกับผู้พูดทั้งสองภาษาเหมือนกันมี 2 คุณลักษณะ คือ ทนสมัย ขยัน กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดนราธิวาสให้ค่าคะแนนเฉลี่ยกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้พูดภาษามลายูปาตานีน้อยกว่าผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานทุกด้าน นอกจากนี้ ยังให้ค่าคะแนนเฉลี่ยกับผู้พูดภาษามลายูปาตานีในคุณลักษณะ “ฐานะดี” ในระดับ “ปานกลาง” คุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกกับผู้พูดทั้งสองภาษาตรงกัน คือ มีเหตุผล และคุณลักษณะที่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับท้ายของผู้พูดภาษามลายูปาตานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานจากกลุ่มตัวอย่างทุกจังหวัดเหมือนกัน คือ เครื่องศาสนา ฐานะดี และรุนแรง

2. เปรียบเทียบทัศนคติทางอ้อมของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีเพศชายและเพศหญิงที่มีต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะแสดงภาพรวมของทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีเพศชายและเพศหญิง ดังตาราง 3 และแยกตามจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ดังตาราง 4

ตาราง 3

ภาพรวมของทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาดานีเพศชายและเพศหญิงที่มีต่อผู้พูดภาษามลายูปาดานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน

คุณลักษณะต่าง ๆ	ทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาดานี			
	ภาษามลายูปาดานี		ภาษาไทยมาตรฐาน	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
รักพวกพ้อง	3.95	3.84	3.95	4.01
มีน้ำใจ	3.91	3.93	4.00	4.20
ขยัน	4.18	4.09	4.06	4.2
ทันสมัย	4.18	4.07	4.06	4.26
เคร่งศาสนา	3.53	3.71	3.72	3.82
มีการศึกษา	4.10	4.05	4.01	4.20
เป็นมิตร	4.00	3.86	4.03	4.14
รุนแรง	1.76	1.83	1.73	1.72
ฐานะดี	3.52	3.51	3.68	3.70
ฉลาด	3.87	3.89	3.97	4.16
มีเหตุผล	4.15	3.09	4.21	4.25
จริงใจ	4.06	4.02	3.98	4.11
รวม	3.76	3.65	3.78	3.89

จากผลรวมค่าคะแนนเฉลี่ยในตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาดานีมีทัศนคติที่ดีกับผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานมากกว่าผู้พูดภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ของตน โดยค่าคะแนนเฉลี่ยที่พบในเพศชายเปรียบเทียบระหว่างผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานกับผู้พูดภาษามลายูปาดานีไม่แตกต่างกันมากนัก คือ 3.78 กับ 3.76 และค่าคะแนนเฉลี่ยที่พบในเพศหญิง คือ 3.89 กับ 3.65 อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างเพศชายให้ค่าคะแนนเฉลี่ยต่อคุณลักษณะ “ขยัน” และ “ทันสมัย” ในผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานต่ำกว่าผู้พูดภาษามลายูปาดานี ในขณะที่เพศหญิงให้ค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะต่าง ๆ ทั้งหมดของผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานสูงกว่าผู้พูดภาษามลายูปาดานี

ค่าคะแนนเฉลี่ยในตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะทุกข้อได้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับ “มาก” ยกเว้นคุณลักษณะ “รุนแรง” ที่ผู้บอกภาษาให้คะแนนเฉลี่ยในระดับ “น้อย”

ตรงกัน โดยผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานได้คะแนนน้อยกว่าผู้พูดภาษามลายูปาตานี แสดงให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีมีความคิดในด้านคุณลักษณะ “รุนแรง” ต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานดีกว่ากลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน

คุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีเหมือนกันมี 2 คุณลักษณะ คือ ทนสมัย และขยัน และคุณลักษณะที่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับท้ายของผู้พูดภาษามลายูปาตานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานเหมือนกันมี 2 คุณลักษณะ คือ ฐานะดี และรุนแรง ส่วนคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานเหมือนกันมี 2 คุณลักษณะ คือ ทนสมัย และมีเหตุผล และคุณลักษณะที่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับท้ายต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานเหมือนกัน คือ เครื่องศาสนา ฐานะดี และรุนแรง

ตาราง 4

ทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีเพศชายและเพศหญิงในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ที่มีต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน

คุณลักษณะ	ปัตตานี						ยะลา						นราธิวาส	
	ผู้พูดภาษา มลายูปาตานี		ผู้พูดภาษาไทย มาตรฐาน		ผู้พูดภาษา มลายูปาตานี		ผู้พูดภาษาไทย มาตรฐาน		ผู้พูดภาษา มลายูปาตานี		ผู้พูดภาษาไทย มาตรฐาน		ผู้พูดภาษา มลายูปาตานี	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
รักพวกพ้อง	3.96	4.05	3.85	4.11	4.00	3.84	4.09	4.05	3.89	3.64	3.92	3.88	3.92	3.88
มีน้ำใจ	3.81	4.00	3.88	4.36	4.10	4.07	4.19	4.27	3.83	3.72	3.93	3.96	3.93	3.96
ขยัน	4.15	4.18	3.91	4.30	4.37	4.26	4.34	4.35	4.01	3.83	3.92	3.95	3.92	3.95
ทันสมัย	4.21	4.18	3.85	4.33	4.50	4.20	4.38	4.34	3.83	3.83	3.97	4.11	3.97	4.11
เคร่งศาสนา	3.45	3.65	3.60	3.90	3.59	3.77	3.83	4.00	3.57	3.73	3.73	3.55	3.73	3.55
มีการศึกษา	4.15	4.10	4.00	4.35	4.40	4.27	4.23	4.23	3.75	3.77	3.89	4.04	3.89	4.04
เป็นมิตร	4.06	3.81	3.95	4.31	4.18	4.10	4.16	4.21	3.77	3.67	3.97	3.89	3.97	3.89
รุนแรง	1.68	1.73	1.98	1.65	1.55	1.72	1.50	1.68	2.04	2.05	1.71	1.83	2.05	1.83
ฐานะดี	3.60	3.43	3.70	3.75	3.57	3.54	3.67	3.63	3.40	3.55	3.68	3.72	3.55	3.68
ฉลาด	3.83	3.91	3.86	4.30	4.05	4.08	4.17	4.17	3.73	3.67	3.89	4.01	3.67	3.89
มีเหตุผล	4.06	4.20	4.20	4.25	4.33	4.22	4.38	4.28	4.05	3.96	4.07	4.23	4.05	4.07
จริงใจ	4.03	4.11	3.76	4.18	4.30	4.05	4.33	4.19	3.84	3.91	3.86	3.98	3.91	3.86
รวม	3.74	3.77	3.71	3.98	3.91	3.84	3.93	3.95	3.64	3.61	3.71	3.76	3.61	3.76

เมื่อคุณผลรวมค่าเฉลี่ยของทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาดานีเพศชายและเพศหญิงในแต่ละจังหวัด จะพบว่าเพศชายในจังหวัดปัตตานีมีค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานต่ำกว่าผู้พูดภาษามลายูปาดานี (3.71 ต่อ 3.74) ในขณะที่เพศชายและเพศหญิงในจังหวัดอื่น ๆ มีค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานสูงกว่า

เมื่อวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาดานีที่มีต่อผู้พูดภาษามลายูปาดานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานตามเพศในแต่ละจังหวัด พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงให้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับมากทุกคุณลักษณะ ยกเว้นคุณลักษณะ “รุนแรงหรือก้าวร้าว” ที่กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนเฉลี่ยในระดับ “น้อย” ตรงกัน โดยผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานได้คะแนนน้อยกว่าผู้พูดภาษามลายูปาดานี

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละคุณสมบัติจากกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดปัตตานี พบว่าส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ยกเว้นคุณลักษณะ “ศาสนา” ของผู้พูดภาษามลายูปาดานีที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายให้ค่าคะแนนเฉลี่ยที่ระดับ “ปานกลาง” (3.45) และคุณลักษณะ “ฐานะดี” ของผู้พูดภาษามลายูปาดานีที่กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงให้ค่าคะแนนเฉลี่ยที่ระดับ “ปานกลาง” (3.34) นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างเพศชายยังให้ค่าคะแนนเฉลี่ยในคุณลักษณะ 6 คุณลักษณะของผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานต่ำกว่าผู้พูดภาษามลายูปาดานี ได้แก่ รักพวกพ้อง ชยัน ทนสมัย มีการศึกษา เป็นมิตร และจริงจัง และให้ค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะ “รุนแรง” ของผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานสูงกว่าผู้พูดภาษามลายูปาดานี

คุณลักษณะที่ผู้บอกภาษาเพศชายและเพศหญิงจังหวัดปัตตานีให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกต่อผู้พูดภาษามลายูปาดานีเหมือนกัน คือ ทนสมัย ชยัน และมีเหตุผล ส่วนคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานเหมือนกันมี 1 คุณลักษณะ คือ มีการศึกษา และคุณลักษณะที่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับท้ายต่อผู้พูด 2 ภาษาเหมือนกัน คือ ศาสนา ฐานะดี และรุนแรง

ในส่วนของจังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงให้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ทุกคุณลักษณะ ยกเว้นคุณลักษณะ “รุนแรง” ที่กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนเฉลี่ยในระดับ “น้อย” ตรงกัน นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างเพศชายให้ค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานในคุณลักษณะ “ทนสมัย มีการศึกษา และเป็นมิตร” ต่ำกว่าผู้พูดภาษามลายูปาดานี และกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงให้ค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานในคุณลักษณะ “มีการศึกษา” ต่ำกว่าผู้พูดภาษามลายูปาดานี

คุณลักษณะที่ผู้บอกภาษาเพศชายและเพศหญิงจังหวัดยะลาให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกเหมือนกันต่อผู้พูดภาษามลายูปัตตานีมี 2 คุณลักษณะ คือ มีการศึกษาและขยัน ส่วนคุณลักษณะที่ผู้บอกภาษาเพศชายและเพศหญิงให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานเหมือนกัน คือ ขยัน ทนสมัย มีเหตุผล และคุณลักษณะที่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับท้ายต่อผู้พูดทั้ง 2 ภาษา คือ เครื่องศาสนา ฐานะดี และรุนแรง

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปัตตานีในจังหวัดนราธิวาสทั้งเพศชายและเพศหญิงให้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับมากทุกคุณลักษณะ ยกเว้นคุณลักษณะ “รุนแรง” ที่ผู้บอกภาษาให้คะแนนเฉลี่ยในระดับ “น้อย” ตรงกัน และคุณลักษณะ “ฐานะดี” ที่ผู้บอกภาษาเพศชายให้ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับ “ปานกลาง” ต่อผู้พูดภาษามลายูปัตตานี (3.40) อย่างไรก็ดี กลุ่มตัวอย่างเพศชายให้ค่าคะแนนเฉลี่ยต่อคุณสมบัติ “ขยัน” ต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานต่ำกว่าผู้พูดภาษามลายูปัตตานี และกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงให้ค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อคุณสมบัติ “เครื่องศาสนา” ต่ำกว่าผู้พูดภาษามลายูปัตตานี

คุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงจังหวัดนราธิวาสให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกเหมือนกันต่อผู้พูดภาษามลายูปัตตานีมี 2 คุณลักษณะ คือ มีเหตุผล และขยัน และคุณลักษณะที่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับท้ายเหมือนกันของผู้พูดภาษามลายูปัตตานี 2 คุณลักษณะ คือ ฐานะดี และรุนแรง ส่วนคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกเหมือนกันต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานมี 2 คุณลักษณะ คือ มีเหตุผล และทนสมัย และคุณลักษณะที่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับท้ายเหมือนกันของผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน คือ คือ เครื่องศาสนา ฐานะดี และรุนแรง

3. เปรียบเทียบทัศนคติทางอ้อมของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปัตตานีที่มีอายุต่างกันที่มีต่อผู้พูดภาษามลายูปัตตานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานภาพรวมของทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปัตตานีทั้ง 3 ช่วงอายุ ได้แก่ อายุ 20 – 30 ปี (ช่วงอายุที่ 1) อายุ 40 – 50 ปี (ช่วงอายุที่ 2) และอายุ 60 ปีขึ้นไป (ช่วงอายุที่ 3) นำเสนอในตาราง 5 และแยกตามจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส นำเสนอในตาราง 6

ตาราง 5

ภาพรวมของทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีที่มีต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานจำแนกตามอายุของผู้บอกภาษา 3 ช่วงอายุ

คุณลักษณะ	ทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานี					
	ผู้พูดภาษามลายูปาตานี			ผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน		
	ช่วงอายุ ที่ 1	ช่วงอายุ ที่ 2	ช่วงอายุ ที่ 3	ช่วงอายุ ที่ 1	ช่วงอายุ ที่ 2	ช่วงอายุ ที่ 3
รักพวกพ้อง	3.85	3.83	4.01	4.06	4.00	4.00
มีน้ำใจ	3.72	3.97	4.06	4.12	4.10	4.07
ขยัน	4.11	4.10	4.18	4.17	4.13	4.14
ทันสมัย	4.05	4.16	4.17	4.22	4.21	4.22
เคร่งศาสนา	3.46	3.65	3.77	3.45	3.81	3.94
มีการศึกษา	4.12	4.04	4.05	4.25	4.1	4.06
เป็นมิตร	3.91	3.92	4.00	4.08	4.02	4.15
รุนแรง	1.90	1.90	1.59	1.71	1.74	1.55
ฐานะดี	3.25	3.67	3.62	3.52	3.75	3.80
ฉลาด	3.82	3.85	3.96	4.18	3.99	4.03
มีเหตุผล	4.10	4.09	4.22	4.32	4.15	4.22
จริงใจ	3.99	4.08	4.05	4.06	4.07	4.02
รวม	3.69	3.77	4.14	3.84	3.83	3.85

เมื่อวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีที่มีต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานตามช่วงอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไปมีทัศนคติต่อผู้พูดภาษาของชาติพันธุ์ตนเองและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานดีกว่าอีก 2 ช่วงอายุ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.14 ต่อ 3.85 ในขณะที่ช่วงอายุ 20-30 ปี และ 40-50 ปีมีทัศนคติที่ดีต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานมากกว่าผู้พูดภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ของตน

กลุ่มตัวอย่างทุกช่วงอายุให้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับมากในทุกคุณลักษณะ ยกเว้นคุณลักษณะ “รุนแรง” ที่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับน้อย นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 20-30 ปี ให้ค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะ “เคร่งศาสนา” ในระดับปานกลางต่อผู้พูดทั้งสองภาษา โดยมีค่าคะแนนไม่ต่างกันมากนัก (4.46 ต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานี และ 4.45 ต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน) และให้ค่าคะแนนเฉลี่ยต่อคุณลักษณะ “ฐานะดี” ต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีในระดับปานกลาง (3.25)

คุณลักษณะที่ผู้บอกภาษาทุกช่วงอายุให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกเหมือนกันต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีมี 2 คุณลักษณะ คือ ชยัน และมีเหตุผล ส่วนคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างทุกช่วงอายุให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกเหมือนกันต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานมี 2 คุณลักษณะ คือ มีเหตุผล และทันสมัย และคุณลักษณะที่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับท้ายเหมือนกันในผู้พูดภาษามลายูปาตานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน คือ เครื่องศาสนา ฐานะดี และรุนแรง

เมื่อวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีที่มีต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานตามช่วงอายุในแต่ละจังหวัด พบว่าในจังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีดีเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ช่วงอายุ 40-50 ปี และช่วงอายุ 20-30 ปี และมีทัศนคติต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ช่วงอายุ 20-30 ปี และช่วงอายุ 40-50 ปี ในจังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติดีต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีมากที่สุดคือช่วงอายุ 40-50 ปี รองลงมาคือช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป และช่วงอายุ 20-30 ปี ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติดีต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานมากที่สุดคือช่วงอายุ 20-30 ปี รองลงมาคือช่วงอายุ 40-50 ปี และช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ตามลำดับ ในจังหวัดนราธิวาส กลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติดีต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีมากที่สุดคือช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป รองลงมาคือช่วงอายุ 40-50 ปี และช่วงอายุ 20-30 ปี ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติดีต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานมากที่สุดคือช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป รองลงมาคือช่วงอายุ 40-50 ปี และช่วงอายุ 20-30 ปี ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดปัตตานีทุกช่วงอายุให้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับมากทุกคุณลักษณะ คุณลักษณะ “เครื่องศาสนา” และ “ฐานะดี” ที่กลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 20-30 ปีให้ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับ “ปานกลาง” ต่อ ผู้พูดภาษามลายูปาตานี (3.35 และ 3.25 ตามลำดับ) กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดยะลาทุกช่วงอายุให้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับมากทุกคุณลักษณะ ยกเว้นคุณลักษณะ “ฐานะดี” ที่กลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 20-30 ปีให้ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับ “ปานกลาง” ต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานี (3.38) กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดนราธิวาสทุกช่วงอายุให้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับมากทุกคุณลักษณะ ยกเว้นคุณลักษณะ “เครื่องศาสนา” “ฐานะดี” “มีความเป็นธรรม” และ “ตรงต่อเวลา” ที่กลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 20-30 ปีให้ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับ “ปานกลาง” ต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานี (3.45, 3.13, 3.45 และ 3.30 ตามลำดับ) และให้ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับ “ปานกลาง” ต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน (3.22)

ตาราง 6

ทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ที่มีต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีและผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานเจ้าของบ้านตามอายุของ ผู้บอกภาษา 3 ช่วงอายุ

ทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานี																			
คุณลักษณะ		ปัตตานี						ยะลา						นราธิวาส					
		ผู้พูดภาษา มลายูปาตานี		ผู้พูดภาษา ไทยมาตรฐาน		ผู้พูดภาษา มลายูปาตานี		ผู้พูดภาษา ไทยมาตรฐาน		ผู้พูดภาษา ไทยมาตรฐาน		ผู้พูดภาษา มลายูปาตานี		ผู้พูดภาษา ไทยมาตรฐาน		ผู้พูดภาษา ไทยมาตรฐาน			
		1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
รักพวกท้องถิ่น		4.05	3.9	4.07	4.25	4.00	4.05	3.87	3.87	4.02	4.11	4.06	4.05	3.62	3.72	3.95	3.83	3.95	3.92
มีน้ำใจ		3.82	3.92	3.97	4.17	4.10	4.1	3.85	4.22	4.18	4.27	4.26	4.16	3.51	3.78	4.03	3.93	3.95	3.96
ซื่อสัตย์		4.12	4.10	4.27	4.15	4.12	4.25	4.25	4.40	4.28	4.37	4.41	4.25	3.95	3.82	4.00	4.00	3.87	3.93
ทันสมัย		4.10	4.15	4.35	4.20	4.25	4.32	4.27	4.52	4.27	4.47	4.40	4.21	3.80	3.81	3.88	4.01	4.00	4.12
เคร่งศาสนา		3.35	3.62	3.67	3.52	3.77	3.95	3.58	3.60	3.86	3.62	3.83	4.00	3.45	3.73	3.77	3.22	3.83	3.87
มีการศึกษา		4.22	4.02	4.12	4.17	4.17	4.17	4.32	4.42	4.27	4.36	4.27	4.17	3.82	3.68	3.77	4.21	3.85	3.83
เป็นมิตร		3.97	3.90	3.95	4.15	4.10	4.15	4.17	4.07	4.17	4.31	4.06	4.20	3.58	3.81	3.88	3.78	3.90	4.11
บุคลิก		1.70	1.80	1.62	1.80	1.62	1.52	1.71	1.66	1.55	1.56	1.63	1.57	2.28	2.23	1.61	1.79	1.97	1.55
ฐานะดี		3.25	3.77	3.52	3.50	3.77	3.9	3.38	3.56	3.72	3.57	3.76	3.62	3.13	3.67	3.63	3.48	3.73	3.88
ฉลาด		3.87	3.85	3.90	4.22	4.07	3.95	4.00	4.175	4.03	4.33	4.07	4.11	3.6	3.55	3.96	4.00	3.82	4.03
มีเหตุผล		4.05	4.10	4.25	4.27	4.12	4.27	4.21	4.31	4.31	4.40	4.31	4.28	4.06	3.87	4.10	4.31	4.02	4.12
จริงจัง		3.95	4.15	4.12	3.95	4.02	3.95	4.12	4.27	4.13	4.33	4.28	4.16	3.90	3.83	3.90	3.91	3.90	3.96
รวม		3.70	3.77	3.81	3.86	3.84	3.88	3.81	3.92	3.89	3.97	3.94	3.89	3.55	3.62	3.70	3.70	3.73	3.77

ส่วนคุณลักษณะ “รุนแรง” กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนเฉลี่ยในระดับ “น้อย” ตรงกัน โดยช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไปให้คะแนนเฉลี่ยในระดับที่น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับอีก 2 ช่วงอายุ อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดนราธิวาสช่วงอายุ 20-30 ปี และ 40-50 ปี ให้ค่าคะแนนเฉลี่ยต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีสูงกว่าผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน

คุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างทุกช่วงอายุในจังหวัดปัตตานีให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกเหมือนกันต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานี คือ ทนสมัย และขยัน ส่วนคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างทุกช่วงอายุให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานเหมือนกันมี 1 คุณลักษณะ คือ มีเหตุผล และคุณลักษณะที่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับท้ายเหมือนกันในผู้พูดทั้ง 2 ภาษา คือ เคร่งศาสนา ฐานะดี และรุนแรง

ในจังหวัดยะลา คุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างทุกช่วงอายุในจังหวัดยะลาให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกเหมือนกันต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีมี 2 คุณลักษณะ คือ ทนสมัย และขยัน ส่วนคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างทุกช่วงอายุให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกเหมือนกันต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน คือ ทนสมัย มีเหตุผล ขยัน และคุณลักษณะที่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับท้ายตรงกันต่อผู้พูดทั้ง 2 ภาษา คือ เคร่งศาสนา ฐานะดี และรุนแรง

คุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างทุกช่วงอายุในจังหวัดนราธิวาสให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกเหมือนกันต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีมี 2 คุณลักษณะ คือ มีเหตุผล และขยัน และคุณลักษณะที่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับท้ายเหมือนกันในผู้พูดภาษามลายูปาตานีมี 2 คุณลักษณะ คือ ฐานะดี และรุนแรง ส่วนคุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างทุกช่วงอายุให้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานเหมือนกันมี 2 คุณลักษณะ คือ ทนสมัย มีเหตุผล และคุณลักษณะที่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับท้ายในผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานเหมือนกันมี 1 คุณลักษณะ คือ รุนแรง

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษครั้งนี้เป็นการศึกษาทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีที่มีต่อภาษาของตนเองและภาษาไทยมาตรฐานในด้านคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้พูดภาษาทั้งสอง ซึ่งเป็นหัวข้อที่ยังไม่เคยมีการศึกษามาก่อน ก่อนหน้านี้ Premsrir et al. (2007, p. 44) ศึกษาทัศนคติทางตรงจากการใช้แบบสอบถาม เพื่อศึกษาทัศนคติต่อภาษาของคนไทยมุสลิมที่พูดภาษามลายูปาตานี ผลการศึกษาพบว่าผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นคนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีทัศนคติทางบวกกับภาษามลายูถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือภาษาไทยกลาง

ในการศึกษครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคพรางเสียงคู่ (Matched-guise technique) ทำให้ทราบถึงทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลต่อคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้พูดภาษา และพบข้อมูลที่แตกต่างไปจากงานวิจัยที่ผ่านมา โดยผลการศึกษาไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีทั้งเพศชายและเพศหญิงในจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาสมีทัศนคติต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีดีกว่าผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน และกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีที่มีอายุน้อยมีทัศนคติต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานดีกว่าผู้พูดภาษามลายูปาตานี

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีมีทัศนคติที่ดีต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานในทุกด้านและอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกตามเพศและช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษายังคงแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนด้วยค่าเฉลี่ยที่พบว่ากลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีทุกเพศ ทุกช่วงอายุ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานเป็นอย่างมาก ซึ่งสิ่งนี้แสดงนัยให้เข้าใจได้ว่าเมื่อมีทัศนคติที่ดีต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐาน ย่อมมีทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งก็เป็นภาษาราชการของประเทศด้วย ตามหลักการและแนวคิดทัศนคติต่อภาษาที่กล่าวว่าภาษามีความสัมพันธ์กับตัวผู้พูด การมีทัศนคติต่อผู้พูดภาษาจึงหมายถึงรวมถึงการมีทัศนคติที่มีต่อภาษานั้น ๆ ด้วย

เมื่อเทียบเคียงผลการศึกษาของงานวิจัยครั้งนี้กับผลการศึกษาของ Chanyam (2002, p. 39) ซึ่งเป็นอีกงานวิจัยหนึ่งที่ใกล้เคียงกัน โดยนิรมล จันทรแย้มศึกษาทัศนคติต่อภาษาไทยถิ่นใต้และภาษาไทยถิ่นกรุงเทพจากนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 297 คน เมื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาพบว่ามีความสอดคล้องกันในส่วนของผลรวมค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อผู้พูดภาษาไทยถิ่นใต้และผู้พูดภาษาไทยถิ่นกรุงเทพ ซึ่งนิรมล จันทรแย้มพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยกับภาษาไทยถิ่นกรุงเทพสูงกว่าภาษาไทยถิ่นใต้ (3.68 และ 3.38) เช่นเดียวกับที่พบในงานวิจัยนี้

คุณลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดต่อผู้พูดทั้ง 2 ภาษา คือ ทนสมัย ขยัน และมีเหตุผล โดยกลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยในคุณลักษณะ “ขยัน” ต่อผู้พูดภาษามลายูปาตานีมากที่สุด และให้ค่าคะแนนเฉลี่ยในคุณลักษณะ “มีเหตุผล” ต่อผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานมากที่สุด ส่วนคุณลักษณะที่ได้ค่าคะแนนเฉลี่ยในอันดับน้อยที่สุด 3 อันดับในผู้พูดทั้ง 2 ภาษา คือ เคร่งศาสนา ฐานะดี และรุ่มรวย โดยกลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดในคุณลักษณะ “เคร่งศาสนา” ต่อผู้พูดทั้ง 2 ภาษาเหมือนกัน แสดงให้เห็นว่าความคิดของคนจำนวนหนึ่งที่มีต่อคนที่อาศัยอยู่ในภาคใต้ โดยเฉพาะสามจังหวัดชายแดนใต้ที่นำเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นไปผูกกับศาสนาเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นชัดเจนว่าชาวมลายูปาตานีเองไม่ได้มองว่าตนเองหรือ

ผู้ที่ใช้ภาษาแตกต่างจากตนเอง ซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึงผู้ใช้ภาษาไทยมาตรฐาน เครื่องศาสนาหรือให้ความสำคัญกับหลักความเชื่อของศาสนาในระดับที่สูงมากแต่อย่างใด ส่วนคุณลักษณะ “รุนแรง” เป็นอีกคุณลักษณะหนึ่งที่ผลการวิจัยแสดงให้เห็นชัดเจนว่าเป็นคุณลักษณะที่เกิดจากความคิดแบบเหมารวม (stereotype) ที่มีต่อคนภาคใต้และคนในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยคำว่า “รุนแรง” ในที่นี้ หมายถึงรวมถึงทั้งความคิดและการกระทำ ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีมองว่าตนเองและผู้ใช้ภาษาไทยมาตรฐานเป็นคนที่มีความรุนแรงในระดับน้อย ซึ่งภาพของการศึกษาในประเด็นนี้จะชัดเจนขึ้นหากมีการศึกษาในมุมมองที่ตรงกันข้ามกับงานวิจัยครั้งนี้ โดยเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาทัศนคติที่ผู้ใช้ภาษาไทยมาตรฐานที่มีต่อตนเองและมีต่อกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีอย่างไรก็ดี หากเป็นการศึกษาทัศนคติทางอ้อม จะต้องเลือกกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเข้าใจภาษาทั้งสองได้ ไม่เช่นนั้นอาจเป็นการศึกษาทัศนคติทางตรง

ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้เข้าใจทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูปาตานีที่มีต่อภาษาที่ตนใช้และจำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน ทำให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์นี้มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้ภาษาไทยมาตรฐานอย่างมาก ซึ่งหมายถึงรวมถึงการมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ใช้ภาษาไทยมาตรฐานด้วย จึงไม่ควรเกิดอคติหรือคิดไปเองว่ามีความแตกแยกหรือแตกต่างแต่ควรเร่งสร้างความเข้าใจอย่างถูกต้องของภาครัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการสร้างความสมานฉันท์ผ่านการสื่อสารที่เหมาะสมและเห็นถึงความสำคัญของอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ และสามารถนำผลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนภาษา รวมถึงใช้ในการพิจารณาประกอบการจัดทำนโยบายภาษาแห่งชาติต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากเงินรายได้คณะมนุษยศาสตร์ ประจำปี 2561

References

- Chanyam, N. (2002). *Study of language attitude toward Thai dialects and their speakers: A case study of four campuses of Rajamagala Institute of Technology* [Unpublished master's thesis]. Mahidol University.
- Crystal, D. (1992). *The Cambridge encyclopedia of language*. Cambridge University Press.

- Garrett, P. (2010). *Attitudes to language: Key topics in sociolinguistics*. Cambridge University Press.
- Holmes, J. (2013). *An introduction to sociolinguistics*. (4th ed.). Edinburgh: Pearson Education Limited.
- Lambert, W., Hodgson, R. G., & Fillenbaum, S. (1960). Evolutional reactions to spoken languages. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 60, 44-51.
- Meyerhoff, M., Schloeef, E., & MacLenzie, L. (2015). *Doing sociolinguistics: A practical guide to data collection and analysis*. Routledge.
- Osgood, C. E., Suci, G., & Tannenbaum, P. (1957). *The measurement of meaning*. University of Illinois Press.
- Prasithrathsint, A. (1989). *Definitions in sociolinguistics*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. [In Thai]
- Premssirat, S., Diphadung, S., Suwanket, E., Buasuang, A., Choosri, I., & Srichampa, S. (2004). *Ethnolinguistic maps of Thailand*. Office of the National Culture Commission. [In Thai]
- Premssirat, S., et al. (2007). *Malay dialects in Thailand: Language situation survey and language planning, language development or effective education and mass communication in southern border provinces of Thailand*. Resource Center for Documentation, Revitalization and Maintenance of Endangered Languages and Cultures, Research Institute for Languages and Cultures in Asia, Mahidol University. [In Thai]
- Royal Institute of Thailand. (2010). *Manual for Thai – based Patani Malay writing system*. Bangkok: Sahamitr Printing and Publishing Co., Ltd. [In Thai]
- Royal Institute of Thailand. (2010). *Dictionary of linguistics (Applied linguistics), Royal Institute of Thailand edition*. Rungsilp Printing Co., Ltd. [In Thai]

การเปรียบเทียบคำยืมในภาษาไทยใหญ่

A Comparison of Borrowed Words in the Shan Language

Received: 2 May, 2019

Revised: 19 March, 2020

Accepted: 3 April, 2020

พรรณิดา ชันธพัทธ์¹

Phannida Khanthaphad

Abstract

This linguistic research is a comparative study of three groups of borrowings in the Shan language; i.e. Burmese, Pali-Sanskrit, and English borrowings. The aim of this study was to compare how these groups of borrowings are adopted in Shan, their characteristics, and factors related to their adoption. The sources of this comparative study included a Shan-English Dictionary, a Picture Dictionary, a Shan-Thai Dictionary, and a Thai-Shan Dictionary. In this research, various word borrowing methods were identified, i.e. transliteration using the original source-language word order found in the three groups of borrowings, transliteration using the Shan word order in Burmese and English borrowings, borrowed words through Burmese in Pali-Sanskrit borrowings, translation of borrowings in English borrowings, and defining new words in English borrowings. The most common borrowing method is transliteration. Concerning their characteristics, the three groups of borrowings consist of single words, compounds formed between words from the same language, compounds formed between borrowings and Shan

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กลุ่มวิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประเทศไทย
Assistant Professor, Ph.D., Thai and Eastern Languages Section, Faculty of Liberal Arts, Maejo University, Thailand

Corresponding Author: E-mail: oatcmu@hotmail.com

words, and compounds formed across borrowings. Most of the borrowings are single words. The factors related to adopting these borrowings consist of politics found in Burmese and English borrowings, religions and beliefs in all the three groups of borrowings, educational and academic matters in all the three groups, modernity and technology in all the three groups, environmental proximity in Burmese borrowings, and Western culture in English borrowings. However, the most common factors are religions and beliefs, followed by educational and academic matters, and politics, respectively.

Keywords: borrowed words, comparative study, Shan language

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาเปรียบเทียบคำยืมในภาษาไทยใหญ่ ซึ่งได้แก่ คำยืมภาษาพม่า คำยืมภาษาบาลี-สันสกฤต และคำยืมภาษาอังกฤษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิธีการยืมคำ ลักษณะคำยืม และปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำ โดยได้เลือกศึกษาข้อมูลจาก Shan – English Dictionary Picture Dictionary พจนานุกรมไทใหญ่-ไทย และพจนานุกรมไทย-ไทใหญ่ ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า ทางด้านวิธีการยืมคำนั้นมียุทธวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การยืมแบบทับศัพท์ ซึ่งพบในคำยืมภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาอังกฤษ การยืมแบบทับศัพท์แต่ใช้รูปแบบการเรียงคำตามหลักภาษาไทใหญ่ พบในคำยืมภาษาพม่า และภาษาอังกฤษ การยืมคำผ่านภาษาพม่า พบในคำยืมภาษาบาลี-สันสกฤต การแปลศัพท์คำยืม พบในคำยืมภาษาอังกฤษ และการบัญญัติศัพท์ใหม่ พบในคำยืมภาษาอังกฤษ ทั้งนี้วิธีการยืมคำที่พบมากที่สุด คือ การยืมแบบทับศัพท์ ทางด้านลักษณะคำยืมจากข้อมูลพบว่า คำยืมทั้ง 3 ภาษามีลักษณะร่วมกัน คือ มีทั้งคำยืมที่เป็นคำเดี่ยว คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมภาษาเดียวกัน คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมกับภาษาไทยใหญ่ และคำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมกับคำยืม ทั้งนี้ลักษณะคำยืมที่พบมากที่สุดในทุก 3 ภาษา คือ ลักษณะคำยืมที่เป็นคำเดี่ยว ทางด้านปัจจัยที่ทำให้เกิด

คำยืม พบว่ามีปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง พบในคำยืมภาษาพม่า และภาษาอังกฤษ ปัจจัยด้านศาสนาและความเชื่อ พบในคำยืมภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาอังกฤษ ปัจจัยด้านการศึกษาและวิชาการ พบในคำยืมภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาอังกฤษ ปัจจัยด้านความทันสมัยและเทคโนโลยี พบในคำยืมภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาอังกฤษ ปัจจัยด้านความใกล้ชิดทางสภาพแวดล้อม พบในคำยืมภาษาพม่า และปัจจัยด้านการรับวัฒนธรรมตะวันตก พบในคำยืมภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านศาสนาและความเชื่อ การศึกษาและวิชาการ และปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง ตามลำดับ

คำสำคัญ: คำยืม การศึกษาเปรียบเทียบ ภาษาไทใหญ่

บทนำ

“ไทใหญ่” เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งของชนชาติไท ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสารของ Terwiel and Diller (1990, pp. 14) ในหัวข้อเรื่อง “การค้นหาลำเนาถิ่นของชนชาติไท บทประเมินความเห็นต่าง ๆ และแนวคิดใหม่” กล่าวว่า มีนักวิชาการชาวตะวันตกหลายท่านดังเช่น Von Eickstedt , W. Eberhard และ William J Gedney ที่ระบุว่า ถิ่นเดิมของชนชาติไทโบราณอยู่ในจีน และมีประวัติความเป็นมายาวนานกว่า 2,000 ปี

ในแง่ของการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับถิ่นกำเนิดของคนไทที่พิจารณาทางด้านตระกูลภาษา La-ongsri (1985, pp. 50) ได้กล่าวว่า คนที่อยู่ในตระกูลภาษาไทนั้นมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน ในปัจจุบัน เช่น ไทใหญ่ ไทอาหม ผู้ไท ไทดำ ไทขาว ไทลื้อ ไทยวน และไทในในประเทศไทย คนในกลุ่มนี้อยู่กระจัดกระจายตั้งแต่ตอนใต้ของจีน ทางเหนือของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และทางตะวันออกของอินเดีย คนในกลุ่มตระกูลภาษานี้ อาจเคยมีความสัมพันธ์กัน ที่หนึ่งที่ใด และค่อย ๆ เคลื่อนย้ายจากกัน การเคลื่อนย้ายนั้นเกิดขึ้นเมื่อใดบ้าง ก็ยากที่จะสืบค้นได้ แต่คงเป็นการเคลื่อนย้ายอย่างค่อยเป็นค่อยไปเรื่อย ๆ มา ในระหว่างนั้น ได้ผสมกลมกลืนกับคนในตระกูลภาษาอื่นไปบ้าง และเมื่อตั้งถิ่นฐานลงในแต่ละท้องถิ่น ก็มีความเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการไปตามสภาพภูมิศาสตร์และเหตุการณ์ในทางสังคม

ปัจจุบันชาวไทใหญ่มีถิ่นฐานกระจายอยู่ในภูมิภาคแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชาวไทใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่มากที่สุดในรัฐฉานทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ ชาวไทใหญ่เรียกตนเองว่า คนไต ส่วนคำว่า “ไทใหญ่” เป็นคำที่คนไทยในประเทศไทยใช้เรียกกัน แต่สำหรับคนต่างชาตินั้นจะเรียกว่า ชาน หรือ ฉาน ตามแบบภาษาพม่า ชาวไทใหญ่เหล่านี้บางส่วนได้เคลื่อนย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดต่าง ๆ ของไทย โดยเฉพาะในเขตจังหวัดทางภาคเหนือ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน เป็นต้น ซึ่งบางคนก็ได้สัญชาติไทยในที่สุด

ทางด้านภาษาของชาวไทใหญ่ Jantanakom (1983, p. 2) กล่าวว่า “ชาวไทใหญ่ในประเทศไทยมักใช้ภาษาของตนเองที่เรียกว่า ความไต หรือ ภาษาไต ในการสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน” ทางด้านภาษาเขียนของไทใหญ่นั้น Wichasin (2003, pp. 3-4) กล่าวว่า “ชาวไทใหญ่รับรูปแบบมาจากอักษรมอญโบราณ มาใช้เป็นภาษาเขียนของตนพร้อม ๆ กับชาวพม่าและชาวล้านนา แต่เดิมรูปแบบอักษรคงมีลักษณะยาวและเป็นเหลี่ยมเช่นเดียวกับอักษรมอญโบราณ ซึ่งปัจจุบันอาจดูรูปแบบนั้นได้จากอักษรไทอาหมและอักษรไทเมา/ไทเหนือ ภายหลังไทใหญ่ในพม่าได้รับอิทธิพลจากพม่าจึงพัฒนาตัวอักษรของตนให้มีลักษณะกลมมนเหมือนพม่าซึ่งเรียกว่า ลักตัวมน”

อย่างไรก็ตาม ทางด้านภาษาพูดนั้น ภาษาไทใหญ่จัดอยู่ในภาษาตระกูลไท (Tai) ซึ่งเป็นคนละตระกูลกับภาษาพม่าซึ่งอยู่ในตระกูลจีน-ทิเบต (Sino Tibetan) และแม้ว่าทางด้านภาษาเขียนของชาวไทใหญ่จะได้รับอิทธิพลมาจากอักษรพม่าก็ตาม แต่การออกเสียงนั้นก็ยังเป็นเสียงตามแบบภาษาไทใหญ่ของตน ฉะนั้น เมื่อชาวไทใหญ่นำคำภาษาพม่าเข้ามาใช้ คำยืมภาษานั้นก็จะถูกปรับให้เป็นเสียงแบบภาษาไทใหญ่ ซึ่งทำให้มีเสียงต่างกับภาษาพม่าอย่างมาก

ดังที่กล่าวมา ชาวไทใหญ่มีภาษาของตัวเอง คือ ภาษาไต (ภาษาไทใหญ่) แต่เมื่อการเมืองการปกครองเปลี่ยนแปลงไป ชาวไทใหญ่ก็รับเอาคำยืมในภาษาอื่นมาใช้มากขึ้น กล่าวคือ หลังยุคอาณาจักรเมืองมวหลวงของชาวไทใหญ่ล่มสลาย ชาวไทใหญ่ก็ตกอยู่ภายใต้การปกครองของชนชาติอื่น ซึ่งแบ่งช่วงเวลาได้เป็น 3 สมัย คือ สมัยเป็นประเทศราชของพม่า สมัยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ และสมัยเป็นรัฐหนึ่งของสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์

สมัยเป็นประเทศราชของพม่า ในอดีตเมื่อชนชาติไตได้เข้ามาตั้งมั่นเป็นปึกแผ่นอยู่ในบริเวณพื้นที่อันกว้างขวางลุ่มแม่น้ำสาละวิน ต่างก็แยกย้ายกันปกครองบ้านเมืองของตนเป็นอิสระต่อมาในสมัยพระเจ้าบุเรงนอง พ.ศ. 2200 พระองค์ได้กรีธาทัพเข้ามารุกรานอาณาจักรไทใหญ่ (รัฐฉาน) และปราบพวกไทใหญ่ที่ครองเมืองต่าง ๆ ให้อยู่ใต้อำนาจของพม่า กองทัพของพระเจ้าบุเรงนองได้ครอบครองดินแดนของอาณาจักรไทใหญ่ไว้ได้จนหมดสิ้น พม่าจึงมีอำนาจปกครองอาณาจักรไทใหญ่สืบมาจนถึงราชวงศ์อลองพญา Sirithon (1985, p. 140)

สมัยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2428 สมัยพระเจ้าสีป่อ หรืออิบอ อังกฤษได้ส่งกำลังทหารเข้ายึดเมืองมณฑลเศเลย์ และควบคุมตัวพระเจ้าสีป่อผู้เป็นกษัตริย์ของพม่าไปที่อินเดีย ช่วงเวลานั้นนับว่าเป็นเหตุที่ทำให้ประเทศพม่าทั้งหมดตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2429 การที่ประเทศพม่าตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษนี้ก็หมายถึง อาณาจักรไทใหญ่ หรือ รัฐฉานก็ตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษด้วย

สมัยเป็นรัฐหนึ่งของสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ ครั้นเมื่อสงครามโลกสิ้นสุดลงในการเจรจาเพื่ออิสรภาพของพม่านั้น อังกฤษเห็นว่า เมื่อพม่าได้รับเอกราชแล้ว พม่าควรมอบเอกราชให้แก่รัฐฉานและชนชาติอื่น ๆ ให้เป็นเอกราชเท่ากับพม่าด้วย แต่ อุ นู และ เนวิน ไม่ต้องการให้ชนกลุ่มน้อยแยกตัวออกไปเป็นรัฐอิสระ ซึ่งในที่สุด ปี พ.ศ. 2500 รัฐฉานจึงยังคงอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลพม่าตราบถึงในปัจจุบัน

จากการที่รัฐฉานถูกปกครองโดยรัฐบาลทหารพม่าและอังกฤษมาหลายทศวรรษนี้เอง ก็เป็นเหตุให้ชาวไทใหญ่รับเอาคำยืมภาษาพม่าและอังกฤษมาใช้มากขึ้น

นอกจากคำยืมภาษาพม่าและคำยืมภาษาอังกฤษแล้ว หนึ่งในคำยืมที่มีอิทธิพลต่อภาษาไทใหญ่อีกภาษาหนึ่งก็คือ คำยืมในภาษาบาลี-สันสกฤต ซึ่งหากพิจารณาจากประวัติศาสตร์แล้ว ความเชื่อของชาวไทใหญ่นั้นแต่เดิมเป็นกลุ่มชนที่นับถือผี ต่อมาได้รับเอาพุทธศาสนาเข้ามาภายหลัง Santasombat (2000, p. 172) กล่าวว่า “พุทธศาสนาในชีวิตประจำวันของคนไทใหญ่ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากพม่า กษัตริย์อินโรธาของพม่าหันมานับถือพุทธศาสนา เมื่อปี พ.ศ. 1058 และมีบทบาทสำคัญช่วยให้พุทธศาสนาเริ่มแทรกซึมเข้าสู่ดินแดนส่วนต่าง ๆ ของพม่าอย่างรวดเร็ว เมื่อบายินนองปราบปรามเมืองต่าง ๆ ของคนไทในรัฐฉานจนราบคาบลงในปี พ.ศ. 1562 คนไทในรัฐฉานก็เริ่มหันมานับถือพุทธศาสนานิกายเถรวาทตามอย่างพม่า” และการที่ไทใหญ่ตกอยู่ในการปกครองของพม่า

มายาวนาน ก็มีส่วนทำให้รับคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตจำนวนมากผ่านภาษาพม่า ซึ่งทำให้คำยืมภาษาบาลีสันสกฤตเหล่านั้นมีเสียงใกล้เคียงกับภาษาพม่า

ด้วยพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง อิทธิพลของศาสนาและความศรัทธาดังที่กล่าวมา กอปรกับความใกล้ชิดทางสภาพแวดล้อม จึงทำให้ปรากฏมีคำยืมภาษาพม่า ภาษาอังกฤษ และภาษาบาลี-สันสกฤตจำนวนมากในภาษาไทยใหญ่ แต่ทั้งนี้หากอธิบายทางภาษาศาสตร์แล้ว ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้เป็นการสัมผัสภาษา (language contact) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากบุคคลที่เป็นผู้รู้สองภาษาหรือรู้หลายภาษาใช้ภาษาสลับกันไปมาทำให้ภาษาเกิดอิทธิพลต่อกัน (Office of the Royal Society, 2014, p. 240)

ด้วยความที่ภาษาไทยใหญ่มีภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนจำนวนมาก กอปรกับการศึกษาเรื่องคำยืมในภาษาไทยใหญ่มักจะเป็นคำยืมภาษาพม่า ภาษาอังกฤษ และภาษาบาลี-สันสกฤตของผู้วิจัยที่ผ่านมา จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเปรียบเทียบคำยืมในภาษาไทยใหญ่ เพื่อทราบถึงความเหมือนและแตกต่างทางด้านวิธีการยืมคำ ลักษณะคำยืมปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำ รวมถึงเทียบปริมาณคำยืมในภาษาไทยใหญ่ ซึ่งจะทำให้ทราบว่าคำยืมใดมีอิทธิพลในภาษาไทยใหญ่มากที่สุด และปัจจัยใดที่เป็นปัจจัยหลักในการทำให้เกิดการยืมคำเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่ การศึกษาวิจัยในประเด็นดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับวงการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ และจะทำให้พบความรู้หลายประการที่เกี่ยวข้องกับความเปลี่ยนแปลงของภาษา สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ลักษณะทางการเมือง สังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ไทใหญ่

แนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดของการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ 2 แนวคิด ในการศึกษา ซึ่งได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการยืมภาษา และแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมภาษา ดังนี้

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการยืมภาษา

ภาษาทุกภาษาย่อมมีคำภาษาอื่นเข้าไปปะปน เพราะภาษามีการถ่ายทอดหยิบยืมกันได้ การยืมคำจากภาษาอื่นนับว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่เป็นหนทางตอบสนอง

ความต้องการคำศัพท์ใหม่ ๆ ในภาษา ด้วยเหตุเพราะเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปและวิทยาการก้าวหน้ามากขึ้น เกิดมีสิ่งประดิษฐ์แปลกใหม่และแนวคิดหลากหลายในสังคมมนุษย์ย่อมต้องการคำศัพท์เพิ่มขึ้นในภาษาเพื่อใช้เรียกขานสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น การบัญญัติคำศัพท์อาจจะไม่ทันกับสิ่งที่เกิดขึ้น ดังนั้นการยืมคำจากภาษาอื่นจึงเป็นอีกวิธีทางหนึ่งที่จะช่วยให้คำศัพท์ใหม่ ๆ ใช้ได้อย่างรวดเร็ว ในที่นี้จะกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการยืมภาษาซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

คำยืมอาจแบ่งได้เป็นชนิดต่าง ๆ (Office of the Royal Society, 2014, pp. 270-272) ได้แก่

คำยืมแบบทับศัพท์ (loanword proper) คือ คำศัพท์ที่ยืมเข้ามาใช้ทั้งเสียงและความหมาย อาจมีการเปลี่ยนแปลงเสียงให้สอดคล้องกับระบบเสียงของภาษาผู้ยืม เช่น คำว่า “บอล” อ่านว่า “บอน” เป็นคำยืมแบบทับศัพท์จากคำภาษาอังกฤษว่า ball เวลาออกเสียงคำว่า “ball” เสียงท้าย /l/ ในภาษาอังกฤษจะเปลี่ยนเป็นเสียง /n/ ในภาษาไทย เพื่อให้สอดคล้องกับระบบเสียงท้ายของภาษาไทย ซึ่งเสียง /l/ ไม่เกิดในตำแหน่งท้ายพยางค์ การเปลี่ยนแปลงในลักษณะข้างต้นนี้ไม่มีผลต่อระบบเสียงของผู้ยืม แต่ถ้าคำที่ยืมเข้ามาแล้วไม่มีการเปลี่ยนแปลงเสียงให้สอดคล้องกับระบบเสียงในภาษาของผู้ยืม เช่น คำยืมจากภาษาอังกฤษที่มีเสียงควบกล้ำ /bl-/ , /fl-/ , /fr-/ ในคำว่า เบลอร์ (blur), แพลต (flat), ฟรี (free) ทำให้เกิดพยัญชนะควบกล้ำเพิ่มขึ้นในภาษาไทย คือ บล พล และ ฟรี

คำยืมแบบผสม (loan blend) คือ การยืมคำศัพท์มาจากภาษาอื่นและนำมาผสมกับคำในภาษาของผู้ยืมในลักษณะประสมคำหรือซ้อนคำ ทำให้ความหมายของคำที่ยืมเข้ามามีความชัดเจน คำยืมแบบนี้เรียกว่า คำยืมแบบผสม เช่น คำว่า ขนมเค้ก *ขนม* เป็นคำที่มีใช้อยู่ในภาษาไทยนานแล้วก่อนคำว่า *เค้ก* เมื่อนำคำว่า *ขนม* มาประสมกับคำว่า *เค้ก* ซึ่งเป็นคำยืมจาก *cake* ในภาษาอังกฤษ คำยืม *ขนมเค้ก* ในลักษณะคำประสมเช่นนี้ ทำให้มีความหมายเฉพาะเจาะจงว่า เค้กคือขนมชนิดหนึ่ง หรือคำว่า ขนมโก๋ *โก๋* เป็นคำภาษาจีนซึ่งมีความหมายเฉพาะเจาะจงว่า โก๋ เป็นขนมชนิดหนึ่ง

คำยืมแบบแปลง (loan shift) คือ การยืมความหมายจากภาษาอื่นเข้ามาใช้ในภาษาของผู้ยืมด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1.1.1 การกำหนดคำขึ้นใหม่โดยการสร้างคำจากคำที่มีอยู่เดิมในภาษา เช่น น้ำแข็ง ใช้แทนคำว่า *ice* ซึ่งมีความหมายเดียวกัน หรือบัญญัติคำขึ้นใหม่ เช่น วัฒนธรรม เพื่อใช้แทนคำที่มีความหมายเดียวกันว่า *culture*

1.1.2 การขยายความหมายจากคำเดิม คือ ขยายความหมายของคำที่มีอยู่ในภาษาให้ครอบคลุมถึงความหมายที่ยืมมาของคำใหม่ เช่น *โบสถ์* ซึ่งมีอยู่เดิมในภาษาไทยหมายถึง สถานที่ที่พระสงฆ์ประชุมกันทำสังฆกรรมต่าง ๆ ในทางพระพุทธศาสนา แต่เราขยายความหมายของคำนี้ให้ครอบคลุมความหมายของ *church* ว่า *โบสถ์* ด้วย

คำยืมแบบแปล (loan translation) คือการยืมคำหรือวลีจากภาษาอื่นแล้วมาแปลเป็นคำหรือวลีในอีกภาษาหนึ่งอาจจะแปลทั้งข้อความ หรืออาจจะแปลประโยครูปแบบทางไวยากรณ์และความหมายของภาษานั้น ๆ ไว้ เช่น คำ *แรงม้า* จากภาษาอังกฤษว่า *horse power* *แรงเทียน* จาก *candle power* ข้อความ *ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้* จาก *under this situation* และ *ต่อคำถาม* จาก *to the question*

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมภาษา

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมภาษา มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

Pongpaiboon (1988) กล่าวถึง ปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมภาษา ดังนี้

ปัจจัยความเกี่ยวพันทางเชื้อชาติ สัญชาติ และที่อยู่ตามสภาพภูมิศาสตร์ เช่น ดินแดนใกล้ชิดกัน แต่งานกันข้ามเชื้อชาติ เป็นต้น

ปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์ การอพยพโยกย้าย และการติดต่อทางการทูต การอพยพโยกย้ายทำให้ภาษาของเจ้าของถิ่นเดิมตกค้างอยู่ หรือผู้โยกย้ายมาใหม่นำภาษาใหม่เข้ามาใช้

ปัจจัยทางด้านการค้า การค้าขายและการโฆษณาสินค้าก็ต้องใช้ภาษาเป็นสำคัญ จึงเกิดการหยิบยืมกันขึ้นทั้งที่ตั้งใจและไม่รู้ตัว

ปัจจัยทางศาสนา ผู้ที่ทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนาที่ต้องใกล้ชิดกับผู้เรียนจึงมีการถ่ายทอดภาษากัน

ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี ตลอดจนความรู้ทางวิชาการเฉพาะอย่างของชาติที่เจริญแล้ว เมื่อรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาจึงจำเป็นต้องรับ ชื่อ และศัพท์เฉพาะบางคำเข้ามาด้วย

ปัจจัยทางด้านการศึกษา เช่น การศึกษาในระดับสูงจำเป็นต้องใช้ภาษาต่างประเทศประกอบ หรือต้องใช้ตำราที่เขียนโดยใช้ภาษาต่างประเทศโดยตรง

อย่างไรก็ตาม นอกจากปัจจัยอันก่อให้เกิดการยืมคำดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งซึ่ง สุธวิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ไม่ได้กล่าวถึงคือ ปัจจัยทางด้าน

วัฒนธรรม การรับวัฒนธรรมใหม่เข้ามาในวัฒนธรรมของผู้ยืม มักจะทำให้เกิดการยืมคำที่เรียกสิ่งใหม่ ๆ เหล่านั้นด้วย ในการรับภาษาและวัฒนธรรมต่างชาตินี้ แต่ละภาษาจะมีการยอมรับได้ไม่เท่ากัน ถ้าภาษาหนึ่งมีคำยืมมากกว่าอีกภาษาหนึ่ง ก็ย่อมแสดงว่าภาษาที่มีคำยืมมากกว่านั้นยอมรับอิทธิพลต่างประเทศไว้มากกว่า ในทางตรงข้ามภาษาที่มีคำยิมน้อยกว่าย่อมมีการต่อต้านวัฒนธรรมต่างชาติมากกว่า

Kingkham (2013) กล่าวถึง สาเหตุของการยืมคำ ซึ่งมีดังนี้

1) เจ้าของภาษามีความสัมพันธ์กันทางเชื้อชาติ ลักษณะทางด้านภูมิศาสตร์ของผู้พูดภาษาทั้งสองอยู่ใกล้ชิดกัน ประชาชนทั้งสองประเทศย่อมมีการติดต่อสื่อสารกัน และย่อมมีการแลกเปลี่ยนหรือใช้ภาษาร่วมกันได้

2) ความสัมพันธ์ทางด้านประวัติศาสตร์ การเจริญสัมพันธ์ไมตรีทางการทูต ในการอพยพโยกย้ายก็ดี หรือในการติดต่อทางการทูตก็ดี ย่อมทำให้ภาษาของเจ้าของถิ่นเดิมหรือผู้อพยพโยกย้ายมาใหม่นำมาใช้ร่วมกัน

3) การติดต่อค้าขาย การมีชนชาติอื่น ๆ เข้ามาติดต่อค้าขาย ทำให้มีถ้อยคำในภาษาของชนชาตินั้น ๆ เข้ามาปะปน

4) อิทธิพลทางศาสนา ในการเผยแพร่ศาสนานั้น ครูผู้สอนศาสนาและผู้เรียนย่อมมีความใกล้ชิดกันและมีโอกาสใช้ภาษาของกันและกันได้

5) การแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรม ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และวัฒนธรรมนั้นก็สามารถถ่ายทอดให้กันและกันได้ ส่วนมากแล้วประเทศที่มีวัฒนธรรมเจริญรุ่งเรืองกว่าจะถ่ายทอดวัฒนธรรมไปยังประเทศที่มีวัฒนธรรมด้อยกว่า

6) ความเจริญทางการศึกษา การศึกษานั้นเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนามนุษย์ การศึกษาต้องอาศัยแหล่งข้อมูลจากทั่วสารทิศเพื่อให้รู้เท่าเทียมกับชนชาติต่าง ๆ ภาษาจึงมีส่วนจำเป็นในการศึกษา เพราะตำราต่าง ๆ ก็มีที่เป็นภาษาต่างประเทศ และประชาชนส่วนหนึ่งก็เดินทางไปศึกษาต่างประเทศ เมื่อมีโอกาสได้ใช้และพูดภาษาอื่น ๆ จึงนำภาษามาใช้ในภาษาของตน

7) ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี เมื่อมีการรับเอาเครื่องมือเครื่องใช้จากประเทศอื่นที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีเข้ามาในประเทศ ชื่อและคำศัพท์เฉพาะจึงเข้ามาอยู่ในภาษานั้น ๆ ด้วย

8) ธุรกิจส่วนตัวของบุคลากรระหว่างชาติ การติดต่อทำธุรกิจกับชาติอื่น ๆ ทำให้เกิดการถ่ายทอดทางภาษาซึ่งกันและกัน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันการศึกษาเรื่องคำยืมในภาษาไทยใหญ่นั้นยังมีน้อย สำหรับนักวิชาการที่ศึกษาในเรื่องดังกล่าว ได้แก่ เรณู วิชาศิลป์ จากการศึกษาพอสรูปได้ดังนี้

Wichasin (2003) ได้กล่าวถึงคำยืมในภาษาไทยใหญ่ไว้ว่า มีคำในภาษาอื่นที่ชาวไทใหญ่รับมาใช้เป็นจำนวนมาก เช่น คำบาลี คำพม่า คำอังกฤษ และคำไทย โดยรับมาใช้ทั้งในภาษาพูดและในภาษาเขียน ในกรณีของการรับคำพม่ามานั้น บางครั้งคนไทใหญ่ก็ออกเสียงคำเหล่านั้นตามเสียงของพม่าด้วย

ในส่วนของชาวไทใหญ่ที่อยู่ในประเทศไทยหลายคนมีความรู้ภาษาไทยดีก็จะเขียนตำราหนังสือที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ บาลี และไทยปนเข้ามา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิธีการยืมคำภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในภาษาไทย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะคำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทย
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

สมมติฐานของการวิจัย

การยืมแบบทับศัพท์เป็นวิธีการยืมคำแบบโดยตรงซึ่งคาดว่าจะพบมากที่สุดในภาษาไทย และส่วนมากเป็นลักษณะคำยืมที่เป็นคำเดี่ยว ทางด้านปัจจัยที่คาดว่าจะมีส่วนอย่างมากที่ทำให้เกิดคำยืมในภาษาไทย คือ ปัจจัยทางความเชื่อ การศึกษา เทคโนโลยี และการเมืองการปกครอง

นิยามศัพท์

1. คำยืม หมายถึง คำศัพท์ที่ไม่ได้มีอยู่แต่เดิมในภาษา แต่เป็นคำศัพท์ใหม่ที่น่าเข้ามาจากภาษาอื่นด้วยความจำเป็น เนื่องจากขาดคำที่จะใช้แสดงความคิดใหม่ ๆ หรือเรียนสิ่งใหม่ ๆ หรือเนื่องจากนิยมคำในภาษาอื่นทั้งที่มีคำใช้อยู่แล้วในภาษาของตน (Office of the Royal Society, 2014, p. 272)
2. คำเดี่ยว หมายถึง คำที่ประกอบด้วยหน่วยคำอิสระที่มีความหมายเพียง 1 หน่วยคำ แต่หน่วยคำอิสระนั้นอาจจะมีจำนวนพยางค์มากกว่า 1 พยางค์ก็ได้

วิธีการวิจัย

1. สืบค้นเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สืบค้นเอกสารพจนานุกรมภาษาไทย ที่ใช้อักษรและอักขรวิธีในรูปแบบใหม่ โดยได้เลือกศึกษาข้อมูลจาก Shan-English Dictionary, Picture Dictionary, พจนานุกรมไทใหญ่-ไทย และพจนานุกรมไทย-ไทใหญ่
3. รวบรวมข้อมูลคำยืมภาษาต่างประเทศซึ่งได้แก่ ภาษาพม่า ภาษาอังกฤษ และภาษาบาลี-สันสกฤต ที่ปรากฏในเอกสารพจนานุกรมภาษาไทยฉบับต่าง ๆ นั้น จำนวน 1,499 คำ
4. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในเอกสาร โดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาชาวไทใหญ่และผู้เชี่ยวชาญภาษาพม่าที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีอายุระหว่าง 20-70 ปี โดยไม่จำกัดเพศ จำนวน 3 คน
5. รวบรวมและจัดบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในบัตรบันทึกข้อมูล โดยจัดแบ่งเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะของคำยืม
6. ใช้สัทอักษรภาษาพม่าตามพจนานุกรม Myanmar – English ของคณะกรรมการฝ่ายภาษา กระทรวงศึกษาธิการ สหภาพเมียนมาร์ (Department of the Myanmar Language Commission Ministry of Education Union of Myanmar, 2001, pp. xx - xxiii)
7. ศึกษาข้อมูลเฉพาะคำยืมบาลี-สันสกฤตที่ปรากฏในเอกสารภาษาไทยใหญ่ โดยใช้หลักการจำแนกคำยืมบาลี-สันสกฤตตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ. 2554

8. ใช้สัทอักษรภาษาไทยใหญ่ตามหนังสือ ไทยใหญ่ รู้ลึก อ่านลาย ของ Wichasin (2003, pp. 1-4)

9. นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารมาศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย โดยอาศัยกรอบทฤษฎีภาษาศาสตร์ในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล และนำมาจัดเข้ากับเนื้อหาในส่วนของบทต่าง ๆ

10. สรุปผลการศึกษา และอภิปรายผลพร้อมข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

การเปรียบเทียบลักษณะวิธีการยืมคำภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในภาษาไทย จากการศึกษาวิธีการยืมคำภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาอังกฤษ เข้ามาในภาษาไทยใหญ่ดังที่กล่าวมานั้นพบว่าวิธีการต่าง ๆ ได้แก่

1. การยืมแบบทับศัพท์

ตัวอย่างเช่น ດູ້: [luŋ⁵] มาจากภาษาพม่าว่า ຈຸ້: [jouŋ:] หมายถึง สำนักงาน

2. การยืมแบบทับศัพท์แต่ใช้รูปแบบการเรียงคำตามหลักภาษาไทย (ส่วนหลัก อยู่หน้าส่วนขยาย)

ตัวอย่างเช่น ເໝາະໂງດູ [tha:m⁵- ?a - mu:⁴] ประกอบด้วยคำว่า ເໝາະ [tha:m⁵] หมายถึง ทำราชการ, ແກສັມກາຣະ และ ໂງດູ [?a - mu:⁴] หมายถึง งาน
ຈູຣະເໝາະໂງດູ [tha:m⁵- ?a - mu:⁴] มาจากภาษาพม่าว่า ຈູຣະໂງດູ [a - hmu. - htan:] หมายถึง รับราชการ

3. การยืมคำผ่านภาษาพม่า

ດູ້, [kuŋ²] เป็นคำบาลี-สันสกฤตที่รับผ่านมาจากภาษาพม่าว่า ດູ້ [gun] ‘คุณ’ หมายถึง ความดีที่มีประจำอยู่ในสิ่งนั้น ๆ

4. การแปลศัพท์คำยืม

ตัวอย่างเช่น ວີໂຊວີດ: [wai:¹-tsik⁵] ประกอบด้วยคำว่า ວີ [wai:¹] หมายถึง ใบ, ບັດຣ และ ວີດ: [tsik⁵] หมายถึง ชื่อเชื่อ คำว่า ວີໂຊວີດ: [wai:¹-tsik⁵] แปลศัพท์ มาจากภาษาอังกฤษว่า credit card หมายถึง บัตรเครดิต

5. การบัญญัติศัพท์ใหม่

ตัวอย่างเช่น ฎอธฺ;วี่ [kɔ:n³-si:l¹] ประกอบด้วยคำว่า ฎอธฺ; [kɔ:n³] หมายถึง ก้อน และ วี่ [si:l¹] หมายถึง ฎ คำว่า ฎอธฺ;วี่ [kɔ:n³-si:l¹] บัญญัติศัพท์มาจากภาษาอังกฤษว่า soap หมายถึง สบู่

ทั้งนี้ วิธีการยืมคำในภาษาต่าง ๆ เข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่ก็มีวิธีการร่วมและวิธีการที่ต่างกัน ดังตารางเปรียบเทียบ ดังนี้

คำยืม	วิธีการยืมคำ เข้ามามีในภาษาไทยใหญ่	คำยืม ภาษาพม่า	คำยืม ภาษาบาลี- สันสกฤต	คำยืม ภาษาอังกฤษ
1. การยืมแบบทับศัพท์		✓	✓	✓
2. การยืมแบบทับศัพท์ แต่ใช้รูปแบบ การเรียงคำตามหลักภาษาไทยใหญ่		✓		✓
3. การยืมคำผ่านภาษาพม่า			✓	
4. การแปลศัพท์คำยืม				✓
5. การบัญญัติศัพท์ใหม่				✓

จากการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการยืมคำในภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาอังกฤษ เข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่นั้น วิธีการยืมคำที่พบมากที่สุด คือ การยืมแบบทับศัพท์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การยืมแบบทับศัพท์โดยตรง เป็นวิธีการยืมคำที่สะดวกที่สุด

การเปรียบเทียบลักษณะคำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทยใหญ่

จากการศึกษาลักษณะคำยืมภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาอังกฤษ ในภาษาไทยใหญ่นี้ที่กล่าวมานั้นพบว่า มีลักษณะต่าง ๆ ได้แก่

1. คำยืมที่เป็นคำเดี่ยว ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

1) คำยืมที่เป็นคำเดี่ยวภาษาพม่า

ตัวอย่างเช่น သဗ္ဗာင်, [sa-pha.ŋ²] มาจากภาษาพม่าว่า သဘင် [dha-bin] หมายถึง งานฉลอง

2) คำยืมที่เป็นคำเดี่ยวภาษาบาลี-สันสกฤต

ตัวอย่างเช่น กุสุม, [ku:⁴-so:²] มาจากภาษาบาลีว่า กุสฺล หมายถึง สิ่งที่ดีที่ชอบ บุญ

3) คำยืมที่เป็นคำเดี่ยวภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างเช่น โซฟา, [so:²-pha:²] มาจากภาษาอังกฤษว่า sofa หมายถึง โซฟา

2. คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมภาษาเดียวกัน ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

1) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาพม่ากับภาษาพม่า

ตัวอย่างเช่น ฅျၢင်,ဧလ, [ca.ŋ² - le:²] ประกอบด้วยคำว่า ฅျၢင်, [ca.ŋ²] หมายถึง ปราดเปรี๊ยะ และ ဧလ, [le:²] หมายถึง รอบรู้ ฅျၢင်,ဧလ, [ca.ŋ² - le:²] มาจากภาษาพม่าว่า ကျင်လည် [kjin - le] หมายถึง ปราดเปรี๊ยะ

2) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาบาลี-สันสกฤตกับภาษาบาลี-สันสกฤต

ตัวอย่างเช่น မွဲးမင်,ဂလၢ, [pɔ:ŋ⁵-maŋ²-ka-la:²] มาจากภาษาบาลี-สันสกฤต ประกอบด้วยคำว่า မွဲး [pɔ:ŋ⁵] ‘เปว’ โดยทั่วไป หมายถึง งานประเพณี และ မင်,ဂလၢ, [maŋ²-ka-la:²] ‘มงคล’ မွဲးမင်,ဂလၢ, [pɔ:ŋ⁵-maŋ²-ka-la:²] หมายถึง งานมงคลสมรส

3) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างเช่น ကးပာတံ [ka:⁵-pa:t⁴] ประกอบด้วยคำว่า ကး [ka:⁵] มาจากภาษาอังกฤษว่า car หมายถึง รถยนต์ และ ပာတံ [pa:t⁴] มาจากภาษาอังกฤษว่า bus หมายถึง รถบัส ကးပာတံ [ka:⁵-pa:t⁴] หมายถึง รถบัส หรือ รถโดยสารประจำทาง

3. คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมกับภาษาไทย ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

1) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาพม่ากับภาษาไทย

ตัวอย่างเช่น ฅျၢမ်းလိၣ်, [ca:m⁵ - lik³] หมายถึง ตำราทางภาษา ประกอบด้วยคำว่า ฅျၢမ်း [ca:m⁵] มาจากภาษาพม่าว่า ကျမ်း [kjan:] หมายถึง หนังสือ ตำรา และ လိၣ်, [lik³] ภาษาไทใหญ่ หมายถึง ตัวอักษร

2) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาบาลี-สันสกฤตกับภาษาไทยใหญ่
ตัวอย่างเช่น ๐ธะ:วธะ [wan⁵-sin¹] ประกอบด้วยคำว่า ๐ธะ: [wan⁵] ‘วัน’ เป็นภาษาไทยใหญ่ และ วธะ [sin¹] มาจากภาษาบาลีว่า สิล หมายถึง ข้อบัญญัติทางพระพุทธศาสนาที่กำหนดการปฏิบัติกายและวาจา เช่น ศีล 5 ศีล 8 เป็นต้น ๐ธะ:วธะ [wan⁵-sin¹] หมายถึง วันพระ

3) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยใหญ่
ตัวอย่างเช่น ๐ป:จืธ [pap⁴-che:k⁴] ประกอบด้วยคำว่า ๐ป [pap⁴] หมายถึง หนังสือ สมุด และ จืธ [che:k⁴] มาจากภาษาอังกฤษว่า cheque หมายถึง ใบสั่งจ่ายเงิน คำว่า ๐ป:จืธ [pap⁴-che:k⁴] หมายถึง สมุดเช็ค หรือ สมุดสั่งจ่ายเงิน

4) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และ ภาษาไทยใหญ่

ตัวอย่างเช่น ๐ย,๐ธะ:ว,๐ธะ: [sa:-la:²-pa:n¹-sa:²-sa-na:²] หมายถึง มัคทายก ประกอบด้วยคำว่า ๐ย, [sa-la:²] มาจากภาษาพม่าว่า ๐จ [hsa-ja] หมายถึง ครู อาจารย์ ๐ธะ [pa:n¹] ภาษาไทยใหญ่ หมายถึง ดูแล และ ๐ย,๐ธะ:ว,๐ธะ: [sa:²-sa-na:²] มาจากภาษาสันสกฤตว่า ศาสน หมายถึง ศาสนา ลัทธิความเชื่อ

5) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาพม่า ภาษาอังกฤษ และภาษาไทยใหญ่
ตัวอย่างเช่น ๐ธะ:ก๐ธะ:ก๐ธะ, [me:w⁵-kon⁵-?a-me:-li:⁴-ka:n²] หมายถึง คนอเมริกา ประกอบด้วยคำว่า ๐ธะ: [me:w⁵] มาจากภาษาพม่า ว่า ๐ย: [mjou:] หมายถึง พันธุ์ รูปแบบ และ ก๐ธะ: [kon⁵] ภาษาไทยใหญ่ หมายถึง คน และ ก๐ธะ, [?a-me:-li:⁴-ka:n²] มาจากภาษาอังกฤษว่า American หมายถึง คนอเมริกัน

4. คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมกับคำยืม ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

1) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาพม่ากับภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างเช่น ตั๋ว;รฺก,ชฺญ [tə:k³ - ʔa:- sha:⁴] หมายถึง ทวีปเอเชีย ประกอบด้วยคำว่า ตั๋ว; [tə:k³] มาจากภาษาพม่าว่า ตั๋ว [taiʔ] หมายถึง อาคร ทวีป และ ตั๋ว;รฺก,ชฺญ [tə:k³ - ʔa:- sha:⁴] มาจากภาษาอังกฤษว่า Asia หมายถึง เอเชีย

2) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาบาลี-สันสกฤตกับภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างเช่น ฒาตฺ;ธฺว:วํตฺ [tha:t³-ʔe:⁵-sit⁴] หมายถึง กรดเคมี ประกอบด้วยคำว่า ฒาตฺ; [tha:t³] มาจากภาษาบาลี-สันสกฤตว่า ธาตุ หมายถึง สาร เนื้อเดียวล้วน และ ธฺว:วํตฺ [ʔe:⁵-sit⁴] มาจากภาษาอังกฤษว่า acid หมายถึง กรด

3) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาพม่ากับภาษาบาลี-สันสกฤต

ตัวอย่างเช่น ฏฺ:ลฺก: [tə:j⁵-la-tha:⁵] หมายถึง ขบวนรถไฟ คำว่า ฏฺ: [tə:j⁵] มาจากภาษาพม่าว่า ฏ [twe:⁵] หมายถึง ขบวน และ ลฺก: [la-tha:⁵] มาจากภาษาบาลี-สันสกฤต ว่า รถ หมายถึง ยานที่มีล้อสำหรับเคลื่อนไป

จากข้อมูลลักษณะคำยืมภาษาต่าง ๆ ในภาษาไทยใหญ่พบว่า มีลักษณะร่วมกัน ดังตารางเปรียบเทียบ ดังนี้

คำยืม	ลักษณะคำยืม	คำยืม	คำยืม	คำยืม
	ในภาษาไทยใหญ่	ภาษาพม่า	ภาษาบาลี-สันสกฤต	ภาษาอังกฤษ
1. คำยืมที่เป็นคำเดียว		✓	✓	✓
2. คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมภาษาเดียวกัน		✓	✓	✓
3. คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมภาษาไทยใหญ่		✓	✓	✓
4. คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมกับคำยืม		✓	✓	✓

จากข้อมูลลักษณะคำยืมภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาอังกฤษ ในภาษาไทยใหญ่พบว่า มีลักษณะร่วมกัน คือ คำยืมทั้ง 3 ภาษาดังกล่าวมีทั้งคำยืมที่เป็น คำเดี่ยว คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมภาษาเดียวกัน คำยืมที่เป็นการประกอบ คำระหว่างคำยืมกับภาษาไทยใหญ่ และคำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมกับคำยืม แต่ทั้งนี้ลักษณะคำยืมที่พบมากที่สุดทั้ง 3 ภาษา คือ ลักษณะคำยืมที่เป็นคำเดี่ยว ซึ่งสะท้อนให้เห็นลักษณะเฉพาะของภาษาต่าง ๆ ที่จะเริ่มสร้างคำจากคำเดี่ยวก่อน จากนั้น จึงสร้างคำขึ้นมาใช้ใหม่จากการประสมคำ ดังนั้นเมื่อชาวไทใหญ่ยืมคำในภาษาต่าง ๆ เข้ามาจึงพบว่า เป็นคำเดี่ยวจำนวนมาก และตามมาด้วยคำยืมที่เป็นคำประสมในภาษาเดียวกัน ต่อมาเมื่อชาวไทใหญ่มีการสร้างคำใหม่ ๆ มาใช้เพิ่มขึ้น ลักษณะคำยืมจึงกลายเป็นการ ประสมคำที่ซับซ้อนขึ้น โดยจะนำคำยืมมาประสมกับคำไทใหญ่ หรือนำคำยืมในภาษาต่าง ๆ มา ประสมคำขึ้นใหม่ ซึ่งพัฒนาการของลักษณะคำยืมที่ซับซ้อนขึ้นนี้ก็เป็นที่ไปตามสภาพสังคมที่ มีความซับซ้อนขึ้นนั่นเอง

การเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำคำยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่

จากการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำคำยืมในภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาอังกฤษ ดังที่กล่าวมานั้น พบว่ามีปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่

1. ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง

ปัจจัยทางด้านการเมืองการปกครองนี้ กล่าวได้ว่า จากประวัติศาสตร์การเมืองการ ปกครองที่ผ่านมา นั้น รัฐฉานเคยตกเป็นประเทศราชของพม่า ต่อมาตกเป็นเมืองขึ้นของ อังกฤษ และกลายเป็นรัฐหนึ่งของสหภาพพม่าในปัจจุบัน ด้วยการตกอยู่ในการปกครองของ พม่าและอังกฤษมาอย่างยาวนานจึงทำให้เกิดการส่งผ่านวัฒนธรรมทางภาษาซึ่งกันและกัน

ตัวอย่างเช่น คำว่า ဧဝးဂ္ဂူဝေဝ, [ne:⁵ - ?u:⁴ - pa - te:²] หมายถึง

กฎหมาย มาจากคำในภาษาพม่าว่า ခေက္ခိဝေခ [ni: - u. - ba - dei]

2. ปัจจัยด้านศาสนาและความเชื่อ

พุทธศาสนาและความเชื่อในพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและโลกทัศน์ของชาว ไทใหญ่อย่างมาก อีกทั้งประเพณีพิธีกรรมสำคัญ ๆ ล้วนแล้วแต่ผูกพันกับพุทธศาสนาแทบ ทั้งสิ้น ทางด้านความเป็นมาของภาษาบาลี-สันสกฤตนั้น ใน Office of the Royal

Society (2011, pp. 671, 1207) กล่าวว่า ภาษาทั้งสองจัดอยู่ในกลุ่มอินโด – ยูโรเปียน (Indo-European) ภาษาบาลีเป็นภาษาหลักในศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ซึ่งใช้ในการบันทึกคัมภีร์พระไตรปิฎก และพุทธพจน์ ส่วนภาษาสันสกฤตเป็นภาษาหลักในศาสนาพุทธนิกายมหายาน และใช้ในการบันทึกในวรรณคดีอินเดียโบราณ รวมถึงใช้ในวรรณคดีของพราหมณ์

ปัจจัยด้านศาสนานี้มีส่วนสำคัญที่ทำให้คำยืมในภาษาบาลี-สันสกฤตเข้ามาในภาษาไทยจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม นอกจากศาสนาพุทธและพราหมณ์แล้ว ชาวไทใหญ่ก็ยังรับเอาความเชื่อในศาสนาอื่นเข้ามาด้วยเช่นกัน อาทิ ศาสนาคริสต์ เป็นต้น คำยืมที่มาจากปัจจัยด้านศาสนาและความเชื่อนี้สามารถจำแนกได้ดังนี้

2.1 ด้านพุทธศาสนา

ตัวอย่างเช่น คำว่า ๑๖,๑๗. [kam²-ma:⁴] มาจากคำในภาษาบาลีว่า กम्म หมายถึง กรรม การกระทำ การงาน การกระทำที่ส่งผลมายังปัจจุบันหรือต่อไปในอนาคต

2.2 ด้านประเพณีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา

ตัวอย่างเช่น คำว่า ๑๘;๑๗, [kha⁵-wa:²] หมายถึง เข้าพรรษา คำว่า ๑๘; [kha⁵] หมายถึง เข้า ๑๗, [wa:²] มาจากคำในภาษาบาลี-สันสกฤตว่า วสฺส วรฺษ หมายถึง พรรษา หรือ ช่วงระยะเวลา 3 เดือนในฤดูฝน ‘เข้าพรรษา’ เป็นประเพณีทางพุทธศาสนาที่พระสงฆ์จะต้องอยู่ประจำที่เป็นเวลา 3 เดือนในฤดูฝน

2.3 ด้านศาสนาและความเชื่ออื่น ๆ

ตัวอย่างเช่น คำว่า ๑๙๐;๑๗๑๘, [kha¹-lit⁴-jan²]] มาจากภาษาอังกฤษว่า Christian หมายถึง คริสเตียน หรือ ผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์

3. ปัจจัยด้านการศึกษาและวิชาการ

เมื่อครั้งไทใหญ่อยู่ในฐานะรัฐหนึ่งของพม่านั้น รัฐบาลทหารพม่าได้ประกาศนโยบาย “ทำให้เป็นพม่า” (Burmanization) และประกาศให้ใช้ภาษาพม่าเป็นภาษาราชการ รวมถึงเปลี่ยนระบบการศึกษาตำราเรียนเป็นภาษาพม่าทั้งหมด เหตุนี้เองภาษาพม่าจึงเข้ามามีอิทธิพลต่อภาษาไทยใหญ่มาก

ตัวอย่างเช่น คำว่า ฎั้ะฎุ้อะลั้; [co:n⁵ - so:n¹ - lik³] หมายถึง โรงเรียน ประกอบด้วยคำว่า ฎั้ะ [co:n⁵] มาจากภาษาพม่าว่า ကျောင်း [kjaung:] หมายถึง โรงเรียน วัด และ ฎุ้อะลั้; [so:n¹ - lik³] หมายถึง เรือนหนังสือ

4. ปัจจัยด้านความทันสมัยและเทคโนโลยี

ความทันสมัยและเทคโนโลยีของโลกปัจจุบันที่มีความรวดเร็วทางวิทยาการอย่างมาก ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีการสร้างคำใหม่ ๆ โดยการนำคำยืมมาใช้เรียกสิ่งประดิษฐ์ที่เข้ามาในชีวิตประจำวันของชาวไทยใหญ่ ซึ่งหลายคำเป็นคำยืมภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างเช่น คำว่า ฎั้ะ:ะอึอ,๑, [ko:m⁵-phiw²-ta:²] มาจาก ภาษาอังกฤษว่า computer หมายถึง คอมพิวเตอร์

5. ปัจจัยด้านความใกล้ชิดทางสภาพแวดล้อม

เนื่องจากรัฐฉานของไทยใหญ่มีพรมแดนที่ติดกับอาณาจักรพม่า และปัจจุบันรัฐฉาน ก็ถูกผนวกเป็นรัฐหนึ่งของสหภาพเมียนมาร์ จึงทำให้สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของชาวไทยใหญ่ กับชาวพม่ามีความใกล้ชิดกัน ดังนั้นจึงทำให้เกิดการยืมคำภาษาพม่าเข้ามาใช้ในภาษาไทย จำนวนมาก

ตัวอย่างเช่น คำว่า ໊໊,໊໊໊ [sa:- la:²- mo:¹- ja:¹] หมายถึง หมอ แพทย์ คำว่า ໊໊, [sa- la:²] มาจากภาษาพม่าว่า ဆရာ [hsa- ja] หมายถึง ครู อาจารย์ ໊໊໊໊ [mo:¹- ja:¹] ภาษาไทใหญ่ หมายถึง หมอ แพทย์

6. ปัจจัยด้านการรับวัฒนธรรมตะวันตก

ปัจจัยด้านการรับวัฒนธรรมตะวันตกนี้ มีผลชัดเจนต่อการยืมคำภาษาอังกฤษเข้ามาในภาษาไทยใหญ่ โดยเฉพาะศัพท์ทางด้านเครื่องอุปโภคและบริโภค และศัพท์ทางด้าน ศิลปวัฒนธรรม ดังนี้

6.1 ทางด้านเครื่องบริโภคและอุปโภค

ตัวอย่างเช่น ๑,໊໊, [pi:²-ja:²] เป็นคำทับศัพท์มาจากภาษาอังกฤษว่า beer หมายถึง เบียร์

ตัวอย่างเช่น ๐๗๖๖๐๖ [pa²-la:²-sa -tik⁴] มาจากภาษาอังกฤษว่า plastic หมายถึง พลาสติก

6.2 ทางด้านศิลปวัฒนธรรม

ตัวอย่างเช่น ๑๗๖๖๐๖ [ka¹-la:⁵-li:²-ne:t⁴] เป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษว่า clarinet หมายถึง ขลุ่ยคลาริเน็ต

อย่างไรก็ตาม การยืมคำในแต่ละภาษาก็มีปัจจัยร่วมและปัจจัยที่ต่างกันดังตารางเปรียบเทียบ ดังนี้

คำยืมในภาษาไทย ปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำ	คำยืม ภาษาพม่า	คำยืม ภาษาบาลี- สันสกฤต	คำยืม ภาษาอังกฤษ
1. ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง การทหาร และเศรษฐกิจ	✓		✓
2. ปัจจัยด้านศาสนาและความเชื่อ	✓	✓	✓
3. ปัจจัยด้านการศึกษาและวิชาการ	✓	✓	✓
4. ปัจจัยด้านความทันสมัยและ เทคโนโลยี	✓	✓	✓
5. ปัจจัยด้านความใกล้ชิดทาง สภาพแวดล้อม	✓		
6. ปัจจัยด้านการรับวัฒนธรรม ตะวันตก			✓

ทั้งนี้ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านศาสนาและความเชื่อ ปัจจัยด้านการศึกษาและวิชาการ และปัจจัยด้านความทันสมัยและเทคโนโลยี ปัจจัยรองลงมาคือ ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง การทหารและเศรษฐกิจ สำหรับปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำที่น้อยกว่าปัจจัยดังที่กล่าวมา คือ ปัจจัยด้านความใกล้ชิดทางสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านการรับวัฒนธรรมตะวันตก

จากการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำนี้สะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่อ การศึกษาและวิชาการ และความทันสมัยและเทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของผู้คนมากที่สุด ทั้งนี้เพราะศาสนาและความเชื่อนั้นมีอิทธิพลต่อจิตวิญญาณ และในส่วนของการศึกษาและวิชาการ ความทันสมัยและเทคโนโลยีก็มีอิทธิพลต่อการดำรงชีพ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจึงทำให้เกิดการสร้างคำศัพท์อย่างต่อเนื่องเพื่อมาใช้กล่าวถึงเรื่องราวหรือใช้เรียกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเหล่านั้น

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบคำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทยใหญ่พบว่า ปริมาณคำยืมภาษาพม่ามีมากที่สุด คือ จำนวน 570 คำ รองลงมาคือ คำยืมในภาษาอังกฤษ มีจำนวน 494 คำ และคำยืมในภาษาบาลี-สันสกฤต มีจำนวน 435 คำ

อภิปรายผล

จากการศึกษาเปรียบเทียบคำยืมในภาษาไทยใหญ่ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. วิธีการยืมคำที่นิยมมากที่สุดคือ การยืมแบบทับศัพท์ ซึ่งหากมองในแง่ธรรมชาติของการยืมคำแล้ว ถือว่าเป็นวิธีการที่สะดวกกว่าวิธีการอื่น เพราะเป็นวิธีการที่ยืมมาแบบโดยตรง
2. ลักษณะคำยืมที่พบมากที่สุดคือ คำยืมที่เป็นคำเดี่ยว ทั้งนี้เพราะภาษาไทยใหญ่มีลักษณะเป็นภาษาคำโดด ดังนั้นคำยืมที่รับมาจึงเป็นลักษณะคำเดี่ยวมากที่สุด
3. คำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทยใหญ่ที่มีปริมาณมากที่สุด คือ คำยืมภาษาพม่า เนื่องจากปัจจัยทางการเมืองการปกครองที่ไทใหญ่อยู่ภายใต้การปกครองของพม่ามาอย่างยาวนานตราบถึงในปัจจุบัน และปัจจัยทางด้านการศึกษาที่ชาวไทใหญ่ต้องเข้าเรียนในระบบการศึกษาที่ใช้พม่าเป็นหลัก ดังนั้นจึงปรากฏมีคำยืมภาษาพม่าจำนวนมากในภาษาไทยใหญ่

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบคำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทยใหญ่นี้ ผู้วิจัยพบว่า ยังมีประเด็นน่าสนใจที่สามารถนำไปศึกษาค้นคว้าต่อไปได้ดังต่อไปนี้

คือ การศึกษาคำยืม หรือการศึกษาเปรียบเทียบคำยืมในภาษาไทยกลุ่มอื่น ๆ เช่น คำยืมในภาษาไทยลื้อ คำยืมในภาษาลาว เป็นต้น

ข้อตกลงในการใช้สัญลักษณ์ภาษาไทยใหญ่ (Wichasin, 2003, pp. 1-4)

1. สัญลักษณ์ที่ใช้แทนหน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทยใหญ่มีดังนี้

สัญลักษณ์	พยัญชนะต้น	พยัญชนะไทใหญ่
/ k - /		ဂ
/ kh - /		ခ
/ ŋ - /		င
/ ts - /		ဇ
/ s - /		ဆ
/ ʃ - /		ဇု
/ t - /		တ
/ th - /		ထ
/ n - /		န
/ p - /		ပ
/ ph - /		ဖ
/ f - /		ဖု
/ m - /		မ
/ j - /		ယ
/ l - /		လ
/ ʎ - /		လ်
/ w - /		ဝ

/ h - /	ห
/ ʔ - /	ก
/ c - /	ญ
/ ch - /	จ
/ sh - /	ฉ

พยัญชนะสะกด

สัทสัญลักษณ์

พยัญชนะสะกดไทใหญ่

/ - k /	ก
/ - t /	ต
/ - p /	ด
/ - ŋ /	ง
/ - n /	ณ
/ - m /	ม
/ - j /	ญ
/ - w /	ว

พยัญชนะควบกล้ำ

สัทสัญลักษณ์

พยัญชนะควบกล้ำไทใหญ่

/- j -/	จ
/- w /	ว

พยัญชนะควบกล้ำ [- /- l / ในภาษาไทใหญ่ที่ปรากฏในรูปเขียนนั้น เมื่อออกเสียงจะกลายเป็นเสียงที่แยกพยางค์ เช่นคำว่า [ɕa˥˥] ออกเสียงเป็น /ta˥˥-la˥˥/ เป็นต้น

2. สัทสัญลักษณ์ที่ใช้แทนหน่วยเสียงสระในภาษาไทใหญ่

สระเดี่ยว

สัทสัญลักษณ์

สระเดี่ยวในภาษาไทใหญ่

/ i , iː /	อิ	อี
------------	----	----

/ i̯ , iː /

/ u̯ , uː /

/ e̯ , eː /

/ ə̯ , əː /

/ o̯ , oː /

/ ɐ̯ , ɐː /

/ ɔ̯ , ɔː /

/ a̯ , aː /

๐๑

๑ ๒

๑- มีตัวสะกดใช้ ๑

๐๑

๑ ๒

๑- มีตัวสะกดใช้ ๑

๑- มีตัวสะกดใช้ ๐

- , -๑(-๑)

สระประสม

สัทสัญลักษณ์

สระประสมในภาษาไทยใหญ่

/ aiː /

๑

สระที่มีเสียงตัวสะกด

สัทสัญลักษณ์

สระที่มีเสียงตัวสะกดในภาษาไทยใหญ่

/ aj / เป็นสระ / a / พยัญชนะท้าย /-j /

๑

/ am / เป็นสระ / a / พยัญชนะท้าย /-m /

๑

3. สัทสัญลักษณ์ที่ใช้แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมีดังนี้
สัทสัญลักษณ์

วรรณยุกต์ในภาษาไทย

-¹

- (เสียง ต่ำ-ขึ้น)

-²

-, (เสียง ต่ำ-ระดับ)

-³

-; (เสียง กลาง-ตก)

-⁴

- . (เสียง สูง-ตก)

-⁵

-: (เสียง สูง-ระดับ)

References

- Chiang Mai Rajabhat University. (2009). *Tai Yai (Shan)-Thai dictionary*. Chiang Mai: Chiang Mai Rajabhat University. [in Thai]
- Jantanakom, W. (1983). *Characteristics of Tai Yai (Tai O) in Mae Sai District, Chiang Rai Province* [Master's dissertation, Silpakorn University]. Nakhon Pathom, Thailand. [in Thai]
- Khanthaphad, P. (2016). Loanwords in Shan language: English. *Journal of Humanities and Social Science, Burapha University*, 24(45), 159-175. [in Thai]
- Khanthaphad, P. (2017). Pali- Sanskrit borrowings in Shan language. *Journal of Social Science Humanities and Arts, Silpakorn University*, 37(2), 177-195. [in Thai]
- Kingkham, W. (2013). *Foreign languages in Thai* (2nd ed.). Kasetsart University Press. [in Thai]
- La-onsri, K. (1985). *Hometown of Thai*. Art and Culture Publishing. [in Thai]
- Office of the Royal Society. (2014). *Linguistic words dictionary (Applied Linguistics)* (2nd ed.). Office of the Royal Society. [in Thai]
- Office of the Royal Society. (2011). *Thai dictionary*. Office of the Royal Society. [in Thai]
- Pongpaiboon, S. (1988). *The principal of Thai languages*. Thai Watthanaphanit Publishing. [in Thai]
- Saengponsit, W. (1981). *Foreign languages in Thai*. Bangkok: Odeon Store. [in Thai]
- Santasombat, Y. (2000). *Lak Chang: New creation of Tai identity in Dehong*. Amarin Book Center. [in Thai]
- Shan Buddhist Monks. (2514). *Thai-Shan dictionary*. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. [in Thai]
- Sao Tern Moeng. (1995). *Shan-English dictionary*. DP Dunwoody Press.

- Shan Culture and Education Central Committee (SCEC). (2002). *Picture dictionary*. NHEC.
- Sirithon, P. (1985). *Above region of Siam*. Chang Peuak Publishing. [in Thai]
- Terwiel, B.J., & Diller, A. (1990). *Native Thais were not here*. Muang Boran Publishing. [in Thai]
- Wichasin, R. (2003). *Knowing and reading Shan script*. Department of Thai, Faculty of Humanity, Chiang Mai University, Thailand. [in Thai]

การสังเคราะห์งานวิจัยเปรียบเทียบภาษาจีนและภาษาไทย
ในฐานข้อมูล CNKI ของประเทศจีน
A Synthesis of Comparative Research
on Chinese-Thai Language in CNKI Database of China

Received: 3 September, 2019

Revised: 13 December, 2019

Accepted: 16 March, 2020

อรรักษ์ญา โรจนวานิชกิจ¹

Onkanya Rojanawanichkij

Abstract

This study aims to survey and codify the content in Chinese - Thai comparative studies through the data retrieved from CNKI China's database. The data was collected from master's theses, doctoral dissertations and academic articles retrieved in May 2018. The researcher reviewed previous studies by using 汉泰对比 as the key words (comparative studies of Chinese and Thai) in CNKI database. After that only related studies were selected. The findings revealed 205 Chinese-Thai comparative studies including 130 master's theses (63.41%), 66 academic articles (32.20%) and 9 doctoral dissertations (4.39%). The focused contents were vocabulary (46.34%), grammar (40.98%), translation and communication (10.24%), and pronunciation (2.44%). The findings suggest that Chinese-Thai comparison was most conducted by master's students with the focus on vocabulary.

Keywords: CNKI database, comparative study on Chinese-Thai language, synthesis research

¹ดร. สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ประเทศไทย
Ph.D., Department of Foreign Languages, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University,
Hat Yai Campus, Thailand

Corresponding Author: E-mail: onkanya.r@psu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ผ่านงานวิจัย ได้แก่ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกและบทความวิชาการต่าง ๆ ที่ศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาษาจีนและภาษาไทยจากฐานข้อมูล CNKI ของประเทศจีน โดยใช้วิธีวิเคราะห์ทั้งแบบวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ กำหนดระยะเวลาการเข้าถึงข้อมูลคือเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2561 ผู้วิจัยใช้วิธีการสำรวจงานวิจัยจากการค้นคำว่า 汉泰对比 (เปรียบเทียบจีนไทย) ในฐานข้อมูล CNKI และคัดเลือกงานจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเปรียบเทียบภาษาจีนและภาษาไทยเท่านั้น พบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบภาษาจีนและภาษาไทยรวมจำนวน 205 เรื่อง แบ่งเป็นวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต 130 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 63.41 บทความวิชาการ 66 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 32.20 และวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.39

สามารถจำแนกตามเนื้อหาหลักออกเป็น 4 หมวด ได้แก่ การศึกษาเปรียบเทียบทางคำศัพท์จีนและไทย คิดเป็นร้อยละ 46.34 การศึกษาเปรียบเทียบทางไวยากรณ์จีนและไทยคิดเป็นร้อยละ 40.98 การศึกษาเปรียบเทียบภาษาจีนและภาษาไทยด้านการแปลและการสื่อสารคิดเป็นร้อยละ 10.24 และการศึกษาเปรียบเทียบด้านการออกเสียงจีนและไทยคิดเป็นร้อยละ 2.44

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า จำนวนงานวิจัยเปรียบเทียบด้านคำศัพท์ภาษาจีนและภาษาไทยมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือการวิจัยเปรียบเทียบทางไวยากรณ์จีนและไทย จำนวนงานวิจัยเปรียบเทียบด้านการออกเสียงจีนและไทยมีจำนวนน้อยที่สุด ผู้เขียนมีความเห็นว่าทิศทางการทำวิจัยในอนาคตควรมีความหลากหลายมากขึ้น และนักวิจัยควรนำประเด็นจำนวนงานวิจัยที่ยังมีจำนวนไม่มากมาประกอบการพิจารณาในการเลือกหัวข้อวิจัยในอนาคต โดยหากจะมองถึงสังคมปัจจุบันแล้วการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบภาษาจีนภาษาไทยควรจะเป็นการบูรณาการวิจัยที่นำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้จริง ซึ่งยังพบไม่มากในปัจจุบัน เช่น การเปรียบเทียบด้านการใช้ภาษาจีนและภาษาไทยในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม เป็นต้น

คำสำคัญ: ฐานข้อมูล CNKI การวิจัยเปรียบเทียบภาษาจีน-ภาษาไทย การสังเคราะห์งานวิจัย

ปัจจุบันมีงานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภาษาจีนกับภาษาไทยมากขึ้น เนื่องจากมีนักศึกษาชาวไทยที่เรียนจบจากประเทศจีนเป็นจำนวนมากที่สนใจศึกษาเปรียบเทียบภาษาจีนและภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก ผู้เขียนมีความเห็นว่าหากเราทราบว่าการที่ปัจจุบันนักศึกษาไทยศึกษาวิจัยภาษาจีนส่วนใหญ่อยู่ในทิศทางใด คงจะเกิดประโยชน์ต่อการต่อยอดงานวิจัยในอนาคตได้ ผู้เขียนจึงเลือกเก็บข้อมูลจากฐานข้อมูล CNKI ของประเทศจีน เพราะเป็นฐานข้อมูลที่มีข้อมูลเป็นจำนวนมากเหมาะแก่การสังเคราะห์ จึงดำเนินการสำรวจงานวิจัยที่นักศึกษาไทยได้ทำการวิจัยในฐานข้อมูล CNKI ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2561 จากการสำรวจงานวิจัยในหัวข้อการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภาษาจีนและภาษาไทยพบว่า มีงานวิจัยจำนวนมากที่เขียนงานวิจัยเปรียบเทียบด้านภาษาจีนและภาษาไทย แต่มีงานวิจัยที่สังเคราะห์ความรู้จากงานวิจัยดังกล่าวน้อยมาก ในประเทศไทยมีผลงานของ Amornwanitsak (2013, p. 277) เพียงชิ้นเดียวที่ศึกษาเรื่อง “การสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในฐานข้อมูล CNKI ของจีน: กรณีศึกษาวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต” ซึ่งการสังเคราะห์งานวิจัยเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้หรือตอบคำถามวิจัยด้วยระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ โดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้นมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติหรือวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และสรุปผลสรุบบนระบบเพื่อให้ได้คำตอบตามปัญหาวิจัยที่ต้องการ (Kulprateepunya et al., 2013, p. 73) ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์จะประมวลความรู้ในเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาจีน และเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อ่านหรือผู้ที่ทำงานด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเปรียบเทียบภาษาจีนกับภาษาไทย รวมถึงสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นเครื่องมือตัวหนึ่งในการชี้แนะทางการวิจัยที่ควรเกิดขึ้นในอนาคต

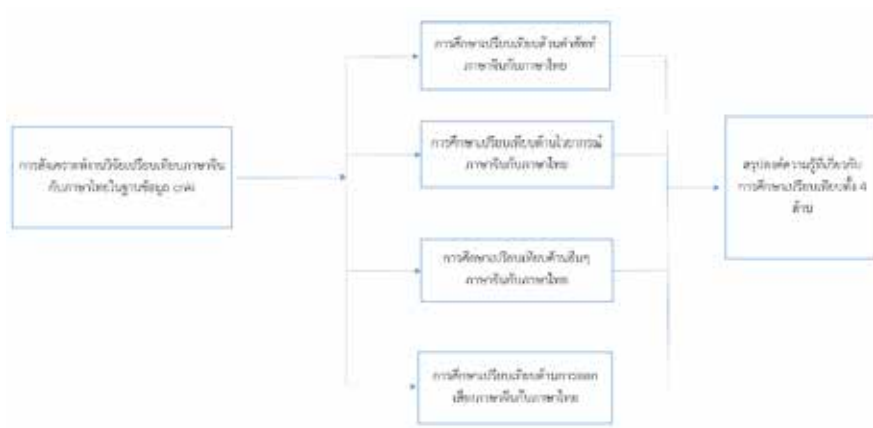
จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าในประเทศไทยยังไม่มีงานสังเคราะห์งานวิจัยในด้านนี้นักนัก ทำให้ไม่ทราบว่าปัจจุบันมีข้อค้นพบและองค์ความรู้เป็นเช่นไร มีรูปแบบและแนวทางในการศึกษาเปรียบเทียบภาษาจีนกับภาษาไทยอย่างไร มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวแล้วได้ผลอย่างไร หรือมีข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์อะไรบ้าง ข้อคำถามดังกล่าวผู้วิจัยพิจารณาว่าจำเป็นต้องมีการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบภาษาจีนกับภาษาไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเปรียบเทียบภาษาจีนกับภาษาไทย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์อภิमान วิเคราะห์เชิงเนื้อหาและแจกแจงความถี่โดยจำแนกตามเนื้อหาหลัก เพื่อให้เกิดข้อสรุป ข้อค้นพบ หรือสรุปความสัมพันธ์ระหว่างงานวิจัยแต่ละเรื่องในกลุ่มประเภทหัวข้อใกล้เคียงกัน

วิธีการศึกษา

การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเปรียบเทียบภาษาจีนกับภาษาไทย ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การจำแนกเนื้อหาจากหนังสือภาษาจีนยุคปัจจุบัน² ของฮวงโป๋หง (黃伯榮) และเลี้ยวชวี่ตง (廖序东) จากสำนักพิมพ์การอุดมศึกษา ซึ่งได้แบ่งภาษาจีนปัจจุบันออกเป็นสี่หมวด คือ การออกเสียง คำศัพท์ ตัวอักษรและไวยากรณ์ ซึ่งการแบ่งหมวดหมู่ดังกล่าวเป็นที่ยอมรับและนิยมใช้อย่างมากในวงวิชาการศึกษาภาษาจีนในยุคปัจจุบัน พร้อมทั้งผู้เขียนได้นำแนวคิดการสังเคราะห์งานวิจัยของ Phorntaweekul and Wangkamjan (2018, p. 112) มาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อค้นพบจากการสังเคราะห์งานวิจัยในประเด็นที่เราแบ่งแต่ละประเภทงานวิจัยได้ชัดเจนขึ้น

²黄伯荣, 廖序东. 《现代汉语》. 高等教育出版社 (2003)

ผลการสังเคราะห์

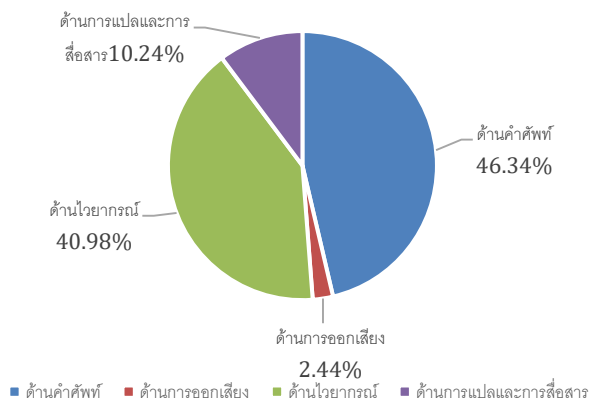
หลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจฐานข้อมูล CNKI ที่แสดงข้อมูลรายการงานวิจัยที่อยู่ในหมวดหมู่การเปรียบเทียบภาษาจีนและภาษาไทยออกมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการคัดลอกชื่อและดาวโหลดงานวิจัยออกมา และใช้สถิติพื้นฐานคือการกำหนดค่าร้อยละมาวัดความถี่และความแตกต่างของงานวิจัยตามหัวข้อโดยแบ่งตามหมวดหมู่ของการแบ่งหมวดของการสอนภาษาจีนในปัจจุบัน (现代汉语教学) 4 หมวด ดังนี้ หมวดที่ 1 คืองานวิจัยเปรียบเทียบด้านการออกเสียง หมวดที่ 2 คืองานวิจัยเปรียบเทียบด้านคำศัพท์ กลุ่มที่ 3 คืองานวิจัยเปรียบเทียบด้านไวยากรณ์และหมวดที่ 4 ด้านการแปลและการสื่อสาร การสังเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้ผู้เขียนใช้วิธีการแสดงผลการสังเคราะห์ด้วยวิธีการบรรยาย เนื่องจากงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์มีความหลากหลาย มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาที่แตกต่างกัน (รายละเอียดดังตารางแนบในภาคผนวก) โดยสรุปผลการวิเคราะห์ออกมาดังนี้

1. ผลความแตกต่างด้านประเภทงานวิจัย

จากการค้นคว้าพบว่า งานวิจัยที่ศึกษาด้านเปรียบเทียบภาษาจีนและภาษาไทย รวมทั้งสิ้นจำนวน 205 รายการ เป็นบทความวิชาการ 66 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 32.20 วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.39 วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต 130 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 63.41

เมื่อผู้เขียนจำแนกกลุ่มงานวิจัยแล้ว จึงแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มงานวิจัยเปรียบเทียบทางการออกเสียงภาษาจีนและภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 2.44 ศึกษาเปรียบเทียบทางไวยากรณ์ภาษาจีนและภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 40.98 ศึกษาเปรียบเทียบทางคำศัพท์ภาษาจีนและภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 46.34 การศึกษาเปรียบเทียบภาษาจีนและภาษาไทยด้านการแปลและการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 10.24 โดยแสดงเป็นแผนภูมิวงกลมด้านล่าง ดังนี้

งานวิจัยเปรียบเทียบภาษาจีนและภาษาไทยในฐานข้อมูล CNKI

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันในฐานข้อมูล CNKI มีจำนวนงานวิจัยจำนวนมาก ที่ศึกษาเปรียบเทียบภาษาจีนและภาษาไทย โดยมีทั้งนักศึกษาหรือนักวิชาการที่เป็นทั้งชาวจีนและชาวไทย ซึ่งงานวิจัยที่มีผลทางสถิติมากที่สุดเป็นงานวิจัยด้านเปรียบเทียบภาษาจีนและภาษาไทยในด้านคำศัพท์ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าสาเหตุน่าจะเป็นเพราะคำศัพท์ภาษาจีนและภาษาไทยบางส่วนมีความเกี่ยวข้องกัน เพราะทั้งภาษาจีนและภาษาไทยต่างก็เป็นภาษาที่อยู่ในตระกูลไทย-ทิเบต จึงทำให้มีหลายส่วนของภาษาความเหมือนและแตกต่างกัน จากการศึกษายังพบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาการเปรียบเทียบหาความเหมือนและความแตกต่างด้านคำศัพท์ส่วนใหญ่ศึกษาเปรียบเทียบเรื่องของการเปรียบเทียบด้านสุภาพและคำพังเพย ซึ่งมีจำนวนวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตเคยศึกษาไว้เป็นจำนวนมากเกินสิบเล่ม และส่วนใหญ่เป็นการเปรียบเทียบสุภาพคำพังเพยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ที่สร้างคำสุภาพิตที่ให้ความหมายทั้งในแง่ลบและแง่บวก รวมถึงการเปรียบเทียบคำเรียกต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การเปรียบเทียบคำเรียกญาติพี่น้อง หรือเรียกสรรพนามสิ่งต่าง ๆ โดยผลการวิจัยของงานวิจัยที่กล่าวถึงนั้น ล้วนแสดงความเหมือนและความแตกต่าง และวิเคราะห์ถึงสาเหตุของความเหมือนและความแตกต่าง ที่มีผลสะท้อนถึงสังคม วัฒนธรรมของจีนและไทย คุณค่าของงานวิจัยเหล่านี้ มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาจีนและภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศอย่างมาก เพราะการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจำเป็นต้องใช้ความรู้ด้านความเหมือน และความแตกต่างของภาษา เพื่อประยุกต์ใช้ในการสื่อสารได้

จำนวนงานวิจัยที่มีจำนวนมารองลงมาคือ การเปรียบเทียบด้านไวยากรณ์ของ ภาษาจีนและภาษาไทย โดยมีทั้งเป็นงานวิจัยที่เปรียบเทียบ คำ วลี ประโยค และสะท้อน ความเหมือนและแตกต่างรวมถึงหน้าที่ทางไวยากรณ์ของทั้งสองภาษา และงานวิจัยมักจะ นำเสนอเรื่องการใช้ผิดของผู้เรียนชาวไทยในประเด็นความแตกต่างทางไวยากรณ์ เช่น การเรียงคำขยายที่แตกต่างกัน รูปแบบประโยคเฉพาะแบบภาษาจีนที่ทำให้ผู้เรียนชาวไทย เกิดความสับสน ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาจีนอย่างมาก เพราะภาษาไทยและภาษาจีนมีความแตกต่างกัน เมื่อผู้เรียนชาวไทยศึกษาภาษาจีน มักจะ พบปัญหาความแตกต่างของภาษาทั้งสอง และเกิดการใช้ผิด ผู้สอนสามารถนำผลการศึกษา เหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาการสอนภาษาจีนต่าง ๆ ได้

จากการสำรวจงานวิจัยศึกษาเปรียบเทียบด้านการออกเสียงของภาษาจีนและ ภาษาไทย ผลการวิจัยยังแสดงผลว่า จำนวนงานวิจัยมีจำนวนน้อยมาก มีจำนวนเพียง 5 เรื่อง จากทั้งหมด 205 เรื่อง ทำให้เห็นว่า เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบการออกเสียงหรือ ระบบเสียงยังมีผู้สนใจอยู่น้อย ซึ่งเรื่องการออกเสียงภาษาจีนผิดพลาดของผู้เรียนชาวไทย ยังเป็นประเด็นที่ควรศึกษาและแก้ปัญหาอยู่ในปัจจุบัน

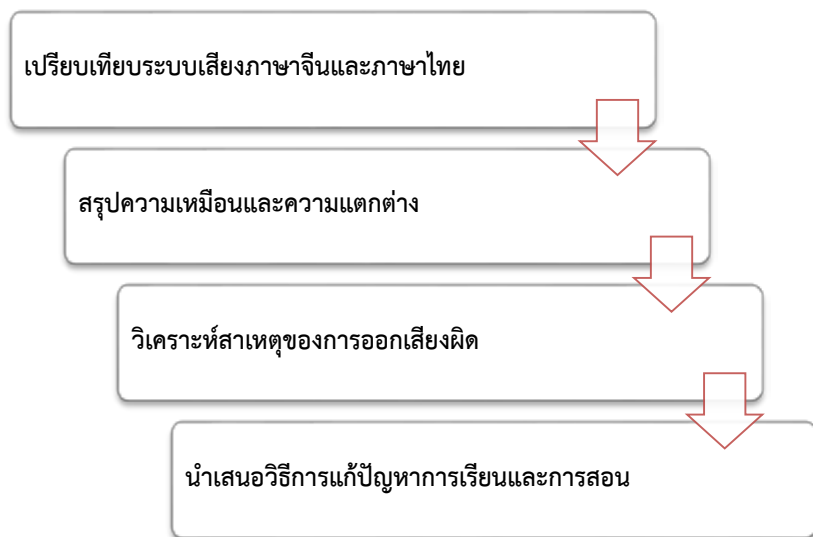
การศึกษาเปรียบเทียบด้านการแปลและการสื่อสาร โดยงานที่ศึกษาด้านการสื่อสาร มีมากกว่างานแปล งานวิจัยเรื่องการสื่อสารมีจำนวนมากที่ศึกษาเรื่องการอุปมาอุปไมย เช่น การศึกษาเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยเรื่องการแสดงอารมณ์ การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย ในนวนิยาย เป็นต้น

2. ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ของงานวิจัยในแต่ละด้าน

2.1 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบด้านการออกเสียง ภาษาจีนและภาษาไทย

จากผลงานวิจัย 5 เรื่อง พบว่า ภาษาจีนและภาษาไทย มาจากตระกูลภาษา เดียวกัน คือตระกูลจีนทิเบต ซึ่งมีลักษณะเป็นคำเดี่ยว จึงสะดวกต่อการศึกษา เปรียบเทียบ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2007 – 2015 มีการศึกษาในการเปรียบเทียบเสียงเดี่ยว เสียงประสม และวรรณยุกต์ เพื่อหาความเหมือนและความแตกต่างของภาษาทั้งสอง เมื่อได้ข้อสรุปด้านความแตกต่างแล้ว งานวิจัยส่วนใหญ่จะนำเสนอวิธีการที่ช่วยแก้ปัญหา การใช้ผิด และมักสรุปสาเหตุของการใช้ผิดว่ามาจากอิทธิพลของภาษาแม่ เช่น เสียงพินอิน zh ch sh r ที่ไม่มีในภาษาไทยทำให้นักเรียนออกเสียงผิด หรือเสียงวรรณยุกต์ที่แตกต่างกับ ภาษาไทย จึงเกิดการออกเสียงผิด เป็นต้น พร้อมทั้งเสนอวิธีการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ภาษาจีนให้กับผู้เรียนชาวไทย และการเรียนการสอนภาษาไทยให้กับผู้เรียนชาวจีน ผู้เขียนสรุปเป็นโครงสร้างงานวิจัยด้านการออกเสียงดังนี้

สอนภาษาจีนให้กับผู้เรียนชาวไทย และการเรียนการสอนภาษาไทยให้กับผู้เรียนชาวจีน ผู้เขียนสรุปเป็นโครงสร้างงานวิจัยด้านการออกเสียงดังนี้

2.2 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบด้านไวยากรณ์ภาษาจีนและภาษาไทย

การศึกษาด้านไวยากรณ์มีความสัมพันธ์กับการศึกษาลักษณะของคำ ผู้เขียนจึงเลือกใช้เกณฑ์การศึกษาด้านคำศัพท์และไวยากรณ์จากการศึกษาด้านไวยากรณ์เป็นหลักก่อน และแบ่งประเภทการศึกษาด้านคำเป็นหลักไปจัดอยู่ในประเภทศึกษาเปรียบเทียบด้านคำศัพท์

จากผลงานวิจัยปี ค.ศ. 2000 - 2018 มีการศึกษาเปรียบเทียบด้านไวยากรณ์ภาษาจีนและภาษาไทยจำนวนมาก มีผู้ศึกษาเรื่องคำเสริมกริยาบอกทิศทางดำเนินการศึกษาโดยนำวรรณกรรมสามเรื่องมาศึกษาเปรียบเทียบ โดยเลือกประโยคจากเล่มต้นฉบับภาษาจีนและเล่มฉบับแปลภาษาไทยมาเปรียบเทียบกัน เพื่อหาความแตกต่างในด้านรูปประโยคและความหมาย

การศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบคำลักษณนามของภาษาจีนและภาษาไทย โดยเปรียบเทียบประเภทของคำลักษณนาม การเรียงคำ รวมถึงวิวัฒนาการของคำลักษณนามของภาษาทั้งสอง พบว่า มีจุดที่แตกต่างกันมากก็คือ การเรียงคำ ของภาษาจีนและ

ภาษาไทยในรูปคำลักษณนามนับนาม มีความแตกต่างกัน รวมถึงเมื่อใช้คำว่า ลำดับที่ ภาษาจีนและภาษาไทยจะเรียงไม่เหมือนกัน

งานวิจัยที่ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบบทขยายบทกวีในภาษาจีนและภาษาไทย โดยเปรียบเทียบจากโครงสร้างประโยค ประเภทประโยค และการเรียงคำ ก็ยังพบว่า การเรียงลำดับคำ มีความแตกต่างกัน และจะเป็นสาเหตุของการใช้ผิดของนักเรียนไทยที่เรียนภาษาจีนได้ โดยอ้างอิงจากการเก็บข้อมูลทดลองจากงานวิจัยพบว่า ปัญหาใหญ่ที่สุดของการเรียนบทขยายกวีคือ การเรียงคำที่ต่างกัน นักเรียนไทยมักใช้ผิด เนื่องด้วยได้รับอิทธิพลจากภาษาแม่ งานวิจัยหลายเล่มจึงนำเสนอกลวิธีการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ

การศึกษาเปรียบเทียบเรื่องคำลักษณนามของภาษาไทยและภาษาจีน พบว่า คำลักษณนามของไทยและจีนมีส่วนที่เหมือนกันคือ คำลักษณนามของภาษาไทยและภาษาจีนไม่สามารถละได้ และมีความแตกต่างทางไวยากรณ์และด้านความหมาย และศึกษาเชิงลึกถึงสาเหตุของความแตกต่าง เพื่อนำเสนอวิธีการเรียนการสอนต่อไป

การศึกษาเปรียบเทียบถึงความแตกต่างทางไวยากรณ์ของโครงสร้างของประโยคที่แสดงส่วนขยาย-ถูกขยายผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าความแตกต่างทางโครงสร้างประโยคระหว่างภาษาไทยกับภาษาจีนส่วนใหญ่จะแสดงอยู่ในลักษณะของประโยคประเภทแสดงส่วนขยาย-ถูกขยาย

การศึกษาเปรียบเทียบทางไวยากรณ์ของคำเรียกในภาษาจีนและภาษาไทย ผลการศึกษาพบว่าภาษาไทยมีความซับซ้อนทางไวยากรณ์มากกว่าภาษาจีน และมีการใช้คำเรียกหลากหลายกว่าภาษาจีนมาก รวมถึงมีการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องรูปแบบการซ้ำคำระหว่างภาษาไทยและภาษาจีนโดยวิเคราะห์ทางไวยากรณ์ให้เห็นความแตกต่างทั้งในระดับคำ รูปแบบการซ้ำคำ และความหมายทางไวยากรณ์

เนื่องด้วยการศึกษาเปรียบเทียบด้านไวยากรณ์ในภาษาจีนและไทยมีงานวิจัยค่อนข้างมาก อาจจะกล่าวสรุปรวมได้ว่าการศึกษาเปรียบเทียบสามารถจำแนกได้เป็น 5 ประเภทดังนี้

2.2.1 การเปรียบเทียบชนิดคำของภาษาจีนและภาษาไทย เช่น คำลักษณนาม คำคุณศัพท์ คำนาม คำกริยา คำสรรพนาม คำบุพบท คำวิเศษณ์ และคำอุทาน จากการสังเคราะห์งานวิจัย ผู้เขียนพบว่าเห็นได้ชัดว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบคำลักษณนามระหว่างภาษาจีนและภาษาไทย มีจำนวนมากกว่าชนิดคำอื่น ๆ

2.2.2 การเปรียบเทียบหน้าที่ของคำในประโยคภาษาจีนและภาษาไทย เช่น ส่วนขยายคำนาม ส่วนขยายกริยา บทขยาย คำเสริมน้ำเสียง ประโยคที่มีกรรมสองตัว เป็นต้น

2.2.3 การเปรียบเทียบเรื่องโครงสร้างประโยค และ อเนกกรรมประโยค จากผลการสังเคราะห์พบว่า ผู้เรียนชาวไทยมักใช้โครงสร้างประโยคผิดในโครงสร้างภาษาจีนเรื่องหน่วยขยาย-ส่วนหลัก

2.2.4 ลักษณะพิเศษทางไวยากรณ์

2.2.5 การใช้ไวยากรณ์ผิดของผู้เรียนชาวไทย

จากผลการสังเคราะห์พบว่า เมื่องานวิจัยแสดงผลการศึกษาเปรียบเทียบแล้ว จะวิเคราะห์ปัจจัยการใช้ไวยากรณ์จีนผิดของผู้เรียนชาวไทย ส่วนใหญ่พบว่าเหตุผลของการใช้ไวยากรณ์ผิดของผู้เรียนชาวไทยคืออิทธิพลจากภาษาแม่ เช่น การเรียงลำดับของคำที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนกับภาษาแม่ เป็นต้น รวมงานวิจัยมักจะนำเสนอกลวิธีการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับผู้เรียนชาวไทยอีกด้วย

2.3 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบด้านคำศัพท์ภาษาจีนและภาษาไทย

จากผลการสังเคราะห์พบว่างานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบด้านคำศัพท์ภาษาจีนและภาษาไทยนั้น มักจะเลือกคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันและนำมาเปรียบเทียบด้านความหมายและการนำไปใช้ โดยผู้เขียนจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ได้ ดังนี้

2.3.1 การเปรียบเทียบคำที่มีความหมายคล้ายกัน เช่น คำว่า คน หนาว เย็น คำเรียกสัตว์ต่าง ๆ คำบอกรสชาติ เป็นต้น

2.3.2 การเปรียบเทียบคำเรียกญาติ หรือบุคคลต่าง ๆ เช่น คำเรียกญาติ ลำานวนที่ใช้กับญาติ คำสรรพนามที่เรียกญาติพี่น้อง คำเรียกคนในสังคม คำเรียกคนในตำแหน่งหน้าที่ เป็นต้น

2.3.3 การเปรียบเทียบการใช้สำนวน สุภาษิต คำพังเพย คำแฉ่ง สำนวนคำสอน ปริศนาคำทาย คำศัพท์เฉพาะทาง คำที่แสดงความเคารพ คำใหม่ คำยืม เป็นต้น

การศึกษาเปรียบเทียบด้านคำศัพท์และการใช้คำศัพท์ของภาษาจีนและภาษาไทย ไม่เพียงแต่สะท้อนความแตกต่าง แต่ยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมของทั้งสองภาษานั้นด้วย ผู้เขียนพบว่างานวิจัยที่ศึกษาด้านคำศัพท์ มักจะวิเคราะห์ถึงความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรม ด้านอาหารการกิน สภาพแวดล้อม ภูมิศาสตร์ เป็นต้น รวมถึงงานวิจัยยังได้เสนอแนะกลวิธีการเรียนการสอนภาษาจีนด้านการใช้คำศัพท์ให้กับผู้เรียนชาวไทยส่วนใหญ่อีกด้วย

2.4 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบด้านการแปลและการสื่อสาร
งานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบด้านการแปลและการสื่อสาร ซึ่งเป็นหัวข้อที่มี

จำนวนงานวิจัยไม่มาก ผู้เขียนจึงจัดหมวดหมู่ไว้ในหัวข้องานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบด้านรวมสองด้านอยู่ในหมวดเดียวกัน เช่น เรื่องการเปรียบเทียบด้านการแปล การสื่อสารโดยใช้ภาษาอ้อมในการสื่อความหมาย ภาษาที่แสดงออกถึงควมมีมารยาท การเก็บความรู้สึก การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย เป็นต้น จากการดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัยผู้เขียนพบข้อสังเกตบางประการว่าการศึกษาศึกษาเปรียบเทียบไทยจีนด้านการแปลนั้นมีจำนวนไม่มากในฐานข้อมูล CNKI แต่งานวิจัยเปรียบเทียบด้านการแปลภาษาจีนและภาษาไทยในประเทศไทยนั้นพบเห็นได้มากกว่าจากฐานข้อมูลจากประเทศจีน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าการศึกษาด้านอื่น ๆ เหล่านี้ยังเป็นช่องว่างขององค์ความรู้เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบภาษาจีนและภาษาไทยในวงการการศึกษาภาษาจีนของคนไทยที่แสดงจากฐานข้อมูล CNKI ในช่วงเวลาปัจจุบัน

ผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยในกลุ่มการแปลและการสื่อสารนี้ยังมีจำนวนชิ้นงานไม่มาก จึงเหมาะแก่การค้นคว้า ศึกษาให้มากยิ่งขึ้นต่อไป เพราะปัจจุบันโอกาสในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมเกิดขึ้นได้มาก ไม่ว่าจะเป็นในวงการธุรกิจ วงการการศึกษา วงการการเมืองระหว่างประเทศ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้และเข้าใจในความเป็นจีน และสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

References

- Amornwanitsak, S. (2013). A survey on Thai studies knowledge in CNKI database: A case study of Chinese master's degree and PhD theses. *Chinese Study Journal*, 6(6), 277-302. [in Thai]
- Hemmant, N., Sirirattanaajitt, A., & Prabrat, S. (2018, July 20 – 21). Synthesis of research in the substance of research in the Master of Business Administration in Hatyai Business School of Hatyai University. *The 9th Hatyai National and International Conference, Hatyai University*, 445-453.
- Phorntaweekul, S., & Wangkamjan, J. (2018). Synthesis of research on developing a learning society for sustainable development. *Nakhon Phanom University Journal*, 8(3), 109-117. [in Thai]
- Qin, S. (2006). Chinese language research studies in 2005 (2005 年的汉语史研究. *汉语学报*). *Hanyu Xuebao*, 3, 90-94. [in Chinese]
- Li, W., & Di, H. (2006). *Category problem in Chinese language research studies basic theory (汉语史研究基础理论范畴问题)*, 2, 99-103. [in Chinese]

Information and Communication Technology (ICT) Tools in Preparation Process by EFL Teachers in a Thai University

เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศของครูที่สอนภาษาอังกฤษในฐานะเป็นภาษาต่างประเทศที่ใช้ในกระบวนการเตรียมการสอน

Received: 11 July, 2019

Revised: 26 October, 2020

Accepted: 11 November, 2020

ปฐมาวดี ธนสิทธิ์ฤทธิสร¹

Pathamawadee Thanasitrittisorn

อติปัตย์ บุญเหมา²

Atipat Boonmoh

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของอาจารย์มหาวิทยาลัยและจุดประสงค์ของการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว อาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษในรายวิชาการพูดเพื่อการสื่อสาร 1 (Oral Communication I) จำนวน 8 คน เข้าร่วมการสัมภาษณ์เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการใช้ และประเภทเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใดที่อาจารย์ใช้ในกระบวนการเตรียมการสอน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ทุกคนนำเทคโนโลยีไปใช้ในการเตรียมการสอน อาจารย์ทุกคนนำเทคโนโลยีหลากหลายประเภทเพื่อใช้ในการเตรียมการสอน แต่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยบางประเภทเท่านั้นที่ถูกนำไปใช้ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ในการใช้เครื่องมือเทคโนโลยี

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาภาษาศาสตร์ประยุกต์ ด้านการสอนภาษาอังกฤษ (หลักสูตรนานาชาติ) คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ประเทศไทย

M.A. Student, Applied Linguistics for English Language Teaching (International Program), School of Liberal Arts, King Mongkut's University of Technology Thonburi, Thailand

²รองศาสตราจารย์ ดร. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ประเทศไทย

Associate Professor, Ph.D., School of Liberal Arts, King Mongkut's University of Technology Thonburi, Thailand

Corresponding Author: E-mail: atipat.boon@kmutt.ac.th

สารสนเทศ อีกทั้งงานวิจัยชิ้นนี้ได้นำเสนอแนวทางในการนำเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาประยุกต์ใช้ในการเตรียมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอีกด้วย

คำสำคัญ: เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระบวนการเตรียมการสอน การเตรียมบทเรียน จุดประสงค์ของการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เทคโนโลยี

Abstract

This research investigates teachers' use of information and communication technology (ICT) tools and the purposes of using the tools in preparation process. Eight English teachers who taught an oral communication course in a Thai university were interviewed to see what ICT tools they used to prepare materials or lessons as well as the purpose of using those tools. The semi-structured interview data was transcribed and classified into themes. The findings revealed that all teachers integrated technologies in the preparation process. Certain types of tools are already used by all teachers, while some cutting-edge tools were being integrated in the classrooms. The purposes of using those tools were explored. The findings of this study may help teachers to get some ideas of integrating the ICT tools when they prepare their lessons. On the basis of these findings, pedagogical implications are discussed.

Keywords: ICT tools, preparation process, preparing lessons, purposes of using ICT tools, technology

Introduction

In the twenty- first century, Information and Communication Technology (ICT) makes the world become globalized and this has impacted several fields such as economy, science, society, flow of information, and education (Han & Aybirdi, 2016). Using ICT for educational purposes in higher education has successively been established (Ellis, Ginns, & Piggott, 2009).

Timucin (2006) confirmed that technology increases the development of teaching methods and learners' knowledge. Therefore, technology has become an important role in language teaching and learning for several years. Çakici (2016) mentioned that EFL teachers are expected to adopt a new view of their roles and professional development in the rapidly changing modern society. Thus, teachers' technological knowledge is important.

Asabere and Enguah (2012) defined ICT as the tools, facilities, processes, and equipment that provide the required environment with the physical infrastructure and the services for the generation, transmission, processing, storing and disseminating of information in all forms including voice, text, data, graphics and video. Mullamaa (2010) stated that ICT has proved to be a good environment for general language courses. For example, it can be used to extend students' vocabulary by using online dictionary, support different classroom activities such as group or pair work, develop students' speaking skill by using multimedia, or help teachers to prepare their lessons. Consequently, using ICT tools in both preparation and teaching stage is beneficial for teachers in terms of integrating technology into classroom or preparing interesting lessons. It can be seen that technology plays a positive role in promoting activities and initiatives of students and teachers in English classes (Shyamlee & Phil, 2012). However, from the literature review, most studies explore the perceptions of teachers, perceptions of students and the improvement of students after using ICT as a tool in teaching (e.g. Algraini (2014), Watthanamethanee & Boonmoh (2015), Tawalbeh (2018), etc.) but no research studies aimed to investigate the use of ICT in the preparation process. In this research, preparation process means the process in planning lessons. Khan (2006) stated that lesson planning is a strategy for teaching a particular unit attempting to save time and energy and give the maximum output in a shorter time-period. Moreover, it can help a teacher to assess and evaluate himself for further application of techniques and strategies (Khan, 2011). As such, lesson planning affirms quality in teaching and learning

achievements (Jensen, 2001) Therefore, the study about the use of ICT tools in the preparation process might provide some beneficial information for English teachers in preparing their lessons.

Literature Review

Materials

According to Oxford Advanced Learner's Dictionary (Wehmeier, 2003), materials can be defined as 1) cloth used for making clothes, curtains, etc., 2) a substance that things can be made from, 3) things that are needed in order to do a particular activity, 4) information or ideas used in books, and 5) items used in a performance. In this research, material refers to things needed for an activity or things that teachers create by using ICT tools for language learning such as worksheet, brochure, handout, presentation, flash card, etc. However, ICT tools themselves can be materials that teachers use in class which requires preparation before using them. McGrath (2013) stated that the importance of materials in language teaching and learning has been extensively acknowledged. Howard and Major (2004) presented guidelines for designing materials that English language teaching materials should encourage learners to develop learning skills and strategies; also, they should be authentic and attractive. The authenticity is 'the language produced by a real speaker/writer for a real audience, conveying a real message' (Benson & Voller, 1997). In order to find authentic and attractive materials for language teaching, ICT tools are very useful as they can facilitate teachers to access various resources. Siswandi (2017) mentioned that ICTs are very stimulating because of the availability of the learning materials whether they are computer-based, in the web or on CDs. Therefore, teachers can use ICT tools to find the available materials, adapt those materials or even create their own materials for their classroom appropriately.

Information and Communication Technology (ICT) tools

Pedro (2005) mentioned that technology has the potential to enhance traditional teaching methods and enrich students' learning experience. In this research, the ICT tools can be categorized into five categories as the following:

1. Hardware — Celebic and Rendulic (2011) mentioned that the concept of hardware includes computer components, the physical and tangible parts of the computer, i.e., electrical, electronic and mechanical parts which comprise a computer. It can also refer to laptop or tablet and portable digital devices such as mobile phone and smartphone.

2. Web-browser — Rathod (2017) stated that the internet browser is the only way to access the internet and internet users use it to access the internet for purposes such as accessing email, internet banking, accessing social networking sites, etc. Web browsers include Google Chrome, Microsoft Internet Explorer, Firefox, Microsoft Edge, Safari, Opera, and others.

3. Website is a set of pages of information on the internet about a particular subject, which have been published by the same person or organization, and often contain color, picture, video, and sound (Walter, Woodford & Good, 2008).

4. Software is, unlike hardware, an intangible part of the computer. It consists of a sequence of commands, written according to strict rules. The software can refer to the programs which are written by programmers, in various programming languages. There are two types of software: operating system (OS) and application software (utility programs) such as Microsoft Word, Microsoft PowerPoint, Microsoft Excel, etc. (Celebic & Rendulic, 2011).

5. Mobile applications consist of software/a set of programs that runs on a mobile device and performs certain tasks for the user. The mobile application has wide uses for its vast functioning area like calling, messaging, browsing, chatting, social network communication, audio, video, game and so on (Islam, Islam & Mazumder, 2010).

Previous research studies in integrating ICT tools in the classroom

ICT is an important tool which can motivate students and be used to create interesting lessons and there is a number of research studies to support these uses. The research studies can be divided into two categories:

1. the studies that aim to explore perceptions and attitudes of both teachers and students about using ICT tools in the classroom (e.g. Asawaniwed & Boonmoh 2012, Rahimi, Golshan & Mohebi 2014, Silviyanti & Yusuf 2015, Watthanamethanee & Boonmoh 2015, Shaban 2017, Balbay & Erkan 2018, and Tawalbeh 2018), and
2. the studies which aim to investigate the improvement of students after using ICT tools to help them in learning (e.g. Algraini 2014, Hayikaleng, Nair & Krishnasamy 2016, Yusny & Kumita 2018, and Karyuatry, Rizqan, & Darayani 2018).

Perceptions and attitudes about using ICT tools in the classroom

Students' perceptions

There are numerous studies which show students' perceptions when ICT is integrated in the class. Asawaniwed and Boonmoh (2012) examined the attitudes of 39 Thai students as well as factors that encourage or hinder students' motivation to perform writing tasks with the use of blogs in an EFL course. The teachers were asked to perform at least three writing tasks, and then they had to write a reflection at the end of the course to show their opinion about the use of blogs. The finding showed that students had positive attitude and were motivated when performing online writing tasks, since they could be described as digital natives (persons that grow up in the digital age, rather than acquiring familiarity with digital systems as an adult), so they preferred to use blogs to perform their writing task.

Parallel to this, Watthanamethanee and Boonmoh (2015) studied students' perceptions towards integration of a Facebook group and peer feedback in a writing course. Ten Mattayom 6 (Grade 12) students were asked

to write a five-paragraph essay in a Facebook group, and then peers and teachers would give feedback on their work. From semi-structured interviews, 90% of teachers had positive attitudes towards using the Facebook group. They stated that it helped them to have more confidence to write and have freedom to express ideas, could train self-discipline, and they can continue to write following the writing process.

Another study that showed students' perceptions after integrating ICT tools in the class is by Shaban (2017) who studied the use of the Socrative app in an ESL classroom. Before integrating the tool in the class, the instructor needed to log in, create multiple-choice questions, and then have the students select what they thought was the right answer. Fourteen American undergraduate students were taught in a fully-equipped classroom where a TV, computer, document camera, projector, and iPad were available. Then Socrative was used with active learning activities such as discussion and problem-solving activities. The results from the semi-structured interviews showed that all students have positive perceptions towards the use of Socrative since all of them reported that Socrative activities encouraged them to interact and think more critically and collaboratively.

It can be seen that most students showed positive attitude when ICT is integrated in the class. Moreover, the results from the previous studies showed that using technology in the class provided lots of advantages to learners. The most obvious usefulness of using ICT is it could help motivate students to improve their language skills especially when performing writing tasks since students could share ideas, give opinion freely, and also receive feedback from classmates and teachers.

Teachers' perceptions

Apart from students' perceptions and attitudes, many researchers conducted studies on teachers' side as well. A study by Rahimi, Golshan and Mohebi (2014) investigated 36 teachers' perceptions towards using virtual

reality as a learning environment in an Iranian EFL context. The results from the questionnaire and semi- structured interview revealed that Iranian teachers had positive attitudes regarding the use of virtual reality and they were willing to incorporate it into their classroom practices or even homework assignments. However, the problems that teachers found was the lack of equipment barred them from integrating virtual reality with their instruction.

In a similar vein about teachers' perceptions of using ICT tools in the class, a survey conducted by Silviyanti and Yusuf (2015) used a questionnaire to investigate 42 Indonesian EFL teachers' perceptions on using ICT in their teaching. The results from the questionnaire showed that 31 users felt positive about the use of ICT in language learning. Moreover, the 11 respondents who were non-users also found that ICT implementation was positive in teaching; none of these non-users chose 'disagree or strongly disagree' and most chose either 'agree or strongly agree'. Hence, the teachers viewed ICT to be an important aspect to create a fun and enjoyable teaching and learning environment. Nevertheless, some teachers required more support and training before using the ICT tools for their class.

In line with the abovementioned studies, Tawalbeh (2018) also investigated 102 Turkish EFL instructors' perceptions towards Blackboard Learning Management System (LMS). The LMS used in this study was MyELT which was an LMS specifically developed for language learning. The findings showed that the instructors had positive attitudes towards the Blackboard LMS in terms of its impact on learning; it provided the learners with various types of useful exercises for language learning. Nevertheless, there were some shortcomings of using the LMS. First, students' motivation in using the LMS decreased which may be due to some technical problems. Second, the instructors complained that they could not upload extra materials for their students by using the LMS.

A similar research which explored ELT instructors' perspectives on the use of Web 2.0 technologies is a study by Balbay and Erkan (2018). The

Web 2.0 tools in this study were Google Drive, Google Sheets, Google Slides, Google Docs, Google Forms, Kahoot, Mysimpleshow, Poll Everywhere, Nearpod, Mentimeter, Edpuzzle, and QR codes. Twenty- one Turkish instructors were asked to participate in the training sessions of using these technologies. After interviews, the teachers thought that using these tools would help them to create a good learning environment and fun class. Moreover, since these Web 2.0 tools were easy to access they would try using them while planning their instruction.

According to the research studies above, it can be seen that the findings from these studies always show positive perceptions on integrating ICT in English classroom. The teachers are aware of the importance of technology and willing to use it as a tool in the class. However, there are some obstacles that affect their decision whether to use or ignore the technology in their language class: technical problems, lack of equipment or lack of training.

The improvement of students after using ICT tools to help them in teaching

Aside from teachers and students' perceptions, some research studies investigated the improvement of students in English class when using ICT as a tool to help them improve their English proficiency.

Among them, Algraini (2014) conducted research which aimed to investigate the effect of using Padlet on enhancing EFL writing performance. Twenty- four Saudi Arabian students were divided into two groups: experimental group and control group. They were asked to do Pre-test and Post-test to see their improvement on writing. The result of the pre-test showed that the teachers of the experimental group and of the control group were equivalent before conducting the experiment and the result from the post-test revealed that the experimental group's performance was better than the control group. The researcher stated that the result supported the

value of using social networking sites since Padlet gives learners equal chances to build their knowledge, and to be more self-confident and responsible for their learning process. Moreover, it was clear that the teachers of the experimental group noticed their mistakes and tried to correct each other.

In the similar way, another research which showed the improvement of students after integrating ICT in the class was conducted by Hayikaleng, Nair and Krishnasamy (2016) who used YouTube to improve EFL reading comprehension among 67 first-year vocational students in a Thai school. They were divided into experimental and control groups. Students in the experimental group were taught reading comprehension using YouTube and the students in the control group were taught using conventional methods. The aim of the research was to investigate whether there was a significant difference in the achievement on reading comprehension by using lower order thinking skill (LOTS) — remembering, understanding, and applying, and higher order thinking skills (HOTS) — analyzing, evaluating and creating between the experimental group and the control group. Pre-test, post-test and independent sample t-test were used to see the differences. The results showed that there was a significant difference in the mean score for reading comprehension (using both LOTS and HOTS questions) between the Experimental Group and the Control Group where the experimental group gained a higher mean score.

Similar to the above study regarding students' improvement, Karyuatry, Rizqan and Darayani (2018) used Grammarly as a tool to see whether using the website could improve the students' writing quality related to descriptive writing. Forty Indonesian students were asked to do two essays: an essay written by not using Grammarly and an essay written by using Grammarly. Then the researchers compared the students' work before and after using Grammarly. The result showed that the mean score of the writing test improved from 79.1 to 84.6. The advantages from a web-based writing environment are enabling students to reflect and learn from each other,

enabling students to receive feedback, providing a good editing environment for students, and providing a good learning environment.

Apart from students' reading and writing improvement, Yusny and Kumita (2018) aimed to investigate the use of Prezi presentation in helping 298 Indonesian students in improving their grammar mastery. This experimental research involved two groups which were experimental and control groups. In the experimental group, the researchers taught grammar by using Prezi presentation as a treatment, while in the control group, there was no treatment used in teaching grammar. The finding revealed that the average result of the post-test of the experimental group was higher than that of the control group, so it was concluded that the grammar lesson that utilized Prezi presentation did suggest a higher impact on the learning assuming that it helped students in understanding the grammar material.

Another research by Asmalı (2018) also showed students' improvement after integrating an ICT tool. The study aimed to investigate the impact of clicker use through a smart phone application called Kahoot. Forty-three Turkish students who studied in an ESP course, tourism and hospitality services, were separated into two groups; 24 students were in a control group and 19 students were in an experimental group. They were asked to do Pre-test whose questions came from the first ten units of an ESP book. Then both classes were taught in the same way but a different procedure was implemented in the experimental class. The experimental group were taught by using Kahoot to support the activities in the class while the control group did not use Kahoot. The finding revealed that the scores of the experimental group were significantly higher than the control group.

In accordance with these research studies, it can be seen that ICT is a tool that can help students to improve their performance in language learning. In order to see students' improvement, Pre-test and Post-test are important instruments to measure students' performance. The results from previous studies show that students present good improvement after

integrating ICT tools into language classroom. Therefore, teachers could apply these ICT tools in their teaching and learning.

As can be seen from the previous studies, ICT tools can be effective materials that teachers can use for their teaching, especially for teaching writing. Although the ICT tools were used to support teaching and learning in the class, teachers need to prepare well before using these tools. Therefore, teachers may need to explore and prepare the ICT tools so that there will be no problems when the tools are integrated in the class. Apart from using ICT tools in the class, teachers can also use them as tools to help them to prepare their lessons. As most studies investigate teachers' and students' perceptions and improvement on the use of ICT in the classroom, the researchers find that no research studies explored how teachers use ICT in their preparation process. Moreover, only few studies explored the use of ICT tools in speaking class. Consequently, this study aims to explore what ICT tools teachers use to prepare their lessons in a speaking class and the purposes of using those tools. The findings of this study will help teachers to get some ideas of integrating the ICT tools when they prepare their lessons.

Research questions:

1. What ICT tools do teachers use to prepare lessons?
2. What are the purposes of using those tools?

Methodology

Participants

The participants of this study consisted of eight teachers of an English course: LNG 221 (Oral Communication I) at School of Liberal Arts at King Mongkut's University of Technology Thonburi, Bangkok, in the academic year 2018. The participants were the teachers of LNG 221, and by the nature of the course, the teachers have freedom to choose any ICT tools to help them prepare their lessons. LNG 221 is an English course which aims to help

students develop their speaking skill. Therefore, class activities are one of the course assessments and teachers can create their class activities to help students feel more confident to communicate; they have freedom to choose the ICT tools to support them. The book used for this course is ‘Unlock’, an English course book from Cambridge University Press.

It can be seen from Table 1 that there were eight teachers in this study of which three were males and five were females. There were four Thai teachers and five foreign teachers with different nationalities: Chinese, Filipino, and two Americans. Most teachers had experience in teaching English from 1 to 15 years. All teachers had their freedom in preparing their own lessons and all of them also used some ICT tools in their preparation process.

Table 1
Teachers’ Background and Their Use of ICT Tools in Preparation Process

Teachers	Gender	Nationality	Experience in Teaching English
T1	Female	Chinese	1
T2	Female	Thai	7
T3	Female	Thai	11
T4	Male	Filipino	11
T5	Female	Thai	12
T6	Male	American	12
T7	Female	Thai	13
T8	Male	American	15

Instrument

The instrument of this study was a semi-structured interview. The objective of the semi-structured interview was to investigate the tools that teachers used while they were preparing their lessons for the LNG 221 course,

as well as the purposes of using the tools. The questions for the interview were composed of two areas:

- 1) ICT tools that teachers use in preparation process for their teaching.
- 2) The purposes that they use the tools for in preparing their lessons.

To come up with the semi- structured interview questions, the researchers used the Interview Protocol Refinement (IPR) framework by Montoya (2016). The interview protocol framework is comprised of four phases:

Phase 1: Ensuring interview questions align with research questions. The researchers construct the interview questions based on the research questions.

Phase 2: Constructing an inquiry- based conversation. The researchers construct the flow of conversation by using four types of questions: introductory questions, transition questions, key questions, and closing questions (Krueger & Casey, 2009).

Phase 3: Receiving feedback on interview protocols. The researchers get feedback from an advisor for the interview questions.

Phase 4: Piloting the interview protocol. The researchers pilot the interview in order to see whether the results from the interview can answer the research questions.

Procedure

Firstly, the participants who were teachers from the LNG 221 (Oral Communication) course at King Mongkut's University of Technology Thonburi were invited and requested to be interviewed. Then a semi-structured interview was conducted at the teachers' office individually with each interview lasting for 20- 30 minutes. The teachers were asked for permission to record the audio during the interview.

Data Analysis

The data from this study were obtained by a semi-structured interview. The interviewees' voices were recorded during the interview. The interview questions consisted of six main questions, but there were some added questions during the interview. This study had no predetermined framework to analyze the data; instead, using the data indicated the direction to proceed. As a result, the criteria used for analyzing purposes of ICT tools are based on the key words reported by the teachers, for example, creating, searching, accessing, or preparing.

After the semi-structured interview was conducted, the data were transcribed and categorized into themes, related to the literature review, based on two main areas which were:

- 1) What are the Information and Communication Technology (ICT) tools that teachers use in preparing their lessons?
- 2) What are the purposes of using these tools?

Data presentation and interpretation

ICT tools used by teachers in preparation process

Table 2 illustrates the ICT tools that teachers used to prepare their own lessons for the LNG 221 course. The ICT tools that teachers used could be categorized into five categories which were hardware, web- browser, website, software, and mobile application.

Table 2

ICT Tools That Teachers Used for Preparing the Lesson

Teachers' use of ICT tools	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Total Teachers used	Percentage of teachers used of ICT
Hardware										
1. Computer	√	√	√	√	√	√	√	√	8	100
2. Smartphone		√	√	√	√				4	50
3. Laptop				√	√				2	25
4. iPad				√	√				2	25
Web-browser										
5. Google Chrome	√	√	√	√	√	√	√	√	8	100
6. Internet Explorer					√		√		2	25
Website										
7. Google	√	√	√	√	√	√	√	√	8	100
8. LNG221 website	√	√	√			√	√	√	6	75
9. YouTube		√	√		√	√	√		5	62.5
10. British Council website					√				1	12.5
Software										
11. Software program attached to the book (Unlock)	√	√	√	√	√	√	√	√	8	100
12. Microsoft PowerPoint	√	√	√	√			√		5	62.5

Teachers' use of ICT tools	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Total Teachers used	Percentage of teachers used of ICT
13. Microsoft Word					√	√	√		3	37.5
14. Microsoft Excel							√		1	12.5
Mobile application										
15. Mentimeter					√				1	12.5
16. Edpuzzle							√		1	12.5
17. Google docs			√						2	25
18. Socrative				√					1	12.5
19. Goodnotes				√					1	12.5
20. Notepad				√					1	12.5
21. Kahoot		√							1	12.5

As can be seen from Table 2, all eight teachers (100%) used a computer as an ICT tool since it was available in teachers' offices followed by smartphone, laptop, and iPad. The smartphone could be used when teachers did not have a computer or laptop. However, only four teachers (50%) stated that they used a smartphone when they prepared the lessons since they always prepared their lessons in their office where a computer was available.

Laptop and iPad were the last two devices that teachers used. There were two teachers (25%) who used a laptop. Since these teachers had a computer in their office, they would use their laptop only when it was necessary. Moreover, only two teachers (25%) used an iPad and they liked

using it to help them prepare interesting lessons. The interview excerpts from teachers 1 and 4 support this:

“I usually use computer because it is the only device which is available in my office. “ (Teacher 1)

“Normally I use computer in my office and sometimes I use smartphone. I also use Laptop when I work out of the office but I did not use it often. I like using my iPad since there are many useful applications that I can use to prepare activities for my class.” (Teacher 4)

A web browser was a connector to access other websites. The most popular tool among all teachers was Google Chrome. They used Google Chrome rather than Internet Explorer since it provided better quality; only two teachers (25%) used both Google Chrome and Internet Explorer. They used Internet Explorer when they had to access the university intranet. The interview excerpt from teacher 7 supports this:

“I prefer using Google chrome because it is faster than Internet Explorer. I will use Internet Explorer especially when I need to use the intranet websites of KMUTT.” (Teacher 7)

The most popular website that all teachers used was Google since it was the most popular search engine and every teacher knew how to use this website. Six teachers (75%) used the LNG 221 website since it was the website created for the course which provided all information and some useful materials for teaching. Nevertheless, the teachers had their freedom to create their own lessons and prepare materials so they did not need to depend only on this website. YouTube was generally used by five teachers (62.5%) since it was a great source of information in multimedia form. Apart from these three

websites, only one teacher used the British council website as a source of information, as shown in excerpts from teachers 2 and 5:

“ I always use Google when searching for some information for my teaching. I will use LNG 221 only when I need to find the example of students’ previous work or when I need materials of useful languages. Lastly, YouTube is another website that I usually use to prepare for class discussion. ”
(Teacher 2)

“I use Google a lot as a source of information and sometimes I use YouTube since it contains lots of useful video for my students. My favorite website that helps me to prepare my lesson is British Council website. It provided lots of ideas and activities for teachers.” (Teacher 5)

Unsurprisingly, the software that all teachers used was a software program from the course book (Unlock) to help them prepare their lessons because the ‘Unlock’ course book was the requirement for this course. Therefore, teachers had to look for the video or audio for listening exercises from this program. Although there were five teachers (62.5%) who used Microsoft PowerPoint, three (37.5%) teachers used Microsoft Word, and only one (12.5%) teacher used Microsoft Excel. It can be seen that these programs were used by all teachers since they were the tools that helped teachers to create content for their teaching. The interview excerpts from teachers 2 and 8 support this:

“ I sometimes use PowerPoint to show outlines for my lessons. This program could help my students see the instructions or important information. Moreover, I also use ‘Unlock’ program to prepare my teaching.” (Teacher 2)

“The course book of this course is ‘Unlock. There is a CD program attached by the book. I want to use the course book effectively so I use this program quite often because I need to capture some information from the program and show to my students.” (Teacher 8)

Interestingly, there were many mobile applications that some teachers used to help them prepare their lessons. From all eight teachers (100%), there were only five teachers (62.5%) who used the applications. Mentimeter, Edpuzzle, Google Docs, Socrative, Goodnotes, Notepad, and Kahoot were used by at least one teacher. However, there was one teacher who used more than one application who was teacher 4. It can be seen that teacher 4 used more applications than the others because the other teachers used more devices when preparing the lessons as shown in the interview excerpts from teachers 3 and 4:

“I usually use Google Docs because the information will be kept automatically so I can be sure that my information will not get lost if there are some technical problems.” (Teacher 3)

“I like using Socrative, Goodnotes, and Notepad because I have my own iPad. It is convenient to use these applications through iPad. These applications help me a lot in preparing my lessons such as creating a lesson plan or activities in the class.” (Teacher 4)

Teachers’ purposes of using ICT tools in preparation process

Table 3 displays the purposes of the teachers when using the ICT tools. There were 58 mentions of the purposes and the results showed that ‘finding information’ was the main purpose of using the tools which was mentioned 11 times of all mentions followed by accessing website, keeping information, and creating lesson plans that were mentioned seven times. The

other purposes were creating materials and game which were mentioned six times, creating quiz was mentioned five times, preparing teaching listening was mentioned four times, creating presentation was mentioned three times, and preparing space for students to share ideas was mentioned two times.

Table 3
Purpose of Using the ICT Tools

Purpose	ICT tools																				Frequency of mentioned purpose	
	Hardware				Web-browser				Website				Software				Mobile Application					
	Computer	Laptop	iPad	Smartphone	Google Chrome	Internet Explorer	Google	YouTube	LNG 221 Website	British council website	MS PowerPoint	MS Word	MS Excel	Program from Unlock	Mentimeter	Edpuzzle	Google docs	Socrative	Goodnotes	Notepad	Kahoot	
Finding Information	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√						√						11
Accessing the website	√	√	√	√	√	√	√															7
Keeping information	√	√			√	√		√								√	√					7
Creating lesson plan	√	√	√									√	√						√	√		7
Creating materials	√	√									√	√	√			√						6

Purpose	ICT tools																		Frequency of mentioned purpose				
	Hardware				Web-browser				Website		Software				Mobile Application								
	Computer	Laptop	iPad	Smartphone	Google Chrome	Internet Explorer	Google	YouTube	LNG 221 Website	British council website	MS PowerPoint	MS Word	MS Excel	Program from Unlock	Mentimeter	Edpuzzle	Google docs	Socrative		Goodnotes	Notepad	Kahoot	
Creating a game	√		√	√							√							√			√	6	
Creating quiz	√		√	√														√			√	5	
Creating presentation	√	√									√											3	
Preparing teaching listening	√	√							√					√								4	
Preparing space for sharing ideas	√														√							2	
Total	10	7	5	4	3	3	2	2	2	2	1	3	2	2	1	1	3	1	2	1	1	2	58

It can be seen from Table 3 that the first group of ICT tools which is device — computer, laptop, iPad and smartphone — were used as tools for various purposes. The teachers had to use these tools in order to access other ICT tools. An interview excerpt from teacher 3 supports this:

“We cannot use only an ICT tool; it must comprise many components. For example, if we need to access to google, we must have computer, laptop, or smartphone to access to the website.” (Teacher 3)

For the second group of ICT tools, teachers had to select a web-browser before accessing the websites in order to connect to those websites that they want. Table 3 showed that the teachers used Google Chrome and Internet Explorer as a connector to access the websites and find information. Moreover, these ICT tools could help the teachers to keep information or websites that they want, as shown in an excerpt from teachers 1, 5 and 7:

“When accessing to the website, I liked using Google chrome. Normally, when I typed some keywords or even the website’s name in ‘Search Bar’ on Google Chrome and click enter, it would lead me to Google and there will be the lists of related websites appear on the Google page. Then, I just click the website that I want.” (Teacher 1)

“I would use Google Chrome if I needed to find more information or activities for the class. Normally, I would open the website for around 10 websites. Then, looked and compared the information simultaneously whether it was suitable for my class. I would use Internet Explorer especially when I had to access to university websites.” (Teacher 5)

“I love to use bookmark feature in Google Chrome. I usually create the folder, namely, teaching tool, and click the star to bookmark the website that I want to keep in my folder so that I can go back and look at the websites again if I need more information from them. However, I do not use these features

in Internet Explorer since the web-browser is slower than using Google Chrome.” (Teacher 7)

For the third group of ICT tools, there were four websites that teachers accessed when they opened the web-browser, which are Google, YouTube, the LNG221 website, and the British council website. The main purpose of using these websites was to find information. Moreover, Google can be used to access other websites and YouTube can also be used to keep information. The interview excerpts from teachers 5 and 7 support this:

“I would use YouTube for finding the video for discussion part and normally I used Google to find information that I want. I love to find some speaking activities from British Council website. When I go to the website, there will be teaching resources and activities for teachers that I can apply to my class. I can also choose the level of students to see what activities that are suitable with the level of my students.” (Teacher 5)

“I used Google to access to the websites that can help me to create puzzle or crossword by typing the keywords; puzzle maker, website for English teacher, English game or word puzzle. The most website for creating crossword or word puzzle would have the blank, we have to type a word and click enter, then the website will ask us ‘How many rows and columns do we need?’ and ‘How many letters we need for a row or a column?’ I also use YouTube to find a video clip about debate since it can help students to see the example when people debate. There are some keywords that I use such as debate, discussion, and debate example. After selecting the video, I have to analyze that when the persons in the video

debate, what phrases that they usually use or how the opponents argue when they disagree with the proponents. I can also create a folder and store the video in YouTube. Moreover, the video should be simple and the content must be appropriate for the class. Also, the length of the video must not be too long, around 2-3 minutes will be okay. I use the LNG 221 website only when I need to get the examples of students' work from the previous semester.” (Teacher 7)

For software programs, Microsoft PowerPoint, Microsoft Word, and Microsoft Excel were used to create lesson plans, materials, games, quizzes and presentation since the features in this program support these purposes. Moreover, according to the assessments of the course (LNG221), students have to understand videos and recorded audio materials presenting various situations. Therefore, all teachers used software programs from Unlock course book for teaching listening. The interview excerpts from teachers 5, 6, 7 and 8 support this:

“I can use PowerPoint to create a game, it can be called interactive PowerPoint. I created the layers by having a picture and using the shape feature to cover that picture. Then, I use animation so that when I click the shape box, it will appear or disappear as I want.” (Teacher 5)

“I use Microsoft Word to create extra materials for speaking activity and show my students about the language and expressions. I used ‘Shape’ to create a bubble box as a sign for them to speak. I also use ‘Symbol’ to make the tick sign and I use ‘Chart’ to show them different types of charts since they have to do the survey project and present the information by using graphs.” (Teacher 6)

“I use the Excel program to create the paper strip because doing it in this program is more convenient than doing it in Microsoft Word. For doing the paper strip, I created the tables and typed some topics there, then I would print it out, cut it and use it in the class. I let my students choose a topic from the paper strip and discuss in the class. I also use Excel to create graph and copy the graph and paste in Microsoft PowerPoint to teach students in my class. For Microsoft Word, I usually use it to create extra handouts for my students.” (Teacher 7)

“I rarely used ICT tools but when I teach LNG 221, I usually use videos from the course book because they are provided. When I got the course book, there was a CD attached by the book. I could install the program for CD into my computer. Then, there will be listening audio, video, and all chapters from the book. If I want to let students watch the video or do the listening exercise, I will watch them first and see whether there are any keywords that my students need to notice when they listen.” (Teacher 8)

The last group of ICT tools was applications which were used for different purposes. Mentimeter was used to prepare space for students to give their opinion. Since the LNG 221 course aimed to develop students' speaking skill, the teacher used the tools that could elicit ideas for discussing in the class. An interview excerpt from teacher 5 supports this:

“I used mentimeter.com when I want my students to give some ideas in the class. When I went to the website, I have to log in and create my presentation which I can choose the question type. I normally used ‘Open Ended’ or ‘Word Cloud’

for generating ideas from the students. For the ‘Word Could’, I can insert a picture or type a topic to show on the screen. Then, in the class, students will type their word that they think it is related to the topic and we will have whole class discussion together.” (Teacher 5)

Edpuzzle was another application which could be used for three purposes: finding information, keeping information, and creating materials. The teacher could find videos from Edpuzzle, store them in the application and even create a new video, as can be seen from the interview of teacher 7:

“I can use Edpuzzle in order to find and keep videos that I need for teaching in the class. When I accessed to the application I had to create my account first, then the website let me choose whether I am a teacher or student. After that, I can search the keywords about the topic that I need and keep the video in my folder so that I can come back and watch it again. I can also keep video that I found from YouTube here. If I want to create my own video as a material in the class, I can choose the existing video and click ‘Edit’. Then I can crop the video for only the part that I want to show my students. I can also create some questions to show during the video so that my students can discuss before they continue watching it.” (Teacher 7)

The next application was Google Docs which was used when the teacher found interesting information for preparing lessons. The teacher would note and keep the information in Google Docs as is shown in the excerpt from teacher 5:

“When I find or have some ideas about activities for my class, I usually note them in Google Docs since it can save my data automatically and I can open it again anywhere as long as I have internet.” (Teacher 5)

Socrative and Kahoot were interesting applications which were used for creating a game and quiz. Teachers can create games or questions by using these applications. The interview excerpts from teachers 2 and 4 support this:

“Sometimes I use Kahoot to prepare a game for my class. I love this application because it is easy to use and my students love it. I like to create a set of questions about the topic that I want to teach on that day and set the time for the questions. If the questions are easy, I will provide short time for them to answer but if the questions are challenging, I will let them have more time. In this way, they can enjoy the class and I also know how much background they have about the topic.” (Teacher 2)

“I introduced my students the vocabulary first then I liked using Socrative for spelling quizzes. I could create ‘Short Answer’ questions and put number 1 to 10 for each question so that when I said the words, my students could key in those words in the blank. After creating all questions, I could have a code for giving to my students. I can also use ‘Space Race’ feature in the application to create a game. I have to create a quiz first, then selecting how many teams I want to set and click start. When students key the code and answer the questions, the screen would show which team answers correctly the most” (Teacher 4)

The last applications were ‘Goodnotes’ and ‘Notepad’. The teacher used them for the same purpose. They were used for creating lesson plans, as shown in an excerpt from teacher 4:

“I like using goodnotes and notepad to create my own lesson plan. There are many features in the applications which I like to use. For example, I can write, insert the pictures, highlight the important steps that I want to teach my students and I can also use the feature ‘Shape tool’ to create tables. The good thing about these two applications is I can write freely and edit anything at any time.” (Teacher 4)

Discussion and conclusion

Discussion

ICT tools used by teachers in preparation process

According to the literature review, previous works have mainly focused on integrating ICT tools in the classroom, especially in a writing class. The results of these studies showed that ICT tools could develop students’ writing performance. However, there are no studies exploring the use of ICT in teaching preparation process in a speaking class. Therefore, this study investigates the use of ICT tools among EFL teachers when they prepare their lessons for a speaking course.

The finding from the interviews showed that a computer was the basic device that teachers used most to access websites or programs when finding some information or preparing their materials. In a similar way, the study by Carr and Martin (2015) found that a computer was the tool that teachers use most in the classroom. This can be concluded that when teachers use the computer in the classroom, they also needed to use it in their preparation process. However, some previous studies (e.g. Rahimi, Golshan & Mohebi 2014 and Silviyanti & Yusuf 2015) mentioned that there were some barriers which

made teachers not use ICT in their teaching such as lack of equipment and lack of training. The results of these studies were not in agreement with this research study since a computer is a basic device which is available for every teacher in their office. Furthermore, teachers in this study have the freedom to choose the ICT tools which could help them in preparing lessons.

For web-browser, all teachers used Google Chrome as a connector when accessing other websites. One teacher mentioned that using Google Chrome was faster than using Internet Explorer. Moving to the websites that teachers use, it can be seen from the finding that Google was the most popular website among all teachers since it is a large search engine which provides lots of information for the teachers. This is similar to the result from Kabakçı, Fırat, İzmirli and Kuzu (2010) who found that Google was the most preferred tool among all search engines. Apart from Google, teachers also used the LNG 221 website since it was the website specifically prepared for the course. However, this website only provided information or some useful materials for the course; it was not compulsory for the teachers. Therefore, not every teacher used this tool. YouTube was another tool that teachers used to find the appropriate video for their class since it could help students to learn effectively; they could see examples from the video and learn language use from it, which agrees with the finding by Alwehaibi (2015) and Hayikaleng, Nair and Krishnasamy (2016) who found that YouTube had a significantly positive effect on EFL students' learning.

Turning now to the use of software programs by the teachers, the result showed that the 'Unlock' software program was most used by all teachers. Unlike the LNG 221 website, 'Unlock' was the compulsory course book for the course with its accompanying software program; teachers needed to integrate some information from this book into their lessons. Moreover, some teachers stated that a number of students did not buy the course book so teachers needed to use the 'Unlock' program for gathering information such as exercises, video and audio in order to prepare activities

for students and show those exercises in the class. The second-most used software was Microsoft PowerPoint, followed by Microsoft Word and Microsoft Excel. The result of this study was not in agreement with a study by Saenkhrot and Boonmoh (forthcoming, 2019) who found Microsoft Word and PowerPoint were used most often by the teachers. The reason is Microsoft programs were only tools which supported teachers in their preparation for teaching, but the ‘Unlock’ program was the tool from which teachers had to apply resources in their teaching since the book version was compulsory.

Interestingly, there were many applications that teachers used to prepare lessons: Mentimeter, Edpuzzle, Google Docs, Socrative, Goodnotes, Notepad and Kahoot. These applications could help teachers to create their lesson plans and note important information that they found. They also helped them to prepare effective and interesting lessons. This supports the previous finding of Balbay and Erkan (2018) who found that Web 2.0 technologies such as Google Docs, Kahoot, Mentimeter, Edpuzzle, and so on could help teachers to create a good learning environment in the class.

Teachers’ ways of using ICT tools in preparation process

As can be seen from the result in Table 3, ICT tools were used for various purposes and each teacher had their own ways to use the tools. All devices and web-browsers were the required tools for accessing other ICT tools. The main purpose of using ICT tools was finding information. Google, YouTube, the LNG 221 website, the British Council website, and Edpuzzle were used to support this purpose. Teachers could type appropriate keywords in order to see a list of websites related to their topics when using Google. YouTube and Edpuzzle were used to find suitable videos for their class which they could choose from and analyze before they were shown in the class. Moreover, teachers also used the LNG 221 and British Council websites to find some useful resources for speaking activities.

To serve other purposes, the ICT tools were used in different ways. Google could be used to keep the websites where teachers found useful information by using 'Bookmark' features. In order to create materials, games or presentations for the class, teachers liked to use Microsoft programs as they provided good features in preparing the materials. For the application, ICT tools were used depending on the features of the tools. Goodnotes and Notepad were used to create lesson plans since their features allowed teachers to write and edit their plans freely, whereas Socrative and Kahoot could be used to create games and quizzes for the class. Lastly, teachers could use Mentimeter to create space for students to share their ideas or opinions.

The ICT tools mentioned above can be divided into two categories: 1) the ICT tools that teachers only used in preparation process, and 2) the ICT tools that teachers used both in preparation process and in the class. For example, Google, the British Council website, Microsoft Word and Microsoft Excel were only used when teachers prepared their lessons. However, Microsoft PowerPoint, the LNG 221 website, YouTube, the Unlock program and most applications were used as ICT tools for preparing materials and they were also used as the materials in class.

It can be seen that although teachers used the ICT tools as the materials in the class, they also had to prepare these tools before using them with students. This matches well with the idea of Cundell and Sheepy (2018) who prepared Edpuzzle to support online classroom activities by using the editing tool of the application. Furthermore, Shaban (2017) also studied the use of Socrative in an ESL classroom where the instructors needed to prepare the tool by logging in, creating multiple-choice questions, and then having the students select what they thought was the right answer. In addition, the findings also support the idea of Asmalı (2018) who used Kahoot to see students' improvement. The instructors in the study had to create a list of questions in Kahoot before letting students join the game. The instructors had to insert pictures for gap-fill questions and also used videos from YouTube

by controlling the start and end of a video at any second they wished. Although this study found that all teachers made an effort integrating ICT tools in preparation process, it should be noted that availability of technology use in and out of the classroom and knowledge of technology skills may affect teachers' decision in using technology.

Conclusion

In order to answer the first research question on what ICT tools teachers use in preparation process, there are 21 tools which were mentioned by the teachers. These tools could be divided into five categories which were devices, web-browser, website, software and application. A teacher could use various ICT tools in order to help them in preparing their lessons. Teachers used devices and web-browsers as the connectors for other tools. Websites were used for gathering information and accessing resources. Software programs were mainly used for creating extra materials. Lastly, the applications were used as the tools which both helped teachers in preparing some games or quizzes and were used as materials in class. The LNG 221 website and the 'Unlock' software program were the only two ICT tools which were provided for the course. Therefore, most teachers tended to use these tools when preparing their lessons.

After knowing all the ICT tools that teachers use, the answers to the second research question regarding how teachers use the ICT tools in preparing their lessons were gathered. The result of this study showed that different teachers had different ways of using ICT tools to help them prepare lessons. Since they had freedom to create their own materials and activities for their class, they could choose the tools that would be helpful and suitable for them. They could use the ICT tools for finding information, accessing websites, keeping information, creating lesson plans, materials, games, presentations and quizzes, preparing for teaching listening, and preparing space for students to share ideas.

The results of this study showed that ICT tools are very useful for teachers in preparing their lessons. Some tools were used only in preparation process whereas other tools can be used both when preparing materials and while teaching. However, teachers need to prepare well in order to use the tools effectively with their students.

Implications

In the 21st century, technology has had an important role in language teaching and learning. Moreover, the current COVID-19 situation is affecting learning at all education levels. Teaching and learning is undertaken remotely and on digital platforms. Teachers must integrate more technology tools into the classroom. Meanwhile, the tools can help teachers in preparing their lessons. The findings of this study provide some possible implications for teachers in terms of the ideas of using ICT tools to support their lesson preparation as follows:

1) ICT tools could be helpful for teachers to find or create meaningful resources since teachers can choose and apply various types of information which are appropriate for their class.

2) Each ICT tool has its own features and functions which are suitable for different purposes. Consequently, teachers can apply the tools that most suit their needs.

3) As learners nowadays can be described as digital natives, they are used to using technology in their daily life. Therefore, teachers need to be adaptive and learn to use the latest technology in their teaching.

4) Educational institutes could provide training sessions for using ICT tools to the teachers since some teachers are not used to using the tools and they could be confused when exploring those by themselves.

Limitations

There were some limitations in carrying out this research. Firstly, the teachers in this study were a highly specific group of teachers. They have same context—teaching the same subjects. Therefore, the results may be different when research is conducted with other groups of teachers. Secondly, the LNG 221 course aimed at developing students' speaking skill so the ICT tools that teachers used would support teachers to create the speaking activities for this course. If research is conducted in other courses which have different learning objectives, teachers may need to choose other ICT tools which are most suitable for their class.

For further study, researchers can conduct a similar research but which gathers information from teachers who are responsible for teaching two different English courses which aim to develop different skills, and compare the results whether there are any similarities or differences between teaching these two classes by using ICT tools to prepare the lessons.

References

- Algraini, F. (2014). The effect of using Padlet on enhancing EFL writing performance. Retrieved April 15, 2019, from <https://rdw.rowan.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3406&context=etd>
- Alwehaibi, H. (2015). The impact of using YouTube in EFL classroom on enhancing EFL students' content learning. *Journal of College Teaching & Learning*, 12(2), 121-126.
- Asabere, N. Y. & Enguah, S. E. (2012). Integration of Expert Systems in mobile learning. *International Journal of Information and Communication Technology Research*, 2(1), 55–61.
- Asawaniwed, P., & Boonmoh, A. (2012). Attitudes of Thai EFL learners toward the use of blogs. *Proceedings of the 4th TCU international e-Learning conference “Smart Innovations in Education & Lifelong Learning” (IEC2012)*, 313-319.

- Asmalı, M. (2018). Integrating technology into ESP classes: Use of students' response system in English for specific purposes instruction. *Teaching English with Technology*, 18(3), 86-104.
- Balbay, S. & Erkan, G. (2018). Perceptions of instructors on using Web 2.0 tools in academic English courses. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 10(2), 45-60.
- Benson, P. & P. Voller. (1997). *Autonomy and independence in language learning*. London: Longman.
- Çakici, D. (2016). The use of ICT in teaching English as a foreign language. *Participatory Educational Research (PER)*, special issue 2016(4), 73-77.
- Carr, L. M. & Martin, F. (2015). An exploratory study on K-12 teachers' use of technology and multimedia in the classroom. *I-Manager's Journal of Educational Technology*, 12(1), 7-14.
- Celebic, G. & Rendulic, D. (2011). *Basic concepts of information and communication technology handbook* (1sted.). Zagreb: Open Society for Idea Exchange (ODRAZI).
- Cundell, A. & Sheepy, E. (2018). Student perceptions of the most effective and engaging online learning activities in a blended graduate seminar. *Online Learning*, 22(3), 87-102.
- Ellis, R., Ginns, P., & Piggott, L. (2009). E-learning in higher education: Some key aspects and their relationship to approaches to study. *Higher Education Research and Development*, 28(3), 303- 318.
- Jensen, L. (2001). Planning lessons. In M. Celce-Murcia (Ed.). *Teaching English as a second or foreign language*. Retrieved April 29, 2019 from https://www.researchgate.net/publication/327825845_EFL_Student_Teachers'_Lesson_Planning_Processes_A_Grounded_Theory_Study
- Han, T. & Aybirdi, N. (2016). 21st century skills for EFL learners. Retrieved March 27, 2019 from http://www.researchgate.net/publication/305706189_21st_CENTURY_SKILLS_FOR_EFL_LEARNERS

- Hayikaleng, N., Nair, S., & Krishnasamy, H. (2016). Using YouTube to improve EFL reading comprehension among vocational students. *Proceedings of ICECRS*, 1(2016), 391-397.
- Howard, J. & J. Major. (2004). Guidelines for designing effective English language teaching materials. Retrieved April 29, 2019 from <http://www.paaljapan.org/resources/proceedings/PAAL9/pdf/Howard.pdf>.
- Islam, R., Islam, R. & Mazumder, T. (2010). Mobile application and its global impact. *International Journal of Engineering & Technology IJET-IJENS*, 10(6), 72-78.
- Kabakçı, I., Firat, M., Izmirli, S. & Kuzu, E. (2010). Opinions of teachers on using Internet searching strategies: An elementary school case in Turkey. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 1(1), 49-59.
- Karyuatry, L., Rizqan M. D. & Darayani, N. A. (2018). Grammarly as a tool to improve students' writing quality (free online proofreader across the boundaries). *Jurnal Sains Sosial dan Humaniora (JSSH)*, 2(1), 83-89.
- Khan, I. A. (2006). *Foundations of education*. Delhi: Anmol Publication
- Khan, I. A. (2011). Lesson planning for reading: An effective teaching strategy in EFL classrooms. Retrieved April 29, 2019 from [http://www.elixirpublishers.com/articles/1350552003_37%20\(2011\)%203958-3964.pdf](http://www.elixirpublishers.com/articles/1350552003_37%20(2011)%203958-3964.pdf)
- Krueger, R. A., & Casey, M. A. (2009). *Developing a questioning route in focus groups: A practical guide for applied research* (3rd). Thousand Oaks: Sage Publications.
- McGrath, I. (2013). *Teaching materials and the roles of EFL/ESL teachers: Practice and theory*. Bloomsbury.
- Montoya, M. (2016). Preparing for interview research: The interview protocol refinement framework. *The Qualitative Report*, 21(5), 811-831.
- Mullamaa, K. (2010). ICT in language learning - Benefits and methodological implications. *International Education Studies*, 3(1), 38-44.

- Pedro, F. (2005). Comparing traditional and ICT-enriched university teaching methods: Evidence from two empirical studies. *Higher Education in Europe*, 30(3-4), 399-411.
- Rahimi, A., Golshan, N. & Mohebi, H. (2014). Virtual reality as a learning environment in Iranian EFL context: Personal, technical, and pedagogical. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 136(2014), 234-239.
- Rathod, D. (2017). Web browser forensics: Google Chrome. *International Journal of Advanced Research in Computer Science*, 8(7), 896-898.
- Saenkhrot, A. & Boonmoh, A., (2019). Factors affecting teachers' use of technologies as teaching aids in Thai EFL classrooms. *Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University*, 11(1), 369-306.
- Shaban, A. (2017). The use of socrative in ESL classrooms: Towards active learning. *Teaching English with Technology*, 17(4), 64-77.
- Shyamlee, D. & Phil, M. (2012). Use of technology in English language teaching and learning: An analysis. *2012 International Conference on Language, Medias and Culture IPEDR*, 33(2012), 150-156.
- Silviyanti, T. & Yusuf, Y. (2015). EFL teachers' perception on using ICT in their teaching: To use or to reject? *Teaching English with Technology*, 15(4), 29-43.
- Siswandi. (2017). Developing ICT material to enhance EFL teachers performance in ELT classroom. *Indonesian Journal of Integrated English Language Teaching (IJIELT)*, 3(1), 121-122.
- Tawalbeh, T. (2018). EFL instructors' perceptions of blackboard Learning Management System (LMS) at University Level. *Canadian Center of Science and Education*, 11(1), 1-6.
- Timucin, M. (2006). Implementing CALL in the EFL context. *ELT Journal*, 60(3), 262-271.

- Watthanamethanee, J. & Boonmoh, A. (2015). Students' perception towards integration of a Facebook group and peer feedback in a writing course. *Proceedings of the 1st International Conference on English Language Studies*, 288-302.
- Walter, E., Woodford, K. & Good, M. (2008). *Cambridge advanced learner's dictionary* (3rd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Wehmeier, S. (2003). *Oxford advanced learner's dictionary of current English*. London: Oxford University Press.
- Yusny, R. & Kumita, D. (2016). Using Prezi Presentation as instructional material in English grammar classroom. *Englisia*, 3(2), 105-118

การสร้างฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน
ในการวางแผนป้องกันความเสียหายจากภัยแล้งซ้ำซากและ
พื้นที่น้ำท่วมด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

A Spatial Database Creation of Land Use for Planning to
Prevent Damage from Drought and Flooded Areas with
Geographic Information System

Received: 27 February, 2019

Revised: 29 July, 2020

Accepted: 7 December, 2020

ต้อง พันธงาม¹

Tong Phanngam

ไกรศรี เต็มปักซี²

Kraisri Tenpaksri

Abstract

This study aims 1) to create a spatial database of land use in order to analyze the agricultural potentials in Nakhon Ratchasima province, and 2) to apply geographic information system for planning to prevent damages from drought and flooded areas in Nakhon Ratchasima province.

It is a collection of secondary information from the KORAT_GIS research document database, field data collection, capture of geographic

¹ปร.ด. (เทคโนโลยีการจัดการสิ่งแวดล้อม) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ประเทศไทย

Ph.D. (Environment Management Techonlogy), Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand

²วท.ม. (ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์) สถาบันวิจัยไม้กลายเป็นหินและทรัพยากรธรณีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ประเทศไทย

Ms.c. (Geography Information System), Northeastern Research Institute of Petrified Wood & Mineral Resources (In Honor of His Majesty the King), Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author: E-mail: tonggis789@gmail.com

coordinates, translation of satellite images to classify land use by the supervised classification technique together with the Potential Surface Analysis (PSA) spatial analysis methods. Data is superimposed and areas at risk of flooding and drought are assessed by scoring and ranking the risk in each area. It was found that 1) accurate and appropriate spatial databases were obtained as follows: (1) land use database, (2) soil series database, (3) community product database or agricultural OTOP, (4) agricultural local wisdom database, and (5) database of potential analysis/problem of the area; and 2) in terms of drought risk areas, it was found that there is no risk of drought for an area of 20,818.75 rai, low risk of drought for an area of 1,564,718.75 rai, moderate drought risk for an area of 9,516,237.50 rai, and high risk for an area of 1,738,787.50 rai. Most of the areas, constituting three quarters, are at a moderate risk of drought. In terms of flood risk areas, it was found that an area of 9,587,075.63 rai, constituting three quarters, found in the lower part of the province with relatively high topography and mountains are prone to flooding at a low level. There is a moderate flood risk for an area of 3,415,358.13 rai found in the middle part of the province as well as spreading across the province, and a high risk of flooding for an area of 506.88 rai found in the upper area of the province.

Keywords: landuse, spatial database, drought, flood

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสร้างฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินในการวิเคราะห์ศักยภาพภาคการเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา และ 2) เพื่อประยุกต์เทคโนโลยีระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการวางแผนป้องกันความเสียหายจากภัยแล้งข้าขาดและพื้นที่น้ำท่วมในจังหวัดนครราชสีมา

งานวิจัยนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากฐานข้อมูล KORAT_GIS เอกสารงานวิจัยการออกเก็บข้อมูลภาคสนาม จัปพิกัดทางภูมิศาสตร์ การแปลภาพถ่ายดาวเทียม จำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินด้วยเทคนิคแบบ Supervised classification ร่วมกับวิธีการ

วิเคราะห์เชิงพื้นที่แบบ Potential Surface Analysis (PSA) มีการซ้อนทับข้อมูล และ ประเมินพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมและภัยแล้ง โดยให้ค่าคะแนนและจัดระดับความเสี่ยงในแต่ละ พื้นที่ผลการวิจัยพบว่า 1) ได้ฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ที่ถูกต้องและเหมาะสมคือ (1) ฐานข้อมูล การใช้ที่ดิน (2) ฐานข้อมูลชุดดิน (3) ฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือ OTOP ด้าน การเกษตร (4) ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร และ (5) ฐานข้อมูลการ วิเคราะห์ศักยภาพ/ปัญหาของพื้นที่ และ 2) พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับต่างๆ พบว่าไม่เสี่ยงต่อ การเกิดภัยแล้ง 20,818.75 ไร่ เสี่ยงภัยแล้งระดับต่ำ 1,564,718.75 ไร่ เสี่ยงภัยแล้งระดับ ปานกลาง 9,516,237.50 ไร่ และเสี่ยงภัยแล้งระดับสูง 1,738,787.50 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่ เสี่ยงภัยแล้งระดับปานกลางมากเป็น 3 ใน 4 และพื้นที่เสี่ยงเกิดภัยน้ำท่วม คือเสี่ยงภัยน้ำ ท่วมระดับต่ำ 9,587,075.63 ไร่ มากเป็น 3 ใน 4 พบในเขตตอนล่างของจังหวัด มีระดับภูมิ ประเทศค่อนข้างสูง และภูเขา ร่องลงมาเสี่ยงภัยน้ำท่วมระดับปานกลาง 3,415,358.13 ไร่ พบบริเวณตอนกลางและกระจายตัวทั่วทั้งจังหวัด และเสี่ยงภัยน้ำท่วมระดับสูง 506.88 ไร่ พบในเขตตอนบนของจังหวัด

คำสำคัญ: การใช้ประโยชน์ที่ดิน ฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ ภัยแล้ง ภัยน้ำท่วม

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ในยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อที่จะปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นสถาบัน หลักของประเทศ โดยการส่งเสริมให้ประชาชนทำกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการ พระราชดำริให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น ตามยุทธศาสตร์ที่ 1 เพื่อการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ ทุนมนุษย์ในการพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถของคนไทย และช่วยให้สถาบันทาง สังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น (Office of the National Economic and Social Development Board, 2017)

ปัจจุบันจังหวัดนครราชสีมา ยังคงมีพื้นที่ที่ประสบปัญหาน้ำท่วมบ่อยและภัยแล้ง ข้ำซากอย่างต่อเนื่อง และยาวนานเป็นประจำทุกปี โดยมีลักษณะลมฟ้าอากาศที่ไม่สามารถ คาดเดาได้ อาจจะมีมากขึ้นสัมพัทธ์ต่ำ อาจจะมีปริมาณฝนตกมายน้อยในปริมาณที่ แตกต่างกัน บางครั้งก็มาากเกิน บางวันก็ปัญหาน้ำท่วมบ่อยและภัยแล้งข้ำซากมีฝนทั้ง ช่วงเป็นระยะแหล่งน้ำธรรมชาติต่าง ๆ มีสภาพดินชั้นไม่สามารถกักเก็บน้ำได้

(Meteorological Department, 2016) ประกอบกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ของจังหวัด นครราชสีมาเป็นที่ราบสูง ล้อมรอบด้วยภูเขา พื้นที่ที่มีความลาดชันปานกลาง และมีการ บุกรุกตัดไม้ทำลายป่า ทำให้สภาพป่าไม่สามารถดูดซับน้ำไว้ได้ทัน ไม่มีแหล่งน้ำผิวดินหรือ หนองน้ำที่ช่วยชะลอการไหลของน้ำ จึงทำให้ประชาชนขาดแคลนน้ำเพื่อการ อุปโภคบริโภค และน้ำเพื่อการเกษตร พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย รวมทั้งสัตว์ เลี้ยงได้รับผลกระทบ สร้างความสูญเสียให้แก่ประชาชนผู้ประสบภัยเป็นจำนวนมาก หลายหน่วยงานได้มีการดำเนินโครงการเพื่อป้องกัน บรรเทาความเดือดร้อน และลด ผลกระทบจากภาวะภัยแล้งซ้ำซากและพื้นที่น้ำท่วมบ่อยครั้ง ตลอดจนให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากสถานการณ์ภัยแล้งซ้ำซากและพื้นที่น้ำท่วม ยังมีความถี่และความรุนแรงมากขึ้น จึงทำให้ยังเกิดปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ พืชผลทาง การเกษตรได้รับความเสียหาย รวมทั้งสัตว์เลี้ยงได้รับผลกระทบตลอดมา เพื่อเป็นการ สนับสนุนแผนการป้องกันและภัยที่เกิดจากธรรมชาติหรือภัยพิบัติ และให้สอดคล้องกับ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ อีกทั้งยังมีพระราชบัญญัติป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย เพื่อใช้เป็นกรอบกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันภัย ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เสริมกำลังและบูรณาการปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมี ประสิทธิภาพ (Department of Disaster Prevention and Mitigation, Ministry of Interior, Thailand, 2015)

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ หรือ Geographic Information Systems (GIS) เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์หลัก ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์กับ งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงพื้นที่ เชื่อมโยงและผสมผสาน ข้อมูลเชิงพื้นที่และข้อมูลเชิงบรรยาย ที่เก็บไว้ในฐานข้อมูล สามารถดัดแปลงแก้ไข วิเคราะห์ แสดงผลการวิเคราะห์ และการนำเสนอข้อมูล Bernhardson (1999) and Longley et al. (2001) เพื่อให้เห็นมิติและความสัมพันธ์ด้านพื้นที่ ซึ่งมีส่วนช่วยให้เกิด ความเข้าใจปัญหา ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการใช้ทรัพยากรเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะเพื่อป้องกันความเสียหายในภาคการเกษตรกรรม เช่น ภัยแล้งซ้ำซากและพื้นที่ น้ำท่วมอย่างถูกต้องเหมาะสม Foipikul (2014) and Noijsin (2015) ด้วยเทคนิคการ วิเคราะห์เพื่อหาศักยภาพของพื้นที่สำหรับกิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดินปัจจุบัน กำหนดค่า ชั้นข้อมูล Layer ลงในแผนที่ด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบ Potential Surface Analysis (PSA) โดยให้ค่าน้ำหนัก Weighting แต่ละพื้นที่ตามระดับข้อจำกัด กล่าวคือถ้ามีข้อจำกัดมากก็ให้ ค่าน้ำหนักต่ำ ถ้ามีข้อจำกัดน้อยก็ให้ค่าน้ำหนักสูง ผลรวมของค่าน้ำหนักทั้งหมดของแต่ละ

ปัจจัยในพื้นที่หนึ่ง ๆ จะบ่งบอกถึงศักยภาพในพื้นที่นั้นๆ โดยหากพื้นที่ที่มีค่าน้ำหนักสูงก็แสดงให้เห็นว่าพื้นที่นั้นมีศักยภาพในการใช้ประโยชน์สูง ควรจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ก่อนพื้นที่ที่มีค่าน้ำหนักรอง ๆ ไปตามลำดับ (Mongkolsawat et al., 2006)

Sethakun et al. (2008) ได้ประยุกต์ใช้ระบบข้อมูลระยะไกลและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ในการประเมินพื้นที่เสี่ยงภัยทางธรรมชาติ (พื้นที่ภัยแล้งและน้ำท่วม) ในลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ พื้นที่เสี่ยงภัยต่ำ ปานกลาง และระดับสูง แล้วนำมาวิเคราะห์ร่วมกับชั้นข้อมูลความหนาแน่นของประชากรและการใช้ประโยชน์ที่ดิน จากการวิเคราะห์สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและป้องกัน ไม่ว่าจะเป็นการหาเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่จะสามารถช่วยบรรเทาหรือแก้ไขเหตุการณ์ทั้งภัยแล้งและน้ำท่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพในปี พ.ศ. 2553 โดยที่ Pandey (2012) ได้ศึกษาการรับมือกับภัยแล้งในการปลูกข้าวในเอเชียด้วยวิธีระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ โดยเฉพาะในพื้นที่น้ำฝนของทวีปเอเชีย จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้ามประเทศในพื้นที่ปลูกข้าวบนน้ำฝนในประเทศจีน อินเดีย และไทย พบว่าความแปรปรวนเชิงพื้นที่ทั้งสามประเทศมีมากขึ้น (Sermkandee et al., 2014) ได้ศึกษาวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์กับการซ้อนทับข้อมูลปัจจัยทางอุตุนิยมวิทยา และเป็นปัจจัยทางกายภาพที่มีผลต่อการเกิดอุทกภัย คือข้อมูลน้ำฝน ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดอุทกภัยมีทั้งหมด 7 ปัจจัย ได้แก่ ปริมาณน้ำฝน ความลึกของดิน ขนาดของพื้นที่ลุ่มน้ำ ความหนาแน่นของจำนวนทางน้ำ ความลาดชัน ลักษณะเนื้อดิน และการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นปัจจัยสำคัญทำให้สามารถแบ่งพื้นที่เสี่ยงภัยออกเป็น 3 ระดับ คือพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยน้อย พื้นที่เสี่ยงอุทกภัยปานกลาง และพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยมาก และพวกเขาได้สร้างแผนที่แสดงระดับความเสี่ยงอุทกภัยเพื่อเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปใช้ประโยชน์ (Doydee & Vaesorn, 2015) ได้ประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อแสดงและจัดทำแผนที่เขตการปลูกพืชเศรษฐกิจบางชนิด บริเวณหนองหารหลวง จังหวัดสกลนคร โดยนำเข้าข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land use) ซ้อนทับกับข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม THEOS (Geo-Informatics and Space Technology Development Agency, 2014) เพื่อสร้างแผนที่แสดงพื้นที่การปลูกพืชเศรษฐกิจและคำนวณขนาดพื้นที่ ผลการวิจัยพบว่าเขตปลูกพืชเศรษฐกิจ จำนวน 5 พื้นที่ ได้แก่ 1) พื้นที่ปลูกข้าว มีขนาด 19,030.15 เฮกตาร์ 2) พื้นที่ปลูกอ้อย มีขนาด 5.91 เฮกตาร์ 3) พื้นที่ปลูก มันสำปะหลัง มีขนาด 36.74 เฮกตาร์ 4) พื้นที่ปลูกยางพารา มีขนาด 225.47 เฮกตาร์ และ 5) พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันมี

ขนาด 1.70 เฮกตาร์ โดยพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์มากที่สุด คือ พื้นที่ปลูกข้าว คิดเป็น 99.12% ของพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจทั้งหมด ขณะที่พื้นที่ปลูกยางพารา พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พื้นที่ปลูกอ้อย และพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันคิดเป็น 0.65%, 0.19% 0.03% และ 0.01% ตามลำดับ

จากข้อเด่นของเทคโนโลยีระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ตามงานวิจัยที่ผ่านมา คณะผู้วิจัยจึงได้นำเอาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ร่วมกับข้อมูลเชิงบรรยาย เพื่อจะแก้ประเด็นปัญหาการขาดฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านกายภาพ การขาดแผนที่และแผนงานการวางแผนใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคตที่เหมาะสม (Environment Systems Research Institute, 1996; Hong et al., 2004) คณะผู้วิจัยหวังว่าผลการศึกษาที่ได้จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการของภาครัฐ ลดผลกระทบจากการบริหารจัดการน้ำภาคการเกษตร เพื่อการปรับตัวของประชาชนทั้งเป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนครราชสีมา เช่น สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักงานชลประทานที่ 8 กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานเกษตรจังหวัด เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินในการวิเคราะห์ศักยภาพภาคการเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อประยุกต์เทคโนโลยีระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการวางแผนเพื่อป้องกันความเสียหายจากภัยแล้งซ้ำซากและพื้นที่น้ำท่วมในจังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ประมาณ 20,487.30 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,804,562.50 ไร่ (Nakhon Ratchasima Rajabhat University, 2004)
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การสร้างฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial database) ชั้นข้อมูลด้านกายภาพหรือฐานข้อมูลภาพ (Graphic database) ได้แก่ 1) ฐานข้อมูลการใช้ที่ดิน 2) ฐานข้อมูลชุดดิน 3) ฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ด้านการเกษตร 4) ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร และ 5) ฐานข้อมูลการวิเคราะห์ศักยภาพ/ปัญหาของพื้นที่ ในการวิเคราะห์ภัยแล้งซ้ำซากและพื้นที่น้ำท่วม

3. ขอบเขตด้านเวลา ข้อมูลขอบเขตด้านพื้นที่และขอบเขตด้านเนื้อหา โดยใช้เทคนิควิธีการทางระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ หรือ GIS และข้อมูลด้านเนื้อหา จะใช้ข้อมูลที่มีการจัดทำของแต่ละหน่วยงานปีล่าสุดเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การจัดการกระทำข้อมูล ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินในจังหวัดนครราชสีมา รวมถึงข้อมูลการใช้ที่ดิน ข้อมูลชุดดิน ข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ด้านการเกษตร ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรของเกษตรกร ทำการจำแนกข้อมูลเป็นรายอำเภอ ด้วยโปรแกรม Microsoft Excel เมื่อได้ผลข้อมูลของเกษตรกรรายอำเภอแล้ว ทำการเพิ่มชั้นข้อมูลรหัสอำเภอ บันทึกให้อยู่ในรูปแบบ *.dbf นำมาเชื่อมโยงข้อมูลกับที่ตั้งของตำแหน่งอำเภอ และขอบเขตอำเภอเพื่อทำเป็นข้อมูลเชิงพื้นที่ ทำการเชื่อมโยงข้อมูลโดยใช้รหัสอำเภอเป็นคีย์หลักในการเชื่อมผ่านโปรแกรม ArcGIS และทำการแปลงพิกัดให้อยู่ในรูปแบบระบบพิกัดภูมิศาสตร์เป็น ละติจูด ลองจิจูด ทำการสร้างฟิลด์เพื่อเก็บค่าตำแหน่ง ละติจูด ลองจิจูด ทำการส่งออกฐานข้อมูลในรูปแบบ *.dbf ออกแบบฐานข้อมูลโดยบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรม Microsoft Excel ซึ่งประกอบด้วย ชื่ออำเภอ ที่ตั้ง ตำแหน่งพิกัด ขอบเขตอำเภอ และฐานข้อมูลด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินในจังหวัดนครราชสีมา บันทึกข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบ *.csv แล้วนำข้อมูลเข้าสู่โปรแกรมจัดการฐานข้อมูล MySQL (phpMy Admin) เพื่อจัดเก็บเป็นฐานข้อมูล MySQL (Pakdeewathanakun & Kruaatsaha, 2001; Chanlikhit, 1998)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม ได้แก่ ข้อมูลจากการสำรวจโดยใช้ GPS ในการตรวจเช็ควัดค่าพิกัดของการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ตำแหน่งที่ตั้งผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ด้านการเกษตร และข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ในการดำเนินงานจัดทำฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS)

2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ข้อมูลทุติยภูมิ ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ข้อมูลรายงานการศึกษา งานการวิจัยตลอดจนแผนที่และข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ ตำรา เอกสาร ผลงานวิจัย บทความ และข้อมูลต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินในจังหวัดนครราชสีมา คือ ข้อมูลลักษณะภูมิประเทศ เขตการปกครอง ข้อมูลการใช้ที่ดิน และข้อมูลด้านกายภาพที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

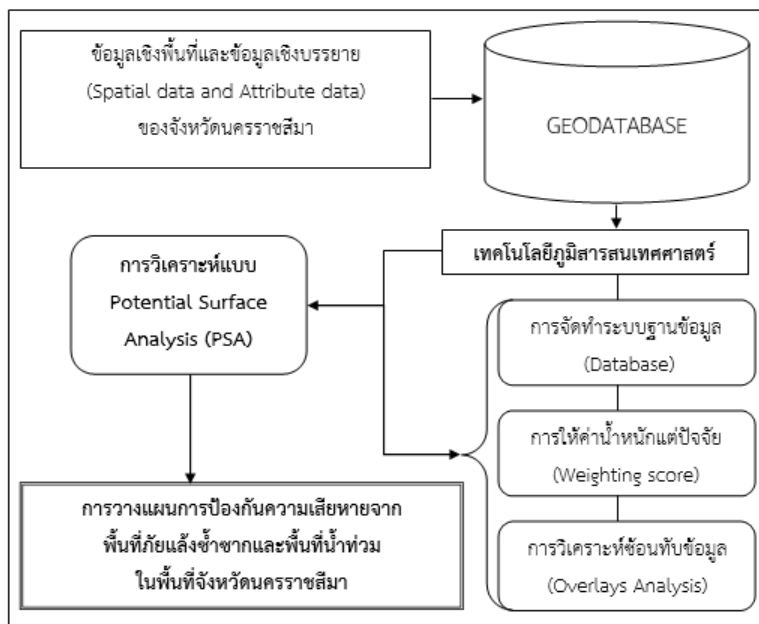
การสร้างฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินในการวิเคราะห์ศักยภาพภาคการเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อวางแผนป้องกันความเสียหายจากภัยแล้งซ้ำซาก และพื้นที่น้ำท่วม ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และจัดทำแผนที่ให้เหมาะสมกับศักยภาพเชิงพื้นที่ สำหรับกิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดินปัจจุบัน สรุปขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลตามหัวข้อดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลค่าถ่วงน้ำหนักด้วยกระบวนการวิเคราะห์แบบลำดับขั้น การเตรียมข้อมูลค่าถ่วงน้ำหนักสำหรับการจัดทำแบบจำลองและวิเคราะห์ผลแบบลำดับขั้นเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับหาค่าถ่วงน้ำหนัก สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสารสนเทศภูมิศาสตร์ มีจำแนกออกเป็นลำดับขั้น (Re-classify) เพื่อเปรียบเทียบองค์ประกอบในการตัดสินใจ

2. การเปรียบเทียบองค์ประกอบในการตัดสินใจ การให้ค่าน้ำหนักปัจจัยของพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งและพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมโดยตรวจสอบความถูกต้องทั้งหมด เรียงลำดับการเลือกผลที่ได้เป็นค่าน้ำหนักของปัจจัยทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพื้นที่ พร้อมสำหรับนำไปวิเคราะห์ผลข้อมูลต่อไป

3. กระบวนการวิเคราะห์ผลข้อมูลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ โดยนำเสนอผลออกมาในลักษณะของแผนที่พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งและพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม การนำข้อมูลคะแนนของและน้ำหนักของปัจจัยที่วิเคราะห์ การประมวลผลอาศัยวิธีการทับซ้อน (Overlay) เพื่อหาคะแนนรวมของปัจจัยพื้นที่เสี่ยง ซึ่งเป็นการประมวลผลข้อมูลในโปรแกรม ArcGIS ด้วยวิธีการแบบวิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่ PSA

4. ค่าคะแนนรวมของปัจจัยพื้นที่เสี่ยง คือการแบ่งระดับความเหมาะสมของพื้นที่เป็นช่วงชั้นโดยอาศัยหลักการทางสถิติจากการคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) มาช่วยกำหนดค่าพิสัย (Range) สามารถแบ่งพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งออกเป็น 3 ระดับ คือ พื้นที่เสี่ยงระดับต่ำพื้นที่เสี่ยงระดับปานกลาง และพื้นที่เสี่ยงระดับสูง ในส่วนของพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม ออกเป็น 2 ระดับ คือ พื้นที่เสี่ยงระดับต่ำและพื้นที่เสี่ยงระดับปานกลาง แสดงผลเป็นแผนที่เสี่ยงภัยแล้งและเสี่ยงภัยน้ำท่วมตามลำดับ

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. เพื่อสร้างฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินในการวิเคราะห์ศักยภาพภาคการเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

1.1 ฐานข้อมูลการใช้ที่ดิน จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ประมาณ 13 ล้านไร่ โดยมีพื้นที่ทำการเกษตร 8.7 ล้านไร่ หรือร้อยละ 66.40 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ในจำนวนนี้มีพื้นที่ทำนาประมาณ 4.2 ล้านไร่ หรือร้อยละ 48.27 พื้นที่ปลูกพืชไร่ประมาณ 3.7 ล้านไร่ หรือร้อยละ 42.52 พื้นที่ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นประมาณ 0.5 ล้านไร่ หรือร้อยละ 5.74 และพื้นที่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ประมาณ 0.3 ล้านไร่ หรือร้อยละ 3.47 มีครัวเรือนภาคการเกษตร 298,732 ครัวเรือน พืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญและเกษตรกรทำรายได้เป็นลำดับต้น ๆ คือ ข้าวนาปี มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน และข้าวโพด เป็นต้น

1.2 ฐานข้อมูลชุดดิน จังหวัดนครราชสีมาทรัพยากรดิน สามารถจำแนกได้หลากหลายประเภทและมีสมรรถนะที่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่เป็นดินที่ขาดธาตุอาหารของพืช หรือมีความอุดมสมบูรณ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำถึงต่ำ ทั้งนี้เป็นเพราะดินส่วนใหญ่มีเนื้อ

ดินค่อนข้างหยาบคล้ายดินทราย ทำให้ดินระบายน้ำได้ดี ดูดซับน้ำได้น้อย มีธาตุอาหารพืช และสามารถดูดซับธาตุอาหารพืชได้ต่ำ นอกจากนี้ยังมีสภาพดินที่เป็นปัญหาอีก คือ ดินทรายจัด สภาพดินเค็ม เป็นต้น แต่ยังมีพื้นที่บางส่วนที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์อยู่ในระดับปานกลางถึงสูง ส่วนมากพบตามที่ราบน้ำท่วมถึงของลำน้ำต่าง ๆ ได้แก่ ประเภทของดิน ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ข้อมูลกลุ่มดิน และปัญหาทรัพยากรดิน เป็นต้น

1.3 ฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ด้านการเกษตร และฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร การวิเคราะห์ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์กับศักยภาพของพื้นที่และชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจำนวนความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์กับศักยภาพของพื้นที่และชุมชนท้องถิ่น ซึ่งได้ทบทวนเอกสารและการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและตำรา ได้แก่ สัดส่วนการใช้วัตถุดิบในการผลิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาแบบสินค้า คุณภาพสินค้า กระบวนการผลิตต่อสิ่งแวดล้อม แหล่งจำหน่ายสินค้า จำนวนแหล่งจำหน่ายของชุมชน การวิเคราะห์ความเหมาะสม ใช้ค่าคะแนนความเหมาะสม และค่าความสำคัญของปัจจัย โดยค่าคะแนนความเหมาะสมได้จากเกณฑ์การให้ค่าคะแนน การคัดเลือกผลิตภัณฑ์ของคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานและคัดเลือกผลิตภัณฑ์ และค่าความสำคัญของปัจจัย ซึ่งได้จากการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้วนำค่าทางสถิติทั้งสองมาบันทึกลงในโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการซ้อนทับ เพื่อให้ทราบระดับศักยภาพผลิตภัณฑ์ของตำบลแต่ละชนิด การวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์กับศักยภาพของพื้นที่และชุมชนท้องถิ่นระดับต่าง ๆ ในแต่ละตำบลของจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ด้านการเกษตร

1.4 ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร และการวิเคราะห์ศักยภาพ/ปัญหาของพื้นที่ (ในการวิเคราะห์ภัยแล้งซ้ำซากและพื้นที่น้ำท่วม) การวิเคราะห์ศักยภาพภาคการเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา การบูรณาการข้อมูลปัจจัยเชิงพื้นที่ และข้อมูลเชิงคุณลักษณะสัมพันธ์ เพื่อวางแผนการป้องกันความเสียหายจากภัยแล้งซ้ำซากและพื้นที่น้ำท่วม และจัดทำแผนที่ให้เหมาะสมกับศักยภาพเชิงพื้นที่ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เพื่อหาศักยภาพของพื้นที่สำหรับกิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดินปัจจุบัน โดยการกำหนดปัจจัยต่าง ๆ วัตถุประสงค์ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านั้น และกำหนดค่าปัจจัยต่าง ๆ ลงในแผนที่ วิธีการวิเคราะห์แบบ Potential Surface Analysis จึงให้ค่าน้ำหนัก (Weighting) กับพื้นที่ตามระดับข้อจำกัด กล่าวคือ ถ้ามีข้อจำกัดมากก็ให้ค่าน้ำหนักต่ำ ถ้ามีข้อจำกัดน้อยก็ให้ค่าน้ำหนักสูง

ผลรวมของค่าน้ำหนักทั้งหมดของแต่ละปัจจัยในพื้นที่หนึ่ง ๆ จะบ่งบอกถึงศักยภาพในพื้นที่นั้น ๆ โดยหากพื้นที่ที่มีค่าน้ำหนักสูงก็แสดงให้เห็นว่าพื้นที่นั้นมีศักยภาพในการใช้ประโยชน์สูง ควรจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ก่อนพื้นที่ที่มีค่าน้ำหนักรอง ๆ ไปตามลำดับ

2. การประยุกต์เทคโนโลยีระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการวางแผนป้องกันความเสียหายจากภัยแล้งซ้ำซากและพื้นที่น้ำท่วมในจังหวัดนครราชสีมา

ได้นำเทคโนโลยีระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาใช้ในการวิเคราะห์ในการวางแผนเพื่อป้องกันความเสียหายจากภัยแล้งและน้ำท่วมเขตจังหวัดนครราชสีมา โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยกำหนด Coverage ให้ตรงกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี ลักษณะภูมิประเทศ การระบายน้ำของดิน ชุดดิน เส้นชั้นความสูง ความอุดมสมบูรณ์ของดิน การแพร่กระจายของดินเค็ม เส้นทางคมนาคม ปริมาณและคุณภาพน้ำบาดาล พื้นที่ชลประทาน และแหล่งน้ำผิวดิน เป็นต้น การวิเคราะห์ศักยภาพภาคการเกษตร บูรณาการกับข้อมูลปัจจัยเชิงพื้นที่และข้อมูลเชิงคุณลักษณะสัมพันธ์ เพื่อวางแผนการป้องกันความเสียหายจากภัยแล้งและภัยน้ำท่วม และจัดทำแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินปัจจุบัน

2.1 พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง ภัยแล้งในจังหวัดนครราชสีมา ได้จัดระดับออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 1) พื้นที่ไม่เสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้ง 2) พื้นที่เสี่ยงระดับต่ำ 3) พื้นที่เสี่ยงระดับปานกลาง และ 4) พื้นที่เสี่ยงระดับสูง มีการกระจายตัวทั่วทั้งจังหวัดในระดับที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน ซึ่งสรุปจำนวนพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับต่าง ๆ คือ พื้นที่ที่ไม่เสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้ง มีพื้นที่ประมาณ 33.31 ตร.กม. (20,818.75 ไร่) คิดเป็นร้อยละ 0.16 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับต่ำ มีพื้นที่ประมาณ 2,503.55 ตร.กม. (1,564,718.75 ไร่) หรือร้อยละ 12.03 พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับปานกลาง มีพื้นที่ประมาณ 15,225.98 ตร.กม. (9,516,237.50 ไร่) หรือร้อยละ 73.18 และพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับสูง มีพื้นที่ประมาณ 2,782.06 ตร.กม. (1,738,787.50 ไร่) หรือร้อยละ 14.63 ของพื้นที่ทั้งหมด ผลการศึกษาข้างต้นพบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ในจังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ที่เสี่ยงภัยแล้งอยู่ในระดับปานกลางมากเป็นอันดับหนึ่งโดยครอบคลุม 3 ใน 4 ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนพื้นที่ที่เสี่ยงภัยแล้งระดับสูง ซึ่งต้องให้ความสำคัญระดับสูงเช่นกัน มีกระจายอยู่ในพื้นที่มากกว่า 1 ใน 4 ของพื้นที่ทั้งหมด ผลการศึกษานี้สามารถนำไปวิเคราะห์โดยการซ้อนทับ (Overlay) กับข้อมูลแผนที่เขตรดับหมู่บ้านและหมู่บ้านที่รายงานความแห้งแล้งรายปี และสามารถจัดทำแผนที่พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้งซ้ำซาก เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดการ หรือวางแผนป้องกันล่วงหน้าต่อไป แสดงจำนวนหมู่บ้านที่มีโอกาสเกิดภัยแล้งซ้ำซาก

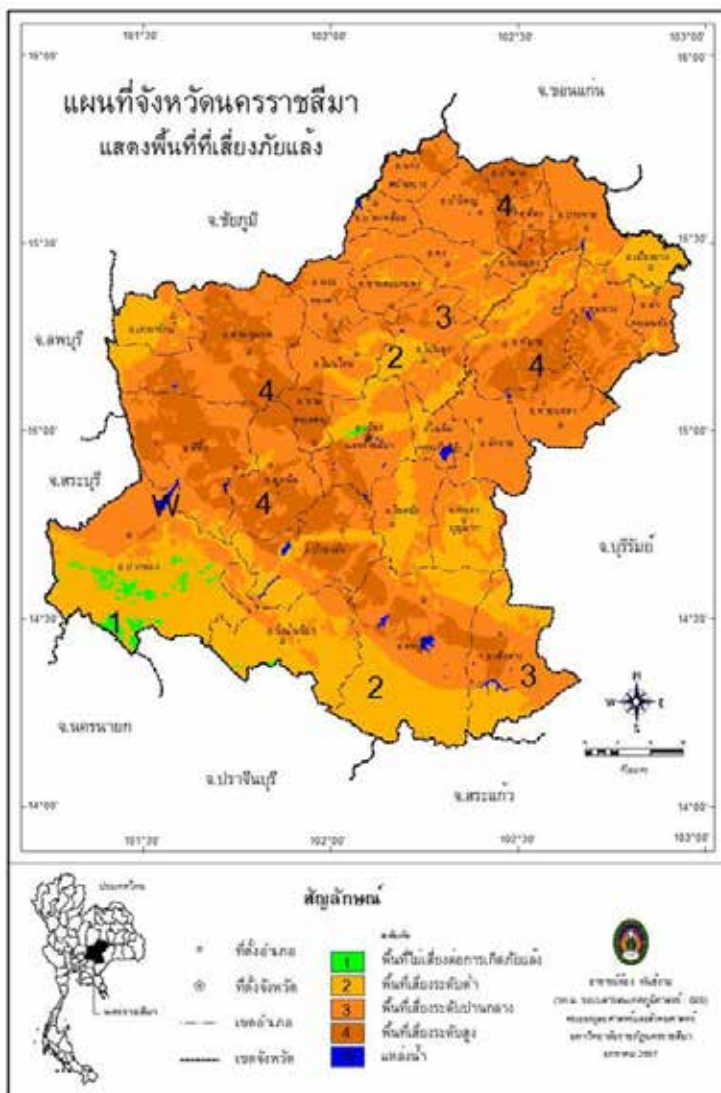
2.2 พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม การวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยน้ำท่วม ได้ใช้ปัจจัยในการวิเคราะห์ คือ 1) จำนวนวันฝนตกหนัก 2) ลักษณะภูมิประเทศ 3) พื้นที่ลุ่มน้ำ 4) ลักษณะชุดดิน 5) ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน 6) เส้นทางคมนาคม และ 7) พื้นที่น้ำท่วมในอดีต ทั้งนี้ นอกจากปัจจัยทั้ง 7 ด้านแล้วยังมีปัจจัยอื่น ๆ ทำให้แต่ละอำเภอมีพื้นที่เกิดภัยน้ำท่วมในปริมาณที่แตกต่างกันตั้งแต่ระดับต่ำ ถึงระดับปานกลาง ส่วนในระดับสูงจะมีน้อยมาก สรุปได้ว่า พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยน้ำท่วมของจังหวัดนครราชสีมา แบ่งเป็น 3 ระดับ คือพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมระดับต่ำ มีพื้นที่ประมาณ 15,339.32 ตร.กม. (9,587,075.63 ไร่) คิดเป็นร้อยละ 74.874 หรือครอบคลุม 3 ใน 4 ของพื้นที่ทั้งหมด พบในบริเวณตอนล่างของจังหวัด มีสภาพภูมิประเทศค่อนข้างสูงและภูเขา ร่องลงมาเป็นพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมระดับปานกลาง มีพื้นที่ประมาณ 5,464.57 ตร.กม. (3,252,979.99 ไร่) คิดเป็นร้อยละ 25.040 พบบริเวณตอนกลาง และกระจายทั่วไปทั้งจังหวัด พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมระดับสูง มีพื้นที่ประมาณ 0.81 ตร.กม. (506.88 ไร่) คิดเป็นร้อยละ 0.004 พบอยู่ทางตอนบนของจังหวัด ได้แก่ พื้นที่อำเภอแก้งสนามนาง เป็นต้น

จากผลการศึกษาสามารถนำไปวิเคราะห์ด้วยการซ้อนทับ (Overlay) กับชั้นแผนที่เขตปกครองระดับหมู่บ้าน รวมทั้งชั้นข้อมูลอื่นๆ แผนที่หมู่บ้านที่รายงานปัญหาน้ำท่วมรายปี และสามารถจัดทำแผนที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมซ้ำซาก และใช้ประโยชน์ในการวางแผนป้องกัน และเตือนภัยล่วงหน้าต่อไปเป็นรายตำบลหรือเป็นรายหมู่บ้านได้ต่อไป

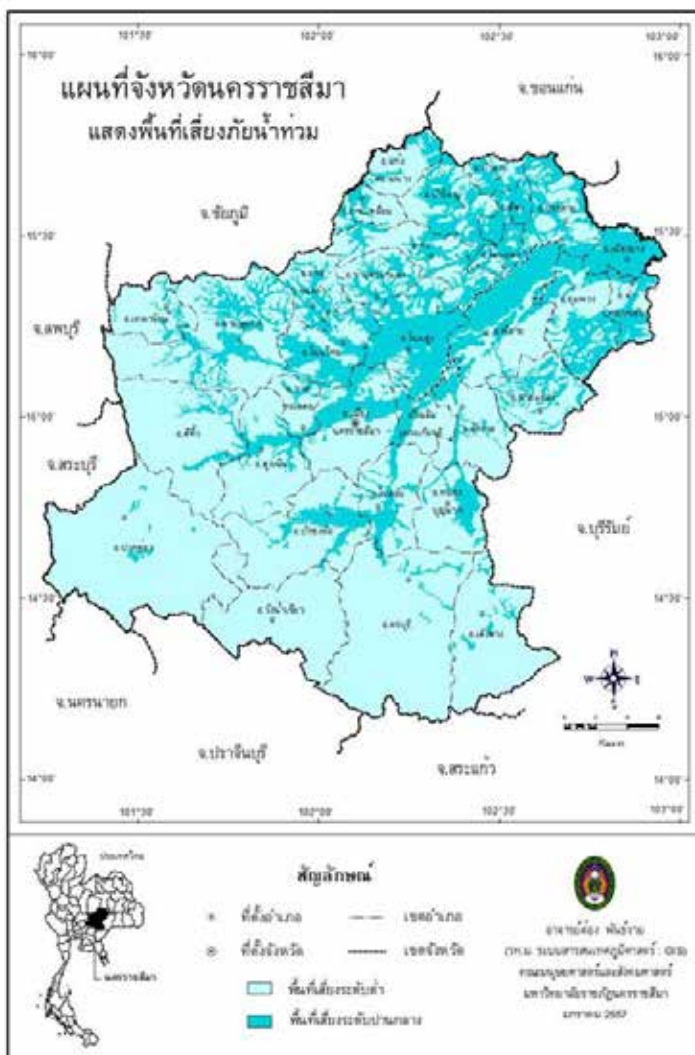
ตาราง 1

ระดับและพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งและภัยน้ำท่วม

ระดับ	พื้นที่ภัยแล้ง (ไร่)		พื้นที่ภัยน้ำท่วม (ไร่)	
ความเสี่ยงภัย	ArcGIS+PSA	ร้อยละ	ArcGIS+PSA	ร้อยละ
ไม่เสี่ยง	20,818.75	0.16	-	-
ต่ำ	1,564,718.75	12.03	9,587,075.63	74.874
ปานกลาง	9,516,237.50	73.18	3,252,979.99	25.040
สูง	1,738,787.50	14.63	506.88	0.004
พื้นที่รวม	12,840,562.50	100.00	12,840,562.50	100.00

ภาพประกอบ 2 แผนที่จังหวัดนครราชสีมา แสดงพื้นที่ที่เสี่ยงภัยแล้ง

ภาพประกอบ 3 แผนที่จังหวัดนครราชสีมา แสดงพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม

อภิปรายผล

การสร้างฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินในการวิเคราะห์ศักยภาพภาคการเกษตรในจังหวัดนครราชสีมาซึ่งสอดคล้องกับจะได้ฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในช่วงปี พ.ศ. 2523-2558 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Limkomolvilas (2014) ที่ได้มีการจำแนกและคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในพื้นที่ลุ่มน้ำลำตะคอง จากภาพถ่ายดาวเทียมที่จำแนกการใช้ที่ดินในหลายช่วงปี และคาดการณ์การใช้ที่ดิน ในปี พ.ศ. 2567 โดยมีการบูรณาการแบบจำลองภูมิสารสนเทศ ได้แก่ Supervised classification analysis, CA Markov, AHP, RGMM, USLE และ Multi-criteria Analysis เพื่อวางแผนในการใช้ที่ดินในอนาคตและลดผลกระทบที่เกิดภัยธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การสูญเสียดิน ภัยแล้ง ดินถล่ม และอุทกภัย ด้วยเหตุนี้ จึงนำเสนอเครื่องมือที่สามารถวางแผนเกี่ยวกับแนวทางเลือกล่วงหน้าในการจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การกำหนดพื้นที่ขยายตัวของพื้นที่อยู่อาศัยในอนาคตที่ต้องคำนึงถึงปัญหาอุทกภัย หรือการจัดการปัญหาภัยแล้ง โดยเลือกพื้นที่ที่มีความสำคัญมากที่สุด เพื่อจัดลำดับการให้ความช่วยเหลือที่อาจจะส่งผลกระทบในอนาคต

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์สำหรับการวิเคราะห์หาระดับความเสี่ยงภัยแล้ง และระดับเสี่ยงภัยน้ำท่วมในพื้นที่ศึกษา ได้ผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Sawadee (2011) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งบริเวณลุ่มน้ำแม่กลาง จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาได้เสนอแนะแนวทางเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน และแบ่งระดับการเสี่ยงภัยแล้ง 4 ระดับ ได้แก่ ไม่เสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้ง เสี่ยงระดับต่ำ เสี่ยงระดับปานกลาง และเสี่ยงระดับสูง และระดับการเสี่ยงน้ำท่วม 3 ระดับ ได้แก่ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง เกณฑ์ที่ใช้วิเคราะห์มี 7 เกณฑ์ ได้แก่ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี การใช้ประโยชน์ที่ดิน ความสามารถในการอุ้มน้ำของดิน ค่าการใช้น้ำของพืช ความหนาแน่นของลำธาร ขนาดของพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยและความลาดชัน ร่วมกับการประยุกต์ใช้วิธีการตัดสินใจด้วยกระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับขั้น นอกจากนี้ได้ทำการแปลภาพถ่ายดาวเทียมจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินด้วยเทคนิคแบบ Supervised classification ร่วมกับวิธีการวิเคราะห์เชิงพื้นที่แบบ Potential Surface Analysis (PSA) นอกจากนี้การวิเคราะห์หาระดับความเสี่ยงภัยแล้ง และระดับเสี่ยงภัยน้ำท่วมของงานวิจัยนี้ยังมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Meejing et al. (2019) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อประเมินพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมและพื้นที่รับน้ำ กรณีศึกษาพื้นที่ทางทิศของจังหวัดสุพรรณบุรี อีกทั้ง Thanaroon

and Amonsanguansin (2008) ได้นำเอาปัจจัยในด้านต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการศึกษา 5 ปัจจัยเพื่ออธิบายถึงระดับความเสี่ยงภัยน้ำท่วม ได้แก่ ปริมาณน้ำฝน การระบายน้ำของดิน ความลาดชัน ระยะห่างจากแหล่งน้ำ และการใช้ประโยชน์ที่ดิน ผลที่ได้จากการศึกษา คือ พื้นที่เสี่ยงภัยระดับปานกลาง พื้นที่เสี่ยงภัยสูงมาก และพื้นที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเป็นพื้นที่รองรับน้ำ

ข้อเสนอแนะ

1. ความมุ่งหวังของงานวิจัยนี้ คือ การเน้นให้กลุ่มผู้ใช้หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ และเห็นความสำคัญในการจัดการฐานข้อมูล ปัจจัย ปัญหา สาเหตุ รวมถึงการเสนอแนะ แนวทางการวางแผนเพื่อป้องกันความเสียหายจากภัยแล้งซ้ำซาก และพื้นที่น้ำท่วมใน จังหวัดนครราชสีมา

2. การกำหนดพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งซ้ำซากและพื้นที่น้ำท่วมในจังหวัดนครราชสีมา ควรต้องมีการประยุกต์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ร่วมกับข้อมูลด้านภูมิสังคมในมิติต่างๆ ปัจจัยด้านอุตุนิยมวิทยา พื้นที่น้ำท่วมในอดีต และลักษณะทางกายภาพ เป็นเพียงการ คาดคะเนพื้นที่เกิดภัยแล้งซ้ำซากและพื้นที่น้ำท่วมในจังหวัดนครราชสีมาเท่านั้น ดังนั้นควร มีการพัฒนาระบบเตือนภัยหรือมีหน่วยงานองค์กรที่มีประสิทธิภาพนำมาใช้ในการพัฒนา ประเทศได้ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การสร้างฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินในการ วิเคราะห์ศักยภาพภาคการเกษตรในจังหวัดนครราชสีมาเพื่อวางแผนป้องกันความเสียหาย จากภัยแล้งซ้ำซากและพื้นที่น้ำท่วม ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ได้รับงบประมาณ สนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ปีงบประมาณ 2560

ขอขอบพระคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา ที่ให้โอกาสและสนับสนุนการวิจัย คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน นักศึกษา บุคคลทั่วไป และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนใน จังหวัดนครราชสีมา และเพิ่มพูนความรู้จากงานวิจัยนี้ได้สืบไป

References

- Bernhardsen, T. (1999). *Geographic information system: An introduction*. 2nd ed. John Wiley.
- Chanlikhit, D. (1998). *Principles of database design in geographic databases*. Department of Geography, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Department of Disaster Prevention and Mitigation, Ministry of Interior, Thailand. (2015). *Annual report 2015*. http://www.disaster.go.th/upload/download/file_attach/5769077bcd659.pdf [in Thai]
- Department of Disaster Prevention and Mitigation, Ministry of Interior Thailand. (2018). *Establishment of an action plan for disaster prevention and mitigation of local administrative organizations B.E. 2561*. https://www.disaster.go.th/th/cdetail-14448-perimeter_fence-193-4/ [in Thai]
- Doydee, P. & Vaesorn, S. (2015). *Geography for creating a map of some economic crop areas in Nong Han Luang area, Sakon Nakhon province*. Faculty of Natural Resources and Agro-Industry, Kasetsart University Chaloom Phrakiat Campus, Sakon Nakhon Province. [in Thai]
- Environmental Systems Research Institute. (1996). *Using avenue customization and application development for ArcView GIS*. Redlands. ESRI. [in Thai]
- Foipikul, W. and others. (2014). *Spatial potential of Nakhon Ratchasima Province*. Nakhon Ratchasima: Nakhon Ratchasima Rajabhat University. [in Thai]
- Geo-Informatics and Space Technology Development Agency. (2014). *Annual flood areas, the whole country*. <http://www.flood.gistda.ro.th/> [in Thai]
- Hong, S. and others. (2004). *Mapping Pre-European settlement vegetation using a hierarchical bayesian model and GIS*. <http://www.google.com/search?q=gis+and+settlement&hlth&lr=N> [in Thai]
- Limkomoluilas, T. (2014). *Integrated geoinformatics models for land-use management in Lamtakong Watershed, Nakhon Ratchasima Province* [Unpublished doctoral dissertation]. Kasetsart University. [in Thai]

- Longley, P. A. and others. (2001). *Geographic information systems and science*. John Wiley. [in Thai]
- Meejing, K. and others. (2019). *Application of geographic information system for assessing flood risk areas and receiving areas: A case study of the southern area of Suphan Buri Province*. Faculty of Technology and Environment, Prince of Songkla University, Phuket Campus. [in Thai]
- Meteorological Department. (2016). *Drought*. <https://itunes.apple.com/th/app/thai-weather/id734275345?l=th> [in Thai]
- Ministry of Science Technology and environment. (2007). *Complete report on the drought risk area information system development project*. Khon Kaen University Center. [in Thai]
- Mongkolsawat, C. and others. (2006). *Northeast spatial potential for development*. Geospatial Center for Northeastern Development, Khon Kaen University. Khon Kaen Printing House. [in Thai]
- Nakhon Ratchasima Rajabhat University. (2004). *Study area*. Nakhon Ratchasima Rajabhat University: Ratchasima. [in Thai]
- Noijasin, L. (2015). *Application of geographic information system to assess flood risk areas in Sa Kaeo Province*. Faculty of Science and Social Sciences, Burapha University, Sa Kaeo Campus. [in Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2017). *The national economic and social development plan No.12*. https://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue [in Thai]
- Pakdeewatthanakun, K. & Kruautsaha, J. (2001). *Database design*. Thai Charoen Publication. [in Thai]
- Pandey, S. and others. (2012). *Coping with drought in rice farming in Asia : Insights from a cross-country* [master's thesis]. Proquest Dissertations and Theses Database. (UMI No.1697466689). [in Thai]
- Sawadee, C. (2011). *Analysis of drought risk areas in the Mae Klang River Basin for sustainable land use*. Kasetsart University, Bangkok. [in Thai]

- Sernkandee, P. and others. (2014). *Area analysis: Risk of flooding by using geographic information system in Khuan Khun Non District, Phatthalung Province*. Songkhla: Geographic Information Science Program, Faculty of Science and Technology, Hat Yai University. [in Thai]
- Sethakun, N. and others. (2008). *The geographic information system of the Pak Phanang River Basin, as well as the determination of the likely area of natural disasters in the Pak Phanang River Basin: A complete report*. Walailak University, in collaboration with the Research Fund Office (TRF). Bangkok: Walailak University. [in Thai]
- Thanaroon, S. & Amonsanguansin, J. (2008). *Application of GIS in the determination of flood risk areas in Ang Thong Province* [Unpublished master's thesis]. National Institute of Development Administration. [in Thai]

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

พุทธทำนาย: สารัตถะและการสืบทอด

The Predictions of the Lord Buddha: Essence and succession

เขียนโดย: คำณวน นวลสนอง อร่ามรัศมี ดั่งชนะ และ วรเวช ว่องศิริ
สำนักพิมพ์: กรีนโซนอินเตอร์ 2001
จำนวนหน้า: 211 หน้า
ปีที่พิมพ์: 2556

Received: 9 February, 2019

Revised: 24 August, 2020

Accepted: 23 December, 2020

อธิภัทร เอิบกมล¹

Atipat Erb-kamon

บทนำ

หนังสือเรื่องพุทธทำนาย: สารัตถะและการสืบทอด เป็นผลงานโครงการย่อยที่ 4 ในชุดโครงการ วรรณกรรมทักษิณ: สารัตถะและการสืบทอด อยู่ภายใต้โครงการ การพัฒนาทุนทางสังคมภาคใต้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีศาสตราจารย์ชวน เพชรแก้ว เป็นหัวหน้าโครงการ โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ประจำปี พ.ศ. 2550 – 2553 มีผู้ดำเนินงาน การวิจัย ได้แก่ 1) คำณวน นวลสนอง 2) อร่ามรัศมี ดั่งชนะ และ 3) วรเวช ว่องศิริ

หนังสือเรื่องพุทธทำนาย: สารัตถะและการสืบทอด เป็นโครงการวิจัยที่ได้ศึกษา วรรณกรรมพุทธทำนายที่พบในพื้นที่ภาคใต้จากต้นฉบับหนังสือбуд (สมุดข่อย) และที่พิมพ์ เผยแพร่จำนวนทั้งสิ้น 14 ฉบับ จำแนกตามเนื้อหาสาระได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก เป็นพุทธทำนายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความฝันและการทำนายฝันของพระเจ้าปเสนทิโกศล

¹นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ประเทศไทย

Graduate student, Department of Thai language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Thailand

ซึ่งได้เค้าเรื่องพระไตรปิฎก กลุ่มสองเป็นพุทธทำนายที่มีเนื้อหาตามที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เรื่องพระเจ้าห้าพระองค์ และกลุ่มสามเป็นพุทธทำนายที่มีเนื้อหาตามเค้าเรื่องจากศิลาจารึกในประเทศอินเดีย โดยพุทธทำนายเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา มีการนิยมนำมาอ่านอย่างแพร่หลายและมีความสำคัญต่อพุทธศาสนิกชนในพื้นที่ภาคใต้ วรรณกรรมพุทธทำนายที่มีในอดีตบันทึกอยู่ในหนังสือข่อย (สมุดข่อย) จากนั้นมีการคัดลอกจากต้นฉบับสืบต่อกันมา และได้มีผู้แต่งไว้หลากหลายสำนวน โดยสาระสำคัญในหนังสือเรื่องพุทธทำนาย: สารัตถะและการสืบทอด ได้แบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1) พุทธทำนาย: วรรณกรรมทักษิณ 2) หน้าที่และบทบาทของวรรณกรรมพุทธทำนาย 3) สารัตถะที่ปรากฏในวรรณกรรมพุทธทำนาย และ 4) การสืบทอดวรรณกรรมพุทธทำนาย

พุทธทำนาย: วรรณกรรมทักษิณ

ที่มาของวรรณกรรมพุทธทำนาย คณะผู้วิจัยได้กล่าวถึงที่มาของวรรณกรรมทักษิณที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณกรรมพุทธทำนายว่า เนื้อเรื่องส่วนใหญ่ได้นำมาจากพระไตรปิฎกซึ่งเกี่ยวกับความฝันและการทำนายฝันของพระเจ้าปเสนทิโกศล และมีการบอกแหล่งที่มาไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ ลิลิตโศพชนิมิต ของสมุห์หนู จังหวัดนครศรีธรรมราช, ทำนายปถุเวนท์ ของพุทธทาสภิกขุ, พระมหาสุบินชาดกว่าด้วยมหาสุบิน 16 ข้อ ของพระราชาวิสุทธิโมลี วัดกะพังสุรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง, มหาสุบินคำฉันท์ ของพระเทพญาณโมลี วัดตานีนรสโมสร จังหวัดปัตตานี, พุทธทำนาย ของ น.อุไรกุล อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา และพุทธทำนาย ของพระวิรัตน์ วิรตโน วัดสวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และยังมีเนื้อหาของวรรณกรรมพุทธทำนายที่ไม่ได้ระบุชัดเจนว่านำมาจากพระไตรปิฎก แต่ล้วนมีเนื้อหาเกี่ยวกับความฝันและการทำนายฝันของพระเจ้าปเสนทิโกศล ซึ่งตรงกับเนื้อหาในพระไตรปิฎก ได้แก่ พุทธทำนายคำกลอน ของพระสมุห์แสง จังหวัดนครศรีธรรมราช, พระพุทธทำนายคำกลอน ของนายเริงศักดิ์ สุมะมานนท์เป็นผู้คัดลอก, พุทธทำนายคำกลอน ของนายชัย จันรอดภัย และพระเจ้าทำนาย ฉบับวัดเขาแก้ว อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา นอกจากนี้ยังมีวรรณกรรมพุทธทำนายที่นำเค้าเรื่องมาจากศิลาจารึกในประเทศอินเดีย ซึ่งได้แก่ พุทธทำนายคำกลอน ของพระถาวร ราชไพฑูรย์ วัดปลายระไม ตำบลปาดังเกอ์เบา อำเภอเป็นดั่ง รัฐเกดะห์ (ไทรบุรี) ประเทศมาเลเซีย และต้นฉบับซึ่งสถาบันทักษิณคดีศึกษาได้พบมาจากนางหนูแก้ว สุขขวัญ แต่ไม่ได้บอกที่มาไว้ชัดเจน อีกทั้งยังมีพุทธทำนายที่มีเนื้อหาแทรกอยู่ในวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เรื่อง

พระเจ้าห้าพระองค์ ซึ่งคณะผู้เขียนได้นำมาศึกษา 2 ฉบับคือ ฉบับวัดเลียบ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา และฉบับของนายพ่วง ไชยตรี โดยทั้งสองเรื่องเป็นพุทธทำนายที่มีเนื้อหาตรงกัน คือกล่าวถึงพระพุทธเจ้า 5 พระองค์

เนื้อเรื่องของวรรณกรรมพุทธทำนาย คณะผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาของวรรณกรรมพุทธทำนายออกได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่งมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพระพุทธองค์ทรงทำนายความฝัน 16 ประการของพระเจ้าปเสนทิโกศล มีเค้าเรื่องมาจากพระไตรปิฎก บางฉบับกล่าวไว้อย่างสั้น ๆ แต่บางฉบับผู้แต่งวรรณกรรมพุทธทำนายได้นำประสบการณ์ ความคิด และทัศนคติของตนแทรกไว้ในเนื้อหาด้วยเช่นกัน ส่วนที่สองเป็นพุทธทำนายที่ได้เค้าเรื่องจากศิลาจารึกในประเทศอินเดีย มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการกล่าวถึงโลกที่เต็มไปด้วยความเลวร้ายจากการประทุติชั่วของมนุษย์และการเกิดภัยพิบัติครั้งรุนแรงที่สุดในโลกที่จะทำให้สังคมมนุษย์เสื่อมโทรมไม่เหลือขึ้นดี โดยจะเกิดขึ้นภายหลังจากพระพุทธศาสนา ดำรงอยู่ได้ 2500 ปี จากนั้นจะมีผู้ที่เปี่ยมด้วยบุญญาบารมีมาช่วยกอบกู้บ้านเมือง และนำเหล่ามนุษย์ผู้ประทุติดีที่เลิกละเลินเล่อมาช่วยกันสร้างโลกใบใหม่ที่ผู้คนต่างตั้งมั่นในศีลธรรม และปฏิบัติตามหลักศีลธรรม จนท้ายที่สุดมนุษย์ก็จะปราศจากทุกข์ภัยและพบแต่กับความเกษมสุข ส่วนที่สามเป็นพุทธทำนายที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมของถิ่นภาคใต้เรื่องพระเจ้าห้าพระองค์ มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องพระพุทธเจ้าที่มีมาแล้วตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและในอนาคตทั้งสิ้น 5 พระองค์ ในอดีตพระพุทธเจ้าถือกำเนิดมาแล้ว 3 พระองค์ ได้แก่ พระกุกกุสันโธ พระโกนาคม และพระพุทธกัสสป ปัจจุบันเราอยู่ในยุคของพระศรีศากยมุนีโคตม และพระพุทธเจ้าที่จะทรงมาตรัสรู้ยังโลกมนุษย์ในอนาคต คือ พระศรีอาริยเมตไตรย ศาสนาพุทธจึงมีพระพุทธเจ้ารวมทั้งสิ้น 5 พระองค์

การที่เนื้อหาวรรณกรรมพุทธทำนายส่วนใหญ่มีเค้าเรื่องที่มีแหล่งอ้างอิงจากในพระไตรปิฎก ช่วยส่งเสริมให้เนื้อหาสาระวรรณกรรมพุทธทำนายมีความความน่าเชื่อถือ ได้รับความน่าสนใจ และเป็นที่ยอมรับแพร่หลายในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความผูกพันแนบแน่นของพระพุทธศาสนากับผู้คนในสังคมภาคใต้ที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของผู้คนในแต่ละพื้นที่ โดยส่วนมากหากสิ่งใดก็ตามที่มีความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยง หรืออิงกับพระพุทธศาสนาจะทำให้สิ่งนั้นมักได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับของผู้คนเสมอ นอกจากนี้ เนื้อหาของวรรณกรรมพุทธทำนายได้ใช้ความรู้สึกภายในจิตใจของผู้คน คือ “ความกลัว” เป็นเครื่องมือในการชักจูงผู้คนให้เกิดความตระหนักรู้ถึงสาระสำคัญของเนื้อหาอันแฝงด้วยหลักคำสอนของศาสนาด้วยเช่นกัน

หน้าที่และบทบาทของวรรณกรรมพุทธทำนาย

หน้าที่และบทบาทของวรรณกรรมพุทธทำนายที่คณะผู้วิจัยได้หยิบยกมานำเสนอ มีทั้งสิ้น 4 ประการ โดยประเด็นสำคัญมี 2 ประการ คือ ด้านการสั่งสอนเกี่ยวกับคติชีวิต และปลูกฝังความศรัทธาในศาสนา ซึ่งชี้ให้เห็นถึงวิกฤติปัญหาต่าง ๆ ในสังคม และด้านการให้การศึกษ สำหรับหน้าที่และบทบาทอีก 2 ประการนั้นเป็นประเด็นรองลงมา คือ ด้านความสัมพันธ์กับศิลปะ และวรรณกรรมพุทธทำนายเป็นเครื่องช่วยปลอบประโลมใจ

ประการแรก ด้านการสั่งสอนเกี่ยวกับคติชีวิตและปลูกฝังความศรัทธาในศาสนา ซึ่งได้ชี้ให้เห็นถึงวิกฤติปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เช่น วิกฤติการเมือง วิกฤติเศรษฐกิจ วิกฤติสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยสิ่งดังกล่าวเกิดจากการที่มนุษย์โลกได้เสื่อมศีลธรรม ในขณะที่เดียวกันก็มีหนทางแก้ไขวิกฤตและปัญหา ซึ่งผู้แต่งวรรณกรรมพุทธทำนาย ได้ใช้วิธีการนำเสนอหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา ข้อคิด และคติชีวิตบางประการ จากทัศนะของตน

ประการที่สอง ด้านการให้การศึกษามุ่งเน้นไปที่การให้การศึกษหรือความรู้เกี่ยวกับหลักคำสอนสำคัญในพุทธศาสนา เช่น ไตรลักษณ์ ไตรสิกขา ศีล ภาวนากรรม เป็นต้น อีกทั้งยังให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพความเป็นไปของสังคม รวมไปถึงความรู้เกี่ยวกับคำประพันธ์ ถ้อยคำภาษา และการสร้างรูปศัพท์ใหม่ด้วยเช่นกัน

ประการที่สาม ด้านความสัมพันธ์กับศิลปะ โดยวรรณกรรมพุทธทำนายของภาคใต้ปรากฏอยู่ภายใต้รูปแบบ 2 ลักษณะ คือ ในฐานะวรรณกรรมและในฐานะจิตรกรรม ในส่วนของวรรณกรรมสามารถรับรู้ได้จากการเลือกสรรคำ การเรียบเรียงคำ และการใช้โวหาร ซึ่งเป็นศิลปะการประพันธ์อันประณีตทำให้ผู้อ่านก่อเกิดความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ต่าง ๆ คล้อยไปตามเนื้อเรื่อง โดยในส่วนของจิตรกรรมได้มีผู้นำวรรณกรรมพุทธทำนายนำเสนอเป็นภาพเขียนเพื่อสื่อสารบอกเล่าเรื่องราวความฝันทั้ง 16 ประการของพระเจ้าปเสนทิโกศล

ประการที่สี่ ด้านเป็นเครื่องช่วยปลอบประโลมใจ ซึ่งมอบคำตอบให้แก่ผู้ที่มองหาทางออกจากภาวะความเลวร้ายที่เป็นไปในสังคมอย่างมีเหตุผล และชี้แนะให้ผู้อ่านปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา ทำให้ผู้อ่านเกิดความเบิกบานใจและไม่สิ้นความหวังที่จะได้พบพานกับสังคมใหม่ที่ดีกว่าเก่า

ในการสร้างสรรค์วรรณกรรม ผู้แต่งมักมีจุดมุ่งหมายใดจุดมุ่งหมายหนึ่ง หรือหลายจุดมุ่งหมายเสมอ วรรณกรรมพุทธทำนายเป็นวรรณกรรมพุทธศาสนาที่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อของพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปในพื้นที่ภาคใต้แทบทุกระดับ สิ่งที่เด่นชัดคือความเชื่อเหล่านั้นได้เข้ามามีอิทธิพลต่อความคิด ทัศนคติ และการดำเนินชีวิตผู้คน ส่งผลให้สังคม

เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามแนวทางที่ควรจะเป็นตามหลักคำสอนของพุทธศาสนา ซึ่งถือเป็นหน้าที่และบทบาทที่สำคัญของวรรณกรรมพุทธทำนาย ความเชื่อในบางบริบท อาจเข้าข่ายเป็นเรื่องของความมกมาย แต่สำหรับวรรณกรรมพุทธทำนายหากผู้อ่านหรือผู้ฟัง สามารถถกเถียงสาระสำคัญของเนื้อหาที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอได้ จะทำให้พบกับคุณค่าในแง่มุมต่าง ๆ ที่เพียงถูกห่อหุ้มไว้ด้วยเปลือกของความเชื่อเท่านั้น

สารัตถะของวรรณกรรมพุทธทำนาย

สารัตถะ หมายถึง แนวคิด ทศนะ หรือเจตนารมณ์ของผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรม ที่ต้องการสื่อสารมายังผู้อ่าน โดยที่สิ่งดังกล่าวผู้สร้างสรรค์งานไม่ได้บอกไว้ตรง ๆ แต่เป็นนัยที่แฝงอยู่ซึ่งผู้อ่านจะต้องใช้วิจารณ์ญาณค้นหาเอาเอง วรรณกรรมทุกประเภทล้วนมีสารัตถะเป็นองค์ประกอบทั้งสิ้น ในหนังสือเรื่องพุทธทำนาย : สารัตถะและการสืบทอด คณะผู้วิจัยได้พบว่ามีสารัตถะที่เป็นองค์ประกอบปรากฏเด่นชัดอยู่ 7 ประการ ได้แก่

ประการแรก ด้านความเชื่อและความศรัทธาในพระพุทธานุภาพ คณะผู้วิจัยได้เสนอว่า วรรณกรรมพุทธทำนายได้ให้ความสำคัญกับความไม่เที่ยงแท้ของทุกสรรพสิ่งที่ดำรงอยู่ในโลกและกฎแห่งกรรมอันเป็นข้อธรรมะที่ว่าด้วยการกระทำและผลของการกระทำ ซึ่งผู้แต่งวรรณกรรมพุทธทำนายได้นำเอาแก่นของพระพุทธานุภาพมาผสมผสานกับทศนะของตนเพื่อนำเสนอแก่ผู้อ่าน

ประการที่สอง ด้านการอยู่ร่วมกันต้องมีแบบแผนของพฤติกรรมที่เป็นมาตรฐานในสังคม คณะผู้วิจัยได้เสนอว่า ผู้แต่งวรรณกรรมพุทธทำนายมีความต้องการสร้างสังคมในอุดมคติ ซึ่งอาศัยค่านิยม อุดมการณ์ คุณธรรม และบรรทัดฐานทางสังคมเป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดยมีสถาบันทางสังคมเป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่เป็นมาตรฐานในสังคม โดยแบบแผนของสังคมซึ่งปรากฏในวรรณกรรมพุทธทำนายที่สำคัญ ได้แก่ ผู้คนต้องมีการเคารพนับถือซึ่งกันและกัน มีความเมตตารักใคร่ต่อกัน เชื่อฟังผู้ที่คอยเลี้ยงดู อบรม และสั่งสอน หรือผู้ทรงความรู้ เป็นต้น

ประการที่สาม ด้านการเปลี่ยนแปลงของสังคมมีส่วนสำคัญที่ทำให้ศาสนาเสื่อมโทรม คณะผู้วิจัยได้เสนอว่า สังคมมนุษย์เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เมื่อสังคมเกิดความเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลกระทบต่อความเชื่อ ศาสนา ค่านิยม ทศนคติ และระเบียบกฎเกณฑ์ เป็นต้น ความเปลี่ยนแปลงของสังคมในคำทำนายผืนทั้ง 16 ประการของพระเจ้าของพระเจ้าปเสนทิโกศลล้วนเป็นไปทางเสื่อมโทรม เมื่อสังคมเสื่อมโทรมย่อมทำให้

ผู้คนขาดการรู้คิดและไม่ได้นำหลักธรรมคำสอนทางศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ก็ย่อมจะทำให้ศาสนาค่อย ๆ เลือนหายไปจากความศรัทธาของผู้คนจนถึงกาลจบสิ้น

ประการที่สี่ ด้านสารัตถะพุทธทำนายเกี่ยวกับสัตว์อันตรายาน คณะผู้วิจัยได้เสนอว่า วรรณกรรมพุทธทำนายทุกเรื่องที่น่ามาศึกษาส่วนใหญ่กล่าวถึงความเสื่อมโทรมของพระพุทธศาสนา ในช่วงเวลาภายหลังจากที่พระพุทธองค์ทรงเสร็จปรินิพพาน แต่การกล่าวถึงสัตว์อันตรายานในวรรณกรรมพุทธทำนายที่คณะผู้เขียนนำมาศึกษามีเพียง 2 ฉบับ ซึ่งมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับพระเจ้า 5 พระองค์ที่กล่าวถึงสัตว์อันตรายานว่า เมื่อพุทธศักราชล่วงได้ 500 ปี จะไม่มีกุลธิดาบวชเป็นภิกษุณี เมื่อล่วงไปถึง 1,000 ปี จะไม่มีพระภิกษุสงฆ์บวชเป็นพระอรหันต์ เมื่อล่วงถึง 2,000 ปี จะไม่มีพระภิกษุสงฆ์ที่เรียนในทางไตรปิฎก และไปจนถึงเมื่อล่วง 5,000 ปี จะสูญเสียสภาพความเป็นสงฆ์โดยสิ้นเชิง เป็นต้น สำหรับผลจากการอันตรายานจะก่อให้เกิดความลำบากยากเข็ญในสังคมมนุษย์อย่างยิ่ง แต่หนทางที่จะลดผลร้ายดังกล่าว คือ การให้ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา และปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอน

ประการที่ห้า ด้านความเชื่อเรื่องพระศรีอาริย์เมตไตร คณะผู้วิจัยได้เสนอว่า ในสารัตถะข้อนี้พุทธทำนายได้กล่าวถึง ศาสนาของพระพุทธโคตมเมื่อมีอายุครบ 5,000 ปี จะเกิดไฟบรรลัยกัลป์ไหม้โลก ทำลายคนชั่วที่ประพฤติผิดศีลธรรม แต่ผู้ที่ประพฤติอยู่ในศีลธรรมจะยังคงเหลือรอด หลังจากนั้นพระศรีอาริย์จะมาจุติยังโลกมนุษย์ โดยในยุคนี้โลกจะดำรงอยู่อย่างปรกติสุข ผู้คนต่างเลื่อมใสศรัทธาในศาสนา เมื่อสิ้นชีวิตจะได้ไปเกิดในสวรรค์ทั้งหมด

ประการที่หก ด้านสารัตถะด้านจริยธรรม คณะผู้วิจัยได้เสนอว่า โดยทั่วไป จริยธรรมมักจะเกี่ยวข้องอยู่ในกรอบของศาสนา เพราะคำสอนของศาสนามีส่วนเสริมสร้างระบบจริยธรรมในสังคม จึงไม่แปลกที่จริยธรรมของสังคมไทยขึ้นอยู่กับระบบศีลธรรมของพระพุทธศาสนา โดยสารัตถะในวรรณกรรมพุทธทำนายอันเป็นวรรณกรรมพุทธศาสนาได้ขบเน้นในเรื่องของความเมตตากรุณา ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความสามัคคี เมตตาธรรม ชันติธรรม เป็นต้น ซึ่งเป็นหลักที่ควรปฏิบัติในชีวิตประจำวันของผู้คนโดยทั่วกัน

ประการที่เจ็ด ด้านสารัตถะด้านภูมิปัญญา คณะผู้วิจัยได้เสนอว่า การกำเนิดภูมิปัญญาในวรรณกรรมพุทธทำนาย คือ การที่สังคมหรือผู้คนต่างมีภูมิปัญญาเดิมเป็นต้นทุน ผู้แต่งจึงนำเอามาเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาใหม่ อันได้แก่ สภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม โดยมีปัจจัยเสริมคือ ประโยชน์ใช้สอยที่สังคมจะได้รับรวมทั้งความเจริญ

หรือความเปลี่ยนแปลงทางสังคม สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นวัตถุดิบสำคัญต่อการแต่งสร้างใหม่ของผู้แต่งวรรณกรรมพุทธทำนาย

สาระสำคัญของวรรณกรรมพุทธทำนายมีความใกล้เคียงกันกับวรรณกรรมทักษิณกลุ่มพุทธศาสนาที่ปรากฏในพื้นที่ภาคใต้เรื่องอื่น ๆ เช่น พุทธจริตหรือพุทธประวัติ, ศาสนาบุคคล, ชาดกหรืออิงชาดก โดยส่วนใหญ่มุ่งให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังได้ประเทืองสติปัญญา พัฒนาจิตใจของตน และเสริมสร้างให้ศาสนิกชนมีความศรัทธาในพุทธศาสนา แม้เนื้อหาของวรรณกรรมพุทธทำนายบางส่วนคล้ายเป็นการปรุงแต่งรสเกินจริงหากเทียบกับความคิด ความเชื่อของผู้คนในยุคสมัยปัจจุบัน ทว่าสาระสำคัญที่เน้นธรรมานุภาพมากกว่าพุทธานุภาพ มีการแสดงอิทธิฤทธิ์หรืออภิปรายสาธิตแทรก และแนะนำแนวทางการดำรงชีวิตในสังคม ได้ช่วยส่งเสริมให้สาระของวรรณกรรมพุทธทำนายมีความโดดเด่น น่าสนใจ และควรค่าแก่การศึกษาไม่น้อยไปกว่าวรรณกรรมทักษิณกลุ่มพุทธศาสนาที่ปรากฏในพื้นที่ภาคใต้เรื่องอื่น ๆ

การสืบทอดวรรณกรรมพุทธทำนาย

วรรณกรรมแบบฉบับโบราณย่อมได้รับการเก็บรักษาเป็นอย่างดีจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบ โดยคณะผู้เขียนได้เสนอให้เห็นว่านอกจากการเก็บรักษาไว้แล้วยังมีวิธีการสืบทอดในลักษณะอื่น ๆ เช่นกัน ได้แก่ การคัดลอกต้นฉบับ ประเพณีสวดหนังสือ การเล่าเรื่อง และการเทศน์ การแต่งสร้างวรรณกรรมขึ้นใหม่ การพิมพ์เผยแพร่ และการถ่ายทอดผ่านงานศิลปะด้านจิตรกรรม

ประการที่หนึ่ง ด้านการเก็บรักษาและการคัดลอกต้นฉบับ เป็นวิธีการที่นิยมทำกันในช่วงเวลาก่อนที่การพิมพ์จะแพร่หลายในภาคใต้ วรรณกรรมพุทธทำนายที่บันทึกลงในหนังสือбуд (สมุดข่อย) มีการเก็บรักษาไว้ในวัดเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาก็มอบให้เป็นสมบัติของพิพิธภัณฑสถานหรือสถาบันต่าง ๆ บ้างก็มี นอกจากนี้ยังมีผู้สนใจศึกษาคัดลอกนำไปใช้ประโยชน์ ทำให้วรรณกรรมพุทธทำนายแพร่หลายไปอย่างกว้างขวาง ซึ่งการคัดลอกวรรณกรรมพุทธทำนายด้วยวิธีนี้หมดหน้าที่ไปเมื่อการพิมพ์เริ่มเข้ามามีบทบาท

ประการที่สอง ด้านประเพณีสวดหนังสือ การเล่าเรื่อง และการเทศน์ เป็นวิธีที่ทำกันมาแต่เดิม กล่าวคือ มีการนำวรรณกรรมพุทธทำนายไปใช้สวดให้แก่ผู้ที่สนใจได้ฟังในรูปแบบของการอ่านหรือขับบททำนองเสนาะงานเขียนที่แต่งเป็นร้อยกรอง สำหรับการเล่าเรื่องเป็นการนำเอาเรื่องพุทธทำนายหรือวรรณกรรมท้องถิ่นเล่าให้แก่บุตรธิดา และผู้ที่สนใจได้ฟังเป็นทำนองร้อยแก้ว ในส่วนของการเทศน์ เป็นการที่พระภิกษุนำเอาเรื่องราว

ของพุทธทำนายมาเทศน์ให้อุบาสก อุบาสิกา และผู้ที่เลื่อมใสศรัทธาได้ฟังในโอกาสต่าง ๆ เช่น ในวันพระ ในงานเทศกาลต่าง ๆ หรืองานศพ เป็นต้น ปัจจุบันการสืบทอดเหล่านี้ได้หมดความนิยมลงไป จะเหลือก็แต่การเทศน์ที่พอมิให้ผู้สนใจได้ฟังกันอยู่

ประการที่สาม ด้านการแต่งสร้างวรรณกรรมขึ้นใหม่ พุทธทำนายที่ว่าด้วยการทำนายฝัน 16 ประการ ของพระเจ้าปเสนทิโกศล ทุกฉบับที่นำมาศึกษาซึ่งมาจากแหล่งเดียวกันคือ พระไตรปิฎกได้มีการแต่งสร้างขึ้นใหม่จากผู้แต่งจะมากจะน้อยขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ และจุดมุ่งหมายในการแต่ง รวมทั้งบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าการแต่งสร้างวรรณกรรมขึ้นใหม่อาจเพื่อให้เกิดอรรถประโยชน์ตามปัจจัยหรือบริบทของสังคมในแต่ละยุคสมัย

ประการที่สี่ ด้านการถ่ายทอดผ่านการพิมพ์เผยแพร่ การสืบทอดวรรณกรรมพุทธทำนายด้วยการพิมพ์เผยแพร่ ในช่วงหลังได้มีผู้นำวรรณกรรมพุทธทำนายของภาคใต้มาจัดพิมพ์เผยแพร่ แต่ไม่ปรากฏชัดว่าเมื่อใด ซึ่งมีทั้งการพิมพ์เผยแพร่เพื่อเป็นวิทยาทาน และการพิมพ์เผยแพร่เพื่อจัดจำหน่าย ในปัจจุบันมีแนวโน้มสูงที่ว่าจะมีผู้สนใจจัดพิมพ์ผลงานต่าง ๆ มากขึ้น ถือได้ว่าการพิมพ์เผยแพร่มีส่วนสำคัญยิ่งในการสืบทอดวรรณกรรม

ประการที่ห้า ด้านการถ่ายทอดผ่านงานศิลปะและจิตรกรรม กล่าวคือ มีการสร้างผลงานจิตรกรรมอันเป็นงานทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อสนองการรับรู้ทางสายตาและเกิดประโยชน์แก่จิตใจ เนื่องจากสามารถโน้มนำผู้เสพศิลปะให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ สิ่งที่วรรณกรรมพุทธทำนายได้ถ่ายทอดอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันวรรณกรรมพุทธทำนายไม่ว่าจะยังเป็นที่นิยมในหมู่ผู้อ่านเช่นเดิม แต่การสืบทอดจะทำให้วรรณกรรมพุทธทำนายยังคงอยู่เป็นมรดกตกทอดในสังคมภาคใต้ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่เป็นความเชื่ออันทรงคุณค่าทางวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของผู้คนในสังคมภาคใต้ สามารถใช้เป็นเครื่องยืนยันได้ถึง ความเจริญรุ่งเรืองของพุทธศาสนาและความต้องการที่จะประพาดิตนเป็นศาสนิกชนที่ดี อีกทั้งประโยชน์ที่ได้รับจากสาระสำคัญของวรรณกรรมพุทธทำนายยังคงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตตามบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

บทสรุป

หนังสือเรื่อง พุทธทำนาย: สาระและการสืบทอด ของอาจารย์คำณน นวลสนอง อาจารย์อรัณศรี ตัวชนะ และอาจารย์รวช ว่องศิริ เป็นหนังสือที่มีคุณค่าแก่การศึกษาอย่างยิ่ง แม้พุทธทำนายเป็นวรรณกรรมที่อาจมีการปรุงแต่งเนื้อเรื่องเพิ่มเติมลงไป และสอดแทรกไว้ด้วยความคิด และทัศนคติของผู้แต่งที่หลากหลาย แต่ภาพรวมยังคงไว้ซึ่งเนื้อหาสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหลักคำสอนของพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับวรรณกรรมพุทธทำนายหรือวรรณกรรมพุทธศาสนาในท้องถิ่นภาคใต้ต่อไป เพราะงานวิจัยชิ้นนี้ได้ประมวลความรู้ ความคิดที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพุทธทำนายในลักษณะของการเปรียบเทียบไว้อย่างรอบคอบและหลากหลายแง่มุม แม้วรรณกรรมพุทธทำนายที่สามารถรวบรวมไว้ได้นั้นมีเพียง 14 ฉบับเท่านั้น อย่างไรก็ตาม งานวิจัยชิ้นนี้ยังขาดการอาศัยแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษาและอธิบายวรรณกรรมพุทธทำนาย จึงทำให้องค์ความรู้ที่นำเสนออาจขาดน้ำหนักทางวิชาการไปในบางประเด็น

พุทธทำนายเป็นวรรณกรรมที่นิยมแพร่หลายในท้องถิ่นภาคใต้มาแต่เดิม จึงทำให้วรรณกรรมพุทธทำนายมีความแนบแน่นเป็นหนึ่งเดียวกับบริบทของวัฒนธรรมและวิถีชุมชน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการใช้ความสัมพันธ์ดังกล่าวเพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างของชุมชนให้มีความมั่นคงและพร้อมในด้าน การดำรงชีวิตตามหลักคำสอนของพุทธศาสนา ซึ่งต่อยอดจากเพียงเรื่องความเชื่อให้กลายเป็นการรู้คิด ทำให้เกิดการตระหนักรู้ถึงสาระสำคัญและคุณค่าแท้จริงของวรรณกรรมพุทธทำนายที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตให้เป็นไปอย่างสงบสุข

Reference

Nuansanong, K. (2013). *The Predictions of the Lord Buddha: Essence and succession*. Greenzone Inter 2001. [in Thai]

Publication Ethics

The *Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University* is an academic, peer-reviewed journal published by the Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University. The ethical conduct of authors, editors, and reviewers is essential to the integrity of the journal. The *Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University*, enjoys editorial independence and endeavours to adhere to the core practices defined by the Committee on Publication Ethics (COPE). Listed below is an overview of the main responsibilities of parties involved in the publication of manuscripts in the journal.

Responsibilities of Authors

1. The corresponding author affirms that the manuscript has not been concurrently submitted for consideration of publication in any other journal or conference proceedings.
2. Authors need to ensure that they submit only original work not previously published by others or themselves.
3. Other research or publications cited in the manuscript need to be referenced accurately, as prescribed by the 7th edition of the *APA Publication Manual* (2019).
4. Authors have to report the facts that have been found in the study or research without bias, omission of conflicting findings or falsification of data.
5. Authorship must be restricted to those who have made a significant contribution to the conception, design, execution, or interpretation of the manuscript. All those and only those who have made such significant contributions should be listed as co-authors.
6. The corresponding author needs to ensure that all co-authors have seen and approved the version of the manuscript which is submitted to the journal.

7. Authors need to describe how they protected the rights and confidentiality of study participants; relevant evidence of ethics committee approval must be provided by the authors.

8. The authors must disclose information of all financial support for the study or the manuscript, and potential or actual conflicts of interest.

9. Authors need to format their manuscript in accordance with the journal's Author Guidelines and follow the submission procedure described therein.

10. Authors must alert the Editors to any significant errors in their work, as soon as they become aware of such errors, so as to correct or retract the paper.

11. Authors should be aware that steps will be taken by the journal in cases where author misconduct such as plagiarism or unethical research behaviour is detected. Authors may be held accountable for any costs involved in the retraction of their article or correction of mistakes in print.

Responsibilities of Editors

1. The editors must evaluate each submitted research or review manuscript based purely on the quality of its academic content and its suitability for publication in accordance with the journal's scope and objectives.

2. The editors must carefully examine submitted manuscripts for signs of plagiarism using appropriate software tools.

3. In a double-blind process, the editors assign two qualified peer reviewers to review a manuscript. The assignment of reviewers is based on their field of expertise and lack of a conflict of interest.

4. The editors must not reveal an the authors' 's or a reviewer's identity and/or the manuscript content at any stage of the review process.

5. The editors should give timely and comprehensive feedback about the progress of the review process to the corresponding author.

6. The editors must publish a peer-reviewed manuscript after the author has revised the manuscript according to the suggestions by the reviewers and/or the editors.

7. The editor should strive to maintain the highest possible standard and improve the quality of the journal.

8. The editors need to publish corrections, clarifications, and retractions where necessary.

9. The editors must give corresponding authors an opportunity to appeal against their decisions, and treat any such appeals in a fair manner in accordance with the COPE guidelines.

Responsibilities of Reviewers

1. The reviewers must maintain the confidentiality of all documents sent to them as part of the review process.

2. The reviewers should provide prompt and timely feedback as agreed with the editors.

3. The reviewers must evaluate a manuscript in an objective fashion and without any bias. If they find that the content of a manuscript lies outside their field of expertise, they need to inform the editors and return the manuscript for reassignment.

4. The reviewers must inform the editors of any possible or actual conflict of interest in relation to a manuscript or its assumed authors. The reviewers should provide clear statements to support their review decisions and provide the editors with suggestions on how a manuscript can be improved.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน
หลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความจากงานวิจัย
เพื่อตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

(กำหนดใช้หลักเกณฑ์นี้ตั้งแต่ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2564 เป็นต้นไป)

การเตรียมต้นฉบับ

กองบรรณาธิการจะรับพิจารณาถ้อยแถลงเฉพาะต้นฉบับที่เป็นไปตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้

1. ต้นฉบับ

1.1 เป็นบทความวิจัย/บทความวิชาการ/บทวิจารณ์หนังสือ ด้านภาษาและการจัดการศึกษา ภาษา วัฒนธรรมศึกษาและสังคมศาสตร์ ที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในที่ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาการตีพิมพ์ในวารสารใด

1.2 เป็นบทความภาษาอังกฤษเท่านั้น

1.3 ต้องแสดงหลักฐานการอนุญาตให้ตีพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์ในกรณีที่มีการใช้ผลงานที่ไม่เข้าข่ายการใช้ประโยชน์โดยชอบธรรม

1.4 ข้อความในบทความพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word ใช้รูปแบบตัวอักษร Times New Roman ขนาดตัวอักษร 12 โดยใช้ระยะห่างระหว่างบรรทัด 1.15 และต้นฉบับบทความต้องมีความยาวไม่เกิน 25 หน้ากระดาษ A5 รวมเอกสารอ้างอิงในกรณีภาษาไทยให้ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดตัวอักษร 15

2. ชื่อเรื่อง

ควรกระชับและตรงกับเนื้อเรื่อง

3. ชื่อผู้เขียน

3.1 ระบุชื่อ-นามสกุลจริง ภาษาอังกฤษ ไว้ด้านขวามือใต้ชื่อของบทความ

3.2 ระบุเชิงอรรถของผู้เขียนเป็นภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย ตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา ภาควิชา คณะ สถาบัน ตามลำดับ

4. บทคัดย่อ

4.1 บทคัดย่อภาษาอังกฤษต้องมีจำนวนคำระหว่าง 200-250 คำ

4.2 ทำยบทคัดย่อให้ผู้เขียนกำหนดคำสำคัญภาษาอังกฤษอยู่ระหว่าง 3-5 คำ

5. เนื้อหา

ควรสอดคล้องกับกระบวนการทศการวิจัย และครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้

บทนำ วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลการศึกษา อภิปรายผล สรุปผลและข้อเสนอแนะ การนำไปใช้ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง

เกณฑ์การพิจารณาบทความ

1. บรรณาธิการร่วมกับกองบรรณาธิการพิจารณาเบื้องต้น
2. ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้พิจารณาเนื้อหาสาระ ตรวจสอบความถูกต้อง และคุณภาพทางวิชาการ
3. กองบรรณาธิการจะไม่คืนต้นฉบับให้กับเจ้าของบทความ
4. ลิขสิทธิ์บทความของผู้เขียน แต่วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ขอสงวนสิทธิ์ในการเป็นผู้ตีพิมพ์เผยแพร่เป็นครั้งแรก

วิธีการส่ง

ส่งต้นฉบับบทความและใบนำส่ง จำนวน 1 ชุด พร้อมทั้งส่ง File ข้อมูล *.doc ไปยัง <https://www.tci-thaijo.org/index.php/journal-la>

รายละเอียดตัวอักษรและรูปแบบการพิมพ์

ตัวอักษร Time New Roman ขนาดตัวอักษร 12

ระยะห่างระหว่างบรรทัด 1.15

ระยะขอบ ดังนี้

ขอบบน 1.5 นิ้ว

ขอบล่าง 1.5 นิ้ว

ขอบซ้าย 1.5 นิ้ว

ขอบขวา 1.5 นิ้ว

ส่วนประกอบของบทความ	ลักษณะตัวอักษร	รูปแบบกาพิมพ์	ขนาดตัวอักษร
ชื่อบทความ	เน้น	กลางหน้ากระดาษ	15
ชื่อผู้แต่ง	เน้น, เอียง	ชิดขวา	12
บทคัดย่อ			
1. ภาษาอังกฤษ	หัวข้อ: เน้น เนื้อหา: ปกติ	ชิดซ้าย	12
หัวข้อแบ่งตอน	เน้น	ชิดซ้าย	12
หัวข้อย่อย	ปกติ	ใช้หมายเลข	12
เนื้อหาบทความ	ปกติ	-	12
การเน้นความในบทความ	ปกติ	-	12
ข้อความในตาราง	ปกติ	-	12
ข้อความอ้างอิง	ปกติ	ลงมา 1 ย่อหน้า	12
เอกสารอ้างอิง	เน้น	ชิดซ้าย	12
ภาพประกอบ	ปกติ	กลางหน้ากระดาษ	12

เอกสารอ้างอิง

1. ใช้การอ้างอิงตามแบบ APA 7th โดยให้เป็นฉบับภาษาอังกฤษทั้งหมด
2. หากมีการสืบค้นจากต้นฉบับที่เป็นภาษาไทย ให้วงเล็บว่า [in Thai]

แบบฟอร์มการส่งบทความ
เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

ตำแหน่งทางวิชาการ.....

สถานที่ทำงาน(ภาควิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย).....

ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....

ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... E-mail:.....

ขอส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสาร ดังนี้

☐ บทความวิจัย มีเนื้อหาครบถ้วนตามรูปแบบของวารสารดังหัวข้อต่อไปนี้

☐ บทนำ ☐ วัตถุประสงค์ ☐ วิธีการศึกษา ☐ ผลการศึกษา

☐ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ☐ การนำไปใช้ประโยชน์ (ถ้ามี)

☐ เอกสารอ้างอิงแบบ APA 7th edition

☐ บทความวิชาการ มีเนื้อหาครบถ้วนตามรูปแบบของวารสารดังหัวข้อต่อไปนี้

☐ บทนำ ☐ วัตถุประสงค์ ☐ สรุป ☐ เอกสารอ้างอิงแบบ APA 7th edition

☐ บทความหนังสือ

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

1. ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้เป็นผลงานตามที่ได้ระบุชื่อในบทความจริงและไม่เคยเผยแพร่ที่ไหนมาก่อนหรืออยู่ในระหว่างพิจารณาการตีพิมพ์ในวารสารใด

2. ผู้ประพันธ์พร้อมใจขอรับรองว่าผู้ประพันธ์ร่วมทุกคนรับทราบและยินยอมให้ส่งบทความเพื่อขอรับการพิจารณาตีพิมพ์

ลงชื่อ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

Guidelines for authors

Requirements for manuscripts submitted to Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus.

(Applicable from Volume 13, Issue 1, January-June 2021 onwards)

Manuscript Preparation

The editorial board will consider only manuscripts that meet the following requirements.

1. The manuscript must be:

1.1 A research article, an academic article or a book review in the field of language and language education, cultural studies, or social sciences that has not been published elsewhere and that has not been concurrently submitted for consideration to be published in any other journals.

1.2 written in English.

1.3 accompanied by copyright permission for any material reproduced from other sources which is not covered by 'fair use'.

1.4 typed in Microsoft Word format using Times New Roman 12 point with 1.15 line spacing and a length of not more than 25 A5 pages including references. Thai text must be typed in TH SarabunPSK 15 point.

2. Title

Concise and relevant to the content

3. Author(s)

3.1 Write the author's or authors' real name and family name on the right-hand side under the article title (in English).

3.2 On the footnote: Write the author's or authors' name and family name and his/her academic title, field of specialization, department, faculty, college or school, institution, respectively (in English).

4. Abstract

4.1 Every article needs to be accompanied by an abstract with a length of 200 - 250 words.

4.2 The abstract should be followed by a list of three to five keywords.

5. Content

In accordance with a research paradigm covering the following: Introduction, Purposes, Method, Results, Discussion, Conclusion and recommendations, Applications (if any) and References

Procedures and Criteria for Article Consideration

1. The editorial board gives primary consideration.
2. Reviewers review the content, and examine the academic correctness and quality of the manuscript.
3. The editorial board does not return the manuscript to the author(s).
4. The authors retain the copyright to their article but the Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University reserves the exclusive rights to first publication.

Submitting the manuscript

The manuscript must be accompanied by a cover letter; a file of the article *.doc or *.docx should be submitted via <https://www.tci-thaijo.org/index.php/journal-la>

Fonts and Forms for Publication

Font: Times New Roman 12 point

Line spacing: 1.15

Page Margins:

Top 1.5 inch

Bottom 1.5 inch

Left 1.5 inch

Right 1.5 inch

Feature of the article	Font elaboration	Margin	Font Size
Article Title	Bold	Center	15
Author	Bold	Align Text Right	12
Abstract	Topics: Bold Content: Standard	Align Text Left	12
Main topics	Bold	Align Text Left	12
Sub-topics	Standard	Numbering	12
Paper content	Standard	-	12
Text or content emphasis	Standard	-	12
Table contents	Standard	-	12
Quotations	Standard	Separate Paragraph	12
References	Bold	Align Text Left	12
Figure Title	Standard	Center	12

References

1. Use the reference style of APA 7th edition.
2. All of the references provided must be in English. The original source of any reference entry that appears in Thai must be labelled [in Thai].

**Submission Form for Publication for Journal of Liberal Arts
Prince of Songkla University**

Name (Mr. Mrs. Miss)

Academic Title.....

Affiliation (Department, Faculty, University)

.....

Contact Detail: House no.....Moo.....Alley.....

Road.....District.....Province.....Zip.....

Tel. E-mail.....

Types of paper to be published

☐ Research report

☐ Introduction

☐ Purposes

☐ Method

☐ Results

☐ Conclusion Discussion and recommendations

☐ Applications (if any)

☐ References APA 7th edition

☐ Academic article

☐ Introduction

☐ Purposes

☐ Conclusion

☐ References APA 7th edition

☐ Book review

Paper Title

.....

.....

1. I certify that this paper submitted for publication is original, previously unpublished, and not under consideration for publication elsewhere.

2. The corresponding author confirms that all co-authors approve the submission of this manuscript to the Journal for publication.

Signature.....

Date.....Month.....Year.....

ตัวอย่างการอ้างอิง (Sample References)

Author	Date	Title	Source	
			Periodical information	DOI or URL
Journal Article				
Author, A. A., & Author, B. B.	(2020).	Title of article.	<i>Title of Periodical</i> , 34((2, 5-14.	https://doi.org/xxxx
Name of Group.	January).		<i>Title of Periodical</i> , 2(1-2), Article 12.	https://xxxx
Author, C. C.	(2020,		<i>Title of Periodical</i> .	
[Username].	February 16).			
Username.				
Books and Reference Works				
Author, A. A., & Author, B. B.	(2020).	<i>Title of book</i> .	Publisher Name.	https://doi.org/xxxx
Name of Group.		<i>Title of book</i> (2nd ed., Vol. 4).	First Publisher Name; Second	https://xxxx
Editor, E. E. (Ed.).		<i>Title of book</i>	Publisher Name.	
Editor, E. E., & Editor, F. F. (Eds.).		[Audiobook].		
		<i>Title of book</i> (E. E. Editor, Ed.).		
		<i>Title of book</i> (T. Translator, Trans.; N. Narrator, Narr.).		
Edited Book Chapters and Entries in Reference Works				
Author, A. A., & Author, B. B.	(2020).	Title of chapter.	In E. E. Editor (Ed.), Title of book (pp. 3-13). Publisher Name.	https://doi.org/xxxx
Name of Group.			In E. E. Editor & F. F. Editor (Eds.), <i>Title of book</i> (3rd ed., Vol. 2, pp. 212-255). Publisher Name.	https://xxxx

Author	Date	Title	Source	
			Periodical information	DOI or URL
Reports and Gray Literature				
Author, A. A., & Author, B. B. Name of Group.	(2020). (2020, May 2).	Title of report. Title of report (Report No. 123). Title of gray literature [Description].	Publisher Name.	https://doi.org/xxxx https://xxxx
Conference Sessions and Presentations				
Presenter, A. A., & Presenter, B. B.	(2020, September 18-20). (2020, October 30-November 1).	Title of contribution [Type of contribution].	Conference Name, Location.	https://doi.org/xxxx https://xxxx
Contributor, A. A., & Contributor, B. B.	(2020, September 18-20). (2020, October 30-November 1).	Title of contribution.	In C. C. Chairperson (Chair), Title of symposium [Symposium]. Conference Name, Location	
Dissertations and Theses				
Author, A. A.	(2020).	Title of Dissertation [Unpublished doctoral dissertation]. Title of Dissertation [Unpublished master's the sis].	Name of Institution Awarding the Degree.	
Author, A. A.	(2020).	Title of Dissertation [Doctoral dissertation,	Database Name. Archive Name	https://xxxx

Author	Date	Title	Source	
			Periodical information	DOI or URL
		Name of Institution Awarding the Degree].		

Webpages and Websites

Author, A. A., & Author, B. B. Name of Group.	(2020). (2020, August). (2020, September 28). (n.d.).	<i>Title of work.</i>	Site Name.	https://xxx Retrieved December 22, 2020, from https://xxx
---	---	-----------------------	------------	--

ที่มา: American Psychological Association (2020, pp. 313-352)

Reference

American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (7th ed.). American Psychological Association.
<https://doi.org/10.1037/0000165-000>